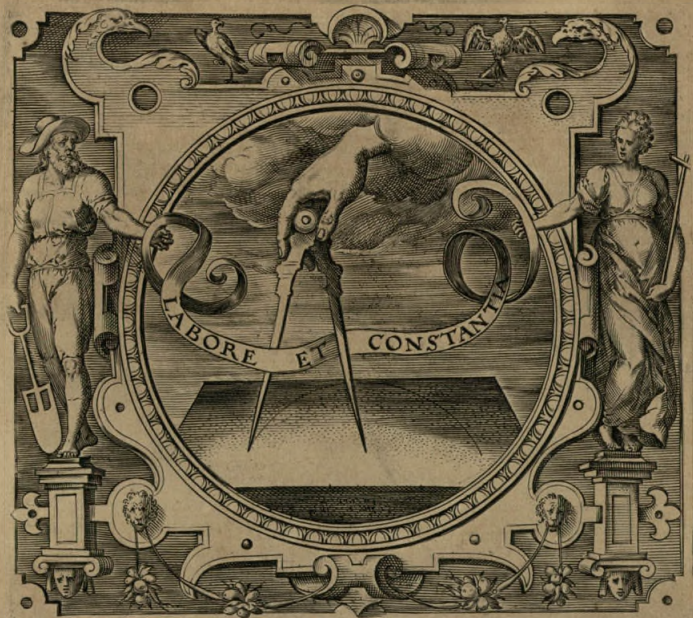

ROMANAE CORRECTIONIS,
 IN
 LATINIS BIBLIIS
 EDITIONIS VVLGATÆ,
 IVSSV SIXTI V. PONT. MAX.
 RECOGNITIS,
 LOCA INSIGNIORA;

Observata à FRANCISCO LVCA Brugensi, Ecclesiæ
 Cathedralis Audomaropolitanæ Theologo & Decano.

ANTVERPIÆ,
 EX OFFICINA PLANTINIANA,
 Apud Ioannem Moretum.
 M. DC. III.

ROMANA
LATINA
LATINA BIBLIS
EDITIONIS VULGATAE
SIXTI PONT. MAX.
REG. AN. 1545
SOCIETATIS

Collegii S. Marci in Urbis
S. Marci in Urbis

APRILIS
M. DC. LII

R^{MO} IN CHRISTO PATRI
IACOBO BLASAE O,
EPISCOPO AVDOMAROPOLITANO,
DOMINO SVO CVM PRIMIS COLENDO,
FRANCISCVS LVCAS.

VT INDE ab ineunte ætate, sacrae Scripturae lectione plurimum sum delectatus, R^{mo} Praesul idemque Amplissime Domine: ita magnam mihi attulit voluptatem, quod vidi superioribus annis, in lucem prodeuntia, Latina veteris vulgataeque versionis Biblia, auctoritate Summorum Pontificum, nominatim Sixti Quinti, &, qui hodie felicissime sedet, Clementis Octavi, à Notariorum mendis vitiisque diligentissime expurgata. Verum quantam hæc res voluptatem, tantam è diuerso tristitiam animo meo attulit metus, ne, dum variis posthac locis hæc Biblia typis cudi recudi que contingeret, foret, vt breuè in sublata iam vitia recideretur. Quamuis enim, ad hoc periculum euitandum, prudentissime cauerit summus Pontifex, ne quiuis Typographus ea posset excudere: ea tamen est, ple- rorumque qui Typographis praesunt, vel inscitia, vt non agnoscant, vel incuria, vt negligant, quod verum est, & inolitis vitiis postponant. Tale quid videmus in Romanis Missalibus & Breuiariis accidisse, iis praesertim quae extra hoc Belgium impressa sunt: simile quibusdam locis fieri cceptum est in his ipsis Bibliis. Dum igitur dispicio, quodnam efficacissimum remedium huic malo queat adhiberi, ne amplius ea loca corrumpantur, quae iam dexterrime correctæ sunt: visum est mihi, suffragante Moreto exactissimæ diligentiae typographo (quemadmodum Plantini heredem decet) expediens fore, vt adhibito autographo Romano, quod ille ad me misit, colligerem praecipua atque insigniora, quae in hac Bibliorum editione, à Romanis Patribus restituta sunt, loca: & indicata ea quae reiecta est lectione, ita clarè distinguerem vnã ab altera, vt deinceps nemo non clarè intelligere posset, quae proba sit lectio, quae reprobæ; quae textu expulsa, quae in textum, summi Pontificis, Ecclesiae totius capituli, auctoritate recepta. Nam quamuis, nec hoc quidem modo effici poterit, ne Typographi amplius errent: id tamen fiet, vt non errent si velint; si velint inquam Correctorium hoc à nobis collectum consulere: quod si nolint, nec vereantur negligentes relabi in vetera vitia; vt minimum poterunt ex hoc libello negligentiae argui, & quae admiserint menda dignosci atque auferri. Sic enim concinnatum à nobis est hoc Correctorium, indicato ad singula loca nodo ipso difficultatis, adeoque puncto in quo varietas consistit, vt etiam si contingeret typographicum vitium in ipsum met irreperere, facile esset ex circumstantiis deprehendere. Quocirca fiet hac ratione, vt non pereat Romanorum Patrum labor, quin Biblia veteris ac vulgatae editionis Latinae ab ipsis emendata, in suo nitore permanere ac perseverare queant, & facta tecta perpetuò conseruari. Quamobrem, vt spero hanc

operam meam ipsis gratam fore : ita gratiorem etiam fore confido , si R^{mæ} Paternitatis Tuæ , quam illi nobis summo cum præconio Episcopum non ita pridem magno nostro bono præfecerunt , subiectis calculis approbetur. Quod vt impetrare me posse sperem , facit eruditissima simul & sacrarum literarum studiosissima R^{mæ} P^{ris} Tuæ humanitas: quam vt Dominus Deus mihi & Ecclesiæ Audomaropolitanæ multis annis seruet incolumem , continuis precibus obtinere contendo. Audomarpoli, anno secundo à sexcentesimo & millesimo , III. Nonas Octobris.

Omnia, Catholica Ecclesiæ, eiusq^{ue} in terra conspicui capitæ, Romani Pontificis, iudicio, submissa sunt.

Franciscus Lucas.

Hæc loca Romanæ & Apostolicæ recognitionis & restitutionis vulgatæ Latinæ sacrorum Bibliorum editionis, à R^{do} Domino FRANCISCO LVCA Brugensi, Theologo & Ecclesiæ Cathedralis Audomarensis Decano , ex ipso autographo Romano (quod vidimus) obseruata & collecta vtiliter imprimuntur, tum ad retinendam deinceps legitimam lectionem, eamq^{ue}; à chalcotypes mendis reuindicandam, tum etiam vt ij qui iam Biblia veteris editionis habent, eadem facillimo negotio ex hac obseruatione corrigere, & restituere possint.

F. Iac. Episcopus Audomarensis.

R O M A -

ROMANÆ CORRECTIONIS,
IN
LATINIS BIBLIIS
EDITIONIS VVLGATAE,
IVSSV SIXTI V. PONT. MAX.
RECOGNITIS,
LOCA INSIGNIORA;

Observata à FRANCISCO LVCA Brugensi, Ecclesiæ Cathedralis Au-
domaropolitanæ Theologo & Decano.

GENESIS.

CAPITIS primi versu secundo: Et spiritus Dei ferebatur super aquas. Non sine causa, Romani Correctores, Domini, id est, r̄u xv̄e s̄e, quod est in multis libris, mutarunt cū Dei, i. r̄u s̄e quod est in aliis.

Versu 26. Et bestiis. Rectè hic omiserunt vocem terre, quam quidam libri addunt in hunc modum: Et bestiis terræ.

Sequitur: Vniuersæque terræ. Non est scribendum creaturæ, pro eo quod est in Sixtina Bibliis terræ.

V. 27. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam. Meritò hic omissum est, & similitudinem, quod multi libri superflue interponunt, acceptum ex versu superiori alijsq; similibus.

CAPITIS II. versu 4. Quando creata sunt. Faminino generi creata, quod existat in aliis exemplaribus, praferendum est neutrum creata.

V. 16. Præcepitque ei dicens. Non est mutantum prateritum præcepit, cum presenti præcipit.

CAPITIS III. v. 10. Vocem tuam audiui. Non est addendum Domine, ut nec versu proximo. Dominus primo casu, ubi legis: Cui dixit: Quis enim &c.

V. 19. In sudore vultus tui vesceris pane. sequitur in quibusdam libris additæq; pronomen tuo, sed quod meritò omissum est.

V. 23. Et emisit eum Dominus Deus. Non est auferenda coniunctio &.

CAP. IV. v. 7. Statim in foribus peccatum aderit. Huc non est adiciendum pronomen tuum.

V. 15. Posuitque Dominus Cain signum. Romani Patres omiserunt eam qua nomini Cain præponitur in præpositione: nam & antiqui nostri codices hic variant (alij enim scribunt in Cain signum, alij signum in Cain, alij denique Cain in signum) & Lxx similiter sine præpositione vertunt r̄o xv̄e in, tertio casu.

CAP. V. v. 3. Et genuit ad imaginem. Consulto omissa est, quam quidam interponunt, voc illium.

V. 22. Et vixit postquam. Nomen Henoch hic non repetitur, sed subaudiendum relinquatur è proximo.

CAP. VI. v. 6. Et tactus dolore cordis intrinsecus. Prudenter sublatum est, quod plerique, vel præponunt vel postponunt, & præcauens in futurum.

V. 17. Vniuersa quæ in terra sunt consumentur. Deleta est coniunctio &, qua à quibusdam libris huic pericopa præponbatur.

V. 21. Et erunt tam tibi quam illis in cibum. Non scribas escam, pro eo quod in antiquis libris est cibum.

CAP. VII. v. 2. Tolle septena & septena.

Non mutes imperatiui præsens tolle, cum futuro indicatiui tolles.

V. 13. Vxor illius & tres vxores filiorum eius cum eis. Ut non est præponenda coniunctio & ante vocem vxor, ita, non est delendus numerus tres ante vocem vxores.

V. 17. Quadraginta diebus. Omittendum est quod sequitur in quibusdam codicibus & quadraginta noctibus.

V. 23. Et deleuit omnem substantiam. Superfluit quod quibusdam exemplaribus additur Deus.

CAP. VIII. v. 7. Qui egrediebatur & non reuertebatur. Non iudicantur Romani Correctores omittendam negationem.

V. 21. Et ait: Nequaquam. Non interponas ad eum.

Ibidem. Omnem animam viuentem. Non deleas r̄o viuentem.

CAP. IX. v. 5. De manu viri & fratris eius. Quidam codices repetunt r̄o de manu, hoc modo: De manu viri & de manu fratris eius: superflue.

V. 16. Eritque arcus in nubibus. Sixtina Biblia non addunt nomini arcus pronomen meus.

V. 21. Inebriatus est & nudatus. Superfluit quod in quibusdam libris sequitur iacuit.

V. 25. Maledictus Chanaan. Redundat vox puer, quam interponunt quidam.

CAP. X. v. 1. Hæ sunt generationes filiorum Noc. Iniuriâ delent quidam vocem filiorum.

V. 9. Ob hoc exiit proverbum. Case mutes ob, quod est, propter, cum ab; id est, vocalem quartam cum prima.

V. 18. Et post hæc disseminati sunt. Legendum est post hæc, non per hos.

CAP. XII. v. 6. Vsq; ad conuallem. Meritò hic omissa est & coniunctio que præponbatur.

V. 7. Qui apparuerat ei. Quod sequitur in quibusdam libris & inuocauit tibi nomen eius, consulto transmissum est.

V. 16. Et famula & asina. Non est scribendum familie, pro famula, quod est ancilla: nec omittendum asinae femininum, licet præcesserit masculinum asini.

V. 18. Quare non indicasti? Non addas pronomen mihi, sed subaudias.

CAP. XIII. v. 14. Leua oculos tuos. Non subiicias in directum, quod alij.

V. 17. Surge & perambula. Coniunctio ergo superflue interponitur à quibusdam.

CAP. XIII. v. 5. In Astaroth carnaim. Male quidam, interiecta coniunctione, scribunt: In Astaroth & Carnaim.

V. 7. Et venerunt ad fontem Misphat. Meritò hic omissum est aduerbium vsque.

V. 15. Vsq; Hoba, que est ad leuam Damasci. Et hic meritò omittitur, quod alij addunt, & Phœnicem: vsque Hoba & Phœnicem, que est.

CAP. XVI. v. 1. Non genuerat liberos. Ter-

tiò hic rectè omittitur pronomen sibi, quamquam subaudiendum sit ei ex Hebræo.

V. 7. Qui est in via Sur. Alij legunt relatiuum femininum que, relatum ad solitudinem: sed Sixtina Biblia rectius masculinum qui, ita ut ad fontem referatur, quod Hebræa exigunt.

V. 13. Vocauit autem. Non addas Agar, sed intelligas.

CAP. XVII. v. 4. Et pactum meum tecum. Superfluit verbum ponā, quod adiciunt quidam.

V. 17. Et ait dicens in corde suo. Hic verborum ordo, ut est certior altero In corde suo dicens, ita antiquis Latinis atq; Hebræicis libris congruetior.

CAP. XVIII. v. 4. Et lauate pedes vestros. In aliis antiographis passim legitur Et lauatur pedes vestri: verum illud Hebræo consonat.

V. 5. Et confortate cor vestrum. Similis est huius loci ratio, ubi alij codices legunt & confortetur cor vestrum.

V. 6. Tria fata similia commisce. Non est omittenda vox similia.

V. 25. Nequaquam facies iudicium hoc. Nec hic omittendum est pronomen hoc.

CAP. XIX. v. 1. Et sedente Lot. Neque coniunctio & hinc auferenda est.

V. 14. Surgite, egredimini. Hic non est interponenda aut addenda coniunctio &.

V. 29. Recordatus Abrahæ liberauit Lot. Alij Recordatus est Abrahæ & liberauit Lot.

V. 35. Dederunt etiam & illa nocte. Quidam etiam grauant verbum dederunt particula enclitica dederuntque.

CAP. XX. v. 7. Nunc ergo redde viro suo vxorē, quia propheta est: & orabit pro te, & viues. Hic est ordo, nō tantum Sixtinorum, verum etiam nostrorum antiquorum codicum, Hebræica veritati consonantium. In aliis multis libris, illud quia propheta est, postponitur huic & orabit pro te.

V. 16. Memento que te deprehensam. Non deleas encliticam coniunctionem que.

CAP. XXI. v. 7. Quis auditurum crederet Abraham. Ita legendum est, participium futuri temporis, quarto casu, auditurum, non primo, auditurus, multominus secundo auditorum, à nomine auditor.

V. 15. Subter vnam arborum quæ ibi erant. Lege pluraliter arborum quæ ibi erant, non singulariter arborum quæ ibi erat.

V. 20. Et fuit cum eo. Non addas, sed subaudias Deus.

CAP. XXII. v. 20. His ita gestis. Non mutes aduerbium ita cum coniunctione itaque.

CAP. XXIII. v. 13. Circumstante plebe. non est addendum pronomen eius.

Ibidem. Et sic sepeliam mortuum meum in eo. Non scribas antecedens: agro pro relatiuo eo.

V. 19. In spelunca agri duplici. Pro sexto casu duplici, quidam scribunt secundam duplicis.

CAP. XXIII. v. 12. Dixit: Domine

Deus.

3

Deus. *Non scribas oratit Dominum dicens: Domine Deus.*

V. 14. Cum domino meo. *Non legendum, sed intelligendum est, nomen Abraham.*

V. 24. Filia sum Bathuelis, filij Melcha, quem peperit ipsi Nachor. *Alij inuertunt verborum ordinem, hoc modo: Filia sum Bathuelis, filij Nachor, quem peperit Melcha: & quamquam haec lectio clarior sit, non tamen est huius versus, sed quadragesimi septimi subsequenti.*

V. 32. Ad lauandos pedes eius. *Caue mutes pronomen singulare eius, cum nomine plurali camelorum, quod est in plerisque libris.*

V. 41. Cum veneris ad propinquos meos. *Ita rectius legitur, propinquos ex antiquis libris, quam proximos.*

V. 54. Dimitte me. *Plurale legendum est, non singulare dimitte.*

V. 59. Et nutrice illius. *Non addas Deborah, proprium nutricis nomen.*

V. 65. Atilla tollens cito pallium. *Non subijcias pronomen suum.*

V. 66. Narrauit Isaac. *Redundat quod quidam hic interponunt adduntque domino suo.*

CAP. XXV. v. 2. Quae peperit ei Zamran. *Ita scribendum est Zamran, vltima littera existente tertia ex liquidis n, non secunda m.*

V. 10. Quem emerat ad filijs Heth. *Non est mutandum relatiuum masculinum quem, quod agrum refert, cum feminino quam, quod referat speluncam.*

V. 15. Hadar & Thema. *Prioris nominis vltima littera est r, id est res, non d, quod est, daleth; Hadar, non Hadad.*

V. 25. Qui prior regressus est. *Sic legunt Sixtina Biblia cum antiquis exemplaribus, comparatiuum prior pro superlatiue primus.*

CAP. XXVI. v. 31. In locum suum. *Huius loco non scribas in domum suam.*

V. 34. Duxit vxores. *Non addas duas.*

CAP. XXVII. v. 12. Et inducam super me maledictionem. *Non est mutanda prima persona inducam cum tertia inducat.*

V. 21. Accede huc vt tangam te. *Pro aduerbio huc, alij libri habent ad me, minus recte.*

V. 28. Frumenti & vini. *Omitte quod sequitur in quibusdam libris & olei. Idem usu venit infra v. 37.*

CAP. XXVIII. v. 5. Profectus venit. *Ne mutes simplex venit cum composito peruenit. CAP. XXX. v. 13. Cucurrit obuian ei. Pro simplici cucurrit, quidam legunt compositum occurrit.*

V. 25. Quare imposuisti mihi? *Nequaquam addendum est nomen Liam.*

CAP. XXX. v. 16. Et ad me, inquit, intrabis. *Confondendum est verbum ait, quod quidam addunt: Et ait, ad me, inquit, intrabis.*

V. 18. Appellauitque nomen eius Isachar. *Omitte quod sequitur in quibusdam libris quod est merces.*

V. 26. Tu nosti seruitutem. *Non addas coniunctionem vero.*

V. 30. Vt aliquando prouideam etiam domui meae. *Non est mittenda particula etiam.*

V. 33. Furti mercargent. *Caue mutes verbum plurale tertia persona arguent, cum singulari secunda persona argus.*

CAP. XXXI. v. 29. Sed Deus Patris vestri. *Pronomen tui consulto mutatum est cum vestri, ne quis error esse putet.*

V. 32. Et aufer. *Non mittatur coniunctio &.*

V. 39. Quidquid furto peribat. *Præferendum est nomen furto aduerbio furtim.*

V. 49. Intueatur & iudicet. *Non proponas & adiecti Laban.*

CAP. XXXII. v. 1. Iacob quoque abiit itinere quo ceperat. *Alij legunt Iacob autem abiit itinere quod ceperat, coniunctionem quoque mutant cum autem, addunt praepositionem in, denique pro ablatiuo quo scribunt accusatiuum quod.*

V. 4. Praecipitque eis. *Seruandum est praeteritum praecipit, non substituentium praesens praecipit.*

V. 18. Domino meo Esau. *Pronomen prima persona meo, non est mutandum cum pronomine tertia persona suo.*

V. 29. Cur quaeris nomen meum? *Sequitur in quibusdam libris quod est mirabile, sed non est illud huius loci, verum Iud. 13. v. 18.*

CAP. XXXIII. v. 15. Omne masculini sexus. *Interpres dedit neutrum omne, non masculinum omnis.*

V. 23. Vnum efficiemus populum. *Futurum indicatui efficiemus, non est mutandum cum praesenti imperatiui efficiamus.*

CAP. XXXV. v. 4. At ille infodit ea. *Retinendum est neutrum ea, non mutandum cum feminino eas.*

V. 8. Ad radices Bethel, subter quercum. *Legendum est subter, quod locum inferiorem significat; non super contrarium, tamen si hoc sit in Romana anni 1593, editione: error est enim typographicus.*

CAP. XXXVI. v. 11. Et Cenez. *Sequitur in quibusdam libris Et Core; sed superflue.*

V. 14. Filiae Ane, filiae Sebeon. *Caue scribas masculinum filij, pro feminino filiae, priori praefertim loco.*

V. 17. Ili filij Basemath vxoris Esau. *Minime redundant haec verba.*

V. 24. Cum pasceret asinos. *Pro masculino asinos, non est substituentium femininum asinas.*

CAP. XXXVII. v. 22. Non interficiatis animam eius, nec effundatis sanguinem. *Vtrumque verbum secunda persona legitur, interficiatis, effundatis; neutrum prima, interficiamus, effundamus.*

Ibidem. In cisternam hanc. *Pronomen hanc non est commutandum cum nomine veterem.*

V. 28. Et praereuntibus Madianitis. *Nec hic nomen Madianitis, cum altero Ismaelitis.*

Ibidem. Viginti argenteis. *Denique nec hic numerus minor viginti, mutandus est cum maiore triginta.*

CAP. XXXVIII. v. 2. Vocabulo Sue. *Pro e secunda, alij scribunt a prima vocale, in nomine sua.*

V. 12. Mortua est filia Sue. *Quidam libri omittunt nomen filia; male.*

CAP. XXXIX. v. 2. Princeps exercitus. *Non addas pronomen sui.*

V. 9. Et peccare in Deum meum. *Non substituas Dominum & reges, pro Deum & reges.*

V. 10. Per singulos dies. *Transfodiendum est, quod sequitur in quibusdam libris, verbum loquebatur.*

V. 21. Et misertus illius dedit ei. *Non augeas orationem, quomodo alij libri: Et misertus est illius & dedit ei.*

CAP. XL. v. 1. His ita gestis. *Non est mutandum aduerbium ita cum coniunctione itaque.*

V. 15. Quia furto sublati sum. *Spurium est aduerbium turtum, postum loco nominis furto.*

V. 17. Portare me omnes cibos. *Superfluum est verbum putabam, quod quidam interponunt.*

CAP. XLI. v. 11. Vidimus foemium praefagum futurorum. *Non est mutandum nomen adiectiuum praefagum, cum substantiuo praefagium.*

V. 20. Et consumistis prioribus. *Caue legas nomen substantiuum pecoribus, pro adiectiuo numerali prioribus.*

V. 43. Super curram suum secundum. *Spurium est pronomen secum, postum pro nomine numerali secundum.*

V. 44. Dixit quoque rex. *Superfluit, quod subiungitur à quibusdam, codicibus, nomen Aegypti.*

V. 45. Filiam Putiphare. *Ita rectius scribitur tum hic tum infra v. 50. & 46. v. 20., Putiphare, quam Phutipharis: quo certius distinguitur, nomen hoc sacerdotis Putiphare, quadrisyllabum, à trissyllabo nomine eunuchi Puiphar, de quo supra 39. v. 1.*

V. 54. In cuncta autem terra Aegypti panis erat. *Quidam libri, pro panis, scribunt fames, quae est inopia bavis.*

CAP. XLII. v. 13. At illi: Duodecim, inquit. *Redundat verbum dixerunt, quod quidam addunt: At illi dixerunt.*

V. 25. Datis supra cibariis in viam. *Non mutes quantum casum viam cum sexto via.*

V. 38. Si quid ei adueri acciderit. *Præferendum est nomen adiectiuum adueri, substitutiuo adueritatis.*

CAP. XLIII. v. 11. Sumite de optimis terrae fructibus. *Melius est fructibus quam frugibus.*

V. 14. Quem tener. *Non est huius loci, quod quaedam exemplaria subiungunt, in vinculis.*

V. 17. Fecit ille quod sibi fuerat imperatum. *In quibusdam libris, pro quod sibi fuerat, minus recte legitur sicut fuerat.*

V. 19. Ad dispensatorem domus. *Non mittas domus.*

V. 27. Saluus ne est pater vester. *Melius est saluus quam sanus.*

CAP. XLIII. v. 4. Surge, inquit. *Superfluit, quod quidam proponunt, ait.*

CAP. XLV. v. 23. Addens & asinos decem. *Pro & coniunctione, alij scribunt pronomen, quidam singulare ei, quidam, quod dissimilius est vero, plurale eis.*

CAP. XLVI. v. 10. Iamuel & Iamin. *Non addas & Iami.*

V. 16. Filij Gad: Sephion & Haggi & Suni & Efebon. *Pro Sephion, non est legendum, ommissa media i consonante, Sephon: nec praeposendum est Efebon ipsi Suni.*

CAP. XLVII. v. 4. Ad peregrinandum in terra tua, venimus. *Melior est sextus casus terra tua, quam quartus terram tuam.*

V. 9. Dies peregrinationis meae. *Superfluit, quod quidam addunt, nomen vitae.*

V. 18. Non celabimus dominum nostrum. *Alij minus recte non celabimus domino nostro.*

CAP. XLVIII. v. 1. His ita transactis. *Non est mutandum aduerbium ita, cum coniunctione itaque.*

V. 15. Benedixitque Iacob filiis Ioseph. *In multis libris est Benedixit: Ioseph filio suo; in quibusdam Benedixitque Iacob Ioseph.*

V. 20. Benedixitque eis. *Non mutes plurale eis cum singulari ei.*

CAP. L. v. 10. Ad aream Atad. *Adulterinum est, quod quidam scribunt Atad, ita vt media littera sit postrema liquidarum r, pro muta t.*

V. 17. Vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. *Non est mutandum numerus pluralis seruis, cum singulari seruo; nec secundus casus patris tui, cum tertio patri tuo. sic enim legunt plerique: Vt seruo Dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc.*

EXODVS.

CAP. I. v. 6. Omni que cognatione illa. *Caue mutes pronomen demonstratiuum illa, cum possessiuo sua.*

V. 13. Illudentes eis. *Quod subiungitur à quibusdam libris & inuidentes, superfluit.*

CAP. II. v. 18. Ad Raguel patrem suum. *Non est mutandum nomen Raguel cum nomine Iethro.*

V. 22. Eripuit me. *Non proponas & coniunctionem.*

V. 25. Et cognouit eos. *Romani correctores merito scripserunt cognouit, pro eo quod in alijs libris est liberauit.*

CAP. III. v. 1. Iethro soceri sui. *Non indicauerunt Romani Patres, pro soceri, substituentium esse cognati, quod est in multis libris. Idem occurrit infra 4. v. 18.*

V. 6. Deus Isaac. *Merito ommissa est coniunctio & quae ab alijs praepositur. Idem locum habet infra v. 15. 16. & 4. v. 5.*

V. 8. Et Hebraei & Iebusei. *Non interponas & Gergelei, quod quidam.*

V. 14. Dixit Deus ad Moysen. *Consulto mutatum est nomen Dominus, quod est in multis libris, cum nomine Deus.*

V. 15. In generationem & generationem. *Pro eodemque casu accusandi, legunt Sixtina Biblia, nomen generationis repetitum, cum alia exemplaria, priori loco ferè scribant sextum casum.*

CAP. IIII. v. 5. Dominus Deus patrum suorum. *Pro pronomine secunde persona tuorum, recte substitutum est pronomen tertia persona suorum.*

V. 14. Ecce ipse egreditur in occursum tuum. *Et hic in locum futuri egredietur, recte surrogatum est praesens egreditur.*

V. 16. Ipse loquetur pro te. *Hic ommissa est coniunctio & quae à quibusdam praepositur.*

V. 26. Postquam dixerat, Sponsus sanguinum. *Quod subiungitur in nonnullis exemplarijs tu mihi es, non est huius versiculi, sed praecedentis.*

V. 28. Verba Domini quibus miserat eum. *Alij codices addunt praepositionem (pro quibus) quae consulto ommissa est.*

CAP. V. v. 14. Quare non impletis mensuram laterum. *Praesens impletis, est in melioribus manuscriptis, pro praeterito implestis.*

V. 19. Videbantque se praepositi filiorum Israel in malo. *Alij libri minus recte legunt quartum casum malum, pro sexto malo.*

V. 20. Egredientibus à Pharaone. *Non mutes tertium casum egredientibus, cum primo egredientes.*

CAP. VI. v. 20. Quae peperit ei Aaron

V. 14. Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum. Plerique, pronomine adiectiuo primarum, scribunt substantiuum primitiuum.

V. 15. Fundens supra oleum. Non sunt scribenda dictiuncta due super ea, loco vnus supra.

CAP. III. v. 2. Fundentq; filij Aaron sacerdotes. Nominatiuus sacerdotis constanter seruatur, exploso genitiuo sacerdotis, vt supra i. v. 5. & 2. v. 2.

CAP. IV. v. 2. Anima qua peccauerit. Pro qua, in alijs est cum.

V. 6. Cumque intinxerit digitum in sanguine, adasperget eo septies. Alij pro vocabulis ablatiuo casus, sanguine & eo, scribunt vocabula accusatiui casus sanguinem & eum. Nam plurale eos spurium est proies.

V. 8. Et adipem vituli auferet. Caue mutes auferet, quod est tollere, cum offeret, quod est sacrificabit, vt plerique faciunt.

V. 10. Sicut auferetur de vitulo. Idem est hic cauendum, videlicet, ne pro auferetur, substituat offeretur.

V. 25. Et reliquum fundens ad basim eius. Non opus est addere sanguinem, tametsi legatur hebraice: facile enim intelligitur.

V. 26. Adipem vero adolebit supra. Similiter nec hic opus est addere altare, quod substituitur a quibusdam manuscriptis, hebraeo conformiter.

V. 35. In incensum Domini. Non est omittenda prepositio in.

CAP. V. v. 19. Quia per errorem deliquit in Dominum. Retinendus est accusatiuus Dominum, reuelo ablatiuo.

CAP. VI. v. 9. Ignis ex eodem altari erit. Plerique legunt in pro ex.

V. 16. Et comedet in loco sancto atrijs tabernaculi. Pro duabus vocibus, quas habent Sixtina Biblia quam optime, sancto atrijs; s; u; tribus, quas alia quaedam, sancto in atrijs; u; l; g; a; r; i; a; legunt vnani, sanctuarij; male.

CAP. VII. v. 14. Offeretur Domino. Non mutes futurum offeretur presenti offeretur.

CAP. VIII. v. 3. Ad offerum tabernaculi. Non omittas vocem tabernaculi.

V. 22. In consecratione sacerdotum. Non est mutandus sextus casus quarto, consecrationem.

V. 24. Et pollices manus ac pedis dextri. Nec hic mutandus est numerus pluralis singulari pollicem.

V. 28. In odorem suauitatis sacrificij Domini. Pro genitiuo Domini, qui a plerisque legitur, Correctores recte substituerunt datiuum Domini.

CAP. IX. v. 3. Et vitulum atque agnum anniculos. Et hic recte dederunt pluralem numerum anniculos, pro singulari anniculum.

V. 22. Et extendens manus ad populum. In alijs libris est manum, numero singulari.

CAP. X. v. 18. Non sit illatum intra sancta. Non addas sanctorum.

CAP. XI. v. 1. Dicite filiis Israel. Quod sequitur in quibusdam exemplaribus Culo dicit omnia qua scripsi vobis, vt sum Deus vester; superstiti.

V. 26. Et qui tetigerit illud, contaminabitur. Pro masculino qui, minus recte scribitur a libris quibusdam neutrum; quidquid.

CAP. XIII. v. 12. Et operuerit omnem cutem. Quod alij libri scribunt carnem, hic emendatum est cutem, quod est pellem, consentaneè hebraeo.

V. 31. Recludet eum septem diebus. Non mutes numerum singularem eum pluralem eum.

CAP. XIII. v. 4. Et pulvis erasus. Notariorior temeritas fuit, quod pro erasus seu abrasus, plerique libri habeant elatus, quod est, exportatus.

V. 49. Et in purificationem eius. Quartus casus purificationem, non est commutandus cum sexto purificatione, qui in multis est libris.

CAP. XV. v. 21. Et in quo dormierit vel sederit. No addas nomen locus: Et locus in quo &c.

V. 27. Quicumque tetigerit ea, lauabit vestimenta sua. Consulto substitutum est neutrum plurale ea, in locum feminini singularis eam, quod est in plerisque libris.

V. 31. Vt caueant immunditiam. Interpres dedit singulare immunditiam, si optimis libris habetur fides, non plurale immunditias.

CAP. XVII. v. 8. Homo de domo Israel. Quidam libri, pro domo, scribunt filius; male.

V. 9. Vt offeratur Domino. Passiuum offeratur dedit Interpres, non actiuum offerat.

V. 10. Qui peregrinatur inter eos. Sic & he-

braice legitur, pronomem tertia persona eos, pro pronomem secunda persona vos, quod est in plerisque latinis libris, hic vt supra v. 8.

V. 11. Vt super altare in eo expietis. Pro duabus voculis in eo, quidam libri habent vnicam meum: neutrum hebraice legitur, prius autem est congruentius.

V. 16. Quod si non lauerit vestimenta sua & corpus. Non mutes coniunctiuam & cum disiunctiua vel corpus.

CAP. XVIII. v. 16. Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis. His verbis non est pramittendum & vxorem fratris sui nullus accipiat, vt pote illorum interlinearis expositio.

CAP. XIX. v. 8. Et peribit anima illa de populo suo. Non mutes populo suo, cum medio populi sui.

V. 9. Cum messueris segetes terræ tuæ. Interpres non addidit copulatiuam cumque.

V. 19. Iumentum tuum non facies coire cum alterius generis animantibus. Alij scribunt numero plurali iumenta tua.

V. 20. Quæ sit ancilla, etiam nubilis. Insignis loci restituitur, qua pro nobilis, hoc est, genere clara, quod prius sepe legebatur; repositum est, nubilis, quod est, apta viro seu potius promissa nutui. Nam alij ex hebraeo vertunt deponata viro. Lxx seruata homini.

V. 26. Non comedetis cum sanguine. Merito ablata est vox carnem, qua a quibusdam additur.

V. 28. Non incidetis carnem vestram. Non est commutandus numerus singularis cum plurali carnes vestras.

CAP. XX. v. 5. Vt fornicaretur cum Moloch. Alij boni libri scribunt numerum pluralem fornicarentur.

V. 7. Quia ego sum Dominus Deus vester. Non est addenda vox sanctus: Quia ego sanctus sum &c.

V. 9. Patri matrique maledixit, sanguis eius sit super eum. Ita legendum est maledixit, non qui maledixerit.

CAP. XXI. v. 2. Super patre & matre, & filio & filia, fratre quoque & sorore virgine. Sextum casum vbiq; dedit Interpres, si antiquis libris creditur, non quartum.

V. 7. 8. Scortum & vile prostibulum non ducent vxorem (&c.) quia consecrati sunt Deo suo, & panes propositionis offerunt. Sint ergo sancti. Alij libri, numero singulari habent, ducet, consecratus est, offert, sit ergo sanctus. Hebraeo quadam plurali, quadam singulari numero legit.

V. 8. Qui sanctifico eos. Hac lectio responderet graeca interpretationi Lxx duorum virorum: altera, que est plerorumque latinorum librorum, pro tertia persona pronomine eos, scribentium secunda vos, responderet hebraeo.

V. 23. Quia maculam habet. Retinenda est coniunctio qua, non vertenda in pronomem qui.

CAP. XXI. v. 6. Sed cum lauerit carnem suam aqua. Alij pro carne suam substituerunt corpus suum, minus recte.

V. 23. Voluntarie offerre potes. Non mutes actiuum cum passiuo, nec secundam personam cum tertia, offeri potest.

V. 24. Quod vel contritis vel tufis. Male scribunt plerique tonsis, quod est a tondeo, secunda coniugationis: scribendum est enim tufis, vel cerie tufis, a tundo, tertia coniugationis.

CAP. XXIII. v. 11. Vt acceptabile sit. Neutrum acceptabile, cum masculino acceptabilis, ne commutetur.

V. 14. Usque ad diem qua offeretis ex ea Deo vestro. Futurum indicatiui offeretis, non est corrigendum, per praesens coniunctiuo offeratis.

CAP. XXIII. v. 11. Cumque blasphemasset nomē. Caue addas Domini aut Dei, quod consulto omisissim a Mose est.

V. 16. Lapidibus obruet eum omnis multitudo. Non est addenda vox populi.

CAP. XXV. v. 2. Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, sabbatizes sabbatum Domino. Pro secunda persona sabbatizes, in alijs libris est tertia sabbatizet: cui vt darent suppositum, addiderunt quidam populus. Si addidissent terra, fuisset verisimilius: id enim addunt similiter Hebraea, Chaldaea & Graeca. Sed videtur Latinus Interpres in terra hebraice non legisse, itaque dedisse secundam personam sabbatizes, pro quo quidam scripserunt plurali numero sabbatizate, vt euitarent duram illam numeri mutationem. Quocumque modo legas, sermo de terra est: nam quomodo implendum sit, quod latine iubetur

Israel sabbatizare sabbatum, explicant versus proxime sequentes: Sex annis seres agrum tuum &c. Tam tertius casus Domino, quem multi vertunt, in secundum Domini, omnino retinendus est.

V. 6. Qui peregrinatur apud te. Quidam mutarunt pluralem numerum peregrinantur, cum singulari peregrinatur, persuaasi, hoc verbi, non nisi ad proximum aduenam referendum esse, male.

V. 11. Non feretis neque metetis. Miror quo consilio quidam mutauerint neque in atque.

CAP. XXVI. v. 40. Donec confiteantur iniquitates suas & maiorum suorum. Falsi quidam, pro maiorum seu patrum suorum, scripserunt maiorum suorum recorderur.

V. 45. Ego Dominus. Non est adicienda vox Deus.

V. 46. Interfe & filios Israel. Non repetas prepositionem inter.

CAP. XXVII. v. 13. Addet supra aestimationem quintam partem. Melius est supra quam super: genitiuus autem aestimationis, positus a quibusdam loco accusatiui aestimationem, non est ferendus.

V. 26. Primogenita quæ ad Dominum pertinent. Non mutes Dominum cum Deum.

V. 27. Redimet qui obliuit iuxta aestimationem tuam. Caue, ne in locum pronomem secunda persona tuam, surroges pronomem tertia suam.

Ibidem. Vendetur alteri quantumcumque a te fuerit aestimatum. Recte correctores Romani, vnam voculam ante, qua a plerisque legebatur, distraherunt in duas a te: repetitur enim hebraice iuxta aestimationem tuam.

V. 28. Non vendetur nec redimi poterit. Sic scribunt antiqui codices vendetur, non veniet.

V. 33. Et quod mutatum est, & pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino. Antiqui libri omittunt & pro quo mutatum est, tamquam, inquit Epanorthotes, quod satis intelligatur, vel ex addita coniunctione & sed Correctoribus visum est relinquare illud, maioris claritatis gratia, quemadmodum supra v. 10. vtrumque exprimitur.

NVMERI

CAP. I. v. 51. Cum castrametandum. Alij cum castra metanda, duabus vocibus numeroq; plurali, minus recte.

CAP. II. v. 2. Castrametatur filij Israel. Alij scribunt genitiuo casu filiorum; minus apte.

V. 4. Septuaginta quattuor milia sexcenti. Non scribas secundo casu sexcentorum.

V. 24. Centum octo milia centum. Non est omittendum posterius centum.

CAP. III. v. 22. Septem milia quingenti. Non scribas quingentorum gignendi casu.

V. 49. Et quos redemerant a Leuitis. Caue, ne pluralem numerum redemerant, corrigas per singularem redemerat.

CAP. IV. v. 6. Et operient rursum velamine ianthinarum pellium. Sextum casum velamine, quidam commutant cum quarto velamen, male. Porro pro ianthinarum, quidam dant hyacinthinarum, tum hoc versus, tum pluribus sequentibus, eo iudicio quo supra Exo. 25. v. 5.

V. 19. Ipsi que disponent opera singulorum. Quia de porrando hic agitur, putarunt quidam onera potius legendum esse, quam opera; falsi.

V. 46. Et quos recenserit fecit ad nomen Moses. Non est omittenda vox recenserit.

CAP. V. v. 3. Cum habitauerim vobiscum. Caue ne primam personam singularem habitauerim, commutes cum tertia plurali habitauerunt.

V. 29. Si declinauerit mulier in viro suo. Quidam libri confodiunt vocem mulier, sed immerito.

CAP. VI. v. 5. Nouacula non transibit per caput eius. Alij scribunt non ascendet super caput eius; minus recte.

V. 14. Et orem anniculum immaculatam pro peccato. Nequaquam omittendum est pro peccato.

CAP. VII. v. 2. Praefectique eorum qui numerati fuerant. Non omittatur enclitica particula que.

V. 84. Hæc in dedicatione altaris oblata sunt. Non est surrogandus quartus casus dedicationem, in locum sexti. Idem cauendum infra 88.

CAP. IX. v. 14. Iuxta ceremonias & iustificationes eius. Omnino retinendum est eius, non mutandum cum reciproco suas.

V. 20. Quot diebus. Alij habent quotquot diebus.

CAP. X. v. 8. Filij autem Aaron sacerdotes clangent tubis. *Nominatiuus pluralis sacerdotes, non cadat genitiuo singulari sacerdotis.*

V. 13. Iuxta imperium Domini in manu Moyfi. *Quidam scribunt in manu, quidam per manum: sed primum in manu, hebraeo consonante.*

CAP. XI. v. 3. Eo quod incensus fuisset. *Non minus incensus cum succensus.*

V. 4. Flagrauit desiderio. *Non addas carniam aut carnis.*

V. 17. De spiritu tuo. *Nec hic addas sancto.*

V. 21. Et ait Moyses. *Denique nec hic addas ad Dominum.*

V. 31. Arreptans trans mare coturnices. *In locum participij passiuu arreptas, quod est in aliis libris, substitutum est actiuu arreptans.*

Ibidem. Et demisit in castra. *Non mutes demisit, quod est deiecit, cum dimisit.*

V. 32. Congregauit omnium, qui parum decem coros. *Merito hic omisa est vox multitudinem, quam quidam adiecerant, non animaduertentes genitiuum coturnicum regi a coros.*

V. 34. Populum qui desiderauerat. *Non addas carnes, multoq; minus scribas Populum quem percussit Dominus quia desiderauerat carnes.*

CAP. XII. v. 2. Quod cum audisset Dominus. *Sequitur in plerisque libris iratus est, quod redundare merito consuerunt Correctores, perficiendamq; sententiam esse illis verbis quarti versus statim locutus est ad eum, inclusis parenthesi verbis intermedium: Erat enim Moyses &c. Certe etiam libri nostri antiqui omittunt Dominus, quod alij addunt verbo locutus est.*

CAP. XIV. v. 2. Et in hac vasta solitudine vtinam pereamus. *Locus insigniter restitutus, ablatam negotiatione qua est in plerisque codicibus (& non in hac vasta solitudine) & verbis subsequentibus vti nam pereamus, iunctis is qua praecedunt, non, vt multi faciunt, is qua consequuntur.*

V. 10. Cunctis filiis Isracl. *Superfluit participium videntibus, quod addunt alij.*

V. 19. Dimitte, obsecro, peccatum populi huius. *Merito expunctum est pronomem tui, quod multi legunt, populi tui huius.*

CAP. XV. v. 3. In holocaustum aut victimam, vota soluentes. *Nomini substantiuo victimam, non est addendum adiectiuum pacificam, quod faciunt libri plerique.*

V. 4. Conspersa oleo. *Alij habent quartum casum conspersam, relatum ad illud quod praecedit decimam partem: Correctores elegerunt secundum casum consperse, relatum ad nomen simile.*

V. 20. Sicut de areis primitias separatis. *Presens separatis non est commutandum cum futuro separabis.*

CAP. XVI. v. 11. Quid est enim Aaron. *Retinendum est neutrum quid, non substituenendum masculinum quis.*

V. 34. Fugit ad clamorem pereuntium. *Legendum est ad clamorem, non a clamore, multoq; minus a timore.*

V. 40. Et omnis congregatio eius. *Male quidam scribunt cognatio pro congregatio sine caeteris.*

V. 43. Operuit nubes. *Non addas tabernaculum, sed subaudi.*

CAP. XVII. v. 3. Et vna virga cunctas seorsim familias continebit. *Sic legunt antiqui codices, aduerbium seorsim loco pronominis eorum.*

V. 12. Ecce consumiti fumus, omnes periuimus. *Prateritum periuimus, non est commutandum cum futuro peribimus.*

CAP. XVIII. v. 9. Et cedit in sancta sanctorum. *Nec hic presens cedit, mutandum est in futurum cedit.*

V. 10. Quia consecratus est tibi. *Retinendum est pronomem tibi, non substituennda vox Domino.*

V. 13. Vniuersa frugum initia quas gignit humus. *Antiqui libri habent famininum quas, repudiato neutro quae.*

V. 15. Quidquid primum erumpit. *Non scribas futurum erumpet, pro praesenti.*

V. 19. Pactum salis est. *Caue scribas pacis pro salis. Sal seruit durationi.*

CAP. XIX. v. 3. Tradetisque eam Eleazaro. *Quidam pro plurali tradetisque, scribunt singulare tradesque, minus recte.*

CAP. XX. v. 20. Non transibis. *Seruandus est numerus singularis transibis.*

CAP. XXI. v. 15. Vt requiescerent in Ar. *Non est scribendum Aron dissyllabum, pro monosyllabo Ar, vt certi locorum profus diuersorum sunt nomina.*

V. 18. & in baculis suis. *De solitudine, Ma-*

thana. *Non addas profectique sunt ante de solitudine, nec in ante Mathana: subaudienda enim haec sunt, non exprimenda.*

V. 20. De Bamoth vallis est. *Non est omittenda praepositio de, quod & alij docuimus in Notationibus nostris.*

CAP. XXII. v. 20. Si vocare te venerunt homines isti. *Prateritum indicatiui venerunt, praestat coniuunctiuo venerint.*

V. 37. Misi nuncios vt vocarem te. *In aliis libris, pro prima persona singulari, est tertia pluralis vocarent.*

CAP. XXIII. v. 14. Impositis supra vitulo atque arietem. *Alij legunt numero plurali vitulis atque arietibus.*

CAP. XXIV. v. 7. Et semen illius erit in aquas multas. *Quidam pro aquas scripserunt gentes, commentarium vertentes in textum.*

V. 22. Et fueris electus de stirpe Cin. *Caue pro Cin, scribas Cham nomen filij Noe, quod quidam.*

CAP. XXVI. v. 12. Iamin, ab hoc familia. *Non proponas & coniunctionem ante Iamin.*

V. 14. Vigintiduo milia ducenti. *Non mutes nominatiuum ducenti in genitiuum ducentorum.*

V. 18. Quadraginta milia quingenti. *Nec hic nominatiuum cum genitiuo quingentorum commutandus: similisq; ratio obseruanda est infra v. 22. 25. 27. 34. 37. 41. 43. 47. 50.*

V. 38. Ahitam, a quo familia Ahiramitarum. *Quidam addito scribunt Achiram, Achiramitarum: vtroque modo exprimitur littera hebraica heth seu cheth.*

V. 62. Quia non sunt recensiti. *Præferenda est coniuunctio quia, pronomini qui.*

CAP. XXVII. v. 14. In Cades deserti Sin. *Rectius legitur secundo casu deserti, quam sexto deserto aut in deserto.*

V. 18. Virum in quo est spiritus. *Non addas vocem Dei.*

CAP. XXVIII. v. 11. In calendis autem offeretis. *Multa exemplaria, post autem, addunt id est, in mensium exordijs: id quod, tamquam commentarium textui mistum, omiserunt Romani Patres.*

V. 13. Similæ ex oleo. *Non addas participium consperse, quod satis intelligentium dat praepositio ex.*

CAP. XXIX. v. 11. Cum sacrificio & libaminibus eorum. *Non mutes praepositionem cum, in praepositionem in, aut coniuunctionem &.*

CAP. XXX. v. 14. In arbitrio viri erit vt faciat. *Scribendum est ex antiquis codicibus vt, non siue, tamen si sequatur siue non faciat.*

CAP. XXXI. v. 30. Cunctorum animantium. *Alij claritatis causa addunt coniuunctionem encliticam cunctorumque.*

V. 52. Pondo sedecim milia. *Non est surrogandum pondere sanctuarij in locum vocis pondo.*

CAP. XXXII. v. 4. Regio vberima est. *Alij minus recte, mutatis nominatiuis in genitiuis, scribunt regionis vberime est.*

V. 17. Erunt in vrbibus muratis. *Ita vertit Interpres, muratis, quod est, muro cinctis, pro quo alij munitis.*

V. 28. Et principibus familiarum per tribus Isracl. *Non omittas praepositionem per.*

V. 35. Et Ethroth & Sophan. *Male quidam scribunt monosyllabum Roth pro dissyllabo Ethroth.*

CAP. XXXIII. v. 3. Quintadecima die mensis primi, altera die Phafe. *Superfluit obsequij serui verbum fecerunt, quod multi addunt: Fecerunt altera die Phafe. Praepositio autem post, quam alij proponunt voci Phafe, intelligenda est, non legenda. Consulat qui volet Notationes nostras in hunc locum.*

V. 38. Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor. *Non est omittenda vox sacerdos.*

V. 44. 45. Et de Oboth, venerunt in Iie-abarim (&c.) *Profectio de Iie-abarim. Alij pro Iie-abarim, omissa priore i vocali, scribunt Ieabarim; minus recte.*

V. 54. Et paucis angustiorum. *Antiqui libri habent postiuum paucis, pro eo quod in aliis codicibus est comparatiuo paucioribus.*

CAP. XXXIV. v. 4. A meridie vsque ad Cadesbarne. *Pro a meridie, alij libri scribunt in meridiem, alij ad meridiem, male.*

V. 8. A quo veniet in Emath. *Non est mutandus numerus pluralis in singularem veniet.*

V. 11. Descendent termini in Rebla. *Pro Rebla, codices minus accurati scribunt addita ter-*

ria syllaba Reblatha, quod non est huius loci.

V. 29. Hi sunt quibus praecipit Dominus. *Non mutes praeteritum perfectum praecipit, in plusquam perfectum praeeperat.*

CAP. XXXV. v. 19. Statim vt apprehenderit eum, interficiet. *Pro interficiet, inuenio in libris antiquis percuet, quod idem vnum est: sed passiuum interficietur, quod est in aliis exemplaribus, spurium est.*

DEUTERONOMIUM.

CAP. I. v. 4. Qui habitabat in Hesebon. *Quidam codices omittunt pericopen hanc, sed immerito.*

V. 19. Pererem terribilem & maximam. *Sequitur solitudinem in aliis libris, sed quod merito iudicatum est superfluere.*

V. 28. Et ad caelum vsque munitæ. *Hac videtur Latini Interpretis esse scriptura, munitæ, pro qua alij muratæ.*

V. 31. Erin solitudine (ipse vidisti) portauit te Dominus. *Hæc est genuina loci interpunctio, qua periodus hæc incipit ab his verbis Et in solitudine, relatis ad sequentia, parenthesi inclusis his ipse vidisti: quæ quæ pluraliter legunt ipsi vidistis, minus sinceram sequuntur lectionem.*

CAP. II. v. 12. In Seir autem prius habitauerunt Horraei. *Alij libri seruant terminationem Hebraeam, scribentes Horriim.*

V. 19. Et accedens in vicina filiorum Ammon. *Non mutes accedens in ascendens.*

V. 20. Gigantes, quos Ammonitæ vocant Zomzommim. *Trissyllabum est Zomzommim, repetendum est enim zom, contra quosdam qui legunt Zommim.*

V. 21. Populus magnus & multus & proceræ longitudinis. *Nulla modo omittendum est inedium illud & multus.*

V. 27. 28. 29. Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via &c. *Non sunt nomina verbaq; pluralis numeri, quæ his tribus versibus continentur, mutanda in singularia, ad hoc vt Hebraeos respondeant, quod quidam faciunt.*

CAP. III. v. 13. Vocatur terra gigantum. *Alij pro praesenti scribunt praeteritum imperfectum vocabatur.*

CAP. IIII. v. 6. Vt audientes vniuersa precepta hæc. *Alij pro neutro vniuersa, legunt masculinum vniuersi, minus sincere.*

V. 10. A die in quo stetit coram Domino. *Pro duabus voculis a die, plerique vnam legunt, diem. Praepositio hebraice, est non exprimat, subaudienda est tamen.*

V. 22. Ecce morior in hac humo. *Nequaquam mutandum est praesens morior in futurum moriar.*

V. 30. Nouissimo tempore reuertetis ad Dominum. *Non est addenda coniuunctio autem.*

V. 33. Sicut tu audisti & vixisti. *Spurium est quod quidam substituiunt vidisti, quod est adspexisti, pro vixisti, quod est, in mortem non incurristi.*

V. 34. Quæ fecit pro vobis Dominus Deus vester. *Non sunt commutanda pronomina secunda persona cum prima, nobis, nosster.*

V. 35. Et non est alius praeter eum. *Non est surrogandum nomen vnum, in locum pronominis eum, quod multi faciunt.*

CAP. V. v. 24. Vocem eius audiuius. *Sic omittunt antiqui libri coniuunctionem enim, quam alij addunt.*

CAP. VI. v. 4. Dominus Deus noster, Dominus vnus est. *Posterior Dominus quidam mutant in Deus, immerito.*

V. 7. Et meditaberis in eis sedens in domo tua. *Non sunt omittenda media illa vocula in eis.*

V. 13. Et illi soli seruitus. *Interpres hic expresse vocem soli, quæ Hebraice relinquitur subaudienda.*

CAP. VIII. v. 13. Armenta bouum & ouium greges. *Non facile omittenda est vox bouum.*

CAP. IX. v. 5. Ingredieris vt possideas. *In aliis, pro futuro ingredieris, est presens ingredieris.*

V. 9. Vt acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus. *Ita repetenda est vox tabulas (quam multi codices posteriori loco omittunt) & scribendum Dominus pro Deus, tam iuxta Latinos codices antiquos, quam iuxta hebraea.*

CAP. X. v. 3. De lignis settim. *Sic scribunt Hebraei, Settum duplici: alij simplici Setim.*

CAP. XI. v. 10. Ad quam ingredieris possidendam. *Non mutes praesens ingredieris cum futuro ingredieris.*

CAP. XII. v. 3. Dissipate aras eorum. *Interpres vertit masculinum eorum, non femininum eorum; Similiter ubi sequitur: Dissipate nomina eorum de locis illis. Hebraea ambigua permittunt utrumque, ut vel ad gentes referas, vel ad Deos.*

V. 11. Quae uocabitur Domino. *Non est mutandum futurum uocabitur in prateritum uocauit.*
V. 12. Qui in uribus uestri commorantur. *Nequaquam scribendum est plurale commorantur, pro singulari commoratur.*

V. 29. Ad quas ingredieris possidendas. *Correctores hic futurum prateritum praeferunt ingrederis.*
CAP. XIII. v. 9. Et postea omnis populus mittat manum. *Vnicam uoculam postea, ne distrahatur in duas postea, ut quidam faciunt.*

CAP. XIV. v. 7. Comedere non debetis, ut camelum. *Correctores, ut omiserunt praeponens haec, quod alij libri praeponunt uerbo comedere, ita addiderunt aduerbium ut ante uocem camelum; sensu clarissimo. Porro haec pronomem praeponerunt ei quod mox sequitur: Haec quia ruminant.*

V. 12. Et halixetum. *Non est omitienda uocalis secunda e sequens diphthongum a; sicut non omititur Leuit. II. v. 13.*

V. 13. Ixon & uulturem. *Alij codices legunt disyllabum Ixon.*

V. 22. De cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra. *Alij minus recte legunt genere famini frugibus tuis quae.*

V. 23. De armentis & ouibus tuis. *Neuquam addendum est uerbum offeres.*

CAP. XV. v. 7. Ad pauperem uenerit. *Pro simplici uenerit, non substitutus compositum deuenit.*

V. 10. In omni tempore. *Quidam ex Hebraeo correxerunt opere, pro tempore.*

V. 21. Vel claudum fuerit. *Alij praeponunt coniunctionem &: Et vel claudum fuerit.*

CAP. XVI. v. 4. Non apparebit fermentum. *Retinendum est substantiuum, pro adiectiuo fermentatum.*

V. 22. Quae odit Dominus Deus tuus. *Non commutes neutrum quae, cum famini quam, tamen si Hebraea ambigua sint.*

CAP. XVII. v. 8. Iudicium esse perspexeris. *Non scribas prospexeris, quod est, prauideris, pro perspexeris, quod est, uideris.*

Ibidem. Lepiram & lepram. *Nequaquam addenda est negatio posteriori uoci, & non lepram.*

Ibidem. Intra portas tuas. *Non scribas inter, pro intra, quod est in.*

V. 12. Et decreto iudicis. *Legenda est coniunctio &, non praepositio ex.*

V. 20. Ipse & filij eius. *Retinendum est plurale filij, non substituedum singulare filius.*

CAP. XIX. v. 13. Et auferes innoxium sanguinem. *Quidam non intelligentes, innoxium sanguinem positum esse pro effusore innoxij sanguinis, loco uocis innoxium scripserunt contrarium noxium.*

CAP. XXI. v. 5. Et ad uerbum eorum omne negotium. *Nequaquam addas uerbum pender, quod quidam libri subiiciunt.*

V. 6. Et uenient maiores natu. *Non oportet, omittere futurum uenient, nec commutare cum imperatiuo ueniant, denique non necesse est addere omnes.*

V. 15. Genuerintque ex eo liberos. *Alij scribunt Genueritque; ex eis. Sententia eadem una est, sed prior lectio praefertur.*

V. 18. Qui non audiat patris aut matris imperium. *Non mutes audiat cum audierit, nec coniunctionem disiunctiuam aut cum copulatiua ac.*

CAP. XXII. v. 12. Quo operieris. *In aliis est praesens operiris; futurum respondet Hebraeo.*

CAP. XXIII. v. 18. Quidquid illud est quod uoueris. *Seruanda est secunda persona singularis uoueris, reicienda tertia pluralis uouerint.*

CAP. XXIV. v. 5. Sed uocabit absque culpa domui suae. *Caue ne scribas, ut quidam, tertium casum domui, pro secundo domi.*

V. 6. Quia animam suam opposuit tibi. *Non est legendum relatiuum qui, loco coniunctionis quia. Porro opposuit, quod est obligauit seu oppignorauit, eleganter emendatum est ex appoiuit, quod est in aliis exemplaribus, id est, uocalis quarta ex prima.*

CAP. XXV. v. 7. Non uult frater uiri mei suscitare nomen fratris sui in Israel. *Alij pro nomen, quod est uoca, scribunt semen, quod est, το σπέρμα; male.*

Sequitur: Nec me in coniugem fumere. Non commutes uocem coniugem, cum uoce coniugium.

V. 11. Miseritque manum. *Quidam antiqui libri tollunt encliticam coniunctionem que.*

V. 12. Abscides manum illius. *Ita legunt antiqui libri absces, ex abs & caedo, pro absces, ex ab & scindo. Simile Matth. v. 30. & alibi.*

CAP. XXVI. v. 4. Suscipiensque facerDOS cartallum de manu tua. *Non mutes pronomem secunda persona tua in tertia eius.*

V. 11. Et epulaberis in omnibus bonis. *Non est omitienda, ea qua praemittitur coniunctio &.*

V. 13. Abstuli quod sanctificatum est de domo mea. *Adulterinum est quod alij legunt atuli, quasi dicat, se huc de domo sua adferre; cum e contrario, negans se domi sua retinuisse, proficitur se distribuisse egenis. Geuina igitur lectio est abstuli, qua & hebraeo, chaldaeo, graeco, constantanea est.*

V. 16. Et custodias & impleas. *Prius & non est mutandum in ut.*

V. 17. Et custodias ceremonias illius. *Nec istud & uertendum in ut est.*

V. 18. Et Dominus elegit te hodie. *Istam coniunctionem &, quidam uertunt in aduerbium demonstrandi En, sed pestime.*

CAP. XXVII. v. 12. Hi stabunt ad benedicendum populo. *Cauendus est uetus error, eorum qui legunt Domino, id est το κύριον, pro populo, quod est το λαόν sive plebi.*

Versus 25. praeponunt quidam codices hanc maledictionem: *Maledictus qui dormit cum uxore proximi sui; & dicit omnis populus, Amen: uerum illa adiectitia & superflua est.*

CAP. XXVIII. v. 20. Et perdat uelociter. *Non addas de sub caelo.*

V. 36. Et regem tuum quem constitueris super te. *Alij minus apte legunt Et regem quem constitueris super te; omisso pronomine tuum, & coniunctiuo uerso in indicatiuum.*

V. 40. Quia deficiunt & peribunt. *Sic legunt etiam antiqui codices, simplex uerbum peribunt, pro composito deperibunt.*

V. 48. Quem immittet tibi Dominus. *Nō mutes immittet cum emittet, uocalē tertiam cum secūda.*

V. 57. Et illi uocē secundarum. *Pro secundarum, multi scribunt secundinarum, qua non est uox latina, quod sciam.*

CAP. XXIX. v. 6. Quia ego sum Dominus Deus uester. *Non substituas personam tertiam ipse est, pro prima ego sum.*

V. 11. Et aduenā qui tecum moratur. *Retinendus est numerus singularis, quamuis positus pro eo quem alij legunt plurali & aduenā qui tecum morantur.*

V. 19. Et absumat ebria sitientem. *Pro absumat siue consumat, multi libri legunt assumat, quod est, addat seu adiungat sibi. Utrumque ex hebraeo uertipotes, prius praetulerunt Romani Patres.*

V. 23. Sulphure & salis ardore comburens. *Vocem assinitate decepti quidam, supposuerunt nomen solis planetae, in locum nominis salis, qui ex igne & aqua concretus, habet & ipse ardorem suum: mutarunt inquam uocalē primam a in quartam o.*

V. 29. Ut faciamus uniuersa uerba legis huius. *Non omitas To uerba.*

CAP. XXX. v. 3. Reducet Dominus Deus tuus captiuitatem tuam. *Alij scribunt: Reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua; qui sensus est prioris lectionis.*

V. 12. Et audiamus. *Non mutes & in ut.*

V. 19. Quod proposuerim uobis uitam & mortem. *Pro uoce morte, quidam substituerunt uocem bonum, male imitari locum supra v. 15.*

CAP. XXXI. v. 4. Delebitque eos. *Alij scribunt praeteritum Deleuitque; quod Hebraeo conforme est.*

V. 21. Ex ore feminis sui. *Non mutes tertia persona pronomem sui, cum secunda tui.*

V. 23. Praeceptum Dominus Iosue filio Nun. *Non iudicari Romani Patres omitendam uocem Dominus, tamen si a multis libris Hebraeo consentaneis omitatur.*

CAP. XXXII. v. 2. Concreta ut pluuia doctrina mea. *Ita scribendum est, ut pluuia, non in pluuia aut pluiam.*

V. 26. Dixi: Vbinam sunt. *Non praeponas & coniunctionem: Et dixi.*

V. 30. Quomodo persequatur vnus mille, & duo fugent decem millia? *Non sunt, modi potentiales persequatur, & fugent, commutandi, cum indicatiui praeterito imperfecto persequetur,*

et praesenti optatiui fugarent.

V. 35. Mea est uictio, & ego retribuam in tempore. *Non addas pronomem: Retribuam eis in tempore.*

V. 37. Et dicit: Vbi sunt. *Praeferendum est singulare dicit plurali dicent.*

V. 46. Et implere uniuersa quae scripta sunt legis huius. *Non addas in uolumine, ante legis huius.*

CAP. XXXIII. v. 9. Et fratribus suis: Ignoro uos. *Non mutes secunda persona pronomem uos, cum tertia illos.*

V. 26. Non est Deus alius ut Deus rectissimi. *Quidam tollunt prius Deus, alij uertunt secundum casum rectissimi in primum rectissimus: utrumque prima lectioni non absque causa postposuerunt Correctores Romani.*

V. 27. dicitque: Conterere. *Nec hic sine causa praetulere passiuum, actiuo Contere.*

CAP. XXXIV. v. 2. Et omnem terram Iuda. *Nequaquam omitenda est uox Iuda, quod quidam faciunt.*

I O S U E.

CAP. I. v. 6. Pro qua iurati patribus suis. *Seruandum est tertia persona pronomem suis, non mutandum in secunda tuis.*

V. 15. Et sic reuertemini. *Futurum reuertemini multis nominibus praeferendum est praesenti reuertimini.*

CAP. II. v. 18. Signum fuerit funiculus iste cocineus. *Nequaquam addenda negatio est Signum non fuerit.*

V. 19. Sanguis ipsius erit in caput eius. *Addunt quidam Reus sibi erit, qua Lxxij senum interpretatio est, nostra coniuncta.*

Sequitur: Et nos erimus alieni. Alij pro alieni scribunt innoxij, explicanda causa.

CAP. III. v. 12. Parate duodecim viros de tribus Israel. *Non est repetenda uox duodecim.*

V. 13. Qui portant arcam Domini Dei. *Non addas fedens.*

V. 16. Ab urbe quae uocatur Adom. *Ita scribendum est iuxta antiquos libros, uocalibus prima & quarta, Adom, non Adam, aut Edom.*

V. 17. Populus autem incedebat contra Iericho. *Non est mutandum nomen urbis Iericho in nomen fluminis Iordanem.*

CAP. IV. v. 9. Arcam foederis. *Non adijcias Domini.*

V. 11. Sacerdotesque pergebant. *Antiqui libri habent sacerdotēsque, non sacerdotēs quoque.*

V. 12. Armati praecedebant filios Israel. *Non est huius loci, quod alij adijciunt, fratres suos.*

V. 14. Dum adiuueret. *Ita legunt Sextina Biblia ex antiquis codicibus, unam uocem adiuueret, pro duabus adhuc uiueret.*

V. 23. Sicante Domino Deo uestro aquas eius in conspectu uestro, donec transiretis. *Secunda persona non sunt mutanda in primas, nostro, nostro, transiremus.*

CAP. V. v. 3. Fecit quod iusserat Dominus. *Non addas coniunctionem fecitque; aut fecit quoque.*

V. 6. Ut non ostenderet eis terram. *Non est omitenda negatio.*

CAP. VI. v. 2. Ecce dedi in manu tua Iericho. *Antiqui libri legunt sextum casum; non quartum manus tuas.*

V. 24. Et omnia quae erant in ea. *Pro erant alij habent fuerunt, alij inuenta sunt: nam huiusmodi aliquid hebraice subaudiendum relinquunt.*

CAP. VII. v. 5. Accedemus ex aduerso. *Non est mutandum accedemus compositum a cedo, in ascendemus compositum a scando.*

V. 12. Inter Bethel & Hai. *Scribendum est Bethel, quod significat domum Dei, non Bethauen, quod domum idoli seu iniquitatis.*

CAP. IX. v. 8. Et uide uenistis? *Non est mutanda copulatiua in disiunctiuam aut.*

V. 10. Qui erat in Astaroth. *Nec hic numerus singularis erat in pluralem erant.*

CAP. X. v. 14. Non fuit antea nec postea tam longa dies. *Retinendum est nec, pro eo quod plerique habent &.*

V. 23. Et eduxerunt ad eum quinque reges. *Legendum est eduxerunt, non adduxerunt, quemadmodum & proximo uersu educti non adducti; uocalis inquam secunda, non prima.*

V. 41. Omnem terram Gosen usque Gabaon. *Caue legas Gesen, qua est terra Aegypti, pro Go-*

sen, quæ est urbs Chanaanæ. Idem usu venit infra 11. v. 16.

CAP. XI. v. 8. Ita percussit omnes. Ita non itaque legunt codices antiqui.

V. 19. Non fuit ciuitas que traderet filiis Israel. *Alij repetunt negationem, quæ non se traderet; minus integrè.*

CAP. XII. v. 2. Vsq; ad torrentem Iaboc. Non mutes Iaboc, cum Ieboc, vocalem primam cum secunda. Simile Iudicum 11. v. 13. 22.

V. 3. Ad orientalem plagam. Nequaquam scribendum est occidentalem, pro orientalem, id est, deorsum pro sursum.

V. 7. Vsq; ad montem cuius pars ascendit in Seir. Non addas vel Libani, vel Hermon, quod multi codices (Vsq; ad montem Libani) corrumpit.

V. 8. In Afedoth & in solitudine. *Cauere Afedoth mutes in Aferoth, id est, d in r, mutatam in liquidam.*

V. 15. Rex Odullam vnus. Scribendum est vocali quarta Odullam vel Odollam, iuxta antiquos codices, non Adullam prima vocali, quam uis Hebræa & istud patiatur.

V. 22. Rex Cades vnus. *Alij legunt Cedès: utrumque permittunt Hebræa.*

CAP. XIII. v. 2. Et dimidiæ tribui. Non addas Manasse.

V. 9. Quia sequutus Dominum Deum meum. Non mutes pronomen prima persona meum cum secunda tuum.

CAP. XV. v. 1. A termino Edom, desertum Sin. *Sic omittit oportet vsque ad, quod alij addunt Vsq; ad desertum Sin.*

V. 18. Quæ, cum pergerent simul, suasa est a viro suo. *Legendum est femininum quæ, iuxta veteres codices, non masculinum qui.*

V. 23. Et Cades & Asor. *Alij & Cedès, ut supra 12. v. 22.*

V. 62. Ciuitates sex & villæ earum. *Quod sequitur in quibusdam libris fiunt simul centum quinquidem, superfluum est.*

CAP. XVI. v. 2. Et egreditur de Bethel Luza. *Vocem Luza seruant vetera manuscripta זלזר: alij declinantes scribunt Luzam.*

CAP. XVII. v. 4. Deditque eis iuxta. *Non est omittendum pronomen eis.*

V. 12. Sed cœpit Chanaanus habitare in terra sua. *Pro sua reciproco, quod est in vetustis libris, in aliis est ipsa, in aliis ista.*

V. 14. Quare dedisti mihi possessionem. *Non est addendum terram in: Q. d. mihi terram in possessionem.*

V. 17. Ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse. *Non proponas & ante Ephraim.*

CAP. XVIII. v. 2. Remanserunt autem. *Non mutes præteritum plusquam perfectum in perfectum remanserunt.*

V. 4. Iuxta numerum vnus cuiusque multitudinis. *Alij pro numerum, scribunt terminum, minus rectè.*

V. 28. Ciuitates quatuordecim & villæ earum. *Sequitur in quibusdam libris fueruntque omnes ciuitates viginti sex, sed iungendum.*

CAP. XIX. v. 8. Contra australem plagam. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus fueruntque; omnes ciuitates decem & septem, superfluum est.*

V. 11. Ascenditque de mari & Merala. *Cauere vitiosè scribas Medalaa pro Merala.*

V. 12. In fines Cefelethabor. *Vetera manuscripta habent plurale fines, pro singulari finem.*

V. 15. Et Iedala & Bethlehem. *Scribendum est Iedala, per d mutatam in secunda syllaba, & I liquidam in tertia; non Ierala, per r liquidam in secunda, aut Iedaba per b mutatam in tertia. scriptum enim est Ierala per r liquidam, pro Iedala per d mutatam, quod est in aliis libris, & consentit Hebræo. nam Iedaba nullius est auctoritatis.*

V. 19. Et Seon & Anaharath. *Pro Seon quadrilitero, non scribas Senon, neque Seron, quinque literarum.*

V. 46. Et Meiarcon & Arecon. *In quibusdam veteribus manuscriptis, pro Meiarcon legitur Aqua Hiercon, quæ interpretatio est prima syllaba & Me.*

CAP. XX. v. 4. Stabit ante portam. *Non est addenda coniunctio stabitque, tamen si Hebræicè legatur.*

CAP. XXI. v. 4. Detribus Iuda & Simeon. *Legendum est plurale tribubus, non singulare tribu.*

V. 21. Vrbes confugij Sichem. *Alias annotauimus, in multis manuscriptis inueniri numerum singularem vrbes, pro plurali vrbes; similiter quoque infra v. 27. 32. 36. & 37., pro plurali ciuitates, legi singulare ciuitatem aut ciuitas, quemadmodum supra v. 13. ab omnibus constanter legitur.*

V. 36. Detribu Ruben vltra Iordanem contra Iericho ciuitates, refugij Bofor in solitudine Misfor, & Isfer, & Ierhson, & Mephaath, ciuitates quatuor cum suburbanijs suis. *De vario huius versus situ, lectione, interpunctione, omissione denique, late egimus olim in Notationibus nostris. Romani Patres sequuti sunt quod maxime vulgatum est, nisi quod pro posuerunt tribum Ruben tribui Gadis.*

CAP. XXII. v. 7. Ad occidentalem plagam. *Non est addendum pronomen eius.*

V. 13. Phinees filium Eleazari sacerdotis. *Secundum casum sacerdotis, non veritas in quartum sacerdotem.*

V. 17. Macula huius sceleris in nobis permanet. *Nequaquam commutandum est pronomen prima persona nobis, cum secunde vobis.*

V. 22. Fortissimus Deus Dominus, fortissimus Deus Dominus. *Hoc ita geminandum est, minime alterum omittendum.*

CAP. XXIV. v. 27. Quod audierit omnia verba Domini. *Retinendum est singulare audierit, non mutandum in plurale audieritis.*

INDICES.

CAP. I. v. 30. Cetron & Naalol. *Pro Cetron male scribunt quidam Thetron, inquam pro c; rursus pro Naalol, Naalon, id est, n pro l.*

V. 35. Quod interpretatur testaceo. *Cauere legas testatio, nomen verbale à testor, pro testaceo nomine adiectiuo à testa.*

CAP. II. v. 2. Sed aras eorum subuerteritis. *Non mutes coniunctionem aduersatiuam sed in copulatiuam & c.*

V. 19. Et multo faciebant peiora. *Non commutes peiora cum maiora.*

CAP. III. v. 3. Atque Heurum qui habitabat in monte Libano. *Seruandus est numerus singularis habitabat, loco pluralis habitabant, qui in aliis est libris.*

V. 4. Vtrum audiret mandata Domini. *In aliis est plurale audirent.*

V. 24. In aestiuo cubiculo. *Etiam in nostris antiquis manuscriptis inuenio cubiculo pro cœnaculo.*

V. 30. Et quieuit terra octuaginta annis. *Non addas à preliis.*

CAP. IIIII. Debhora scribunt Sixtina Biblia, duplici b, alij simplici Debora, quidam male Delhora.

V. 17. Erat enim pax. *Retinenda est coniunctio rationalis enim, non mutanda in autem.*

V. 21. Qui soporem morti consocians. *In aliis est verbum simplex socians.*

CAP. V. v. 11. Et clementia in fortes Israel. *Spurium est quod quidam habent in portis pro in fortes; sed genitiuus fortis, quem alij quidam legunt absque propositione, possit habere similitudinem veri.*

V. 19. Reges Chanaan in Tanach. *Non scribas Tanc pro Tanach.*

CAP. VI. v. 32. Qui suffodit aram eius. *Antiqui libri scribunt compositum suffodit, pro eo quod alij simplici fodit.*

CAP. VII. v. 3. Et reuerfi sunt de populo vigintiduo milia. *Quidam boni libri habent neutrum reuerfa, pro masculino reuerfi: porro de præferendum est ipsi ex.*

V. 5. Qui lingua lambuerint aquas. *Non addas qui manu & lingua.*

V. 23. Fugientes vsque ad Bethsetta. *Non mutes Bethsetta in Bethseca, id est, duplex t in c. Ibidem. Persequerantur Madian. Sequitur in quibusdam libris Et dedit Dominus victoriam populo Israel in die illa, sed redundat.*

CAP. VIII. v. 7. Cum ergo tradiderit Dominus Zebee & Salmana in manus meas. *Sequitur in multis libris & cum reuerfi fuero victor in pace, sed non est huius loci, at versus noni subsequens.*

V. 9. Dixit itaque & eis. *Non omittas & pro etiam positum.*

V. 10. Bellatorum educentium gladium. *Non interponas & coniunctionem.*

CAP. IX. v. 4. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti. *Scribendum est pondo indeclinabile, non pondera.*

V. 7. Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus. *Non est addenda vocula vt: Ita vt audiat.*

V. 20. Egredietur ignis ex eo. *Non est auferendum ex eo.*

V. 39. Spectante Sichimorum populo. *Pro spectante quod est adspiciente, non substituas expectante.*

V. 48. Quod me videtis facere, citò facite. *Non est commutandum præsens videtis, cum præterito vidistis.*

V. 49. Vt fumo & igne mille homines necauerit. *Non mutes nominatiuum homines in genitiuum hominum.*

CAP. X. v. 1. In Samir montis Ephraim. *Neque hic mutes genitiuum montis in ablatiuum monte.*

V. 8. In terra Amorrhæi, qui est in Galaad. *Pro qui, quod refert Amorrhæum, alij legunt, quæ, quod terram.*

CAP. XI. v. 1. Fuit illo tempore Iephthæ. *Quidam addunt Fuit itaque ille in tempore.*

V. 17. Dimitte me vt trāscam per terram tuam. *Non est omittendum pronomen me, nec præpositio per.*

V. 24. Nonne ea quæ possidet Chamos. *Non commutes præsens possidet, cum præterito possedit.*

V. 39. Exinde mos increbuit in Israel. *Scribendum est increbuit, non increuit.*

CAP. XII. v. 5. Obsecro vt me transire permittatis. *Præferendum est plurale singulari permittatis.*

V. 13. Filius Illel. *Alij minus rectè filius Elel.*

CAP. XIII. v. 7. Ex vtero matris suæ. *Non proponas coniunctionem &.*

CAP. XIV. v. 3. Et in omni populo meo. *Non est substituentium pronomen secunde persone tuo, pro prima meo.*

V. 6. Quasi hæc dum in frustra discerpens. *Legere discerpens, non decerpens aut decerperet.*

V. 9. Quod mel de corpore leonis assumserrat. *Hoc versus Interpres vertit corpore, non ore; versus proximè præcedenti, ore non corpore.*

CAP. XV. v. 9. Vbi eorum effusus est exercitus. *Alij pro composito effusus scribunt simplex fulus.*

V. 14. Et sicut solent ad odorem ignis lina consumi. *Legendum potius est odorem, quod est, odorant igne, quam ardorem, quod est, ardente seu comburenti igne. Porro ligna scriptum ab aliis pro lina, nullius est auctoritatis: non enim ita facile ligna ab igne consumuntur, vt stuppea lina.*

CAP. XVI. v. 9. Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filum de stuppæ tortum putamine, cum odorem ignis acceperit. *Pro genitiuo stuppæ, alij scribunt ablatiuum stuppæ, & pro putamine, quod est cortice, legum: sputamine, acceperunt pro sputo, quasi dicatur, filum sputo adhibito de stuppæ tortum. Atqui verisimilius est, Interp. etiam dicere voluisse, filum de vili stuppæ (est enim stuppæ, quasi putamen, cortex & reuicium lini) nam hebræicè non aliud legitur, quam filum stuppæ. Iam verò odorem quod sequitur, nullo modo hic cum ardorem mutandum est, id est, quarta vocalis cum prima.*

V. 13. Cui respondit Samson: Si septem. *Quidam addit inquit: Si, inquit, septem: sed superfluum.*

CAP. XVII. v. 9. Et vile mihi esse prospexero. *Pro perspexero, quod est videro, non legas prospexero, id est, prævidero.*

CAP. XVIII. v. 5. Ite in pace. *Non scribas cum pro in.*

CAP. XIX. v. 5. Gusta prius paucillum panis. *Non substituas pusillum pro paucillum.*

V. 8. Oro te, inquit. *Quidam scribunt obsecro pro orote.*

V. 11. Iamque erant iuxta Iebus. *Non substituas verbum compositum aderant, pro simpliciter erant.*

CAP. XX. v. 40. Et viderent quasi columnam fumum. *Operatiui præsens viderent, legendum est, non indicatiui præteritum viderunt.*

CAP. XXI. v. 13. Vt eos susciperent in pace. *Non mutes masculinum eos cum feminino eas.*

V. 19. Et ad orientalem plagam. *Alij omittunt &.*

R V T H.

CAP. I. v. 11. Non vltra habeo filios. Non *mutes praefens habeo, cui futuro habebō.*
CAP. IV. v. 3. Quibus sedentibus. *Alij minus apte, quibus recedentibus.*
 V. 15. De nuru enim tua natus est, quae te diligit. *Noli substituere masculinum qui, pro femino quae, aut futurum diligit, pro praesenti diligit.*
 V. 22. Ifai genuit Dauid. *Non addas regem.*

LIBER REGVM
PRIMVS.

CAP. I. v. 9. Ante postes templi Domini. *Retinendum est templi, non mutandum cum domus.*
 V. 18. Et illa dixit. *Non scribas at aduersarium, pro & copulatiuo.*
 V. 19. Et venerunt in domum suam Ramatha. *Non repetitur in ante Ramatha, sed subauditur. Simile infra 2. v. 11.*
 V. 24. Et tribus modis farinae. *Non scribas vno modo, pro tribus modis, iuxta ea quae alia annotauimus.*
 V. 28. Quibus fuerit commodatus Domino. *Alij legunt verbum compositum accommodatus, sed simplex commodatus est praefendum.*
CAP. II. v. 17. Quia retrahebant homines a sacrificio Domini. *Alij legunt, Quia detrahebant homines sacrificio Domini.*
 V. 19. Vt immolaret hostiam solemnem. *Quod sequitur in quibusdam libris, & votum suum, superfluum.*
 V. 30. Sed quicumque glorificauerit me, glorificabo eum. *Non scribas honorificauerit, pro glorificauerit: nam & hebraice vox eadem repetitur.*
 V. 34. Duobus filiis tuis. *Non omittas pronomem tuus.*
CAP. III. v. 2. Heli iacebat in loco suo. *Non est mutandum loco, cum lecto, lectulo, vel domo.*
Sequitur: Et oculi eius caligauerant, nec poterat videre: lucerna Dei antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini, vbi erat arca Dei. Haec genuina est vulgata editionis & lectio & distinctio, de qua olim nos late in Notationibus nostris. Non itaque substituendus est quaruus casus lucernam, pro primo lucerna, nec voci Samuel addenda coniunctio autem.
 V. 17. Quis est sermo quem locutus est Dominus ad te. *Non est omittendum quem locutus est Dominus.*
CAP. IV. v. 1. Et factum est in diebus illis, conuenerunt Philistini in pugnam. *Quamuis haec verba a multis omittantur, quod olim doctus: non tamen visum est Romanis Patribus illa de medio tollere, eo quod graecae legantur. Syo-circa etiam consequenter scribunt, Et egressus est Israel, coniunctione copulatiua, quae est in graecis libris, loco rationalis namque, quae est in plerisque latinis.*
 V. 9. Sicut & illi seruierunt vobis. *Non est mutandum secunda persona pronomem vobis, cum prima nobis.*
 V. 13. Heli sedebat super sellam contra viam spectans. *Pro simpliciter actans non substituas compositum expectans.*
 V. 20. Dixerunt ei quae stabant circa eam. *Cave mutes quae femininum, cum masculino qui.*
 V. 21. Translata est gloria de Israel. *Non addas Domini.*
 V. 22. Et ait: Translata est. *Non omittas coniunctionem praepositam.*
CAP. V. v. 6. Et ebullierunt villae & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures, & facta est consilio moris magna in ciuitate. *De his verbis, tale fuit iudicium Romanorum Correctorum, quale supra 4. v. 1. Porro pro secundo casu magna, in alijs libris est primus magna, ut etiam graecae.*
 V. 9. Inieruntque Gethae consilium, & fecerunt sibi sedes pellicae. *Et haec verba, quamuis a quibusdam latinis libris hebraeo consentaneis omittantur, tamen quia reperuntur in quibusdam graecis, non iudicantur Romani expungenda. Similis ratio inferius occurrit plurium aliorum locorum, quae non putauimus singula annotanda. Consilium quo illi moti fuerint, licet ex ea quae his Biblijs praemiserunt praefatione intelligere.*

V. 11. Dimittite arcam Dei Israel. *Non est mutandum plurale dimittite cum singulari dimittite.*
CAP. VI. v. 11. Et similitudines anorum. *Retinendus & hic est numerus pluralis similitudines, non vertendus in singularem similitudinem.*
 V. 19. Percussit autem de viris Bethsamitibus. *Non addas Dominus.*
CAP. VII. v. 1. In domum Abinadab. *Non mutes Abinadab, cuius secunda litera est b muta, cum Aminadab, cuius secunda litera est m liquida.*
 V. 10. Et caesi sunt a facie Israel. *Legendum est facie, quod est conspectu, non filius.*
 V. 11. Egressi viri Israel. *Non est mutandum viri in filij.*
CAP. VIII. v. 1. Posuit filios suos iudices Israel. *Non addas in praepositionem, ante vocem iudices, sed intelligas Israel esse datiu casus.*
CAP. IX. v. 1. Filius Abiel, filij Seror. *Pro Seror, in quo litera r repetitur, non est legendum Seror.*
Ibidem. Filij Seror, filij Bechorath. Non addas, quod in quibusdam libris sequitur, filij Sareth.
 V. 5. Cum autem venissent in terram Suph. *Nec hic addas, quod sequitur in quibusdam libris, & non inuenissent.*
 V. 7. Panis defecit in sitarciis nostris. *Alij pro sitarciis legunt citartiis, vocem non intellectam quasi a cista derinantes, quae componitur ex ovis litos, quod frumentum graecae, & a graecis arcin quod sufficere est: unde nomen faminum in Cetera sitarcia, quod commeatum, & neutrum sitarcium, quod peram significat, saccum, aut vas, in quo ab itinerantibus reponitur commeat. nam & hebraice ad verbum legitur in vasis nostris.*
 V. 13. Quia ipse benedixit hostiae, & deinceps comedunt qui vocati sunt. *Praesentia benedixit & comedunt, praefertur futuris, benedixit, comedent.*
 V. 19. Vt comedatis mecum hodie. *Non est permutandum plurale comedatis, cum singulari comedas.*
CAP. X. v. 2. In finibus Benjamin in meridie. *Quod sequitur in quibusdam libris salientes magnas foueas, omittendum est.*
 V. 5. Post haec venies in collem Dei. *Non mutes verbum venies, in participium veniens.*
 V. 12. Et quis pater eorum. *Duplex hic a quibusdam committitur vitium; Vnum, quod pro interrogatio quis, scribant nomen proprium patris Saul, Cis; Alterum, quod pro plurali eorum, supponant singulare eius.*
CAP. XII. v. 6. Et eduxit patres nostros de terra Aegypti. *Sequitur in quibusdam exemplaribus adest, sed superfluum.*
 V. 9. Magistri militiae Hasor. *Non addas regis ante Hasor.*
 V. 11. Et misit Dominus Ierobaal, & Badan, & Iephte. *Inter Badan & Iephte, multi libri interponunt, & Samson & Barac, sed obelo transfodiendum.*
 V. 23. Abiit autem a me hoc peccatum in Dominum. *Seruandum est quartus casus Dominum, loco sexti Domino, qui est in alijs libris.*
CAP. XIII. v. 7. In terram Gad & Galaad. *Non omittas praepositionem in.*
 V. 8. Iuxta placitum Samuelis. *Quidam libri, pro placitum, scribunt pactum.*
 V. 17. Et egressi sunt ad praedandum. *Non substituas praeliandum, quod est, bellandum, pro praedandum, quod est, praedas agendum.*
Ibidem. Contra viam Ephraim terram Sual. Nonnulli pro Ephraim, supponunt Ephraim, nomen vnius ex duodecim tribubus; & Saul nomen primi Regis Israel, pro Sual, utrumque vitiosum.
 V. 18. Ad iter termini imminenti valli Seboim. *Non interponas in terra Sabaa, quod quidam superfluum.*
 V. 20. Et securim & sarculum. *Nec hic interponas & tridentem, redundat enim, sumtum ex versu proximo.*
CAP. XIV. v. 2. Quae erat in Magron. *Vnam vocem Magron, quidam in duas distaxerunt, agro Gabaa; male.*
 V. 13. Itaque alij cadebant ante Ionatham. *Post itaque, non addas cum vidissent faciem Ionathae, quod quidam.*
 V. 15. Et factum est miraculum in castris, per agros. *Confodienda est & coniunctio, quam nonnulli inseruierunt ante per agros.*

Ibidem. Et conturbata est terra. Quidam pro terra existimantur substituentium castra: Et conturbata sunt castra; male.
 V. 21. Vt essent cum Israel qui erant cum Saul & Ionatha. *Nonnulli libri addunt & iis qui erant; alij mutant numerum pluralem erant in singularem erat; non animaduertentes, Israel positum esse numero plurali, pro Israelitis.*
 V. 41. Da iudicium. *Quidam pro iudicium, quod est signum, scribunt iudicium, minus recte.*
CAP. XV. v. 6. Abite, recedite, atque descendite ab Amalec. *Non est scribendum discedite, quod idem vnum cum eo est quod praecedit recedite, sed defendite, compositum a scando.*
 V. 32. Pinguissimus & tremens. *Non omittas posterius & tremens.*
 V. 35. Quod constituit eum regem super Israel. *Pro pronomine cum non supponas nomen Saul.*
CAP. XVII. v. 1. Conuenerunt in Socho Iudae. *Non est scribendum Socho, sed Socho, vocali o, non t consonante, terminante vocem.*
 V. 5. Et lorica squamata induebatur. *Magis proprium est squamata a squamis deductum, quam hamata ab hamis, quod est in alijs libris.*
 V. 52. Et vsque ad Geth. *Non est omittenda coniunctio &.*
 V. 55. De qua stirpe descendit hic adolescens Abner? *Nec hic omittendum est nomen Abner.*
CAP. XVIII. v. 6. Porro cum reuerteretur percussio Philisthae Dauid. *Quod sequitur in multis libris & ferret caput eius in Ierusalem, merito iudicatum est superfluum.*
 V. 20. Dilixit autem Dauid Michol filia Saul altera. *Legendum est primo casu filia Saul altera, non quarto filiam Saul alteram: ac proinde intelligendum, Dauid, quarti esse casus, non primi.*
 V. 27. Abiit cum viris qui sub coerant. *Non addas in Accaron.*
 V. 30. Et egressi sunt principes Philisthinorum. *Non omittas verbum substantium sunt.*
Ibidem. Quam omnes ferui Saul. Non mutes ferui in viri.
CAP. XIX. v. 3. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum, in agro vbicumque fueris. *Legendum est fueris secunda persona, non tertia fuerit.*
 V. 5. Et posuit animam suam in manu sua. *Non est mutandum pronomem tertiae personae sua, cum secunda tua.*
 V. 11. Misit ergo Saul satellites suos. *Non addas nocte, quod quidam.*
 V. 16. Et pellis caprarum ad caput eius. *Retinendum est nomen singulare pellis pro plurali pelles.*
 V. 24. Et cecidit nudus tota die illa & nocte. *Cave scribas cecinit, quod est cantavit, pro cecidit, quod est iacuit.*
CAP. XX. v. 6. Si respiciens requisierit me pater tuus. *Non omittas respiciens.*
 V. 9. Abiit hoc a te. *Legendum est pronomem secundae personae te, non prima me.*
 V. 19. Indie qua operari licet. *In quibusdam, pro pronomine qua, est aduerbium quando.*
 V. 29. In ciuitate. *Non addas pronomem mea.*
CAP. XXI. v. 4. Si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus. *Quod sequitur in quibusdam libris manducant, merito transfoditur obelisco.*
 V. 5. Equidem si de mulieribus agitur. *Non distrahatur uoculam equidem, in duas & quidem.*
 V. 7. Potentissimus pastorum Saul. *Quod subauditur quidam libri hic pascibat mulas Saul, quam in iustis de causis sublatum sit, alijs offendimus.*
 V. 8. Si habes hic ad manum hastam aut gladium? *Non subicias a mihi, ut nonnulli.*
 V. 15. Hicne ingredietur domum meam? *Huius loco ne scribas dimittite illum hinc, ne ingredietur domum meam.*
CAP. XXII. v. 7. Audite nunc filij Iemini. *Non est addendum pronomem me.*
 V. 22. Sciebam in die illa. *Nec hic addenda coniunctio enim.*
CAP. XXIII. v. 22. Et considerate locum ubi sit pes eius. *Neque hic aduerbium velociter.*
Sequitur: Vel quis viderit cum ibi. Quod hic subauditur quidam libri, ubi dixistis, nec hoc addendum est.
 V. 23. Quod si etiam in terram se abstruserit, perfratator eum. *Legendum est abstruserit, com-*

positum ex abs & trudo, non obstruxerit, compositum ab ob & struo. Hebraice ad verbum: Quod fit etiam in terra fuerit.

V. 26. Et ibat Saul. Non addas & viri eius.

CAP. XXIV. v. 7. Quia christus Dominus est. *Subsequitur in multis libris*: Viuit Dominus, quia nisi Dominus percussisset eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut descendens in praedium perierit, propitius mihi sit Dominus, ut non mittam manum meam in christum Domini: *verum haec non sunt huius loci, sed eius qui infra* 26. v. 10. 11.

V. 8. Et confregit Dauid viros suos sermonibus. Non addas istis.

V. 9. Surrexit autem & Dauid post eum. Non omittas &.

CAP. XXV. v. 6. Et omnibus quaecumque habes fit pax. *Subiiciunt multi libri* Ex multis annis saluos faciens tuos & omnia tua: *sed redundat, meritoque sublatum est.*

V. 7. Audiui quod tonderent pastores tui. Non est addendum greges tuos.

V. 31. Recordaberis ancillae tuae. *Superfluit, quod subdunt quidam codices & tu benefacis ei.*

CAP. XXVII. v. 3. Ipse & viri eius, vir & domus eius. *Non oportet omittere nomen viri numero singulari repetitum.*

V. 8. Hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus. *Non est mutandum pagi, in vagi, quod est vagabundi; nec passivum habitabantur in actiuum habitatur: quamuis actiuum hebraice legitur, ubi non additur pagi.*

V. 9. Et percutiebat Dauid omnem terram. Non addas illorum.

CAP. XXVIII. v. 3. Et Saul abstulit magos & ariolos de terra. *Subiiciunt multi codices* Et interfecit eos qui pythones habebant in ventre: *verum illud in istis confossum obelisco, omissum est.*

CAP. XXX. v. 3. Cum ergo venissent Dauid & viri eius. *Correctores merito praeterierunt plurale singulari venisset.*

V. 10. Ipse & quadringenti viri. Non addas cum eo.

V. 12. Quae cum comedisset. *Non commutes neutrum plurale quae cum masculino singulari qui.*

V. 19. Nec defuit quidquam a paruo vsque ad magnum. *Correctores praeterierunt neutrum quidquam masculino quicquam.*

V. 27. Et qui in Iether. *Huius proprii nominis prima littera est I, non G, Gether.*

V. 31. Dauid ipse & viri eius. *Non omittas pronomen ipse.*

CAP. XXXI. v. 4. Arripuit itaque Saul gladium. *Non addas suum.*

V. 7. Videntes autem viri Israel. *Non est mutandum viri cum filij.*

V. 12. Veneruntque Iabes Galaad, & combusserunt ea ibi. *Verbo venerunt non est addendum nomen viri: ita omittendum est nomen igni, quod quidam apponunt aduerbio ibi.*

LIBER REGVM

SECVDVS.

CAP. II. v. 13. Hi ex vna parte piscinae, & illi ex altera. *Prius ex non est commutandum cum in.*

V. 24. Itineris deserti in Gabaon. *Non proponas & coniunctionem.*

CAP. III. v. 1. Inter domum Saul & inter domum Dauid. *Non anteponas Dauid, quod alij.*

V. 7. Respha, filia Aia. *Quod sequitur in quibusdam libris, ingressusque est ad eam Abner, obelisco iugulandum est.*

V. 12. Misit ergo Abner nuncios ad Dauid. *Non addas in Hebron, quod quidam.*

V. 23. Et Ioab & omnis exercitus qui erat cum eo, postea venerunt. *Non mutes erat singulari, in plurale erant, nec praeteritum perfectum venerunt, in plusquam perfectum venerant.*

CAP. IV. v. 6. Ingressi sunt autem domum latenter. *Nec vox domum nec vox latenter omittenda sunt.*

CAP. V. v. 9. Habitauit autem Dauid in arce. *Non adicias Sion.*

CAP. VI. v. 6. Postquam autem venerunt ad aream Nachon. *Nullomodo scribendum est Nachor, ultima littera existente & ultima liquidarum; pro Nachon, cuius ultima littera est n, penultima liquidarum.*

V. 12. Et omnia eius propter arcem Dei. *Subiiciunt plerique codices*: Dixitque Dauid: Ibo & reducam arcem cum benedictione in domum meam. *sed merito censuerunt Romani Patres, haec omittenda, quemadmodum clarum fieri potest ex Notationibus nostris.*

V. 13. Immolabat bouem & arietem. *Singulare immolabat, non est commutandum cum plurali immolabant, nec post bouem addendum est, & ouem.*

V. 14. Et Dauid saltabat totis viribus ante Dominum. *Quod intericiunt quidam percutiebat in organis armigatis, & inter Dauid & saltabat, superest, in seq. confossum.*

V. 19. Et affaturam bubulae carnis vnam. *Scribendum est bubulae, quod est bouinae; non bubulae, quod inusitatum est, dicendumque foret bubalinae, si a bubalo formaretur.*

V. 21. Dixitque Dauid ad Michol: Ante Dominum. *His verbis Ante Dominum, non proponas Viuit Dominus quia ludam: redundat enim, nec est de textu.*

Ibidem. Et ludam & vilior fiam. *Caue scribas pro verbo ludam, nomen proprium Iudam.*

CAP. VII. v. 10. Et habitabit sub eo. *Noli hoc commutare cum Et habitabo cum eo.*

V. 23. Quem redemisti tibi ex Aegypto gentem & deum eius. *Accusatiui singulares gentem & deum, non sunt vertendi in ablatiuos, siue singulares gente & deo, siue plurales gentibus & diis: multoq; minus, pro deum, scribendum est domum, id est, tabernacula, aut pro singulari eius plurale eorum.*

V. 29. Et benedictione tua benedicetur. *Non omittas coniunctionem &.*

CAP. VIII. v. 8. Tulit rex Dauid aes multum nimis. *Subiiciunt multi codices*: De quo fecit Salomon omnia vasa aerea in templo, & mare aeneum, & columnas, & altare: *verum non est huius loci, sed 1. Paralip. 18. v. 8.*

V. 13. Caedis decem & octo milibus. *Erroneum est, quod quidam libri legunt duodecim milibus, pro numero septuaginta, decem & octo milibus. Porro quod hic subiungunt multi codices Et in Iebalem ad viginti tria milia, adulterinum ac superfluum est: quod vnde fuerit natum, Notationes nostra in variis Bibliorum lectione docent.*

CAP. X. v. 6. Et ab Istob duodecim milia virorum. *Vitiose quidam decem scribunt, pro duodecim, maiore numero.*

V. 15. Videntes igitur Syri, quoniam corruissent coram Israel. *Alij, quibusdam additis, habent*: Videntes igitur filij Ammon, quoniam Syrus expauit, & quoniam corruissent coram Israel; *sed minus sincere.*

V. 19. Timueruntque Syri auxilium praebere vltis filijs Ammon. *Non omittas vltis.*

CAP. XI. v. 2. Accidit ut surgeret Dauid de strato suo. *Non addas quadam die post accidit, nec mutes strato ablatiuum neutrum secunda declinationis, cum stratu ablatiuo masculino quarta declinationis, qui non est latinus.*

CAP. XII. v. 1. Duo viri erant in ciuitate vna. *Quidam libri his verbis praepouunt*: Responde mihi iudicium: *sed non est illud latinae editionis.*

V. 7. Tu es ille vir. *Non subiicias qui fecisti hanc rem.*

V. 14. Verumtamen, quonia blasphemare fecisti inimicos Domini. *Non addas nomen ante Dni.*

V. 19. Cum ergo Dauid vidisset seruos suos mustitantes. *Legendum est vidisset, quod est oculorum, non audisset, quod aurium.*

V. 23. Nunc autem quia mortuus est, quare ieiunem? *Non est substituendum praesens indicatiui ieiunem, pro praesenti subiunctiui ieiunem.*

V. 25. Militique in manu Nathan prophetae. *Nullomodo addas pronomen eum verbo militiq;.*

CAP. XIII. v. 2. Et deperiret eam valde. *Vt non est praepouenda praepositi in pronomini eam, ita non est omittendum aduerbium valde.*

V. 6. Et cibum capiam de manu eius. *Non addas paratum post cibum.*

V. 10. In conclave bis hoc versu positum casu quarto, non est corrigendum casu sexto, in conclau.

V. 17. Luxit ergo Dauid filium suum cunctis diebus. *Ad filium suum non addas Ammon: nec mutes cunctis cum multis.*

CAP. XIV. v. 16. Et audiuit rex. *Non est addendum verba.*

V. 22. Fecisti enim sermonem serui tui. *Non addas Domine mi rex.*

CAP. XV. v. 2. Stabat iuxta introitum portae. *Non subiicias in via.*

V. 7. Post quadraginta autem annos. *Non est quadraginta mutandum cum quinque, nec cum sex, ac ne cum quatuor quidem: quamquam quatuor non careat sua probabilitate.*

V. 10. Regnavit Absalom in Hebron. *Legendum est praeteritum regnavit, non futurum regnabit.*

V. 14. Et impellat super nos ruinae. *Retinendum est impellat, compositum a pello, non substituendum impleat.*

V. 23. Contra viam quae respicit ad desertum. *Non addas oliuae post viam, quod nonnulli.*

V. 24. Et deposuerunt arcem Dei. *Non est repetendum foederis post arcem.*

V. 34. Scrustus sum, rex. *Quod sequitur in alijs libris patere me viuere, superfluit.*

CAP. XVI. v. 1. Et vtre vini. *Pro vtre non scribas duobus vtribus, ut multi.*

V. 2. Responditque Siba. *Non subiicias Domine mi rex.*

V. 9. Quare maledicisti canis hic mortuus domino meo regi? *Retinendum est participium praeteritum mortuus, non substituendum futurum moriturus.*

V. 11. Quanto magis nunc filius Iemini? *Vt non est commutandum aduerbium nunc cum pronomine hic: ita non est suppienda sententia additis his verbis maledicisti mihi.*

V. 12. Et reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna. *Non est addendum nomen die: Die hodierna.*

CAP. XVII. v. 22. Donec dilucefceret. *Quod subiiciunt quidam, antequam denudaretur verbum, spurium est.*

V. 28. Et fruxum cicer. *Non addas oleo.*

CAP. XVIII. v. 3. Quia tu vnus. *Non addas solus, sed intelligas vnus positus esse pro solus.*

V. 12. Quid vis euitare filium mi? *Quod sequitur in alijs libris veni hac, redundat.*

V. 29. Vidi tumultum magnum. *Caue mutes tumultum, quod est urbam, cum tumultum, omis- sa littera t.*

CAP. XIX. v. 4. Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi. *Non omittas postremum fili mi, tertio repetitum.*

V. 10. Viquequo siletis & non reducitis regem? *Subdunt quidam libri* Et consilium totius Israel venit ad regem, *sed merito omissum est.*

V. 11. Ad regem in domo eius. *Quod sequitur in alijs libris quia dixerat rex, Haec diceris ad populum Iuda, superfluit, ac proinde merito & ipsum est omissum.*

V. 31. Berzellai quoque Galaadites. *Non addas Senex valde.*

V. 39. Cumque transisset vniuersus populus & rex Iordanem, ofuscaturus est rex Berzellai. *Non interponas restituit & ante ofuscaturus est.*

V. 43. Decem partibus maior ego sum apud regem. *Redundat quod quidam libri subiiciunt & primogenitui ego sum.*

CAP. XX. v. 1. Reuertere in tabernacula tua Israel. *Non est omittenda vox reuertere, quam Interpres explicacionis causa addidit: qua ratione & pronomen tertii personae mutauit in secunda tua.*

V. 10. Nec secundum vulnus apposuit, & mortuus est. *Vt non est his verbis praeposendum & mortuus est, ita postpositum non est omittendum.*

V. 14. In Abela. *Non proponas aduerbiu vsq;.*

V. 18. Qui interrogant, interrogent in Abela, & sic periciebant. *Quidam scribunt proficiebant, tamquam diceretur, illos sapientia profecisse, qui Abela consulissent: verum non proficiebant legendum est, sed periciebant, quod est finiebant, absoluebant, negotium ceptum scilicet.*

CAP. XXII. v. 7. Et exaudivit de templo suo vocem meam. *Nomini templo non addas ephraon sancto.*

V. 15. Misit sagittas & dissipauit eos. *Non addas pronomen tuas, nomini sagittas.*

V. 36. Et mansuetudo tua multiplicauit me. *Non est supponendum, pronomen prima persona mea, pro secunda tua.*

CAP. XXIII. v. 1. Haec autem sunt verba Dauid nouissima. *Dixit Dauid filius I-fai. Haec germana est lectio & interpunctio: quare non est auferendum nomen Dauid prioris loco, nec addendum relatiuum quae ante dixit.*

V. 8. Haec sunt nomina fortium Dauid. *Sedens in cathedra sapientissimus. Non repetas nomen Dauid ante participium sedens.*

V. 12. Et tuitus est eum. *Melius est tuitus, quam tuitus, si grammaticos sequaris.*
 V. 15. Desiderauit ergo Dauid, & ait. *Non interiticiis aquam de lacu, quod quidam.*
 V. 33. Semma de Oroni. *Scribendum est Oroni, non Oroni, r liquida, non muta d.*
 CAP. XXIV. v. 1. Commouitque Dauid in eis dicentem. *Non subiungas ad Ioab.*
 V. 18. Venit autem Gad ad Dauid in die illa. *Non addas propheta ad nomen Dauid.*
 V. 23. Omnia dedit Arcuna rex regi. *Non est omittendum vocabulum rex positum ante regi.*

**LIBER REGVM
TERTIVS.**

CAP. I. v. 8. Et Semei, & Rei, & robur exercitus Dauid. *Pro Rei non est substituendum Cerethi & Pheleri; quod alij male: nec addendum omne ante robur, quod quidam superflue.*
 V. 13. Salomon filius tuus regnabit post me. *Non praponas quod.*
 V. 34. In regem super Israel. *Non addas & Iudam.*
 V. 35. Et veniet, & sedebit super solium meum. *Pro veniet singulari tertia persona, non est substituendum venietis, plurale secunda persona: denique nec addendum in Ierusalem.*
 V. 50. Et abiit tenuitque; cornu altaris. *Post abiit, non addas in tabernaculum Domini.*
 CAP. II. v. 2. Confortare & esto vir. *Non subicias fortis, quod quidam.*
 V. 3. Et obserua custodias Domini Deitui. *Qui existimantur custodias verbum esse, ei & praposuerunt vt coniunctionem, & postposuerunt nomen mandata; falsi: nomen est enim.*
 V. 4. Si custodierint filij tui vias suas. *Non est mutandum pronomen tertia persona suas in prime meas.*
 V. 28. Venit autem nuncius ad Ioab. *Retinendum est nomen Ioab, non substituendum Salomonem, nec subdendum participium dicens. Lege Notationes nostras.*
 V. 42. Quacumque die egressus ieris huc & illic. *Legendum est ieris ab eo, non fueris a sum.*
 V. 46. Qui egressus percussit eum. *Pro egressus, quod est, postquam exisset, non est supponendum aggressus.*
 CAP. IV. v. 2. Azarias filius Sadoc sacerdotis. *Non mutes genitium sacerdotis, in nominatiuum.*
 V. 10. Ben-hesed in Aruboth. *Non mutes Ben, quod significat filium, in Beth domum.*
 V. 19. In terra Seon regis Amorraei. *Non praponas & coniunctionem.*
 V. 21. Habens omnia regna. *Redundat quod sequitur in quibusdam libris secum.*
 V. 24. A Tapha vsque ad Gazam. *Non praponas his verbis aduerbium quasi.*
 V. 32. Et fuerunt carmina eius quinque & mille. *Cause legas, sublata coniunctione, ut plerique, quinque milia, pro quinque & mille, quod est, quinque supra mille.*
 CAP. V. v. 1. Quod ipsum vxixissent regem. *Non addas super Israel.*
 V. 4. Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi. *Non omittas Domiaus.*
 V. 11. Corostritici, viginti milia. *Alij minus congrue inuertunt ordinem viginti milia corostritici.*
 CAP. VI. v. 1. Aedificari cepit domus Domino. *Alij legunt actiue aedificare cepit domum Domino.*
 V. 8. Ostium lateris medij in parte erat domus dextra. *Non commutes parte, quod est latere, cum pariete seu muro.*
 V. 15. Operuit lignis cedrinis intrinsecus. *Non praponas his verbis & coniunctionem.*
 V. 27. Ala autem altera. *Non omittit altere.*
 V. 31. Et in ingressu oraculi fecit ostiola. *Vt non est omittenda prapostio in, ita non addendus numerus duo ante ostiola.*
 CAP. VII. v. 7. Et epistylia super columnas. *Non addas fecit, sed subaudiias e proximo.*
 V. 9. Et extrinsecus vsque ad atrium maius. *Pro extrinsecus, non est scribendum contrarium intrinsecus.*
 V. 23. Et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. *Non est mutandum singulare cingebat cum plurali cingebant.*

V. 24. Duo ordines sculpturarum striatarum erant fustes. *Romani Patres recte censuerunt legendum striatarum, quod est, striis ornatarum, non histriatarum aut iustriatarum, prapostita vna syllaba: qua de re nos alius latius scripsimus.*
 V. 25. Et stabat super duodecim boues. *Legendum est numero singulari stabat f. mare, non plurali stabant.*
 V. 26. Duo milia batos capiebat. *Non addas & tria milia metretas, quod 2. Paral. 4. v. 5. legitur, pro eo quod hic dicitur duo milia batos. Lege, si placet, Notationes nostras in hunc locum.*
 V. 35. In summitate autem basis erat quadam rotunditas dimidij cubiti. *Legendum est, dimidij cubiti, non adiciendum, quod plerique, vnus & dimidij cubiti.*
 V. 47. Et posuit Salomon omnia vasa. *Non subiungas in domo Domini, quod quidam.*
 CAP. VIII. v. 2. In mense Ethanim. *Non scribas, prapostita litera B, Bethanim, pro Ethanim.*
 V. 23. Qui ambulabant coram te in corde suo. *In alijs libris est praesens ambulant, pro praterito imperfecto ambulabant.*
 V. 38. Cuncta deuotatio & imprecatio. *Spirium est, quod quidam scribunt, r liquida, deuotatio, quod est consumitio, pro t muta deuotatio, quod est votum siue oratio.*
 V. 60. Vt sciant omnes populi terrae. *Non mutes vt coniunctionem causatiuam cum copulatiua &.*
 CAP. X. v. 14. Quod afferebatur Salomoni. *Non scribas offerebatur pro afferebatur, vocalem inquam quartam pro prima.*
 CAP. XI. v. 2. Et Sidonias & Hetthaeas. *Scribendum est Hetthaeas, litera initiali H, & duplicato t (pro ut plerumque consuevit hac vox latine exprimi) potius quam Cetheas, quamquam ita scribatur Ezech. 16. v. 3.*
 V. 5. Sed colebat Salomon Asarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum. *Non interponas & Chamos deum Moabitaram, redundat enim.*
 CAP. XII. v. 21. Electorum virorum bellatorum. *Non addas coniunctionem & ante bellatorum.*
 CAP. XIII. v. 11. Narrauerunt patri suo. *Non praponas his verbis & coniunctionem.*
 V. 23. Strauit asinum suum prophetae quem reducerat. *Non est mutandum datiuus prophetae, cum nominatiuo Prophetae.*
 V. 25. Et diuulgauerunt in ciuitate. *Non est scribendus quartus casus ciuitatem pro sexto.*
 V. 29. Vt plangerent eum. *Prapferendus est numerus singularis plurali plangerent.*
 CAP. XV. v. 18. Dedit illud in manus. *Non est prapponenda coniunctio &.*
 CAP. XVI. v. 24. Et vocauit nomen ciuitatis quam exstruxerat, nomine Semer Domini montis, Samariam. *Et hic prapferendus est casus accusatiuus Samariam, rectus a verbo vocauit, genitiuo Samariae, recto ab altero nominum substantiuorum proximorum.*
 CAP. XVII. v. 12. Et faciam illum mihi & filio meo. *Correctores merito mutarunt neutrum illud in masculinum illum, ita vt referatur ad panem.*
 CAP. XVIII. v. 9. Vade & dic domino tuo. *Non praponas & dixit.*
 V. 22. Prophetae autem Baal quadringenti & quinquaginta viri sunt. *Non addas prophetaeque lucorum quadringenti, quod quidam.*
 V. 24. Optima prapostio. *Non subiungas quam locutus est Elias, tametsi gratie legatur.*
 CAP. XIX. v. 1. Et quomodo occidisset vniuersos prophetas gladio. *Ad vocem prophetas, non est addendum Baal.*
 V. 10. Quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel. *Pronomen tuum non est mutandum cum nomine Domini.*
 V. 18. Osculans manus. *Pro plurali manus, alij habent singulare manum.*
 V. 19. Et ipse in duodecim iugis bouum arantibus vnus erat. *Correctores non iudicarunt omittendas has duas vuculas iugis bouum.*
 CAP. XX. v. 33. Frater tuus Benadad. *Non est addendum viuit.*
 CAP. XXI. v. 1. Vineam erat Naboth Iezrahelita, qui erat in Iezrahel. *Alij libri habent relatiuum faminiuum quae, referens vineam: Correctores praterunt masculinum qui, referens Naboth.*

V. 2. Argenti pretium, quanto digna est. *Non mutes ablatiuum quanto, cum accusatiuo quantum.*
 V. 20. Et ait Achab ad Eliam: Num inuenisti me inimicum tibi? *Vetus Interpres vertit inimicum tibi, accusatiuo casu: alij verterunt vocatiuo inimice mi?*
 V. 21. Ecce ego inducam super te malum. *Non praponas Hae dicit Dominus.*
 CAP. XXII. v. 15. Et tradet eam Dominus in manus Regis. *Non est omittendum pronomen eam.*
 V. 39. Et domus eburnea quam aedificauit. *Quidam pro casu primo eburnea, scribunt secundum eburneae.*

**LIBER REGVM
QUARTVS.**

CAP. I. v. 17. Mortuus est ergo. *Non mutes ergo, in autem.*
 CAP. IV. v. 42. Panes primitiarum, viginti panes hordeaceos. *Redundat & coniunctio, qua a quibusdam interponitur.*
 V. 43. Quantum est hoc, vt apponam centum viris. *Non addas coram, quod quidam libri prapponunt voci centum.*
 CAP. VI. v. 13. Ecce in Dothan. *Scribendum est Dothan dissyllabum, non trissyllabum Dothan, quod legitur Gen. 37. v. 17.*
 V. 15. Egressus vidit exercitum in circuitu ciuitatis. *Alij scribunt egressus est viditque.*
 V. 27. Non te saluat Dominus: vnde te possum saluare? *Alij, hypostigmatem postposito aduerbio non, scribunt praesens imperatiui saluet, pro praesenti indicatiui saluati: forte quia non intellexerunt prioris lectionis sensum, qui est: Dominus non saluat te, vnde saluem te ego? Si Dominus non saluat te, vnde ego?*
 CAP. VII. v. 6. Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat. *Non est mutandum infinitiuus passiuus audiri cum actiuo audire.*
 V. 17. In cuius manu incumbat. *Alij pro praterito imperfecto scribunt, plusquamperfectum incubuerat.*
 Ibidem. Iuxta quod loquutus fuerat vir Dei. *Non addas verbum prapositioni iuxta.*
 CAP. IX. v. 27. In ascensu Gauer. *Non mutes Gauer cum Gaber, id est, u cum b.*
 V. 29. Anno vndecimo Ioram filij Achab, regnauit Ochozias super Iudam, venitque Iehu in Iezrahel. *Pro numero vndecimo, non est scribendus maior duodecimo: nec addendum est regis Israel post Achab: denique nec mutandum quidquam iudicarunt Correctores in iis que consequuntur, tametsi in multis codicibus sit varietas, de qua nostras Notationes.*
 V. 32. Et inclinauerunt se ad eum duo vel tres eunuchi. *Quod sequitur in quibusdam libris & dixerunt, haec est illa Iezabel, spurium est.*
 CAP. X. v. 15. Numquid est cor tuum reatum. *Non addas cum corde meo, quod quidam: superfluit enim.*
 CAP. XI. v. 3. Porro Athalia regnauit super terram. *Redundat quod additur a quibusdam libris septem annis.*
 V. 6. Tertia autem pars sit ad portam Sur. *Non mutes Sur, quod est nomen porta templi, cum Seir, quod est nomen montis Idumorum.*
 V. 9. Qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato. *Pro quarto casu sabbatum, quidam scribunt sextum sabbato: sententia eadem vna est: sed posteriori sabbato addita a nonnullis libris prapostio e, obscurat sententiam.*
 V. 14. Ercantores & tubas prope eum. *Caue ne scribas turbas, quod est, multitudines, pro tubas, id est, buccinas.*
 V. 17. Inter Dominum & inter regem & inter populum. *Tertio reperenda est prapostio inter.*
 CAP. XII. v. 8. Et instaurare sartatecta domus. *Non est mutanda vox domus cum templi.*
 CAP. XIII. v. 19. Percussisses Syriam vsque ad consumptionem. *Legendum est consumptionem, quod est deletionem, potius quam consumptionem, quod est, finem.*
 CAP. XIII. v. 17. Vixit autem Amasias, filius Ioas, rex Iuda, postquam &c. quindecim annis. *Non scribas, addito denario, vi-*

ginti-quinque pro quidecim.
V. 22. Ipse edificavit Aelath. *Non est mutandum Aelath cum Ailam.*

V. 25. Ionam filium Amathi prophetam. *Preferendus est casus quartus secundo prophetæ.*

CAP. XV. v. 12. Sedebunt super thronum Israel. *Omittendum est dete, quod multi adiciunt verbo sedebunt.*

V. 18. Qui peccare fecit Israel cunctis diebus eius. *Non est hoc cunctis diebus eius, addendum sequentibus Veniebat Phul.*

V. 19. Veniebat Phul Rex Assyriorum in terram. *Cave ne scribas nomen proprium Therfam, pro appellativo terram.*

V. 20. Et non est moratus in terra. *Idem hoc loco cavendum est.*

CAP. XVI. v. 6. Et Idumæi venerunt in Ailam. *Quidam, pro Idumæi, scribunt Syri, quidam utrosque coniungunt Et Idumæi & Syri venerunt in Ailam (qua de rein Notationibus nostris) Correctores tam lectionem pratulerunt, que solos nominat Idumæos.*

V. 29. Reliqua autem verborum Achaz que fecit. *Non adicias & omnia ante que fecit.*

CAP. XVII. v. 9. Et offenderunt filij Israel verbis non rectis Dominum Deum suum. *Non iudicaverunt Romani Patres, offenderunt, mutandum cum opererunt, aut irritaverunt.*

V. 19. Verum ambulavit in erroribus Israel. *Recte emendatum est,posito simplici verum, pro composito verumtamem.*

V. 24. Adduxit autem Rex Assyriorum de Babilone. *Non addas nomen viros ante de Babilone.*

CAP. XIX. v. 25. Eruntque in ruinam collium pugnantium. *Alij, pro simplici pugnantium, scribunt compositum compugnantium.*

CAP. XX. v. 19. Sit pax & veritas in diebus meis. *Non adicias verbo sit adverbium tantum.*

CAP. XXII. v. 3. Misit Rex Saphan filium Asia. *Non est scribendum Asia pro Asia, id est, duplex il pro fil.*

V. 9. Ut distribueretur fabricis a prefectis. *Proposito a non est commutanda cum coniunctione ac.*

V. 20. Omnia mala que inducturus sum super locum istum. *Non mutes inducturus cum introducturus.*

CAP. XXIII. v. 15. Et altare illud & excelsum destruxit. *Non omittas posterius & positum ante excelsum.*

V. 33. Vinxitque cum Pharao Nechao in Rebla. *Non augeas vocem Rebla una syllaba, Reblatha: quamquam utroque nomine eadem una civitas significatur.*

V. 34. Et duxit in Aegyptum, & mortuus est ibi. *Multilibri omittunt & mortuus est ibi, sed immerito.*

CAP. XXIV. v. 14. Et omnem artificem & clusorem. *Pro simplici clusorem, alij compositum scribunt inclusorem. Idem occurrit infra v. 16.*

CAP. XXV. v. 19. Et sexaginta viros & vulgo. *Male scribunt alij libri, sex, pro sexaginta, quod est decies sex.*

LIBER
PARALIPOMENON
PRIOR.

CAP. I. v. 31. Ietur, Naphis, Cedma. *Quidam male scribunt Iachur pro Ietur.*

V. 32. Filij autem Dadan, Allurim, & Larussim, & Laomim. *Censuerunt Romani Patres, versiculum hunc non esse omittendum, tametsi à multis omittatur: qua de re agunt nostra Notationes.*

V. 38. Sebeon, Ana, Dison. *Corruptè à quibusdam scribitur Aua pro Ana, id est, v pro n.*

CAP. II. v. 3. Hi tres nati sunt de filia Sue Chananitide. *Scribendus est sextus casus Chananitide, non secundus Chananitidis.*

V. 6. Chalchal quoque & Dara. *Vocem quadriliteram Dara, non augeas d quinta litera, Darda.*

V. 13. Secundum Abinadab. *Non scribas Aminadab, pro Abinadab, id est, m liquidam pro b muta.*

CAP. III. v. 5. Quatuor de Bethabec. *Non scribas Bethabec, quod nomen est purei Gen. 21. v. 31. pro Bethabec, quod est nomen uxoris Vria.*

V. 22. Et Naana & Saphat, sex numero. *Quidam addiderunt & Sefa ante sex, male, nomen Hebraicum appellativum, quod sex significat, accipientes pro proprio.*

CAP. IV. v. 7. Sereth, Isaar, & Ethnan. *Non est scribendum, omissa littera initiali i, Sahar, pro Isaar.*

V. 20. Filij quoque Simon, Amnon & Rinna. *Pro Amnon non scribas Ammon, duplici m.*

V. 22. Et Securus & Incendens. *Cave scribas incendens, quod est ambulans, pro incendens, quod inflammans.*

Ibidem. Et qui reuersi sunt in Lahem. *Pro masculinis qui reuersi, non sunt substituenda feminina que reuersæ: nec omittendum relatiuum qui vel que: denique nec mutandum Lahem, cum Lechem, aut Bethlehem, tametsi idem forte locus his tribus nominibus significatur.*

CAP. V. v. 10. Prælati sunt contra Agareos. *Alij contra Agarenos. Prior scriptura hebraica proprius respondet. Eadem varietas occurrit infra v. 19. & 20.*

V. 15. Fratres quoque filij Abdiel, filij Guni, princeps domus. *Non facile mutandus est numerus singularis in plurali principis.*

CAP. VI. v. 28. Filij Samuel, primogenitus Vasseni, & Abia. *Non est scribendum Ahia, pro Abia, id est, adspiratio h, pro muta b.*

V. 62. Vrbes tredecim. *Pro tredecim non scribas quatuordecim, adaucto numero.*

V. 75. Hucac quoque & suburbana eius. *Male à quibusdam legitur Asach pro Hucac.*

CAP. VII. v. 15. Machir autem accepit uxores filijs suis. *Non est mutandum pluralis uxores cum singulari uxorem, tametsi hoc hebraicè legatur.*

CAP. VIII. v. 40. Usque ad centum quinquaginta. *Non subiungas milia, quod prodigi quidam.*

CAP. IX. v. 4. Othei filius Ammiud, filij Amri. *Non mutes genitium filij cum altero nominatiuo filius.*

V. 28. De horum genere erant. *Nec hic mutes genere cum grege.*

CAP. XI. v. 14. Hi steterunt in medio agri, & defenderunt eum, cumque percussissent Philisthos. *Numero pluralis non est preferendus singularis hic stetit in medio agri, & defendit eum, cumque percussisset Philisthos.*

V. 17. Desideravit igitur Dauid. *Non addas aquam.*

V. 21. Et inter tres secundos inclutus. *Casus quartus numeri pluralis secudos, non est vertendus in primum casum numeri singularis secudus.*

V. 22. Banaïas filius Ioiaðæ viri robustissimi. *Nec hic vertendus est secundus casus viri robustissimi, in primum vir robustissimus.*

CAP. XII. v. 20. Principes millium in Manasse. *Cave ne scribas militum, pro millium, quod est, chiliadum.*

CAP. XIII. v. 2. Cognouitque Dauid quod confirmasset cum Dominus in regem. *Non est addendum eò (eò quod confirmasset) tamquam causa derur.*

V. 5. Iebahar & Elisua. *Non addas & Eli.*

CAP. XV. v. 5. Et fratres eius centum viginti. *Non augeas numerum centenario, scribens ducenti, prout scribitur proximo versu pro ceterum.*

V. 6. Et fratres eius ducenti viginti. *Nec hic augeas numerum denario, scribens triginta, prout scribitur proximo versu, pro viginti.*

V. 7. Et fratres eius centum triginta. *Hic non minus numerum denario, scribens viginti, prout scribitur superius, pro triginta.*

V. 24. Et Obecedom & Ichias erant Ianitores arcæ. *Pro Ichias non scribas Achimaas.*

V. 26. Arcam fœderis Domini. *Non omittas fœderis.*

CAP. XVI. v. 29. Date Domino gloriam nomini eius. *Nec hic omittas Domino.*

V. 37. Reliquit itaque ibi. *Hic non est scribendum dereliquit decompositum, pro composito reliquit.*

CAP. XVII. v. 5. Ex eo tempore quo educi Israel. *Non est addendum de terra Aegypti, sed subaudiendum.*

CAP. XVIII. v. 5. Syrus Damascenus. *Et, v. 6. Et posuit milites in Damasco. Quidam addita una litera r, scribunt Damascenus & Damasco, ut est hebraicè. sed quia eadem vrbs significatur, cuius nomen absque littera r celebrius est, præstat retinere quod est notissimum.*

CAP. XX. v. 5. In quo percussit Adeodatus filius Salsus Bethlehemites fratrem Goliath Gethæi. *Multa sunt hic varietates. In primis omittitur à quibusdam nomen Salsus, sed immerito. Deinde pro Bethlehemites, quidam scribunt Lchemites, ut nec hebraicè additur beth:*

verum illud huius expositio est. Adhuc alij, nominatiuum Bethlehemites, mutant in genitiuum Bethlehemitis aut Lchemitis: quo modo liceat ex Hebræo vertere. Insuper sunt qui mutant in accusatiuum Bethlehemitem aut Lchemitem, que est interpretatio Lex duorum. Sed inepte egerunt, qui transpositis syllabis scripserunt Helemitis, aut Hebemitis. Porro qui scripserunt Lahami, vocem hebraicam, ita ut hebraicè legitur, supponere studuerunt. Postremo, secundum casum Gethæi, alij commutarunt cum quarto Gethæum, quod hebraea utrumque patitur. Legat qui volet nostras in varias Bibliorum lectiones Notationes.

CAP. XXI. v. 5. De Iuda autem quadringenta. *Non supponas minorem numerum recentia, pro maiori quadringenta, ut quidam.*

V. 12. Elige quod volueris, aut tribus annis famem, aut tribus mensibus te fugere hostes tuos. *Pro famem, quidam scribunt pestilentiam famis, minus rectè: plerique verò pestilentiam tantummodo, nulla addita mentione famis, id est, pestimè.*

Ibidem. Aut tribus diebus gladium Domini, & pestilentiam versari in terra. *Non mutes nomen pestilentiam, cum nomine mortem, quod illi faciunt qui mox supra pestilentiam male scripserunt.*

V. 30. Nimio enim fuerat timore perterritus. *Non proponas nomini timore, præpositiorem in.*

CAP. XXII. v. 5. Domus autem, quam ædificari volo Domino. *Non mutes passiuum ædificari in actiuum ædificare.*

CAP. XXIII. v. 3. Numeratiq; sunt Leuitæ à triginta annis & supra. *Non diminuas numerum decade una, scribens viginti pro triginta, ut multi.*

V. 5. Et tondem psalter canentes Domino in organis. *Grammatica exigit ut psalter legatur non psalter, plurale inquam, non singulari.*

V. 29. Et ad lagana azyrna & fartaginem, & ad torrendum. *Non interponas coniunctionem & ante azyrna, quod plerique. Denique non iudicauerunt Correctores, ad torrendum, mutandum cum ad feruentem simillam, vel ad feruentem tantummodo, multo minus utramque lectionem copulandam, ut illi faciunt de quibus nostra Notationes.*

CAP. XXIV. v. 23. Filiusque eius Ieraius primus, Amarias secundus. *Non omittas vocem primus, ut ab interprete datam, quamuis hebraicè non legatur.*

CAP. XXV. v. 1. Nomen matris eius Ioadan. *Penultima littera huius nominis proprii, quibusdam libris est vocalis prima a, quibusdam secunda e. Sed perperam scribunt illi libri qui meo huius nominis interferunt i. Ioadan aut Ioaidem.*

V. 2. Sub manu Asaph prophetantis iuxta regem. *Non mutes genitiuum singularem prophetantis, in nominatiuum plurali prophetantes, quod multi.*

V. 5. Omnes isti filij Heman Videntis Regis. *Nec hic mutes Videntis, in Videntes, quod similiter multi.*

CAP. XXVI. v. 7. Fratres eius viri fortissimi. *Non proponas his verbis coniunctionem copulatiuam.*

V. 22. Et Ioel fratres eius. *Non iudicauerunt Correctores, numerum pluralem fratres, commutandum cum singulari frater, ut nec v. 25 subsequenti: Fratres quoque eius Eliezer.*

V. 23. Omnes qui sanctificauerant ea. *Non est mutandum relatiuum qui, in coniunctionem copulatiuam encliticam que.*

V. 29. Chonenias & filij eius. *Non est substituendum tertio casu filijs, pro filij primo casu.*

CAP. XXVII. v. 5. Banaïas filius Ioiaðæ sacerdos. *Nec hic, secundo casu sacerdotis, pro primo sacerdos.*

V. 16. Porro tribus præerat Israel. *Non addas in præpositionem ante Israel.*

V. 31. Iaziz Agareus. *Alij Agareus, ut supra v. 10.*

CAP. XXVIII. v. 6. Domum meam & atria mea. *Cave ne scribas altaria, quod est aras, pro atria.*

V. 16. Aurum quoque dedit in mensas propositionis, non est mutandum cum singulari mensam, nec pro voce mensarum, substituenda est vox mensuræ à metiendo dicta.

CAP. XXIX. v. 6. Et principes possessionum Regis. *Nominatiuo principes, non est addendus genitiuus principum.*

LIBER
PARALIPOMENON
POSTERIOR.

CAP. I. v. 1. Et Dominus Deus eius erat cum eo. *Non omitas Deus eius.*

V. 17. Similiter de vniuersis regnis Hethæorum. *Alij codices scribunt Cethæorum. vide 3. Reg. II. v. 2.*

CAP. II. v. 10. Et hordei coros totidem, & vini viginti milia metretas. *Mirum est omitti à plerisque libris illud & vini viginti milia metretas, contra hebraici fontis & graeca interpretationis fidem.*

V. 14. Qui nouit operari in auro &c. & qui scit cœlare omnem sculpturam &c. *Præferendi sunt indicatiui nouit & scit, coniunctiuis, nouerit, sciat.*

V. 18. Qui lapides in montibus cæderent. *Præferenda est præpositio in præpositione de.*

CAP. IV. v. 7. Secundum speciem qua iussa erant fieri. *Non mutas duas uoculas plurales iussa erant, cum una singulari iuilerat.*

V. 13. Malo granata quoque quadringenta. *Quidam male mutatis censerariis in denarios, scribunt quadraginta pro quadringenta.*

CAP. V. v. 14. Nec possent stare sacerdotēs. *Non est mutandum nec negantis, cum ne prohibentis.*

CAP. VI. v. 9. Sed non tu ædificabis domum, verum filius tuus. *Male quidam legunt compositum ueruntamen, pro simplici uerum.*

V. 16. Ita tamen si custodierint filij tui uias suas. *Retinendum est pronomen tercia persona suas, non substituendum pronomen prime meas.*

V. 19. Et audias preces quas fundit famulus tuus coram te. *Præfens fundit, non est mutandum cum præterito fudit.*

V. 42. Ne auerteris faciem Christi tui. *Alij scribunt auerferis ab auerfor, pro auerteris ab auerto.*

CAP. VII. v. 18. Non auferetur de stirpe tua uir, qui sit princeps in Israël. *Non est repetenda negatio ante uerbum sit: Qui non sit.*

V. 20. Quam sanctificauit nomini tuo. *Non scribas ædificauit, pro sanctificauit, quod est, dedicaui.*

CAP. IX. v. 29. Reliqua uero operum Salomonis priorum & nouissimorum. *Non potest scribi opera nominatiuo casu, absque offensa grammaticæ.*

CAP. X. v. 10. At illi responderunt ut iuuenes. *Interpres addidit ut, tamen si hebraicè non legatur.*

CAP. XI. v. 4. Reuertatur unusquisque in domum suam, quia mea hoc gestum est uoluntate. *Immerito uersiculus iste à quibusdam omititur.*

V. 12. Sed & in singulis urbibus fecit armamentarium scutorum & hastarum. *Non est mutandum singulare armamentarium, cum plurali armamentaria.*

CAP. XII. v. 12. Siquidem & in Iuda inuenta sunt opera bona. *Non est omitendum & pro etiam positum.*

CAP. XIII. v. 3. Electorum quadringenta milia: Ieroboam instruxit e contra aciem, octingenta milia uirorum. *Quidam, pro centenariis denarios numerantes, scribunt quadraginta & octingenta milia, absteruisti multitudine.*

V. 17. Et corruerunt uulnerati ex Israël, quingenta milia uirorum fortium. *Vt non superiori loco, ita nec hoc, mutandum est numerus maior quingenta, in minorem quinquaginta.*

CAP. XIV. v. 8. Ducenta octoginta milia. *Non minus numerum denario, pro octoginta scribens septuaginta, ut quidam.*

CAP. XV. v. 1. Azarias autem filius Obed. *Quia nomen Obed, scriptum quatuor literis à se mutuo diuersis, longe celebrius est in ueteris Testamenti libris, quam nomen Oded, quod constat d litera repetita, idcirco quidam hic Oded commutarunt cum Obed. Idem accidit infra v. 8.*

V. 4. Cumque reuersi fuerint in angustia sua. *Quod subiungunt quidam & clamauerint, superfluum est.*

V. 19. Bellum uero non fuit usque ad trigessimum quintum annum regni Asa. *Non est omitendum minor numerus quintum.*

CAP. XVI. v. 2. Qui habitat in Damasco. *Alij, addita una litera, Damasco scri-*

bunt, ut supra 1. Paralipom. 18. v. 5.

V. 8. Quos, cum Domino credidisses, tradidit in manu tua. *Non addas in præpositionem ante Domino, ut alij.*

V. 13. Et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. *Non est auferendus minor numerus primo, quod quidam faciunt.*

CAP. XVII. v. 14. In Iuda principes exercitus. *Non est mutandum principes numeri pluralis, cum principes singulari.*

CAP. XVIII. v. 2. Et populo qui uenerat cum eo. *Non scribas plurali numero uenerat.*

V. 4. Dixitque Iosaphat. *Non omitas coniunctionem que.*

CAP. XX. v. 15. Et qui habitatis Ierusalem. *Non addas præpositionem in ante Ierusalem.*

V. 16. Cras descendetis contra eos. *Retinendum est descendetis, deorsum inquam; non supponendum ascendetis sursum.*

V. 24. Porro Iuda cum uenisset ad speculam. *Pro speculam, quod significat locum unde licebat speculari, alij inueste correxerunt speluncam, quod est, cauernam.*

V. 36. Et particeps fuit ut facerent naues. *Non mutas plurale cum singulari faceret.*

CAP. XXI. v. 3. Multa munera argenti & auri & pensionationes. *Alij detracta una syllaba scribunt pensionationes, significatur id, quod, detracta & altera syllaba, uulgo dicitur pensiones.*

V. 4. Surrexit ergo Ioram. *Non mutas ergo cum autem.*

CAP. XXIII. v. 8. Cum his qui impleuerant sabbatum & egressuri erant. *Non est mutandum, participium futurum egressuri, in participium præteritum egressi.*

V. 11. Et imposuerunt ei diadema & testimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem. *Tametsi multi Latinorum codicum omitant illud & testimonium, quidam uero eius loco omitant id quod sequitur dederuntque in manu eius tenendam legem: neutrum tamen omitendum censuerunt Correctores, ut unum alterius, id est, posterius prioris, expositionem.*

V. 18. Sicut scriptum est in lege Moysi. *Non est scribendum libro pro lege.*

CAP. XXIV. v. 5. Ad fartatecta templi Dei uestri. *Non est mutandum pronomen secunda persone in prima nostri.*

V. 8. Iuxta portam domus Domini. *Non oportet omittere nomen domus.*

V. 14. Et ad holocausta. *Non auferas coniunctionem & præpositam.*

V. 23. Miserunt regi in Damascum. *Alij Damascum, ut supra 16. v. 2., & ubique in his Paralipomenon libris.*

CAP. XXV. v. 1. Nomen matris eius Ioadan. *Non scribas Ioiadan, addita altera i.*

V. 5. Inuenitque trecenta milia iuuenem. *Non diminuas numerum, decades pro centuriis numerando, triginta pro trecentis.*

CAP. XXVI. v. 17. Et cum eo sacerdos Domini octoginta. *Nec hic minus numerum denario, scribens septuaginta pro octoginta.*

CAP. XXVIII. v. 9. Propheta Domini nomine Oded. *Et hic scribendum est Oded, repetito d, non Obed, quem admodum supra 15. v. 1.*

V. 12. Et Amasa filius Adali. *Nomen Amasa non augeas quarta syllaba Amasias.*

CAP. XXIX. v. 3. Ipse anno & mense primoque regni sui. *Non mutas nominatiuum ipse in ablatiuum ipso.*

V. 4. Et cœrogauit eos in plateam Orientalem. *Nomen plateam non mutas in partem seu latas.*

V. 24. Et asperserunt sanguinem eorum coram altari. *Non facile omitendum est coram.*

V. 25. Secundum dispositionem Dauid Regis & Gad Videntis. *Non transponas nomen Regis, è suo loco in ultimum, tamen si ultimo loco legitur hebraicè.*

V. 27. Quæ Dauid rex Israël præparauerat. *Alij pro præparauerat, legunt repererat: nam hebraicè nihil aliud est, quam Dauidis regis Israël.*

V. 30. Qui laudauerunt eum. *Nec omitas pronomen eum, nec eius loco scribas Deum.*

CAP. XXX. v. 3. Non enim potuerant facere in tempore suo. *Non mutas potuerant in occurrerant, ut multi.*

V. 7. Qui tradidit eos. *Non est mutandum qui relatiuum, cum & coniunctionem.*

V. 24. Ezechias enim Rex Iuda. *Coniunctio enim rationalis, non est mutanda in continuatiuum autem.*

CAP. XXXII. v. 15. Cunctarum gen-

tium atque regnorum. *Scribendum est regnorum, non regionum, quod est prouinciarum.*

V. 19. Locutusque est contra Deum Ierusalem. *Non mutas nomen urbis Ierusalem, cum nomine gentis Israël.*

V. 29. Et uerbes ædificauit sibi. *Non addas certum urbium numerum sex.*

CAP. XXXIII. v. 8. Et moueri non faciam pedem Israël de terra. *Pro passiuo moueri non supponas actiuum mouere.*

Ibidem. Atque iudicia, per manum Moysi. *Non interponas quæ mandauit, sed subaudiās.*

CAP. XXXIV. v. 3. Et duodecimo anno postquam regnare cœperat. *Non omitas infinitiuum regnare, quem interpres cum Lxx addidit claritatis causa.*

V. 4. Et super tumulos eorum. *Cauere scribas cumulos seu acruos, pro tumulos, quod est sepulchra.*

CAP. XXXV. v. 8. Sponte quod uouerant obtulerunt. *Quidam pro uouerant scribunt uolebant.*

V. 9. Et Semeias, etiam Nathanael. *Alij Et Semeias etiam & Nathanael.*

V. 15. Prophetarum Regis. *Retinendum est numerus pluralis prophetarum, non mutandum cum singulari propheta: nec addendum Dauid nomini Regis.*

CAP. XXXVI. v. 8. Et quæ inuenta sunt in eo. *Participium neutrum inuenta, non est commutandum cum feminino inuenta.*

V. 10. Qui adduxerunt eum in Babylonem. *Non interponas & Qui & adduxerunt.*

Ibidem. Regem uero constituit Sedeciam patrum eius. *Retinendum est nomen patrum, quod est, patris fratrem: sic enim rectè exposuit Interpres, quod hebraicè legitur fratrem.*

V. 17. In domo sanctuarij sui. *Non omitas pronomen sui.*

LIBER EZRÆ I.

CAP. I. v. 5. Ut ascenderent ad ædificandum. *Retinendum est plurale ascenderent, non mutandum in singulare ascenderet.*

CAP. II. v. 2. Qui uenerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemia. *Pro Iosue alij libri habent Iesua, quomodo Hebraicè legitur.*

V. 6. Duo milia octingenti duodecim. *Non augeas numerum centuria una, scribens nongenti, pro octingenti.*

V. 16. Qui erant ex Ezechia, nonaginta octo. *Non funt scribenda centuria loco decadium, nongenti octo pro nonaginta octo.*

V. 36. In domo Iosue. *Alij Iesue, mutata uocali quarta in secundam. Idem infra v. 40.*

V. 66. Equi eorum septingenti triginta sex. *Non minus numerum uero centenario, scribendo sexcenti pro septingenti.*

V. 69. Auri solidos sexaginta milia & mille. *Multis nos agimus in Notationibus nostris de germana huius loci lectione: sed Romani patres, eam que maiorem numerum, sexaginta inquam, scribit, prætulerunt ei qua non nisi quadraginta recenset.*

CAP. III. v. 7. Ad mare Ioppe. *Legendum est Ioppe acceptum secundo casu, potius quam quarto casu Ioppen.*

CAP. IV. v. 23. Coram Reum Beelteem. *Non indicatur Correctores omitendum Beelteem.*

CAP. V. v. 13. Ut domus Dei hæc ædificaretur. *Non omitas pronomen hæc.*

CAP. VI. v. 15. Qui est annus sextus regni Darij regis. *Nequaquam auferenda est uox regni.*

V. 17. In dedicationem domus Dei. *Alij, pro quarto casu legunt sextum dedicationem.*

CAP. VIII. v. 3. De filiis Secheniæ, filiis Pharos. *Non interponas & coniunctionem.*

CAP. IX. v. 1. Et abominationibus eorum. *Non addas præpositionem de.*

V. 8. Et daretur nobis paxillus. *Loco unius uocis paxillus, qua idem est quod palus, non sunt scribenda dua pax illius.*

V. 9. Sed inclinauit super nos misericordiam. *Non mutas aduerbatiuum sed, cum copulatiua &.*

Ibidem. Et daret nobis sepem. *Non est mutandum & copulatiuum cum ut causatiuo: sed plurimum falsi fuerunt, qui sepem, quod est maccrionem seu murum, extraxerunt una litera mutatum in spem, quod est fiduciam.*

V. 11. In coinquinatione sua. *Non omittas praepositionem in.*
 CAP. X. v. 1. Sic ergo orante Esdra & implorante eo. *Pronomen sexti casus eo, ut non est vertendum in quartum casum cum, ita nec in nomen Deum.*
 V. 3. Et eorum qui timent praepceptum Domini. *Verbum timent, quod est metuent, non debet mutari in tenent, quod est, custodient.*
 V. 31. Eliezer, Iosue. *Pro Iosue, in aliis est Iesue, quemadmodum supra 2. v. 36., quamquam voces, qua nunc hebraice utroque loco leguntur, plurimum differant.*

EZRÆ II.

CAP. I. v. 2. Ipse & viri ex Iuda. *Non est omittenda praepositio ex.*
 CAP. II. v. 8. Vt tegere possim portas turris domus. *Non est addendum templi, nec mutandum turris singulare cum plurali turres, hoc modo: Portas templi, turres domus.*
 CAP. III. v. 6. Ipsitexerunt eam. *Pro texerunt, quod est prateritum à tego, non scribas texerunt, prateritum à texo.*
 V. 25. Phalel filius Ozi. *Non praeponas post eum aedificauerunt.*
 V. 28. Sursum autem à porta equorum aedificauerunt sacerdotibus. *Pro à porta sexto casu, non est substituendum ad portam, quarto.*
 V. 30. Et scruta vendentium. *Scribendum est scruta, quod est veteramenta omnifaria; non, omnia & litera, scuta, id est, arma quibus corpus pugnantibus tegunt.*
 V. 31. Et intercoenaculum anguli. *Praepositio iater non est commutanda cum vsque ad.*
Ibidem. Aedificauerunt aurifices & negotiatores. *Retinenda est vox aurifices ab auro deducta, non supponenda artifices ab arte.*
 CAP. IV. v. 4. Audi Deus noster. *Non praeponas & dixit Nehemias, quod quidam.*
 V. 22. Et sint nobis vices per noctem. *In locum nobis prima persona, non est surrogandum pronomen secunda vobis.*

CAP. VI. v. 2. In viculis, in campo Ono. *Cave ne scribas vitulis, ut plerique, pro viculis, diminutio à vicus.*
 CAP. VII. v. 7. Qui venerunt cum Zorobabel. *Non mutes perfectum in plusquam perfectum venerant.*
 V. 12. Filij Aelam, mille ducenti quinquaginta quatuor. *Non augeas numerum sexcentis, scribendo octingenti pro ducenti.*
 V. 21. Filij Ater, filij Hezecia, nonaginta octo. *Alij pro decadibus centurias numerant, dum male scribunt nonaginta octo pro nonaginta octo.*
 V. 39. Filij Ildai in domo Iosue. *Alij pro Iosue legunt Iesua. Simile I. Ez. 2. v. 36.*
 V. 66. Quadraginta duo milia trecenti sexaginta. *Non duples numerum trecenti legendo sexcenti, ut multi.*
 V. 69. Huc vsque refertur quid &c. *Hac verba, Correditorum iudicio, non sunt omittenda, quippe ab interprete addita: de quibus nos copiose in Notationibus.*
 CAP. VIII. v. 1. Et venerat mensis septimus. *Quod subiiciunt quidam libri, scenopegia sub Ezra & Nehemia, adulterinum est.*
 V. 6. Et benedixit Ezras Domino Deo magno. *Pro epitheto Dei magno, non sunt reponenda didiuncula voce magna.*
 CAP. IX. v. 5. Benedicite Domino Deo vestro. *Non mutes pronomen secunda persona vestro, cum prima nostro.*
 V. 8. Hethæi & Amorrhæi. *Non interponas & Heuæi, quod multi.*
 V. 32. Et prophetas nostros, & patres nostros. *Non est omittendum posterius & patres nostros, quod quidam faciunt.*
 V. 35. Et ipsi in regnis suis. *Superfluit, quod in quibusdam libris sequitur, adiectiuum bonis.*
 CAP. X. v. 24. Rehum, Halebua, Maasia. *Non oportet auferre medium nomen Halebua, quod multi libri immerito.*
 V. 29. Omnes qui poterant sapere. *Nullo modo praemittenda est coniunctio &c.*
 V. 38. Ad gazophylacium, in domum thesauri. *Pro quarto casu, alij scribunt sextum domo.*
 CAP. XI. v. 6. Sexaginta octo viri fortes. *Quidam minus fideliter, addita unitate, legunt nouem pro octo.*
 V. 35. Lod & Ono. *Non omittas prius nomen Iod, quod multi.*

CAP. XII. v. 24. Et Iosue filius Cedmihel. *Pro Iosue, alij Iesue, ut supra I. Ez. 2. v. 36.*
 CAP. XIII. v. 9. Et emundauerunt gazophylacia. *Praferendus est numerus pluralis singulari gazophylacium.*
 V. 16. Et vendebant in fabbatis filiis Iuda in Ierusalem. *Non mutandum est posterius in cum &: Et Ierusalem.*
 V. 31. Et in primitiis. *Alij pro adiectiuo primitiis, scribunt substantiuum primitiis.*

TOBIAS.

CAP. I. v. 19. Tobias quotidie pergebat. *Non oportet omittere vocem quotidie.*
 CAP. III. v. 6. Et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum. *Non est addenda vox misericordiam.*
 V. 19. Aut illi forsitan me non fuerunt digni. *Non mutes sextum casum me in tertium mihi.*
 CAP. V. v. 4. Ut dum adhuc viuo recipias eam. *Non est transferendum vt è primo loco in antepenultimum.*
 V. 15. Ego ducam & reducam eam ad te. *Non addas sanum ante ad te.*
 CAP. VI. v. 9. Et fel valet ad vngendos oculos in quibus fuerit albugo, & sanabuntur. *Iniuria hac à quibusdam iugulantiur & prateruntur.*
 CAP. VIII. v. 10. Dixit quoque Sara. *Non mutes quocumque itaque.*
 V. 24. Et fecit scripturam. *Non addas pronomen demonstratiuum hanc.*
 CAP. X. v. 5. Te non debuimus dimittere à nobis. *Nec hic addas alterum infinitiuum ire ante à nobis.*
 CAP. XI. v. 18. Et omnis familia sana & pecora. *Non transferas adiectiuum sana in locum vltimum, post pecora.*
 CAP. XIV. v. 5. Tobiam filium suum, & septem iuuenes filios eius nepotes suos. *Male quidam, etiam nominis filios, addunt pronomen reciprocum suos, cum eius non reciproci loco quadret.*

IUDITH.

CAP. I. v. 2. Fecit muros eius in latitudinem cubitorum septuaginta, & in altitudinem cubitorum triginta. *Cum alij plerique libri, murorum altitudini siue sublimitati tribuant cubitos septuaginta, latitudini vero spatiositati triginta, minori numero: Sextina Biblia è diuerso, huic septuaginta, illi triginta adscribunt.*
 V. 12. Aduersus omnem terram illam. *Non scribas ad loco aduersus.*
 CAP. III. v. 1. Syria scilicet Mesopotamiae. *Non intericiat coniunctionem & ante Mesopotamiae.*
 V. 9. Exirent obuiam venienti. *Non addas in praepositionem ante obuiam. Idem infra 5. v. 4.*
 CAP. V. v. 24. Ascendans ad illos. *Non est praeposenda his verbis coniunctio &c.*
 CAP. VI. v. 9. Et sic vincum restibus. *Non est addenda praepositio de ante restibus.*
 CAP. VII. v. 12. Iuuenes & paruuli. *Non interponas senesque, quod quidam.*
 CAP. VIII. v. 17. Sic faciat nobiscum misericordiam suam. *Superfluit quod quidam aduenient aduenientium citò.*
 CAP. X. v. 3. Et vnxit se myro optimo. *Locus egregie correctus, myro quod est vnguento, pro myrto, quod vulgo legitur addita vna littera, & arboris seu plantae genus est. Hanc emendationem praeterieram, nisi R^m Episcopus noster Blasius suggessisset: vt & quaedam alia, à quibusdam aliis viris doctis, suggeste sunt.*
 V. 5. Imposuit itaque abra suæ ascoperam vini. *Male plerique libri scribunt ascopam, quod nihil significat: ascoperam recte emendarunt Correctores, quod, penultima longa, compositum ex à & eos vter & vneq; para, significat peram veri persimilem, aut vris loco seruientem, qua nimirum vinum de collo gestatur.*
Ibidem. Et vas olei, & polentam, & palathas. *Pro palathas, quod massam ficuum significat, id est, ficus inuicem connexas. quidam inepè, inuersis syllabis, scripserunt lapathes.*
 CAP. XI. v. 18. Emirabantur sapientiam eius. *Voci sapientiam non est praeposenda praepositio ad.*
 CAP. XIII. v. 13. Qui fecit virtutem in Israel. *Non addas magnam.*
 V. 15. Et concurrerunt ad eam omnes. *Ita re-*

ctius, quam vt in aliis libris est occurrerunt, quod est, obuiam cucurrerunt.

CAP. XV. v. 2. Quos armatos super se venire audiebant. *Non mutes imperfectum audiebant, cum plusquam perfecto audierant.*
 V. 8. Omnia quae erant illorum attulerunt secum. *Non est mutandum attulerunt in abstulerunt, id est, ad in abs.*
 CAP. XVI. v. 2. Exaltate & inuocate nomen eius. *Verbum exaltate deriuatum à nomine altus, huic loco conuenit, non exultate, compositum à salto.*
 V. 7. Et confodit eum. *Melius est confodit, quod est, iugulauit, quam confudit, turbauit.*
 V. 8. Nec excelligantes opposuerunt se illi. *Legendum est opposuerunt, quod est reluctati sunt, non imposuerunt.*
 V. 23. Quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema obliuionis. *Quidam libri omittunt hac verba de cubili ipsius, obtulit; minus rectè.*

ESTHER.

CAP. I. v. 6. Tentoria aerei coloris. *Scribendum est aerei quadrisyllabum, deriuatum ab aere, non trisyllabum aerei, ab are.*
 CAP. II. v. 12. Oleo vngerentur myrrhino. *Germana lectio est myrrhino, adiectiuum à myrrha deductum, non myrino, à myrto.*
 V. 14. Atque inde in secundas aedes deducebatur. *Seruandum est singulare deducebatur, non mutandum plurali deducebantur.*
 V. 25. Et appensus est vterque eorum in partibulo. *Quod subiiciunt exemplaria quadam, Et iussit rex vt in libro memoriali scriberetur, vt pro vita sua aliquid rependeret ei, superfluum est.*
 CAP. III. v. 3. Qui ad fores palatii praesidebant. *Pro praesidebant, alij scribunt residebant: nam huiusmodi aliquid hebraice supplerè oportet.*
 CAP. IV. v. 3. Sacco & cinere multis prostrato ventibus. *Incongrue quidam, quarta declinatione, scribunt strato. Idem vsu venit infra II. v. 12. Iob 7. v. 13. & alibi.*
 V. 4. Vt ablato sacco induerent eum. *f. Mardocheum vestem. Praferendus est pluralis numerus induerent cum pronome masculino eum, singulari induerent cum pronome feminino eam, subauditò, Mardocheus vestem.*
 CAP. VIII. v. 4. At ille ex more sceptrum aureum protendit manu. *Non mutes protendit, cum praetendit, id est, pro eum praet, vocalem quartam cum diptongo prima.*
 V. 11. Interficerent atque delerent, & spolia eorum diriperent. *Non omittas post remum & spolia eorum diriperent.*
 V. 15. Hyacinthinis videlicet & aëriis. *Quadrifsyllabum est aëriis, ut sup. I. v. 6., nec commutandum cum aërinis.*
 CAP. IX. v. 2. Eò quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat. *Retinendum prateritum plusquam perfectum indicatiui penetrarat, non substituendum optatiui praesens penetraret.*
 V. 10. Praedas de substantiis eorum tangere noluerunt. *Germana lectio est tangere, non, omissis duabus litteris, agere.*
 V. 17. Primus apud omnes. *Pro primus ordinali numero, alij scribunt vnus cardinalem.*
 V. 22. Et iustus atque tristitia, in hilaritatem gaudiumque conuersa sunt. *Pro neutro conuersa, non est scribendum masculinum conuersi.*
 V. 27. Et certa expetunt tempora. *Cave ne scribas cætera, id est, reliqua, pro certa, quod est definita.*
 CAP. XIV. v. 14. Nos autem libera manutua. *Non addas praepositionem in ante manu.*
 CAP. XV. v. 1. Haud dubium quin Esther Mardocheus. *Nomen proprium Esther, cave mutes in verbum substantiuum esset.*

IOB.

CAP. I. v. 5. Offerebat holocausta pro singulis. *Melius clariusque est pro singulis, sexto casu, eo quod in aliis libris est per singulos quarto.*
 V. 20. Et scidit vestimenta sua. *Alij libri scribunt tunicam suam.*
 CAP. II. v. 10. Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. *Non omittas mulieribus.*

CAP. III. v. 4. Non requirat eum Deus desuper. *Redundat quod subiicitur a quibusdam libris non sit in recordatione.*

Ibidem. Et non illustretur lumine. *Pro passivo illustretur, alij libri scribunt actiuum illustret.*

V. 9. Exspectet lucem & non videat. *Non est mutandum singulare exspectet in plurale exspectent.*

V. 18. Et quondam vinecti. *Non est omittendum quondam ad Interpretatum datum.*

CAP. V. v. 2. Verè stultum interficit iracundia. *Malè quidam pro aduerbio verè supposuerunt nomen vitium.*

V. 6. Nihil in terra sine causa fit, & de humo non oritur dolor. *Praferendum est praesens oritur futuro oritur.*

V. 26. Ingredieris in abundantia sepulchrum. *Cauere ne scribas contrarium, egredieris seu exibis, pro ingredieris.*

CAP. VI. v. 5. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? *Cauere ne scribas fugiet pro rugiet seu videt.*

V. 6. Aut potest aliquis gustare quod gustatum adfert mortem? *Quod subiicitur libri quidam, Animæ enim esurienti, etiam amara dulcia esse videntur, non est huius loci, sed Prou. 27. v. 7.*

V. 17. Et ut incaluerit, soluentur de loco suo. *Non mutes singulare incaluerit, in plurale incaluerint.*

CAP. VIII. v. 2. Et spiritus multiplex sermones oris tui. *Retinendus est nominatiuus pluralis sermones, non substituiendus genitiuus singularis sermonis.*

V. 7. In tantum vt si priora tua fuerint parua. *Correctores addiderunt coniunctionem si.*

CAP. X. v. 3. Si calumniaris me & opprimas me opus manuum tuarum. *Neuro loco iudicauerunt Correctores omittendum pronomen me.*

V. 16. Et propter superbiam quasi lænam capies me. *Accusatiuum lænam pratulerunt Patres nominatiuo læna.*

V. 22. Sed sempiternus horror inhabitat. *Alij scribunt participium inhabitans loco verbi inhabitat.*

CAP. XI. v. 10. Quis contradicet ei? *Superfluit quod quidam codices subiiciunt, vel quis potest dicere, Cur ita facis? quod non est huius loci, sed supra 9. v. 12.*

CAP. XII. v. 21. Eos qui oppressi fuerant releuans. *Non preponas his verbis coniunctionem &.*

CAP. XIII. v. 6. Audite ergo correptionem meam. *Non mutes singularia in pluralia correptiones meas.*

CAP. XIV. v. 6. Recede paulum ab eo. *Non adicias ergo.*

V. 14. Putasne mortuus homo rursum viuatur? *Alij scribunt futurum indicatiui viuatur.*

V. 16. Sed parce peccatis meis. *Interpres transiit imperatiuum parce, haud dubium; non parces, aut parcis.*

V. 19. Et hominem ergo similiter perdes. *Non mutes singulare hominem in plurale homines.*

CAP. XVII. v. 2. Et in amaritudinibus moratur oculus meus. *Nec hic mutes praesens moratur in futurum morabitur.*

V. 4. Corcorum longè fecisti à disciplina, propterea non exaltabuntur. *Non interponas coniunctionem &.*

CAP. XVIII. v. 3. Et fordumus coram vobis? *Retinendum est plurale vobis, non surrogandum singulare te.*

V. 11. Vndique terrebunt eum formidines, & inuolunt pedes eius. *Cauere ne repetas pronomen eum post verbum inuolunt.*

CAP. XIX. v. 23. Vel celte sculpantur in silice. *Romani Patres pratulerunt nomen celte suo calo, aduerbio certè, de quo nos late in nostris Notationibus.*

V. 26. Et in carne mea videbo Deum meum. *Non addas saluatorum.*

CAP. XX. v. 25. Eductus & egrediens de vagina sua. *Non addas gladius, quod quidam.*

CAP. XXI. v. 3. Sustinete me & ego loquar. *Nec hic addas coniunctionem vt ante & ego.*

CAP. XXII. v. 12. An non cogitas quod Deus excelssior caelo sit? *Non est legendum An absque negatione, pro An non.*

CAP. XXIV. v. 21. Paut enim sterilem quæ non parit. *Non interponas & coniunctionem.*

CAP. XXV. v. 3. Et super quem non surget

lumen illius. *Non substituas fulget, quod est splendet, pro surget, quod est orietur.*

CAP. XXVII. v. 22. Et mittet super eum. *Non scribas vnicam vocem emittet, pro duabus & mittet.*

CAP. XXVIII. v. 7. Semitam ignorauit auis, nec inuitus est eam oculus vulturis. *Errant, qui pro primo casu singularis numeri oculus, legunt quartum pluralem oculos, omisso pronomine eam.*

CAP. XXX. v. 12. Ad dexteram orientis calamitates meae illicò furxerunt. *Quidam legunt duplicem genitiuum orientis calamitatis: Correctores, non sine causa, pratulerunt eam lectionem, quæ constat genitiuo & nominatiuo orientis calamitates, de quo lege Notationes nostras.*

V. 15. Abstulisti quasi ventus desiderium meum. *Non est commutanda secunda persona abstulisti cum tertia abstulit.*

V. 24. Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam. *Non scribas pronomen prima persona meam, pro tertia eorum.*

V. 28. Confurgens in turba clamabam. *Pro turba, quod est multitudine, quidam omisa vna litera scripserunt tuba, quod est buccina, quidam terra, quidam tenebris; omnes vitiose.*

CAP. XXXI. v. 7. Et si secutum est oculos meos cor meum. *Retinendi sunt accusatiui plurales oculos meos, non supponendi nominatiui singulares oculus meus.*

Sequitur: Et si manibus meis adhæsit macula. Non preponas in propositionem voci manibus.

V. 19. Si desepxi pereuntem, eò quod non habebit indumentum. *Germana lectio est pereuntem, frigore scilicet, non prateruntem, quod est, pratergredientem.*

V. 35. Quis mihi tribuat auditorem. *Vocum affinitas fecit, vt pro auditorem, ab audiendo dictum, quidam erroneè legerent adiutorem, seu auxiliatorem, ab adiuuando.*

CAP. XXXII. v. 22. Et si post modicum tollat me fabric meus. *Dua sunt dictiones & si, non vnica est.*

CAP. XXXIII. v. 2. Loquatur lingua mea in faucibus meis. *Pro loquatur, non scribas, aut praesens loquitur, aut futurum loquetur.*

V. 3. Et sententiam puram labia mea loquentur. *Non opus est mutare sententiam cum scientiam, quamquam hæc vox legatur hebraicè.*

V. 7. Et eloquentia mea non sit tibi grauis. *Non scribas neutra pro femininis, & eloquium meum non sit tibi graue.*

V. 17. Vt auertat hominem ab his quæ facit. *Praesens facit praferendum est praterito fecit.*

V. 25. Si fuerit pro eo Angelus loquens vnus de millibus. *Neque masculinum vnus mutandum est cum neutro vnus: neque pro millibus posito pro plurimis, substituiendum est similibus, quod est talibus.*

CAP. XXXIV. v. 24. Conteret multos & innumerabiles. *Non omittas & coniunctionem, tamen si hebraicè non addatur.*

V. 37. Quia addit super peccata sua blasphemiam. *Non mutes coniunctionem quia in relationem qui.*

CAP. XXXVI. v. 7. Et reges in folio collocat in perpetuum, & illi eriguntur. *Non commutes pronomen illi cum aduerbio illic.*

V. 27. Qui aufert stillas pluuia. *Similitudo vocum quosdam errare fecit, ita vt pro stillas, quod est guttas, legerent stellas, quod est, sidera.*

V. 28. Qui de nubibus fluunt. *Non scribas fluunt pro fluunt, id est, p pro f, tenuem pro adspirata.*

CAP. XXXVII. v. 15. Quando praeceperit Deus pluuim. *Non mutes coniunctiuum praeceperit cum indicatiuo praecepit.*

CAP. XXXVIII. v. 13. Et excussisti impiosex ea. *Alij minus rectè habent exclusisti, ab excludo, pro excussisti ab excutio.*

CAP. XLI. v. 14. Mittet contra eum fulmina. *Non mutes fulmina, quod est fulgura, in flumina, quod est, fluuios.*

Sequitur: Et ad locum alium non ferentur. Pro futuro plurali ferentur, alij scribunt praesens, nonnulli quidem plurale ferunt, nonnulli singulare ferunt.

CAP. XLII. v. 4. Interrogabo te, & responde mihi. *Alij pro responde scribunt ostende minus rectè.*

PSALMI.

PSAL. I. v. 5. Ideò non resurgent impij in iudicio. *Seruandum est futurum resurgent, non substituiendum praesens resurgent. Sequitur: Neque peccatores in concilio iustorum. Concilio hic acceptum pro coetu, per c potius est scribendum quam per l.*

PSAL. II. v. 6. Praedicans praecceptum eius. *Non est mutandum pronomen eius cum nomine Domini.*

PSAL. IV. v. 5. Quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris conuulgimini. *Non interponas coniunctionem &.*

PSAL. VII. v. 13. Nisi conuerſi fueritis, gladium suum vibrabit. *Non mutes futurum vibrabit, cum praterito vibrauit.*

V. 15. Ecce parturii in iniustitiam. *Hic non mutes prateritum parturii in praesens parurit.*

PSAL. IX. v. 22. Despicis in opportunitatibus. *Nec hic praesens despicis in futurum despicies.*

V. 10. In laqueo suo humiliabit eum. *Hoc loco seruandum est futurum, non substituiendum prateritum humiliabit.*

V. 12. Exurge Domine Deus, exalteret manus tua. *Non interponas coniunctionem &.*

PSAL. X. v. 1. Transinogra in montem sicut passer. *Alij legunt plurali numero montes.*

PSAL. XII. v. 5. Ne vnquam obdormiam in morte. *Alij pro sexto legunt quartum casum mortem.*

PSAL. XIV. v. 5. Et munera super innocentem non accepit. *Plurale innocentes quod alij scribunt, expositio est singularis innocentem.*

PSAL. XV. v. 3. Sanctis qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis. *In primis non est hic omittendum pronomen eius: deinde non est substituiendum futurum mirificabit pro praterito: ad hæc prateriti seruanda est tertia persona mirificauit, non supponenda prima mirificauit: insuper pronomen prima persona meas, non est variandum in suas tertia: denique non est commutandum in eis cum inter illos. Hæc enim sunt varia codicum errata.*

PSAL. XVI. v. 3. Et non est inuenta in me iniquitas. *Non omittas medium illud in me.*

V. 14. Saturati sunt filii. *Non mutes filius casu sexto, in filij casu primo; multoq; minus pro filijs substituas porcina, quæ de re lege, si placeat, Notationes nostras.*

PSAL. XVII. v. 18. Eripuit me de inimicis meis fortissimis. *Quidam libri scribunt futurum eripiet: sed retinendum videtur prateritum, vt ab Interprete datum, qui futurum prateriti loco acceperit.*

V. 20. Saluum me fecit quoniam voluit me. *Idem iudico de futuro faciet, quod quidam hic substituiunt pro praterito fecit.*

V. 33. Deus qui praecinxit me virtute. *Non est mutandus casus sextus in quartum virtutum, sive hoc versu, sive infra v. 40: Et praecinxisti me virtute ad bellum.*

PSAL. XVIII. v. 14. Si mei non fuerint dominati. *Masculino genere scribendum est dominati: nam dominata neutro genere est alterius editionis.*

PSAL. XXI. v. 1. In finem pro susceptione matutina. *Pro susceptione, alij legunt assumptionem.*

V. 2. Deus Deus meus respice in me. *Complures libri omittunt propositionem in.*

V. 17. Concilium malignantium obsedit me. *Non magis hic scribas consilium per l, quam supra 1. v. 5.*

PSAL. XXIV. v. 12. Legem statuit ei in via quam elegit. *Praterito statuit Interpres exposiuit futurum statuit.*

PSAL. XXVI. v. 4. Vt videam voluptatem Domini. *Cauendum est ne recidatur in vetus mendum, eorum qui hætenus scripserunt voluntatem, quod est beneplacitum, mutata vna litera, pro voluptatem, quod est, delectationem, sive incunditatem, quo modo Romani Patres correxerunt.*

PSAL. XXVII. v. 1. Psalmus ipsi Dauid. *Praferendum est pronomen ipsi pronomini huic.*

V. 3. Ne simul trahas me cum peccatoribus. *Egregiè Correctores Romani, sublato veteri errore scribentium tradas, quarta alphabeti litera media, quod est negatōis, restituerunt trahas,*

media aspirationis nota, quod est *ixxi* Cys.
 V. 7. In ipso speravit cor meum & adiutus sum.
 Non proponas his verbis & coniunctionem.
 P S A L. XXX. v. 12. Super omnes inimicos
 meos factus sum propitium, & vicinis meis valde.
 Non hic omittas & coniunctionem prapostitam
 nomini vicinis.
 P S A L. XXXII. v. 1. Psalmus David. Non
 addas in finem, quod quidam libri.
 P S A L. XXXIV. v. 1. Ipsi David. Non ad-
 das psalmum, quod alij.
 Ibidem. Expugna impugnantes me. Non mutes
 impugnantes cum expugnantes.
 V. 8. Et in laqueum cadat in ipsum. *Cave legas*
in idipsum, pro in ipsum.
 V. 11. Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam
 interrogabant me. Non est mutanda prima per-
 sona singularis in tertiam pluralem ignorabant.
 V. 14. Quasi proximum & quasi fratrem no-
 strum sic complecebam. Non omittas coniunctio-
 nem & anteposiveris quasi.
 V. 25. Nec dicant deorum eum. *Cave ne*
prateritum deorum eum, pro inolito scribitur
utro, cum futuro deorum eum commutes.
 V. 26. Induantur confusione & reuerentia qui
 magna loquuntur super me. Et hic cauendum est,
 ne *o* magna, quod est grandia, iterum corrumpatur,
 addita una syllaba, maligna, quod est peruersa.
 P S A L. XXXVI. v. 6. Et iudicium tuum
 tamquam meridiem. *Præferendus est quartus casus*
sexto meridie.
 V. 14. Ut deciciant pauperem & inopem. *Roma-*
na correctio est deciciant, compositum à ia-
cio, pro eo quod vulgò minus rectè legitur decipiant,
quod est fallant, compositum ex capio.
 V. 21. Mutabitur peccator, & non soluet: ius-
 tus autem mileretur, & tribuet. Non mutes futu-
 ra in presentia, mutatur, soluit, tribuit: nullo ve-
 rò modo, pro simpliciter tribuet, scribas compositum
 retribuet aut retribuit.
 V. 23. Apud Dominum gressus hominis dirigen-
 tur. *Seruandum est plurale dirigentur, præ*
singulari dirigitur.
 P S A L. XXXVII. v. 1. In rememorationem
 de sabbao. *Ut est præferendus quartus casus*
sexto rememoratione: ita non est commutan-
da prepositio de cum nomine die, vel latinius
sabbato cum genitiuo.
 V. 11. Cor meum conturbatum est. Non addas
 in me.
 P S A L. XXXVIII. v. 1. Ipsi Idithun.
 Alij pro pronome ipsi legunt prapositionem pro.
 P S A L. XXXIX. v. 6. Multiplicati sunt
 super numerum. Nonnulli libri genere feminino,
 habent multiplicata; nonnulli neutro multiplicata:
 sed masculinum multiplicati, nostra editionis
 esse videtur.
 V. 9. Et legem tuam in medio cordis mei. *Hac*
vulgata nostra editionis est lectio: altera, qua pro
cordis, quidam scribunt ventris, alterius est trans-
lationis.
 V. 13. Multiplicata sunt super capillos capitis
 mei. Non mutes femininum multiplicata in mas-
 culinum multiplicati.
 P S A L. XL. v. 2. Beatus qui intelligit su-
 per egenum & pauperem. *Non apponas adiectiuum*
beatus substantiuum vir, hoc quidem loco.
 V. 7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loque-
 batur, cor eius congregauit iniquitatem sibi: egre-
 diebatur foras, & loquebatur in idipsum. Numeri
 singulares nequaquam mutandi hic sunt in plu-
 rales, ingrediebantur, viderent, eorum, congrega-
 uerunt, egrediebantur, loquebantur, quod quidam
 faciunt. Pro nomine vana, nonnulli scribunt
 aduerbium vanè: tametsi vtrumque eodem redeat.
 Alii ita distinguunt, ut cor eius iungatur verbo
 præcedenti loquebatur. Alij denique, prateritum
 congregauit, mutant in futurum congregabit.
 Sed prima tum lectio tum distinctio, merito probata
 est Romanis Patribus.
 P S A L. XLI. v. 2. Sitiuit anima mea ad
 Deum fortem viuum. *Constanter retinendus est*
vox fortem, qua est robustum, pro ea qua in pleris-
quo hæcenus vitiose inoleuerat libris fontem,
quarto casu à nominatiuo fons: in quibus ofaci-
lior lapsus fuit, quod & præcedat sitiendi verbum,
& subsequatur epitheton viui.
 V. 6. Salutare vultus mei & Deus meus. Non
 temere omittenda est & coniunctio.
 P S A L. XLIII. v. 1. In finem, filiis Co-
 re. Non proponas prapositionem pro nomini filiis.
 V. 6. Et in nomine tuo spernemus insurgentes
 in nobis. Pro in nobis, quidam libri scribunt in

nos, alij nobis omitta prapositionem.
 P S A L. XLIV. v. 1. Canticum pro dile-
 cto. *Cave legas delicto, quod est peccato, pro dile-*
cto, quod est, amato.
 V. 5. Intende, prosperè procede, & regna. *Cave*
ne ita distinguas, ut aduerbium prosperè iun-
gatur verbo præcedenti intende, cum coherere de-
beat verbo subsequenti procede.
 V. 13. Et filia Tyri in muneribus. Non omittas
 primum &.
 V. 14. Omnis gloria eius filia regis ab intus.
Ut non est omittendum pronomen eius, ita non scri-
bendum filia nominatiuo casu, nec regum numero
plurali.
 V. 18. Memores erunt nominis tui. Non est ad-
 dendum, quod quidam libri subdunt, Domine.
 P S A L. XLVI. v. 5. Speciem Iacob quam
 dilexit. *Femininum quam, non est mutandum in*
masculinum quem.
 P S A L. XLVII. v. 1. Filiis Core secunda
 sabbati. *Non est omittendum illud secunda sabbati.*
 V. 3. Fundatur exultatione vniuersæ terræ
 mons Sion. *Pro nominatiuo singulari mons, non*
est scribendus aut genitiuus montis, aut pluralis
numerus montes.
 P S A L. XLVIII. v. 8. Non dabit Deo placationem
 suam. *His verbis non est prapponendum &.*
 V. 9. Et laborabit in æternum. Non mutes futu-
 rum laborabit in prateritum laborauit, multoq;
 minus in liberabit.
 V. 10. Et viuet adhuc in finem. Non omittas
 aduerbium adhuc.
 V. 13. Et homocum in honore esset non intel-
 lexit. *Non est hic omittenda coniunctio &, ut*
nec infra v. 21. est addenda: Homo cum in hono-
re esset, non intellexit.
 P S A L. XLIX. v. 4. Aduocabit cælum de-
 sursum. *Retinendum est futurum aduocabit, non*
substituendum prateritum, aduocauit.
 V. 15. Erum te & honorificabis me. Non
 proponas verbo erum alterum &.
 P S A L. L. v. 1. Quando intrauit ad Beth-
 sabee. *Cave scribas Bethsabee, litera x, quod est no-*
men loci Gen. 21. v. 31., pro Bethsabee litera th,
quod famina nomen est, vxoris Vris.
 V. 9. Asperges me hyssopo & mundabor. Non
 interponas Domine.
 V. 19. Cor contritum & humiliatum Deus non
 despiciet. *Non est commutanda secunda persona*
non tercia despiciet.
 V. 20. Benignè fac Domine in bona volunta-
 te tua Sion. *Non est omittendum Domine.*
 P S A L. LI. v. 1. Et nunciavit Sauli: Venit
 David in domum Achimelech. *Frustrà ad-*
dunt quidam Et annunciauit Sauli & dixit: erro-
neè autem, Achimelech, quod est frater meus rex,
mutant alij cum Abimelech, quod est, pater meus
rex: qua de re latè Notationes nostra.
 P S A L. LII. v. 1. Pro Maëleth intelligentia
 Dauid. *Cave ne pro Maëleth, scribas,*
cranipositis primis literis, Ameleth, aut, quod pe-
ius est, Amalech. Denique non mutes genitiuum
intelligentie cum nominatiuo intelligentia aut
intellectus.
 P S A L. LIII. v. 7. Et in veritate tua dis-
 perde illos. *Quidam virtute, quod est, fortitu-*
dine, legunt pro veritate, qua opponitur falsitati;
malè: nec minus malè alij, disperge, quod est dis-
spira, pro disperde, quod est, perde.
 P S A L. LIV. v. 10. Præcipita Domine,
 diuide linguas eorum. *Non intericijs coniunctio-*
nem &.
 P S A L. LV. v. 1. In tituli inscriptionem.
 Non mutes quartum casum in sextum inscrip-
 tionem. *Simile infra 56. v. 1. 57. v. 1. 58. v. 1. 59. v. 1.*
 V. 4. Ab altitudine diei timebo. *Cave inter-*
ponas non negationem ante timebo.
 V. 12. In me sunt Deus vota tua, quæ reddam,
 laudationes tibi. *Ut non est omittendum pronomen*
tua, ita nõ est facile mutadus nominatiuus plura-
lis laudationes, in genitiuū singularè laudationis.
 P S A L. LVI. v. 8. Cantabo & psalmum
 dicam. *Non subiicias sine Domino, sine tibi, quod*
quidam libri, multoq; minus in gloria mea, quod
est Psalmi 107. v. 2.
 P S A L. LVII. v. 2. Si verè vtiq; iusti-
 tum loquimini, recta iudicate filij hominum. *Reti-*
nendum est nomen recta, non supponendum ad-
uerbium rectè.
 V. 10. Sicut viuentes, sic in ira absorbet eos. *Pro*
sic alij repetunt sicut.
 P S A L. LVIII. v. 12. Deus ostendet mihi
 super inimicos meos. *Fuerunt ostendet mu-*

tandum non est in presens vel prateritum of-
 tendit.
 V. 17. Ego autem cantabo fortitudinem
 tuam, & exultabo manè misericordiam tuam. *Le-*
gendum est exultabo vocali quinta, non exultabo
vocali prima: quòd si scriberetur exultabo ad-
ditâ literâ l, cessaret erroris ansa.
 P S A L. LXI. v. 9. Deus adiutor noster in
 æternum. *Non omittas postremum in æternum.*
 V. 13. Quia tu reddes vnicuique iuxta opera
 sua. *Cave legas tua secunda persona pronomen,*
pro sua tercia.
 P S A L. LXII. v. 7. Si memor fui tui su-
 perstratum meum. *Pro sic aduerbio similitudinis,*
Romani Patres correxerunt si, qua est conditiona-
lis coniunctio.
 Ibidem. In matutinis meditabor in te. *Non sub-*
stituius prateritum imperfectum meditabar, pro
futuro meditabor.
 P S A L. LXIII. v. 7. Defecerunt scru-
 tantes scrutinio. *Non est opus sextum casum nu-*
meri singularis scrutinio, vertere in quartum plu-
râlis scrutinia.
 V. 8. Accedet homo ad cor altum. *Non iudica-*
runt Romani Correctores, prapositionem ad com-
mutandam cum coniunctione &, quod alij multi
iudicant.
 P S A L. LXIV. v. 1. Canticum Hieremiæ
 & Ezechielis. *Ut non oportet addere Aggæi, Za-*
chariæ, aut Ezechiæ: ita non oportet omittere Hie-
remiæ & Ezechielis, qui duo propheta, incipientis
transmigrationis tempore vixerunt.
 Ibidem. Populo transmigrationis, cum incipe-
 re exire. *Non proponas ablatiuum populo prap-*
sitionem de: nec scribas mutatis casibus de populi
transmigratione: multoq; minus vel substituius
vel addas de verbo peregrinationis, quæ altera
translatio est. Adhuc exire melius est quam pro-
ficiat. Denique non est parisi a tituli Hieremiæ
& Ezechielis populo transmigrationis cum inci-
perent exire, facile omittenda, quamuis hebraicè
non existeret.
 V. 11. Rituos eius inebria. *Noli mutare verbum*
inebria in participium inebrians.
 P S A L. LXV. v. 17. Ad ipsum ore meo
 clamauit, & exaltaui sub lingua mea. *Hic contra*
quam superius Psal. 58. v. 17. legendum est exal-
taui vocali prima, verbum scilicet deductum à
nomine altus, non exultaui vocali quinta, verbum
deductum à salo.
 P S A L. LXVI. v. 5. Quoniam iudicas
 populos in æquitate, & gentes in terra dirigit.
Quidam legunt futuro tempore diriges: sed veri-
simile est, Interpretem duplici presenti vsu verti-
tissè iudicas, dirigit.
 P S A L. LXVII. v. 5. Turbantur à facie
 eius. *Nequaquam omittenda sunt hæc verba.*
 V. 23. Conuertam in profundum maris. *Qui-*
dam pro quarto casu legunt sextum profundo, vel
profundis.
 P S A L. LXIX. v. 1. In rememorationem,
 quòd saluum fecerit me Dominus. *Retinendus*
est casus quartus rememorationem, nec facile mu-
tandum pronomen tercia persona cum, cum prima
me, quamquam hoc gracè legatur.
 P S A L. LXX. v. 16. Introibo in potencias
 Domini. *Alij scribunt numero singulari poten-*
tiantum.
 V. 20. Quantas ostendisti mihi tribulationes
 multas & malas. *Non scribas neutrum quanta,*
pro feminino quantas.
 P S A L. LXXI. v. 15. Et adorabunt de ipso
 semper. *Quidam libri, pro composito adora-*
bunt, scribunt simplex orabunt: compositum enim
est loco simplicis, quemadmodum de est loco pro.
 V. 16. Et erit firmamentum in terra in fumis
 montium. *Non est scribendum frumentum, quod*
est triticum, pro firmamentum: quamquam frum-
entum fortasse firmamenti nomine sit intel-
legendum.
 Sequitur: Super extolletur super libanum fru-
 ctus eius. *Cave legas fluctus, pro fructus, id est l*
pro r, liquidam primam pro quarta.
 P S A L. LXXIII. v. 19. Ne tradas bestiis
 animas confitentes tibi. *Non mutes accusatiuum*
confitentes in genitiuum confitentium.
 P S A L. LXXIV. v. 1. In finem, ne corrup-
 pas. *Quidam libri pro corruptas, habent dif-*
perdas, quod idem vnum est.
 P S A L. LXXV. v. 4. Ibi confregit potencias
 arcum, scutum, gladium, & bellum. *Reti-*
nendus est genitiuus pluralis arcuum, non surro-
gandus accusatiuus singularis arcum.

V. 12. Omnes qui in circuitu eius affertis muna. *Legendum est affertis prima vocali, potius quam quarta offeritis.*
 PSAL. LXXVI. v. 11. Et dixi, Nunc cepti. *Non mutes primam personam cepti in tertiam cepit.*
 PSAL. LXXVII. v. 16. Et eduxit aquam de petra, & deduxit tamquam flumina aquas. *Non est posteriori loco ut priori legendum eduxit.*
 V. 38. Et abundavit ut auerteret iram suam. *Pro abundavit, alij veterum multiplicauit, quod proinde non est nostra editionis.*
 V. 45. Misit in eos cœnomyiam, & comedit eos. *Scribendum est, etiam D. Hieronymo doctore, cœnomyiam, quod interpretis muscam communem; non cœnomyiam, quod muscam caninam: id est, consonanti prima danda est diphthongus œ, non y græcum, quod ypsilon dicitur.*
 V. 50. Non pepercit à morte animabus eorum. *Non proponas & coniunctionem.*
 V. 53. Et deduxit eos in spe, & non timuerunt. *Non scribas, pro deduxit, ablata à litera, eduxit.*
 V. 69. Et edificauit sicut vnicornium sanctificationem suam in terra. *Quidam libri genitiuum pluralem vnicornium, mutant cum genitiuo singulari vnicornis.*
 PSAL. LXXX. v. 1. Psalmus ipsi Asaph. *Non addas quod sequitur in quibusdam libris quinta sabbati.*
 PSAL. LXXXVIII. v. 2. & 5. In generationem & generationem. *Seruandus est duplex accusatiuus, non mutandus prior in ablatiuum.*
 V. 27. Ipse inuocabit me: Pater meus es tu. *Non mutes futurum inuocabit in prateritum inuocauit, quod libri multi.*
 V. 34. Neque nocebo in veritate mea. *Non scribas decipiam pro nocebo.*
 V. 40. Eueristi testamentum serui tui. *Vulgare habentis vitium notariarum fuit, ut prima vocali scriberent aueristi, quod sit, in aliam partem transulisti, pro eueristi, secunda vocali, quod est, subuersisti, aboleuisti.*
 V. 43. Exaltaisti dexteram deprimentium eum. *Non legas inimicorum eius, pro deprimentium eum.*
 V. 45. Destruisti eum ab emundatione, & fecerunt eius in terram collisiti. *Quidam pro ab emundatione legunt à mundatione, id est, simplex pro composito: porro omnino accusatiuus terram præsens est ablatiuo certa, quem multi habent.*
 PSAL. LXXXIX. v. 1. Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem. *Non est scribendum duplici ablatiuo, hoc modo in generatione & generatione, quod Interpres clarius vertit cum duplici præpositione à generatione in generationem.*
 V. 14. Et delectati sumus omnibus diebus nostris. *Non addas in præpositionem.*
 PSAL. XC. v. 15. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum. *Futurum clamabit præferendum est praterito clamauit.*
 PSAL. XCI. v. 4. In decachordo, psalterio. *Crediderim, comma medium, postum à Correctoribus, loco coniunctionis &, quæ hebraice inseritur.*
 V. 12. Et in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. *Non omittas alteram præpositionem in, præpositam participio insurgentibus.*
 V. 13. Sicut cedrus Libani multiplicabitur. *Non est præponenda coniunctio &.*
 PSAL. XCII. v. 5. Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum. *Non mutes quartum casum in sextum longitudine.*
 PSAL. XCIII. v. 15. Quoadusque iustitia conuertatur in iudicium. *Non legas, transposita in præpositione: Quoadusque in iustitiam conuertatur iudicium.*
Sequitur: Et qui iuxta illam, omnes qui recto sunt corde. Non mutes singulare illam cum plurali illa.
 V. 20. Qui fingis laborem in præcepto. *Interpres nosse, ex græco atque hebraeo ambiguo, transiulit personam, non tertiam fingit, sed secundam fingit: pro qua deprauate alicubi legitur, omisa media litera n, figis. Porro an laborem, an verò dolorem, transulerit Interpres, non satis liquet, cum & hebraea & græca similiter ambigua sint, & latina exemplaria admodum variant. Ceterum laborem, quod vulgatus est, retinuerunt Romani Correctores.*

PSAL. XCIV. v. 9. Probauerunt me & viderunt opera mea. *Non omittas pronomen me additum verbo probauerunt.*
 PSAL. XCVI. v. 1. Huic Dauid, quando terra eius restituta est. *Non subijcias, vel pronomen ei, vel nomen Psalmus.*
 V. 4. Illuxerunt fulgura eius orbitæ. *Prime dictionis initialis litera, sit vocalis tertia, non prima.*
 PSAL. XCVII. v. 1. Saluauit sibi dextera eius. *Non est mutandum prateritum saluauit in futurum saluabit.*
 PSAL. XCVIII. v. 1. Qui sedet super Cherubim, moueatur terra. *Cave, ne pro tertia persona sedet, scribas secundam sedes, ut multi hæcenus vitiose.*
 PSAL. CI. v. 10. Et potum meum cum fletu miscebam. *Alij libri poculum habent, eode sensu.*
 V. 11. A facie iræ & indignationis tuæ. *Non omittas mediam coniunctionem &.*
 V. 13. Et memoria tuum in generationem & generationem. *Non mutes priorem accusatiuum generationem in ablatiuum, ut multi. Idem infra v. 25. & Psal. 105. v. 31. atque alibi.*
 V. 14. Tu exurgens miseraberis Sion. *Non addas Domine.*
 V. 19. Scribantur hæc in generatione altera. *Quidam obscurius scribunt numerum singularem scribatur: quidam clariius accusatiuos generationem alteram.*
 PSAL. CII. v. 22. In omni loco dominationis eius. *Non mutes genitiuum singularem dominationis, in nominatiuum pluralem dominationes.*
 PSAL. CIII. v. 12. Rigans montes de superioribus tuis. *Corrupte quidam legunt secundam personam pronomen tuis, pro tertia suis.*
 V. 15. Vt educas panem de terra. *Non est secunda persona verenda in tertiam educat.*
 V. 25. Hoc mare magnum & spatiosum manibus. *Non est omittenda vox manibus, multoque minus mutanda cum nauibus.*
 PSAL. CIV. v. 30. Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. *Vnam vocem edidit, quæ est prodoxat, non distrahatur in duas & dedit, multoque minus legas tertiam quarto casu.*
 V. 31. Dixit & venit cœnomyia. *Romani Patres, ex D. Hieronymo, correxerunt cœnomyia, pro eo quod plerique libri habent cœnomyia, quemadmodum & supra Psal. 77. v. 45.*
 PSAL. CV. v. 12. Et crediderunt verbis eius. *Non addas in præpositionem.*
 V. 15. Et dedit eis petitionem ipsorum. *Non omittas coniunctionem &.*
 V. 38. Eriuncta est terra in sanguinibus. *Romani Patres prateritum infecta, quod est polluta, voci interfecta, quam alij legunt cum D. Augustino.*
 PSAL. CVI. v. 2. Et de regionibus congregauit eos. *Non omittenda est & coniunctio.*
 V. 8. 15. 21. 31. Confiteantur Domino misericordiae eius. *Non facile mutandæ est, numeri pluralis nominatiuus misericordiae, in nominatiuum vel ablatiuum singularem misericordia.*
Ibidem. Et mirabilia eius filiis hominum. Cave ne pro distiuo filiis, scribas nominatiuum filij.
 V. 40. Effusa est contemptio super principes. *Insignis correctio, qua contemptio, quod est despectio siue contemptus, restitutum est, pro eo quod vulgo legitur contentio, quod est, litigatio. Erroris occasio fuit ex similitudine literarum m & n, id est, secunda liquida & tertia: nam contemptio à doctis scribitur absque p.*
 PSAL. CVII. v. 2. 3. Cantabo & psallam in gloria mea. *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara. Correctores addiderunt exurge gloria mea, prout græce legitur, licet hebraice gloria mea & exurge non nisi semel scribantur, quemadmodum & in plerisque latinis libris.*
 PSAL. CVIII. v. 19. Fiat ei sicut vestimentum quo operitur, & sicut zona qua semper præcingitur. *Non sunt mutanda præsentia in futura, operietur, præcingetur.*
 V. 27. Et sciant quia manus tua hæc, & tu Domine fecisti eam. *Quidam, pro feminino eam, legunt neutrum ea, expositionis forsitan causa.*
 V. 31. Quia addidit à dextris pauperis. *Non mutes coniunctionem quia cum relatiuo qui.*
 PSAL. CIX. v. 7. De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. *Non mutes futura in praterita, bibit, exaltauit.*
 PSAL. CX. v. 1. Alleluia. *Non addas Reuerſio vel Reuerſionem Aggæi & Zachariæ.*
 V. 9. Redemtionem misit populo suo. *Non*

addas Dominus ex officio ecclesiastico.
 PSAL. CXVII. v. 3. Dicit nunc domus Aaron, quoniam in seculum misericordia eius. *Non interponas quoniam bonus, quod est duorum versus præcedentium, non huius & subsequens.*
 V. 4. Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in seculum misericordia eius. *Non addas omnes ante relatiuum qui, nec quoniam bonus ante quoniam in seculum.*
 V. 10. 11. 12. Et in nomine Domini quia vltus sum in eos. *Non est omittenda coniunctio quia, nec subsequens præpositio in.*
 V. 23. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. *Alij mutant coniunctionem & cum pronomine hoc.*
 V. 25. Benedictus qui venit in nomine Domini. *Non scribas venturus es pro venit, id est, personam secundam pro tertia.*
 PSAL. CXVIII. v. 28. Dormitauit anima mea præ tædio. *Non interpres vertit dormitauit, non stultit, ut alij.*
 V. 35. Deduce me in semitam mandatorum tuorum. *Non mutes quartum casum in sextum semita.*
 V. 41. Et veniat super me misericordia tua Domine. *Non mutes præsens imperatiui veniat cum futuro indicatiui veniet.*
 V. 46. Et loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum. *Non scribas de loco prioris in.*
 V. 48. Et leuavi manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & exercebar in iustificationibus tuis. *Correctores prateritum prateritum imperfectum exercebar futuro exercebor.*
 V. 53. Pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. *Non mutes pro quod est propter, cum præ vel à.*
 V. 59. Cogitavi vias meas, & conuerſi pedes meos in testimonia tua. *Videret conuerſi esse nostra editionis, potius quam auerti: sed errore est, quod quidam pro prima persona, legant secundam conuerſisti vel auerſisti.*
 V. 73. Da mihi intellectum, & discam mandata tua. *Non mutes coniunctionem copulatiuam & in causatiuam vt.*
 V. 81. Defecit in salutare tuum anima mea. *Nec hic mutes prateritum defecit in præsens deficit.*
 V. 86. Omnia mandata tua veritas: inique perſecuti sunt me, adiuta me. *Retinendum est aduerbium inique, non surrogandum nomen iniqui.*
 V. 90. In generationem & generationem veritas tua. *Non est mutandus prior accusatiuus in ablatiuum generatione.*
 V. 95. Testimonia tua intellexi. *Corrupte in quibusdam libris scribitur dilexi, quod est amant, pro intellexi.*
 PSAL. CXX. v. 5. Dominus custodit te, Dominus protectio tua. *Non mutes verbum præsens custodit in futurum custodiet.*
 V. 8. Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum. *Præsens imperatiui custodiat seruandum hic est, nec supponendum futurum indicatiui custodiet.*
 PSAL. CXXIII. v. 5. Declinantes autem in obligationes. *Vt non est mutandus numerus pluralis in singularem obligationem: ita pro obligationes non est scribendum obligationes, positum pro obliguitates, quod quidam coniungunt.*
 PSAL. CXXVIII. v. 4. Dñs iustus condidit certices peccatorum. *Correctores scripserunt prateritum condidit, pro futuro condidet.*
 V. 7. De quo non impleuit manum suam qui metit. *Idem obseruauerunt hoc loco, dum impleuit surrogantur pro implebit.*
 PSAL. CXXIX. v. 2. Sicut ablactatus est super matrem suam, ita retribuit in anima mea. *Quidam libri, pro masculino ablactatus, scribunt neutrum ablactatum; pro quo vitiose nonnulli supponunt ablatus seu ablatum. Complures libri omittunt verbum substantiuum est. Denique alij legunt quarto casu matrem suam, animam meam, pro sexto, matre sua, anima mea.*
 PSAL. CXXXI. v. 9. Sacerdotes tui induant iustitiam. *Quartus casus præferendus est sexto iustitia.*
 V. 11. Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eam. *Seruandum est pronomen femininum eam, quod refert veritatem, non substantiuum masculinum eum, quod refert Dauid.*
 V. 16. Sacerdotes eius induant salutari: & sancti eius exultatione exultabunt. *Pronomen sancti persona eius, quod est in posteriori huius versiculi membro, multi mutant cum pronomine secunda persona tui; sed male.*

PSAL. CXXXIV. v. 9. Et misit signa & prodigia in medio tui Aegypti. *Alij libri, pro duabus vocalibus & misit, unam habent emisit.*

PSAL. CXXXVI. v. 1. Psalmus David, Hieremias. *Loco datini Hieremias, non scribas propter Hieremias; multoq; minus imerponas & coniunctionem inter David & Hieremias.*

Ibidem. Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, cum recordaremur Sion. *Non addas pronomen tui ante Sion.*

V. 9. Beatus qui tenebit & allidet paruulos tuos ad petram. *Cauere ne relabaris in vetus mendum, eorum qui nomini paruulos addiderunt pronomen tertia persona suos, pro secunda tuos.*

PSAL. CXXXVII. v. 1. In conspectu angelorum psallam tibi. *Non praponas coniunctionem &.*

PSAL. CXXXVIII. v. 14. Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis. *Non minus verbum presens cognoscit in futurum cognoscet.*

V. 16. Dies formabuntur. *Quidam libri, pro dies, clarius legunt sexto casu die; sed vitiose scribunt, qui habent dij, vt & illi qui dicunt firmabuntur, quod est stabilientur, pro formabuntur, quod est fingentur.*

V. 20. Quia dicitis in cogitatione, accipient in vanitate ciuitates tuas. *Egregie correctus est locus, reposito pronome secunda persona tuas, pro eo quod irrepserat tertia suas.*

PSAL. CXXXIX. v. 4. Acuerunt linguas suas sicut serpentes. *Genitiuus singularis serpentis, merito prelatius est nominatiuo plurali serpentem.*

PSAL. CXLII. v. 12. Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. *Non addas omnes.*

PSAL. CXLIII. v. 2. Qui subdit populum meum sub me. *Præferenda est tertia persona subdit secunda subdis.*

V. 10. Qui das salutem regibus, qui redemisti David seruum tuum. *Hic contra præferenda videntur secunda persona tertiis, dat, redemisti, suum.*

PSAL. CXLIV. v. 7. Memoriam abundantie suauitatis tue exultabunt, & iustitia tua exultabit. *Legendum est iustitia tua sexto casu, subaudita prepositione in, potius quam iustitiam tuam quarto casu. Certè mendum est quod quidam habent iudicia tua; vt & illud, quod pro exultabunt, nonnulli scribant exultabunt prima vocali; nonnulli exultabunt, reposito verbo proxime antecedenti.*

PSAL. CXLV. v. 8. Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos. *Cauere pro diligit, quod est amare, legas dirigit, quod est, gubernare.*

V. 10. Regnabit Dominus in secula, Deus tuus Sion in generationem & generationem. *Non minus priorem accusatiuum generationem, in ablatiuo generatione, vt multi.*

PSAL. CXLVI. v. 4. Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. *Non est mutandum verbum vocat in participium vocans.*

PSAL. CXLIX. v. 2. Lætetur Israel in eo qui fecit eum, & filij Sion exultent in rege suo. *Rectè Romani Patres, femininum filie quod vulgò legitur, emendarunt reposito masculino filij.*

V. 4. Et exultabit manufactus in salutem. *Et hic rectè, præteritum exaltauit, correxerunt substituto futuro exaltabit.*

V. 6. Exaltationes Dei in gutture eorum. *Hic denique insigniter restituerunt vocem exaltationes, deductam ab altus, pro ea qua vitiose legi consueuerat exultationes, deducta à salto; illa, cuius tertia litera est vocalis prima, significat laudes; hac, cuius tertia litera est vocalis quinta, significat exultantias, animi præ latitia saltus.*

V. 9. Vt faciant in eis iudicium conscriptum. *Quidam commutant numerum pluralem faciant, cum singulari faciat; minus rectè.*

PROVERBIA.

CAP. III. v. 9. Et de primitiis omnium frugum tuarum da ei. *Non mutes pronomen cum nomine pauperibus.*

V. 13. Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia. *Non facile mutandum est affluit in effluit, vocalis prima in secundam; nec prudentia sextus casus, in quartum prudentiam.*

V. 14. Meliore est acquisitio eius negotiatione

argenti, & auri primi & purissimi fructus eius. *Maldè plerique, auri ponunt ante argenti; & epitheta primi & purissimi iungunt cum fructus, quæ ad auri pertinent. Legantur Notationes nostræ in varias Bibliorum lectiones.*

V. 18. Et qui tenuerit eam, beatus. *Non mutes singularia in pluralia. Et qui tenuerint eam, beati.*

V. 25. Ne paueas repente timore, & irruentes tibi potentias impiorum. *Non scribas timore pro timore, nec mutes ablatiuos in accusatiuos repentinum terrorem vel repentinos terrores. Similiter in posteriori sententiæ membro, retine irruentes, nec corrigas irrupentes, multoq; minus irruentes: denique pro potentias non substituas ruinas, quod est alterius versionis.*

V. 28. Ne dicas amico tuo: Vade, & reuertere, cras dabo tibi. *Melius est ne in initio sententiæ quam nec: & omisso cõiunctionis & ante cras, cum gratiã coniuncta est.*

V. 35. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exaltatio, ignominia. *Legendum est hic exaltatio vocali prima, non exultatio vocali quinta, quemadmodum Psalm. 149. v. 6. sapius enim varietatem parit affinitas vocalium istarum duarum.*

CAP. IV. v. 11. Viam sapientiæ monstrabo tibi, ducam te per semitas aequitatis. *Non mutes futura cum præteritis, monstrauit, duxi.*

V. 13. Tene disciplinam, ne dimittas eam: custodi illam, quia ipsa est vita tua. *Erroneè plerique hæcenus, in posteriori huius prouerbij membro, scripserunt via, quod est, semita, pro vita, posito pro vita causa.*

V. 16. Et rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. *Non est præponenda negatio verbo rapitur, prout legunt codices alij, quidam & non rapitur, quidam nec accipiunt: multoq; minus rapitur, cuius litera initialis est r viciniam liquidarum, mutandum est in capitur, cuius litera initialis est tertia alphabeti.*

V. 27. Vias enim quæ à dextris sunt, nouit Dominus: peruersæ verò sunt, quæ à sinistris sunt. *Ipe se autem rectos faciet cursus suos, itinera autem tua in pace producet. Non sunt hæc omittenda, tamesi hebraicè non existant.*

CAP. V. v. 22. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. *Non mutes verba præsentia in futura, capient, constringetur.*

CAP. VI. v. 5. Et quasi auis de manu aucupis. *Quod quidam libri, pro manu scribunt insidiis, aut laqueo, expositio est.*

V. 11. Si verò impiger fueris, veniet vt fons messis tua, & egestas longè fugiet à te. *Latini libri manuscripti sententiam hanc minimè omittunt, tamesi hebraicè non legatur.*

V. 31. Et omnem substantiam domus suæ tradet. *Non subicias, quod quidam, & liberabit te, quippe superfluum.*

CAP. VII. v. 2. Fili serua mandata mea, & viues. *Inter nomen filij, & verbum serua, multi libri intericiunt hæc: Honora Dominum & valebis: præter eum verò ne timucris alienum: que vt superflua à Correctoribus sunt prætermissa.*

V. 8. Qui transit per plateam iuxta angulum. *Non mutes numerum singularem plateam in pluralem plateas.*

V. 10. Preparata ad capiendas animas. *Non commutes simplex capiendas, cum composito decipiendas.*

V. 14. Victimam pro salute voti. *Neg, hic scribas compositum deuoui loco simplicis voti.*

V. 27. Penetrantes in interiora mortis. *Non omittas prepositionem in, nec substituas inferiora per l digamma, pro interiora per mutam.*

CAP. VIII. v. 11. Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis. *Superfluit quod quidam addunt opibus.*

V. 20. In vis iustitiæ ambulo. *Non scribas futurum ambulo, loco præsentis ambulo.*

V. 25. Ante colles ego parturiebar. *Non addas omnes.*

CAP. IX. v. 15. Qui est paruulus, declinet ad me. *Alij pro relatiuo qui legunt interrogatiuum quis.*

V. 18. Et in profundis inferni coniuat eius. *Quod sequitur in multis libris Qui enim applicabitur illi, descendet ad inferos: nam qui abscerit ab ea, saluabitur, meritiò à Correctoribus est sublatum.*

CAP. X. v. 4. Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequitur aues vo-

lantes. *Multi etiam latini libri omittunt hunc versum: à quibus autem legitur, non est scribendum spargit, quod est dispergit, sed pascit, nec id est sedem autem ipse.*

V. 8. Sapiens corde præcepta suscipit. *Non mutes presens suscipit in futurum suscipiet.*

V. 10. Et stultus labijs verberabitur. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus qui palam arguit, pacificat, superfluum est, quippe ex græca latina editione assutum.*

V. 26. Sic piger his qui miserunt eum. *Non addas in via.*

CAP. XI. v. 10. In bonis iustorum exultabit ciuitas. *Pro neutro exultabis deducto à salto, malè quidam scribunt passiuum exultabitur, deductum ab altus.*

V. 13. Qui autem fidelis est animi, celat amici commissum. *Latinorum librorum, quidam legunt animi, quidam amici, quidam iungunt vtrumque: quod præteritum est Romani Patres consulto secuti sunt.*

CAP. XII. v. 2. Qui bonus est, hauriet gratiã à Dño. *Verbo hauriet non addas pronomen sibi.*

V. 8. Doctrina sua noscet vir. *Futurum noscet præferendum est presenti noscitur.*

V. 11. Qui suauis est in vini demorationibus, in suis munitionibus relinquit contumeliam. *Hanc sententiam Correctores iudicauerunt esse, non omittendam, sed ita emendam, vt non annotauerimus in Notationibus nostris; in vini pro viuit in; demorationibus pro moderationibus; munitionibus pro monitionibus.*

V. 12. Desiderium impij munimentum est pessimorum. *Cauere legas munimentum vel monumentum à monendo deductum, pro munimentum à muniendo, quo modo Romani doctè correxerunt.*

V. 13. Effugiet autem iustus de angustia. *Non commutes futurum effugiet cum presenti effugit.*

V. 17. Qui quod nouit loquitur, index iustitiæ est. *Cauere ne recidas in inolitum vitium, eorum qui scripserunt iudex pro index, vocalem inquam u, pro consonante n.*

CAP. XIV. v. 16. Stultus transilit & confidit. *Non mutes transilit, compositum ex salio, cum transit, transiuit, aut transibit, compositis ex eo.*

V. 17. Et vir versutus, odiosus est. *Vitiose quidam legunt verbosus pro versutus.*

V. 20. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. *Non est mutandum futurum erit in presens est.*

V. 23. In omni opere erit abundantia. *Non addas adiectiuum bono ad substantiuum opere.*

V. 27. Timor Domini fons vitæ, vt declinet à ruina mortis. *Pro singulari declinet, quod est in plerisque libris, Correctores scripserunt plurali declinent, s. homines.*

V. 33. Et indoctos quosque erudiet. *Nomen quosque non est mutandū in coniunctione quoque.*

CAP. XV. v. 10. Doctrina mala deferentiam vitæ. *Datiuus singularis deferenti, non est mutandus in genitiuum pluralem deferentium.*

V. 17. Melius est vocari ad olera cum charitate. *Negue hic facile mutandum est infinitiuus passiuus vocari in actiuum vocare.*

V. 19. Iter pigrorum quasi fepes spinarum. *Non est scribendum impiorum, quod est, iniquorum, loco pigrorum, quod est desideriorum.*

V. 28. Mens iusti meditatur obedientiam. *Retinendum est presens meditatur, non substituentium futurum meditabitur: vt & vox obedientiam seruanda est, minusq; mutanda cum sapientiam aut iustitiam.*

CAP. XVI. v. 2. Omnes viæ hominis patent oculis eius. *Non scribas plurali hominum pro singulari hominis.*

V. 11. Et opera eius omnes lapides faculi. *Egregie hic restitutus est locus, reposita voce faculi, quæ est diminutiuum à saccus, loco seculi.*

V. 13. Qui recta loquitur, diligitur. *Et hæc egregie emendatio est, quæ diligitur scribit, quod est, amabitur, pro dirigitur, quod est, gubernabitur.*

V. 21. Et qui dilucis eloquio, maior percipiet. *Alij pro percipiet legunt reperiet, minus rectè.*

V. 24. Dulcedo animæ, sanitas ossium. *Non prapnas & coniunctionem voci dulcedo, nec verbum est vocis sanitas.*

V. 27. Vir impius fodit malum. *Pro impius non scribas insipiens.*

V. 30. Mordens labia sua perficit malū. *Præsens perficit non est mutandum in futurum perficiet.*

CAP. XVII. v. 12. Quam fatuo confidenti in stultitia sua. *Non addas pronomen sibi participio confidenti.*

V. 16. Et qui euitat discernere, incidet in mala.

Pro verbodifcere, caue substituas, aut nomen du-
cem aut verbum difcedere.

V. 19. Et qui exaltat ostium, quærit ruinam.
Spviti est, quod multi libri, pro una voce ostium,
quæ iannam significat, legunt duo os suum.

CAP. XVIII. v. 5. Accipere personam
impij non est bonum. Non subdas in iudicio, post
vocem impij.

V. 10. Ad ipsum currit iustus. Correctores pra-
tulerunt masculinum ipsum feminino ipsam.

V. 21. Mors & vita in manu linguæ. Non scri-
bas plurae manibus pro singulari.

V. 22. Qui autem tenet adulteram, stultus est
& impius. Legendum est potius impius, quod est
imiquus, quam insipiens, quod idem est cum eo
quod precedit stultus.

V. 23. Cum obsecrationibus loquetur pauper.
Præferendum est futurum loquetur presenti lo-
quitur.

V. 24. Viramabilis ad societatem. Non augeas
vocem amabilis una syllaba, ita ut sit amicabilis.

CAP. XIX. v. 19. Qui impatiens est, susti-
nebit damnum. Non est addenda coniunctio enim.

V. 21. Voluntas autem Domini permanebit.
Nec hic addendum est in æternum.

V. 22. Et melior est pauper quam vir mendax.
Denique neque hic addenda est vox iustus post vo-
cem pauper.

V. 23. Absque visitatione pessima. Præferendum
est casus sexus generis feminini pessima, secun-
do casus generis siue masculini siue neutri pes-
simi.

V. 26. Qui affligit patrem & fugat matrem,
ignominiosus est & infelix. Reità Romani Patres,
fugit certis coniugationis, quod à plerisque legi-
tur, correxerunt, dato fugat prima coniugationis,
quod est, in fugam vertit.

CAP. XX. v. 15. Et vas pretiosum labia
scientiæ. Quidam pro & vas scribunt vas autem.

V. 22. Ne dicas. Reddam malum. Non subicias
quod quidam, pro malo, sed subaudias.

V. 25. Ruina est homini deuorare sanctos. Ne-
quaquam legendum est, aut deuocare, aut deno-
tare, aut deuotare, vel deuouere, sed deuora-
re, quod est, deglutire seu absorbere, quod in
Notationibus nostris ostendimus. Postremo mas-
culinum sanctos dedit Interpres noster, non neu-
trum sancta.

Sequitur: Et post vota retractare. Alij pro com-
posito retractare legunt simplex tractare.

CAP. XXI. v. 18. Pro iusto datur impius.
Quidam libri, pro presenti datur, habent futu-
rum dabitur.

V. 22. Et destruxit robur fiducia eius. Non fa-
cile scribas detraxitque, pro destruxitque vel &
destruxit.

V. 27. Hostiæ impiorum abominabiles, quia
offeruntur ex scelere. Non mutes coniunctionem
quia in relatiuum quæ.

CAP. XXII. v. 1. Super argentum & aurum
gratia bona. Non addas coniunctionem cau-
sam enim.

V. 3. Callidus vidit malum & abscondit se. Ser-
uandum est præteritum vidit, non commutandum
cum presenti videt.

V. 5. Arma & gladius in via peruerfi. Non scribas
superbi pro peruerfi.

V. 17. Inclina aurem tuam. Superfluum est
quod quidam proponunt fili mi.

CAP. XXIII. v. 16. Cum locuta fuerint
rectum labia tua. Singulare rectum non est mu-
tandum cum plurali recta.

V. 29. Cui suffusio oculorum? Germanam hanc
esse lectionem, ut legatur suffusio, nomen deriva-
tum à verbo suffundo, non suffollio à suffodio, aut
confusio à confundo, multoq; minus concessio, à
confiteor, iam olim docuimus.

V. 33. Oculi tui videbant extraneas. Præferen-
dum est femininum genus extraneas, neutro ex-
traneæ: nam masculinum extraneas, spurium est
prospus.

CAP. XXIV. v. 10. Si desperaueris lassus
in die angustie, imminuetur fortitudo tua. Insi-
gnis correctio, quæ restitutum est lassus, quod est,
fatigatus, pro lapsus à labi, cadere.

V. 16. Septies enim cadet iustus & resurget.
Non addas in die.

V. 27. Vt postea ædifices domum tuam. Non
mutes vt causatiuum cum & copulatiuo.

V. 32. Et exemplo didici disciplinam. Parum
inquam dormies. Quod interponunt alij Vique-
quo piger dormies, viquequo de somno confur-
ges? redundat.

V. 34. Et veniet tibi quasi cursor egestas. Non
temere addendum est pronomen tua.

CAP. XXV. v. 20. Acetum in nitro, qui
cantat carmina cordi pessimo. Nec hic temere in-
tericienda est coniunctio &, vt minime mutandus
datiuus cordi in ablatiuum.

Sequitur: Sicut tinea vestimento, & vermis li-
gnos: ita tristitia viri nocet cordi. Versiculum hunc
non facile esse omittendum, tametsi à multis omit-
tatur, docent nostre Notationes.

CAP. XXVI. v. 2. Sicut auis ad alia tran-
suiolans. Non præponas coniunctionem nam: nec
mutes vocem alia trifsyllabam, cum dissyllaba alia,
quæ excelsa significat: nam ad alia, idem est quod
quolibet, quod mox sequitur: Et passer quolibet
volans.

V. 15. Abscondit piger manum sub ascella sua,
& laborat si ad os suum eam conuerterit. Resinen-
dus est numerus singularis manum, eam.

V. 20. Et sulfurone subtrahat, iurgia cõquiescēt.
Præferendum est futurum presenti conuiescēt.

V. 26. Reuelabitur malitia eius in concilio. Vox
concilio, accepta pro cætu, per c potius scribitur
quàm per f.

CAP. XXVII. v. 4. Et impetum concitati-
ferre quis poterit? Superfluit, quod quidam codices
addunt, substantiuum spiritus, participio cõcitati.

V. 11. Vt possis exprobranti respondere sermo-
nem. Alij libri, pro secunda persona possis, scribunt
primam possim: hac hebraea consonat, illa græco.

V. 15. Tecta perfillantia. Cause perfillantia,
quod est perfluentia, mutes in pestilentia, id est, pe-
stem adferentia.

V. 16. Et olcum dexterae suæ vocabit. Pro futu-
ro indicatiui vocabit, quidam libri scribunt con-
iunctiuum vocet aut euocet: sed nullo modo feren-
dum est, quod est in nonnullis, euacuet, id est, ex-
hauriat.

V. 24. Sed corona tribuetur in generationem &
generationem. Non addas pronomen tibi verbo
tribuetur, nec mutes priorem accusatiuum in ab-
latiuum generatione.

V. 26. Agni ad vestimentum tuum, & hædi ad
agri pretium. Vt priori membra non est addendum
verbum sunt, ita posteriori non est auferenda præ-
positio ad.

CAP. XXVIII. v. 8. Qui coaceruat di-
uitias vsuris & scenore, liberali in pauperes congrega-
tas. Caue, ne transposito commate, coniun-
gas vocem liberali, cum eo quod precedit substan-
tium scenore.

V. 10. Et simplices possidebunt bona eius. Non
temere omittendum est pronomen eius.

V. 26. Qui autem graditur sapienter, ipse salua-
bitur. Male alij, pro saluabitur, quod est, fiet sal-
uus, scribunt laudabitur, laudibus celebrabitur.

CAP. XXIX. v. 5. Rete expandit gressi-
bus eius. Præferendum est eius, et quod alij libri
habent reciproco suis.

V. 15. Virga atque correptio tribuit sapientiam.
Præferitur vox correptio deriuata à corripio, voci
correctio à corripo.

V. 20. Stultitia magis speranda est, quam illius
correptio. Idem hoc loco obseruatur.

CAP. XXX. v. 3. Non didici sapientiam,
& non noui scientiam sanctorum. Quidam libri
posterioribus membrum legunt absque negatione, sicut
hebraea & græca: Correctores maluerunt negatio-
nem ex aliis libris repetere.

V. 19. Viam colubri super petram. Seruanda
est vox petram, quæ rupem; non substituenda ter-
ram, quæ humum significat.

Ibidem. Et viam viri in adolescentia. Non fa-
cile pro adolescentia, quod iuuentutem, scribas
adolescens, quod inueniculum declarat.

V. 31. Nec est rex qui resistit ei. Caue omittas
aliquod trium primorum verborum nec est rex: aut
rex quod est à periculis, corrigas res, id est a periculis:
aut denique pronomen singulare ei scribas plu-
raliter eis: hac enim sunt codicum quorundam
vicia. Lege, si placet, nostras in varias Bibliorum
lectiones Notationes.

V. 32. Est qui stultus apparuit, postquam ele-
uatus est in sublime. Egregie emendatus est locus,
restituo verbo substantiuo est, pro ea qua in ple-
risque est libri coniunctione copulatiua &. Porro
siue legas apparuit, siue apparuerit, siue eleuatus
siue elatus, nihil refert.

CAP. XXXI. v. 9. Et iudica inopem &
pauperem. Non mutes iudica in vindica, quam-
quam hoc illius expositio sit.

ECCLESIASTES.

CAP. I. v. 1. Dixi ego in corde meo.
Non mutes pronomen ego in coniunctio-
nem ergo.

CAP. VII. v. 22. Ne forte audias seruum
tuum maledicentem tibi. Non omittas pronomen
possessiuum tuum.

CAP. VIII. v. 16. Et intelligerem dif-
tentionem. Caue ne scribas diffusionem, quod
est, discordiam, à dissento, pro diffentionem,
quod est, occupationem, à disendo.

CAP. X. v. 1. Pretiosior est sapientia & gla-
ria, parua est ad tempus stulticia. Hic locus, quia
obscurus, multis modis fuit adulteratus, quod do-
cent nostre Notationes. Quidam addiderunt au-
ro post pretiosior est: quidam vocem gloria post-
posuerunt voci parua: quidam substantiuo glo-
ria adiunxerunt adiectiuum parua, quod est sub-
stantiuum stulticia: quidam omiserunt & medium
inter parua & ad tempus (quod tamen non vitiat
sensum, cum non sit nisi exegeticum, postum loco
id est) denique quidam scripserunt secundum ca-
sum stulticiae pro primo stulticia.

V. 19. In risum faciunt panem, & vinum, vt
epulentur viuentes. Vulgo legitur bibentes, quod
est potantes: correctio est viuentes, quod est, viui
siue mortales.

CAP. XI. v. 2. Da partem septem, nec non
& octo. Non est mutandum singulare partem in
plurale partes.

V. 8. Vanitatis arguentur præterita. Ita potius
scribendum est, quam vanitas arguuntur.

CAP. XII. v. 2. Antequam tenebrefcat
sol, & lumen, & luna, & stellæ. Alij scribunt plu-
rale tenebrefcant: sed singulare genuinum est.

V. 14. Pro omni errato. Quidam antiqui libri
legunt: erratu: sed spurium est, quod nonnulli,
transpositis primis literis, scribunt reatu. Por-
ro abscondito, quod habent alij, altera interpre-
tatio est.

CANTICVM
CANTICORVM.

Germanus libri titulus est canticum nume-
ro singulari, non plurali cantica.

CAP. I. v. 1. Osculetur me osculo
oris sui. Non scribas ab osculis pro osculo.

V. 3. In odorem vnguentorum tuorum. Non
sunt omittenda hæc verba, licet hebraicè non existant.

V. 5. Posuerunt me custodem in vineis. Non
est auferenda præpositio in.

V. 7. Et abi post vestigia gregum. Non subicias
pronomen tuorum.

CAP. II. v. 4. Introduxit me in cellam vi-
nariam. Non addas rex.

V. 10. En dilectus meus loquitur mihi. Alij,
pro aduerbio demonstrandi en, scribunt coniun-
ctionem copulatiuam &.

Sequitur: Surge, propera, amica mea, colum-
ba mea. Non facile omittas columba mea, tametsi
absit ab hebraeo.

V. 13. Surge, amica mea, speciosa mea, & veni.
Non est hoc loco addendum verbum propera, mul-
toq; minus prospera, verbo surge. Rursus speciosa,
quod est pulchra, non est corrigendum sponda. Pos-
tremo non est columba mea, & proximo versu
transferendum in hunc, ante & veni.

V. 17. Similis esto, dilecte mi, caprea hinnulo-
que ceruorum, super montes Bether. Quia ob-
scurum est nomen Bether, quod significat concavi-
tatem seu diuisionem: notissimum autem è con-
tra è est nomen Bethel, quod domum Dei significat:
hinc factum est, vt notarij plerique, pro Bether
quod est Romanorum Patrum docta correctio scri-
pserint Bethel, id est, l pro x, primam liquidarum
pro vltima.

CAP. V. v. 6. Anima mea liquefacta est vt
locutus est. Non addas dilectus.

CAP. VI. v. 10. Descendi in hortum nucum.
Caue supponas pronomen meum pro nomi-
ne nucum, quod quidam.

Sequitur: Vt viderem pingui conuallium. Alij
libri scribunt numero singulari conuallis.

V. 12. Reuertere, reuertere Sulamitis. Idem ac-
cidit hoc loco, quod supra 2. v. 27. Sulamitis, quod
est nomen femininum, deducit à masculino
Salomon, quia alibi non legitur, corruptum
fuit, supposito nomine Sunamitis, celeberrimo
in terra & quarto libri Regum, utpote vna
eiusdem litteræ differente. Legendæ itaque hic est

litera, id est, prima liquidarum, prout habet Romana correctio, non in tertia.

CAP. VII. v. 1. Quid videbis in Sulamite. Eadem est huius loci ratio, qua precedentis.

Ibidem. Iunctura femorum tuorum. Alij scribunt feminum.

V. 5. Sicut purpura regis vineta canalibus. Pro vineta, quod est participium a vincio, non scribas iuncta a iungo, multoq; minus tineta a tingo.

V. 8. Et odor oris tui sicut malorum. Non repetas vocem odor ante malorum.

CAP. VIII. v. 2. Et ducam in domum matris meae. Non subicias, ut multi, & in cubiculo genitricis meae, quod est capitis 3. v. 4.

V. 5. Quae est ista quae ascendit de deserto. Causa mutes de cum in.

V. 7. Aquae multae non poterunt extinguere charitatem. Alij, pro praterito poterunt, scribunt futurum poterunt.

V. 12. Mille tui pacifici. Non est opus genitiuum pacifici, commutare cum vocatiuo pacifice, praesertim cum non suppetant exemplaria.

SAPIENTIA.

CAP. I. v. 6. Et non liberabit maledicum a labiis suis. Male haecenus, pro maledicum, quod significat prolium ad maledicendum, scriptum fuit in plerisque libris, addita una litera, maledictum, quod est, execratum.

V. 15. Iustitia enim perpetua est & immortalis. Superfluit quod sequitur in plerisque libris: In iustitia autem mortis est acquisitio.

V. 16. Impij autem manibus & verbis accersierunt illam. Notum est, quod quidam libri habent, pedibus, pro verbis, quod est, sermionibus.

Ibidem. Quoniam digni sunt qui sint ex parte illius. Causa ne vel addas vocem morte (morte digni sunt) vel mutes coniunctiuum sint cum indicatiuo sint.

CAP. II. v. 2. Quoniam fumus flatus est in naribus nostris. Nequaquam interijcienda est coniunctio &, inter nomen fumus & nomen flatus, seu, quod alia legitur, & idem unum est, afflatus.

Ibidem. Et sermo scintilla ad commouendum cor nostrum. Probus est casus primus scintilla; reprobus secundus, qui est in alijs libris, scintilla.

V. 3. Qua extincta cinis erit corpus nostrum. Misere deprauatus erat hic locus, cum legeretur quia extinctus aut extinctum, pro ablatiuus absolute postis, qua extincta, scintilla.

V. 9. Nemo nostrum exors sit luxuriae nostrae. Non mutes pronomen prima persona nostrum, in secunda vestrum.

Ibidem. Quoniam haec est pars nostra, & haec est fors. Non repetas pronomen nostra ad nomen fors.

V. 10. Et non parcamus viduae, nec veterani reuercamur canos multi temporis. Quidam pro secundo casu legunt tertium veterano, & repetunt negationem nec ante reuercamur; sed male.

V. 11. Sit autem sortitudo nostra lex iustitiae. Temeritas scribarum miris modis hic grassata, pro iustitia, id est, & dixit sortibus, se re scripsit contrarium, iniustitiae, iniquitatis.

CAP. III. v. 2. Et aestimata est afflictio exitus illorum. Sequitur v. 3. Et quod a nobis est iter, exterminium, scilicet, aestimatum est: id est, illorum ex humanis discessus, habitus est pro exterminio seu exitu. Hoc alij libri miris modis corrumpunt, dum non solum pro nominatiuo exterminium legunt genitiuum exterminij, verum etiam duas eiusdem huius loci corruptiones copulantes, scribunt: Et ab itinere iusto abierunt in exterminium, & quod a nobis est iter exterminij.

V. 15. Et quae non concidat radix sapientiae. Praesertim quod coniunctiuus concidat indicatiuo concidit.

V. 16. Filij autem adulterorum in inconsummatione erunt. Vni voci inconsummatione, composita ex praepositione in & nomine consummatione, praepositione est praepositio in, ita ut sit in inconsummatione: pro quo quidam codices, eodem sensu, legunt participium inconsummati. Nam vitanda est lectio, qua contenta unico in, effert voces duas in consummatione.

V. 19. Nationis enim inique, dirae sunt consummationes. Ve genitiuus nationis non est mutandus in nominatiuum nationes: ita nec nominatiuus consummationes in genitiuum consummationis.

CAP. IV. v. 3. Et spuria vitulamina non dabunt radices altas. Pro spuria vitulamina, quod alij libri legunt adulterinae plantationes, altera interpretatio est, caed, clarior, teste D. Augustino lib. 2. de doct. Christi. cap. 12.

V. 6. Ex iniquis enim somnis, filij qui nascuntur, testes sunt nequitiae aduersus parentes. Vt plurima huius libri loca Romani Patres felicissime restituerunt, quod videre licet; ita inter caetera hunc, ubi pro omnes nota vniuersitatis, qui error plerisque omnes codices inuasit, reposuerunt, quod rectum est, & graeco confirmatum, somnis, id est, somniis, positum pro concubitu: quemadmodum infra 7. v. 2. idem Sapiens, ex delectamento somni conceptum se dicit.

V. 12. Et instantia concupiscentiae transuerit sensum sine malitia. Non facile mutes vocem inconstantia, qua significat instabilitatem, in instantia, qua, demta una syllaba, sollicitationem declarat.

V. 15. Quoniam gratia Dei & misericordia est in sanctos eius. Alij libri subaudiunt omissum verbum substantiuum est.

V. 18. Videbunt & contement eum. Non est hic repetenda coniunctio enim.

CAP. V. v. 9. Et tamquam nuncius percurrens. Legendum est percurrens, quod est transcurrens, non praecurrens, quod est, ante currens.

V. 11. Aut tamquam auis. Non omittas aduerbiu tamquam.

Ibidem. Argumentum itineris. Non subicias pronomen illius, quod alij codices.

V. 17. Et brachio sancto suo defendet illos. Non praeponas praepositionem in nomini brachio; ut nec coniunctionem & ei quod sequitur: Accipiet armaturam zelus illius.

V. 21. Acuet autem duram iram in lanceam. Etiam nostra antiqua manuscripta legunt duram, quod est rigidam, pro eo quod alij libri diram, quod est, crudelam, id est, scribunt u vocalem quintam pro i tertia.

V. 22. Et tamquam a benedictio curuato arcu. Duae dictiunculae sunt, a praepositio, & aduerbiu benedictio, non unum nomen habent.

V. 23. Et a petrosa ira plene mitentur grandines. Scribenda est dipthongo syllaba vltima, ita ut sit nomen plene, non aduerbiu plene.

V. 24. Et ad eremum perducet omnem terram iniquitatis illorum. Nominatiuus iniquitatis, non est commutandus cum genitiuo iniquitatis.

CAP. VI. v. 6. Quoniam iudicium durissimum his qui praesunt fiet. Non est praepositione praepositio in pronomini his.

V. 8. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus. Pro Deus, multi boni codices legunt Dominus: porro qui est omnium dominator, quod subiciunt non pauci libri, optimi quique omittunt. Legantur Notationes nostra.

V. 11. Qui enim custodierint iusta iuste, iustificabuntur. Quadruplex fuit hoc loco multorum codicum error; unus, quod pro adiectiuo neutro iusta, scriberent substantiuum femininum iustitiam (quamquam hic minus); Alter, quod nomini iusta sine iustitiam, superflue adiungerent pronomen eius; Tertius, quod praepositio comitate seu inciso, aduerbiu iuste iungerent verbo sequenti, non, ut oportet, praecedenti; Postremus, quod iustificabuntur, verbum compositum ex iustus & facio, commutarent cum verbo simplici iudicabuntur.

Sequitur: Et qui didicerint ista, inuenient quid respondeant. Causa ne pronomen ista corrigas supposito nomine iusta.

V. 17. Et in visis ostendit se illis hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis. Nominis visis non est addendum pronomen suis: nec praesentia ostendit, occurrit, mutanda sunt in futura, ostendit, occurret.

V. 22. Si ergo delectamini sedibus. Vt nomini sedibus non est praepositione praepositio in; ita non est postponendum nomen perperit.

CAP. VII. v. 1. Et ex genere terreni illius qui prior factus est. Seruandus est genitiuus terreni, non substitutendus ablatiuus terreno.

V. 16. Et operum scientia & disciplina. Male multi libri, sublato posteriori &, scribunt casum secundum scientiam, pro primo.

V. 17. Vt sciam dispositionem orbis terrarum. Non mutes singulare in plurale dispositiones.

V. 18. Vicissitudinum permutationes & commutationes temporum. Legendum est potius commutationes temporum, quod est varietates, quam consummationes, quod est, fines. Porro

quod subijciunt plerique libri, inorum mutationes & diuisiones temporum, spurium esse, & ex altera versione nostrae adiectum, multis alijs praeerea mendis admisis, docuimus in Notationibus.

V. 22. Quem nihil vetat, benefaciens. Alij libri ita scribunt, ut unica hic proprietates sancti Spiritus declaratur; mutatis, quarto casu relationali quem in primum qui, & participio benefaciens in infinitiuum benefacere: Qui nihil vetat benefacere. Sed Romana correctio, qua duas proprietates dat intelligendas, vnam quem nihil vetat, quod est, expeditus, qui prohiberi non potest, alteram benefaciens, quod est, beneficus, sincera est loci scriptura.

CAP. VIII. v. 2. Hanc amaui & exquisiui a iuuentute mea. Non addas pronomen cum verbo exquisiui.

V. 12. Tacentem me sustinebunt. Non mutes accusatiuum tacentem in ablatiuum.

V. 17. Quoniam immortalitas est in cognatione sapientiae. Triplex mendam ex his verbis a Romanis Correctoribus est sublatum; Vnum, quod adiectiuum immortalis, quod est in plerisque libris, commutauerunt cum substantiuo immortalitas; Alterum quod pro cogitatione, quod est meditatione, scripserunt cognatione, id est, affinitate; Tertium quod reiecto nominatiuo sapientiae, receperunt genitiuum sapientiae.

V. 21. Et hoc ipsum erat sapientiae, scire. Secundus casus sapientiae, non est mutandus in primum sapientia, multoq; minus addendum est adiectiuum summa.

CAP. IX. v. 6. Nam & si quis erit consummatus. Non est omittenda coniunctio nam.

V. 18. Et sic correctae sint semite eorum. Retinendum est aduerbiu similitudinis sic, non mutandum in coniunctionem conditionalem si.

CAP. X. v. 1. Haec illium qui primus formatus est a Deo pater orbis terrarum. Pro formatus, quidam codices habent, factus, quidam fictus: sed adulterinum est profusus quod in nonnullis est, fornicatus. Rursus nominatiuum pater, quidam libri vertunt in ablatiuum patre, quasi ad Deum referatur, sed male.

V. 2. Et eduxit illum a delicto suo. Quod subijciunt multi libri & eduxit illum de limo terrae, spurium est, & omnino ingulandum. lege Notationes nostras.

V. 3. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua. Ab non ad, hac femininum non hoc, ut vel cum non negatio non, recessit, quod est, defecit, non praecessit, quod est antecessit, legendum est: sunt enim haec librorum quorundam corruptela.

Sequitur: Per iram homicidij fraterni deperijt. Isignis correctio, qua fratrem genitiuus adiectiuo nomini, restitutus est, pro substantiuo, siue nominatiuo fraternitas, siue genitiuo fraternitatis, qui plerisque omnes codices inuasit.

V. 4. Propter quem cum aqua deleteret terram. Non mutes masculinum quem in neutrum quod: nec pro nominatiuo aqua scribas accusatiuum, quomodo quidam: Cum aquam deleteret de terra.

Ibidem. Per contemibile lignum iustum gubernans. Quidam codex, omissa praepositione, & mutato quarto casu in primum, scribit Et contemibile lignum iustus gubernans; sed praue.

V. 5. Haec & in consensu nequitiae, cum se nationes contulissent. Seruanda sunt voces, nequitiae, quod est malitia; & contulissent, quod est congregassent; non surroganda, superbia, quod est arrogantiae, & extulissent seu eleuassent.

Ibidem. Et in filij misericordia fortem custodiuit. Duplex scriptura vitium, utrumque inolitum, hinc absteruerunt Correctores; Ablatiuum pluralem filijs, suppositum in locum genitiuis singularis filij, & accusatiuum misericordiam, surrogatum pro ablatiuo misericordia.

V. 6. Haec iustum a pereuntibus impijs liberauit. Causa scribas nomen parentibus, pro participio pereuntibus, aut filiis pro impijs.

V. 7. Fumigabunda constat deserta terra. Non omittas vocem deserta.

Sequitur: Et incerto tempore fructus habentes arbores. Vox una est incerto, non distrahenda in duas in certo.

Ibidem. Et incredibilis anima memoria stans figmentum falsi. Non est scribendum, incredibilis primo casu numeri pluralis, sed incredibilis secundo numeri singularis; nec est omittere vox anima; denique numerus sin-

gularis figmentum, non est vertendus in plurali figmenta, sunt enim hæc codicum quorundam vitia.

V. 10. Hæc profugum iræ fratris. Non addas coniunctionem autem.

V. 17. Et fuit illis in velamento dici. Pro secundo casu diei, non legas sextum die, sed intelligas.

V. 18. Transtulit illos per mare rubrum. Non præponas & coniunctionem.

CAP. XI. v. 2. Et in locis desertis fixerunt casae. Cave ne legas, aut fecerunt præteritum à facio, pro fixerunt à figo; aut castra, quod est exercitum, pro casae, tabernacula.

V. 5. Et in eis cum abundarent. Correctores à suis libris addiderunt tres istas voculas & in eis.

V. 15. Non similiter iustus sitientes. Cave ne relabaris in vetera vitia, eorum qui scripserunt, aut iniustus, quod est impius, pro iustus, pijs; aut faciens, participium numeri singularis a facio, pro sitientes participio numeri pluralis à sitio, quod est, sitim patior.

V. 16. Pro cogitationibus autem in sensatis iniquitatis illorum, quod quidam errantes &c. Retine ab his verbis Correctores inchoarunt periodum ac sententiam novam; & substituerunt genitivum singularem iniquitatis, pro nominativo plurali iniquitates, qui plerisque libros iniuste occupaverat.

V. 16. Mutos serpentes. Cave legas multos, pro mutos, quod est, irrationalis.

V. 19. Aut noui generis ira plenas ignotas bestias. Plerique libri præponunt coniunctionem aut vel & nomini ignotas, sed absque coniunctione sunt etiam græca.

CAP. XII. v. 2. Ideoque eos qui exerrant, partibus corripis. Merito ita distinxerunt Romani Patres, vt partibus iungatur verbo subsequenti, non precedenti. Nam & notha scriptura est, qua vt clarius iungat precedenti, vel transponit præpositionem, hoc modo, errant ex partibus, vel addit pronomem suis aut tuis.

V. 5. Et deuoratores sanguinis à medio sacramento tuo. Verba ista à medio sacramento tuo, hoc loco retinenda sunt, non transferenda in verbum sextum proxime sequentem post perdere voluisti, quod faciunt multi.

V. 20. Cum tanta cruciati attentione. Quod sequitur in plerisque omnibus libris & liberatis, Correctores superfluum iudicauerunt.

V. 26. Qui autem ludibrijs & increpationibus non sunt correcti. Non mutas correcti à corripo, cum correpti à corripio.

V. 27. In quibus enim patientes indignabantur. His verbis præponunt plerique libri alia idem significantia; In his enim que patiebantur, moleste ferebant; qua quidem, vt alterius versionem, Romani Correctores consulto sustulerunt.

Ibidem. Propter quod & finis condemnationis eorum venit super illos. Non est mutandum præteritum ve ait cum futuro veniet.

CAP. XIII. v. 11. Vas vile in conuersationem vita. Cave errorem plerorumque codicum, pro vile, quod est aptum, idoneum, scribentium contrarium, inuile, ineptum.

V. 12. Reliquis autem eius operis. Non mutas sextum casum reliquus cum quarto reliquias.

V. 13. Et reliquum horum quod ad nullos vsus facit. Verbum indicatiuum facit, nullo modo vertendum est in substantiuum faciat, addito verbo substantiuum est, quod vtiq; superfluit: Quod ad nullos est vsus faciat.

Sequitur: Lignum curuum & vorticibus plenum. Sine vorticibus vocali quarta, siue secunda verticibus legas, significatur lignum verticosum siue nodosum.

V. 14. Et omnem maculam quæ in illo est perlinens. Non subicias terra, quod quidam libri.

V. 17. Cum illo qui sine anima est. Non commutes genus masculinum cum neutro, nec hac parte, nec sequentibus omnibus vsque ad finem capitis.

CAP. XIII. v. 3. Tua autem pater prudentia gubernat. Spurium est quod addunt libri quidam ab initio cuncta: adeoque obest sensui, neque enim hoc subaudire oportet. Porro gubernat persona tertia, non est cum gubernas mutanda, persona secunda.

V. 4. Ostendens quoniam potens es ex omnibus saluare. Retinendum est saluare, quod est seruare; non supponendum sanare.

Sequitur: Etiam si sine arte aliquis adeat mare. Legendum est arte, qua humana significatur industria; non, transpositis primis duabus literis,

rate, quod est, nauis. V. 11. Propter hoc & in idolis nationum non erit respectus. Non est omittenda præpositio in.

V. 14. Superuacuitas enim hominum aduenit in orbem terrarum. Quidam libri, verbo aduenit præponunt pronomem hæc; sed male prorsus illi qui corrigunt adinuenit, quod est reperit, pro trisyllabo aduenit, quod transitiuè acceptum, tamquam sit quinta coniugationis Hebraeorum, positum est pro aduixit, aduexit.

V. 30. Vtraque ergo illis euenient dignè. Non scribas quoque pro ergo.

V. 31. Non enim iuratorum virtus. Egregia loci emendatio, qua & omisium est verbum substantiuum est, & pro iurantium participio actiuo, positum est iuratorum, participium passiuum, quod est, eorum per quos iuratur.

Ibidem. Perambulat semper iniustorum præuaricationem. Cave ne aduerbium semper mutes in præpositionem super, vel unum vocabulum iniustorum distrahās in duo.

CAP. XV. v. 6. Malorum amatores, digni sunt qui spem habeant in talibus. Cauendum hic est triplex vitium; vnum, ne post digni sunt, addatur morte, alterum ne scribatur habent modo indicatiuum, pro habeant coniunctiuo, tertium ne talibus, quod est, huiusmodi, transpositis literis mutetur in tabulis, imaginibus.

V. 8. Et post pusillum reducit se vnde acceptus est. Preferendum est reducit se, quod est, reuertitur, eis qua in alijs libris legitur, se ducit, & ducit se.

V. 12. Sed & aestimauerunt lusum esse vitam nostram. Alij libri scribunt ludum, id est, d pro l, quod ferè aquiualeat: sed lutum, id est, cænum, quod est in nonnullis, spurium omnino est.

V. 14. Supra modum animæ superbi. Non addas nomini animæ pronomem suæ.

Ibidem. Et imperantes illi. Legendum est imperantes, quod est, dominantes, non improperantes, quod est, exprobrantes.

V. 15. Quibus neque oculorum vsus est ad videndum. Cauendum hic est ne recidatur in vetus vitium, eorum qui scripserunt, addita vocali tertia, vilus à video, pro vlus ab vtor.

V. 18. Sed & animalia miseriam colunt. Male quidam hic legunt alia pro animalia, bruta nimirum; & miseriam genere masculino, pro neutro miserima.

V. 19. Sed nec ad aspectu aliquis. Non est mutandum masculinum aliquis cum neutro siue aliquod siue aliquid.

CAP. XVI. v. 1. Propter hæc & per his similia passi sunt dignè tormenta. Quidam libri, pro plurali hæc, scribunt singulare hoc, & omittunt coniunctionem & subsequentem, conformiter græco: quidam omittunt præpositionem per, male.

V. 11. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur, & velociter saluabantur. Dua dictiones in memoria, non sunt contrahenda in vnam immemoria: nec pro sermonum, quod est, verborum, substituenandum est seruatorum siue saluatorum: ad hæc examinabantur non est mutandum cum exterminabantur, quod est, debebantur: insuper nec aduerbium velociter est omittendum: postremo neq; pro saluabantur legendum est sanabantur, sed intelligendum.

V. 14. Homo autem occidit quidem per malitiam. Quod subdunt plerique libri animam suam, Correctores non inconsulto iudicauerunt superfluere.

V. 16. Et per ignem consumpti. Pro consumpti, quod est, delicti, non scribas consummati, finiti.

V. 19. Exardebat vndique. Quidam alij libris legunt exardebat, quidam ardebat.

Sequitur: Vt iniqua terra nationem exterminaret. Legendum est iniqua secundo casu, non iniquam quarto; & exterminaret tertia persona, non secunda exterminaret.

V. 21. Substantia enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat. Multi codices nominatiuos substantia tua, mutatos in accusatiuos substantiam tuam, media coniunctione & iungunt cum accusatiuis dulcedinem tuam, & tertiam personam ostendebat vertunt in secundam ostendebas; sed male omnia.

V. 23. Hic autem iterum vt nutrentur iusti, etiam suæ virtutis oblitus est. Legendum est pronomem, non neutrum hoc, sed masculinum hic: & subaudiendum nomen ignis, non addendum.

V. 25. Propter hoc & tunc in omnia transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ deferuebat. Vt non est omittenda in præpositio præposita nomini

omnia: ita non est vertendus numerus singularis deferuebat, in pluralem deferuebant.

Sequitur: Ad voluntatem eorum qui à te desiderabant. Seruandum est à te, casu sexto, non surrogandum ad te, casu quarto: denique actiuum desiderabant, quod est, rogabant, posebant, non est deprauidandum, reposito passiuo desiderati sunt, quod est in plerisque libris.

V. 28. Et ad ortum lucis te adorare. Merito Correctores, pro orientem, quod est in plerisque omnibus codicibus, emendarunt ortum; nec aut omittendum iudicauerunt pronomem te, aut addendum aduerbium ibi, aut denique actiuum adorare mutandum in passiuum adorari: qua sunt quatuorundam codicum vitia.

V. 29. Ingrati enim spes tamquam hybernalis glaciæ tabellecet. Alij libri, pro spes, qua est inanis, habent fides, inanis; male, & græco dissonantè.

CAP. XVII. v. 2. Fugitui perpetuæ prouidentia iacuerunt. Cave legas placuerunt aut latuerunt, pro iacuerunt.

V. 7. Et sapientia gloriæ correptio cum contumelia. Genitiuus gloriæ non est commutandus cum nominatiuo gloria.

V. 10. Cum sit enim timida nequitiæ, dat testimonium condemnationis. Pro genitiuo condemnationis, quidam codices habent datiuum condemnationi; quidam participio condemnata: sed quod in nonnullis legitur: data est in omnium condemnationem, adulterinum est. Huic porro sententiæ præponunt multi libri aliam his verbis: frequenter enim præoccupant pessima, redarguente conscientia. Verum non multi, sed omnes, postponent eandem, alii licet verbis: Semper enim præsumit scæua, perturbata conscientia. Quare Romani Patres, priorem illam qua præponitur frequenter enim &c. merito è textu sustulerunt vt superfluum.

V. 11. Nihil enim est timor, nisi proditio cogitationis auxiliorem. Plerique libri, inter nisi & proditio, interijciunt hæc duo verba præsumtionis adiutorium: verum illa redundant, confodendaq; esse, censuerunt Romani Patres non inconfulto.

V. 12. Et dum ab intus minor est expectatio. Non subicias pronomem eius. Sequitur: Maiorem computat infipientiam. Correctores emendarunt infipientiam, quod est, ignorantiam, quomodo est græcè, pro eo quod legunt, alij scientiam, alij sententiam, alij conscientiam, alij potentiam, alij audaciam, alij deniq; penam. Porro siue legatur computat compositum, siue simplex putat, res eadem una est.

Sequitur: Eius causæ de qua tormentum præstat. Genitiuus causæ non est commutandus cum ablatiuo.

V. 13. Illi autem qui impotentem verè noctem. Multa reperuntur notariorum circa hæc verba corruptela, sed præcipue due; vna, qua, vox vna impotentem, distrahitur in duas in potentem, vel in potenti; altera, qua aduerbium verè conuertitur in verbum venere.

Sequitur: Et ab infimis, & ab altissimis inferis superuenientem. Nequaquam omittenda est vox inferis, cui dantur epitheta duo, infimis & altissimis, idem significantia, profundissimam inquam.

Sequitur: Eundem somnum dormientes. Quidam manuscripta, pro participio dormientes, scribunt verbum dormiebant: sed non opus erat hac mutatione, cum participio subaudire liceat verbum substantiuum erant.

CAP. XVII. v. 1. Et horum quidem vocem audiebant. Non addas inimici.

Ibidem. Et quia non & ipsi eadem passi erant. Non præponas præpositionem per voci eadem.

V. 2. Quia non lædabantur, gratias agebant. Non subicias pronomem vel tibi vel cuique. Sequitur: Et vt esset differentia, donum petebant. Retinendum est donum, quod est munus, non substituenendum te Deum aut Dominum.

V. 9. Et iusticia legem in concordia disposuerunt. Non mutandus ablatiuus in accusatiuum concordiam.

Ibidem. Patrum iam decantantes laudes. Pro genitiuo plurali patrum, substituent quidam datiuum singularem patri, & pro aduerbio iam nomen omnium; sed male. Quidam vnicam vocem scribunt patrias: sed prima scriptura, patrum iam, vt græco consentanea, ita germana interpretis est.

V. 11. Simili autem pœna feruus cum domino afflictus est. Non mutas ablatiuum simili in nominatiuum similis.

V. 13. De omnibus verò non credentes propter

veneficia. Sic legendum est, veneficia, quod significat incantationes, à veneno deductum; non beneficia, quod dona siue munera denotat: denique nec addendum est pronomen sua.

Sequitur: Tunc verò primum cum fuit exterminium primogenitorum. Non est inuercendus ordo, ita ut cum ponatur ante primum, quod postponendum est.

Sequitur: Sponderunt populum Dei esse. Merito omiserunt Correctores pronomen se, quod plerique praponunt verbo esse.

V. 15. Omnipotens sermo tuus de caelo. Superfluit exiliens, quod quidam intericiunt, ante de caelo.

V. 17. Et timores superuenerunt in sperati. Nominatiuus in sperati, non est mutandus in datiuum in speratis.

V. 22. Non in virtute corporis, nec armaturæ potentia. Genitiuus armaturæ & ablatiuus potentia reuerti sunt; non conuertendi, ita ut ablatiuus armaturæ, genitiuus potentia sit, prout plerique omnes libri habent.

V. 24. Et magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat. Pro scripta, à scribo, quod est in plerisque exemplaribus, Correctores repetuerunt verbum sculpta, à sculpo.

CAP. XIX. v. 2. Quoniam cum ipsi permisissent. Quidam libri, pro permisissent, scribunt reuerfi essent: plures utrumque scribunt, reuerfi essent & permisissent. Ceterum scribendum esse permisissent, & quidem solum, docuimus in Notationibus nostris.

Sequitur: Ut se educerent. Seruanda sunt duæ ditiones se educerent, postea pro exirent, non contrahenda in unam educerent.

Sequitur: Et cum magna sollicitudine præmississent illos. Nequaquam est hoc omittendum.

Sequitur: Consequabantur illos penitentia acti. Legendum est plurale, consequabantur, non singulare consequatur; ablatiuus penitentia, non genitiuus penitentia; denique participium plurale acti, non nomen actus, siue pluraliter siue singulariter accipitur. hæc enim sunt plerorumque codicum vitia.

V. 8. Quæ tegebat tua manu. Cave legas tegebatur, quod est gubernabatur, pro tegebatur, quod est protegebatur.

V. 12. Per vim fulminum. Cauendum est verbum mendum fluminum, quod est fluuioium, pro germana scriptura fulminum, quod est fulgurum.

V. 14. Sed & alius quidam respectus illorum erat. Correctores scripserunt nomen quidam, pro eo quod vulgò legitur aduerbio quidem.

ECCLESIASTICVS.

IN prologo. Et dicentes & scribentes doctissimos fieri. Pro dicentes, quod est loquentes, plerumque legitur discentes, vna litera addita; sed male.

Et illorum periti facti. Non mutes participium facti in verbum infinitum fieri.

Deficere in verborum compositione. Correctores sustulerunt coniunctionem &, qua à plerisque libris præponitur his verbis.

Nam deficient verba hebraica. Et hinc sustulerunt & coniunctionem, qua interponebatur ante verba.

CAP. I. v. 8. Vnus est altissimus creator omnipotens. Non addas omnium nomini creator.

V. 12. Et longitudinem dierum. Seruanda est coniunctio &, non mutanda cum præpositione in.

V. 16. Cum electis faminis graditur. Non præponas his verbis coniunctionem &.

V. 18. Religiositas custodiet & iustificabit cor. Quidam libri habent viuificabit, quidam, ut correctio, iustificabit.

V. 25. Et rami illius longæui. Non est mutanda copularia & in causalem enim.

CAP. II. v. 17. Et quid facient. Non est mutanda tertiã persona in secundam facietis.

CAP. III. v. 10. Ut superueniat tibi benedictio ab eo. Romani Correctores, pro eo quod vulgò legitur Deo, reposuerunt pronomen eo, referendum ad patrem tuum.

V. 12. Non enim est tibi gloria, eius confusio. Et hic, pro coniunctione aduersatiua sed, reposuerunt pronomen eius.

V. 16. Nam pro peccato matris, restituerit tibi bonum. Cave commutes peccato, quod est delicto, cum eo quod contrarium est, bono facto, ut quidam.

V. 26. Multos quoque supplantauit suspicio il-

lorum. Non scribas enim pro quoque.

V. 28. Cor ingrediens duas vias, non habebit successus. Pro successus quidam legunt requiem.

V. 30. Frutex enim peccati radicabitur in illis. Insignis correctio, qua pro verbo composito eradicitur, quod est radicatus euellitur, emendatum est scriptumque verbum simplex contraria significationis, radicabitur, quod est, radices aget.

V. 34. Et Deus prospector est eius qui reddit gratiam. Non mutes prospector, quod est retributor, cum conspactor aut protector.

Sequitur: Memento eius in posterum. Correctores addiderunt pronomen eius.

CAP. IV. v. 8. Et responde illi pacifica in mansuetudine. Nomen pacifica non est mutandum in aduerbium pacificè.

V. 13. Complectentur placorem eius. Quidam pro placorem, quod est, suauitatem, non intellecto, absurde placorem scripserunt.

V. 17. Eterunt in confirmatione creatura illius. Singulare illius non est vertendum in plurale illorum.

V. 32. Nec coneris contra ictum fluuij. Cave scribas fulminis, quod est fulguris, pro fluuij siue fluminis.

CAP. V. v. 4. Altissimus enim est patiens redditor. Non interponas & ante redditor.

V. 13. Esto mansuetus ad audiendum verbum. Non subiicias, quod multi codices, Dei: superfluit enim.

V. 17. Et denotatio pessima super bilinguem. Cave scribas deuotatio aut deuoratio, pro denotatio, quod est, vituperatio.

CAP. VI. v. 12. Si humiliauerit se contra te. Non mutes contra in coram.

V. 19. Quasi is qui arat & feminat. Non repetas qui ante feminat.

V. 31. Ervacula illius alligatura salutaris. Quidam libri intericiunt fila hyacinthina ante alligatura salutaris: verum alterum solum est nostra editionis. Græcè ad verbum ferè legitur, fila hyacinthina: verum id videtur Interpretis iuxta sensum verisè alligatura salutaris.

V. 32. Stolum gloriæ indues eam. Nequaquam mutandus est accusatiuus stolum in ablatiuum stola.

V. 33. Fili, si attenderis mihi, dices. Quod sequitur in quibusdam libris pronomen eam, superfluit.

CAP. VII. v. 4. Noli querere à Domino ducatum. Romani Patres correxerunt à Domino, Deo scilicet, quod vulgò legitur ab homine.

V. 6. Et ponas scandalum in æquitate tua. Et hic, pro eo quod vulgò legitur agilitate, id est, alacritate, emendando substituerunt æquitate, quod est, rectitudine.

V. 7. Non pecces in multitudinem ciuitatis. Accusatiuus multitudinem à Correctoribus repositus, nequaquam mutandus est in ablatiuum multitudinem.

V. 13. Noli arare mendacium aduersus fratrem tuum. Cauendum hic est, ne recidatur in vetus mendum, Romana correctioe sublatum, quo amare quod est diligere, scriptum fuit, pro arare, quod moliri, fabricare, phrasi hebraica denotat. Differentia vnius literæ ansum præbuit indoctis scribis, mutandi quod non intelligebant, ut plerumque alia.

V. 29. In toto corde tuo honora patrem tuum. Rectè Correctores periodum inchoarunt ab his verbis in toto corde tuo, qua alij iungunt periodo precedenti.

V. 33. Et purgata cum brachiis. Hanc lectionem præstulerunt Correctores, et qua est in aliis libris & propugnato cum brachiis.

V. 37. Grata dati in conspectu omnis viuientis. Pro dati, alij legunt datus, genitiuum quartæ declinationis inusitatum: porro datur verbum & participium data, qua in quibusdam reperiuntur libris, vitia sunt.

CAP. VIII. v. 6. Memento quoniam omnes in correptione sumus. Cave pro correptione, quod est reprehensione, scribas corruptione, id est, pro c secunda vocali u quintam.

V. 8. Et in gaudium nolimus venire. Et hic cauendum ne pro nolimus negatiuo, substituiamus volumus affirmatiuum.

V. 12. Et in tempore necessitatis dare responsum. Infinitiuus dare non est mutandus in futurum indicatiui dabis.

CAP. IX. v. 2. Ne ingrediatur in virtutem tuam. Non mutes quartos casus in sextos virtutem tuam.

V. 4. Ne forte pereas in efficacia illius. Male quidam substituerunt effigie id est, specie, pro efficacia, virtute.

V. 10. Quasi stercus in via conculcabitur. Non addas ab omnibus præteritibus.

CAP. X. v. 3. Et ciuitates inhabitabuntur per senium potentium. Noli scribere prudentium, quod est, sensatorum, pro potentium, quod est, principum.

V. 4. In manu Dei potestas terræ. Quod sequitur in plerisque omnibus libris & execrabilis omnis iniquitas gentium, Correctores iudicauerunt superfluum hoc loco, esse verò versus septimi subsequentiis.

V. 5. In manu Dei prosperitas hominis. Probata Correctoribus lectio est prosperitas, quod est, felicitas; reprobata potestas.

V. 26. Noli depicere hominem iustum patrem, & noli magnificare virum peccatorem diuitem. Seruandum est verbum imperatiui modi repetitum noli, non commutandum cum aduerbio negandi noli.

V. 27. Magnus & iudex & potens est in honore: & non est maior illo qui timet Deum. Plerique codices coniunctionem &, qua præponitur nomini iudex, vertunt in verbum substantiuum est (magnus est iudex) cui non pauci adiungunt nomen diues, hoc modo: Magnus est diues iudex; sed male hæc. Tria enim hominum genera hic recensentur qua sint in honore, magnus siue magnus, iudex, & potens, siue quod græcè est, dynasta.

CAP. XI. v. 8. Et in medio sermonum ne adicias loqui. Egregia correctio, qua restituit vocem sermonum, pro ea qua corruptè à plerisque legitur seniorum, quod est, presbyterorum.

V. 9. De ea re quæ te non molestat, ne ceteris. Interpres, vocabulo certandi, vsus genere deponenti, dixit ceteris, pro certes aut certaueris.

V. 20. Et nescit quod tempus præterit. Vt vocula quod, non pro coniunctione, sed pro nomine adiectiuo, est accipienda: ita futurum indicatiui præterit, non est mutandum cum presenti coniunctiuo prætereat. Porro pronomen ipsum, quod adiungunt quidam verbo præterit, redundat.

V. 24. Et in hora veloci processus illius fructificat. Correctores emendarunt hora, quod est, tempore, pro eo quod vulgò legitur, & quidem vitioso, honore.

V. 32. Sic enim eructant præcordia foetentium. Alij libri scribunt prima coniunctione foetantium, quod est, foetarum.

Ibidem. Et sicut prospector. Quidam libri habent prospectator.

V. 34. A scintilla vna augetur ignis. Non addas coniunctionem enim.

V. 36. Et abalienabit te à tuis propriis. Retinendum est pronomen tuis, non surrogandum nomen viis, quod est, seminis.

CAP. XII. v. 4. Et impiis & peccatoribus reddet vindictam. Cave scribas imperariuum secundæ personæ redde, pro tertia personæ futuri indicatiui reddet.

V. 6. Prohibe panes illi dari. Non mutes passiuum dari in actiuum dare.

V. 12. Nescit deat ad dexteram tuam, ne forte conuersus in locum tuum, inquirat cathedram tuam. Plerique libri, ante hæc verba ne forte conuersus in locum tuum, intericiunt alia prorsus similia ne conuersus stes in loco tuo, sed qua iudicata sint superflua.

V. 13. Et sic qui comitatur cum viro iniquo. Non omittas aduerbium sic, nec præponas coniunctioni &.

V. 18. Et quasi adiuuans suffodiet plantas tuas. Cave mutes pronomen secundæ personæ tuas in tertiæ suas.

CAP. XIII. v. 10. Attende, ne seductus in stultitiam humilicris. Casus quartus stultitiam, præferendus est sexto, tum hoc tum proximo versus.

V. 14. 15. Et subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conseruabit verba tua. Hanc germanam esse tum lectionem tum distinctionem, docuimus olim in Notationibus nostris. Quidam enim libri, proximam sententiam aspicuntur ab illis verbis de absconditis tuis: quidam, pro nomine immitis, habent verbum immittis, & pro nominatiuo animus, datiuum animo: quidam denique vnicum verbum conseruabit, diuidunt in duo non seruabit. Nam hæc corruptela hæc occurrunt.

V. 17. Audiens verò illa, quasi in somnis videt. Nec addas nomen verba, nec scribas loco coniunctionis verò.

V. 21. Si communicabit lupus agno aliquando. Coniunctio si non est mutanda in adverbium sicut.

V. 22. Quae communicatio sancto homini ad canem: Pro sancto homini, quidam legunt sancti. Sequitur: Aut quae pars diuiti ad pauperem? Nominis pars, non addas epitheton bona.

CAP. XIV. v. 10. Oculus malus ad mala. Subiiciunt quidam libri erigit aut erigitur, sed superflue.

Sequitur: Et non satiabitur pane, sed indigens & in tristitia erit super mensam suam. Correctores addiderunt coniunctionem aduerbium sed.

V. 12. Memor esto quoniam mors non tardat. Non mutes praesens tardat in futurum tardabit.

Sequitur: Et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi. Pro coniunctione quia, non scribas nomen quod, aut adverbium iam.

Sequitur: Testamentum enim huius mundi, morte morietur. Quidam libri, pro futuro indicatiui morietur, habent imperatiuum moriatur: sed spurium est, quod legitur in nonnullis, mortem operatur.

CAP. XV. v. 9. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Quod subiiciunt quidam libri, quia non est à Domino missus, merito Correctores iudicauerunt superflue.

V. 16. Si volueris mandata seruire, conseruabunt te. Multi codices scribunt compositum conseruare: sed & quod subiiciunt nonnulli; redundat.

Sequitur: Et in perpetuum fidem placitam facere. Pro facere non subsitutus seruire, multoque minus futurum indicatiui seruiabunt auferent.

V. 17. Apposuit tibi aqua & ignem. Tertia persona apposuit non est mutanda in prima apposuit.

CAP. XVI. v. 5. Ab vno sensato inhabitabitur patria, tribus impiorum deseretur. Per sua latini, vni sensato opponitur impius, scripserunt plerique & à tribus impiis, pro germana scriptura tribus impiorum, qua tribus substantiuum est pro familia acceptum: quam Romani Patres restituerunt.

V. 9. Et non pepercit peregrinationi Loth. Et hic restituerunt nomen proprium Loth, pro pronome illorum, quod alios plerisque omnes libros occupat.

V. 14. Et non retardabit sufferentia misericordiam facientis. Pro primo casu sufferentia, non scribas quartum sufferentiam.

V. 19. Cum confpexerit illa Deus. Non proponas coniunctionem &.

V. 22. Et interrogatio omnium in consummatione est. Vocula omnium, id est, cum totorum, non est mutanda in hominum.

V. 30. Anima omnis vitalis denunciat ante faciem ipsius. Correctores sustulerunt coniunctionem autem, qua postponebatur voci anima: & futurum denunciat, quod antea legebatur à plerisque, commutauerunt cum praeterito denunciat, quam optime.

Sequitur: Et in ipsam iterum reuersio illorum. Et hic rectissime, in locum sexti casus ipsa, iurrogatur quartum ipsam.

CAP. XVII. v. 7. Posuit oculum suum super corda illorum. Retinendum est pronomen reciprocum suum, non substituendum ipsorum, quod est in aliis multis.

V. 18. Eleemosyna viri quasi signaculum cum ipso. Caue ne recidas in vetus mendum, eorum qui scripserunt sacculus, diminutiuum à saccus, pro signaculum, quod est sigillum.

V. 19. Et conuertet in interiores partes terrae. Praferendum est conuertet, ei quod quidam libri habent conteret: & interiores per t mutam probatur praeteriores per f semiuocalem.

V. 26. A mortuo quasi nihil, perit confessio. Non iudicauerunt Romani Patres omittendam vocem confessio, tamen à non paucis manuscriptis omittatur. Causam intelligere poteris ex Notationibus postis.

V. 30. Aut quid nequius quam quod excogitauit caro & sanguis? Nec hic omittendum iudicauerunt quam quod.

CAP. XVIII. v. 6. Et cum quicuerit, aporiabitur. Vulgo legitur operabitur, quod est, laborabit, videbit sibi de integro esse laborandum: sed Patres senserunt, vocem gracam ab interprete fuisse retentam, ut alibi, & scriptum fuisse

aporiabitur, quod est, perplexus erit.

V. 8. Quasi gutta aquae maris deputati sunt. Scribendum est gutta numero singulari, non plurali gutta.

V. 14. Misereatur excipientis doctrinam miserationis. Vt praesens indicatiui misereatur, non est mutandum in praesens imperatiui misereatur; ita neque genitiuum excipientis, in nominatiuum excipientis.

Sequitur: Et qui festinat in iudiciis eius. Consequenter nec hic mutandum singulare festinat in plurale.

V. 22. Et ne verearis vsque ad mortem iustificari. Multi codices legunt veteris: Patres praeulerunt verearis.

V. 24. Et tempus retributionis in conuersatione faciei. Caue ne genitiuum faciei, mutes sine in nominatiuum sine in verbum facies, aut participium faciens.

V. 25. Et necessitatum paupertatis in die diuitiarum. Neque hic, genitiuum pluralem necessitatum, mutes in accusatiuum singularem necessitatem.

V. 27. Homo sapiens in omnibus metuet. Praferendum est futurum praesenti metuit.

V. 29. Et impluerunt prouerbia & iudicia. Correctio est impluerunt, compositum ab in & pluo, quod est, instillauerunt; pro vulgari lectione implorauerunt, ab in & ploro.

V. 33. Et est tibi nihil in sacculo. Duo vitia ex hoc versiculo sublata sunt; Vnum, quod omissa est negatio non, qua interponebatur media inter &, & est: alterum, quod pro seculo, quod est auo, restitutum est sacculo, quod est marsupio.

Sequitur: Eris enim inuidus vitae tuae. Non subsituas animae pro vite.

CAP. XIX. v. 12. Sagitta infixi femori carnis. Caue legas canis, omissa litera r, pro carnis, quod est, corporis.

V. 24. Et est qui se nimium submittit. Merito omissa est vox iustus, qua interponebatur media inter & & est; nec solum in hac pericope, sed & in subsequente: Et est qui inclinat faciem suam.

Sequitur: Et fingit se non videre quod ignoratum est. Caue omittas negationem non.

CAP. XX. v. 6. Et est tacens, non habens sensum loquelae. Non addas coniunctionem autem.

Sequitur: Et est tacens, sciens tempus aptum. Adiectiuo aptum, est quarto casu mutato in secundum apti, multa exemplaria adiungunt substantiuum temporis: sed illud cum minus congruere videretur, alij adiunxerunt sermonis.

V. 16. Odibilis est homo huimodi. Non proponas & coniunctionem.

V. 20. Sic casus malorum festinanter veniet. Numerus singularis veniet, non est mutandus in pluralem venient.

V. 21. Homo acharis quasi fabula vana. Pro acharis, quidam substituerunt ingratus, volentes interpretari gracam vocem, quam interpretes reliquerunt.

V. 31. Xenia & dona excæcant oculos iudicum. Pro xenia quidam scripserunt munera, explicandi causa.

CAP. XXI. v. 5. Obiurgatio & iniuria annullabunt substantiam. Pro obiurgatio, quidam scribunt cataplectatio, quam vocem à graca formatam, putant ab interprete fuisse datam, eiusque loco tandem substitutam interpretationem obiurgatio.

V. 6. Depræcator pauperis ex ore vsque ad aures eius perueniet. Non mutes pronomen eius, in nomen Dei, sed ita intelligas.

V. 11. Via peccantium complanata lapidibus. Spurium est, quod quidam scribunt complantata à planto, pro complanata, à planus.

Sequitur: Et in fine illorum inferi, & tenebrae, & poena. Casus sextus sine, non est mutandus in quartum finem.

V. 15. Est autem sapientia quae abundat in malo. Pro sapientia, quidam contrarium putauerunt esse corrigendum, insipientia; sed male.

Sequitur: Et non est sensus, ubi est amaritudo. Posterus est quidam mutant cum abundat.

V. 18. Verbum sapiens quodcumque audierit sciens laudabit, & ad se adiciet. Non omittas voculas illas duas ad se.

V. 31. Et qui cum eo manserit, odiosus erit. Nec hinc auferas voculas cum eo.

CAP. XXII. v. 3. Filia autem in deminoratione fiet. Nominis filia, nec proponas in propositionem, nec postpōnas adiectiuum fatua.

V. 8. Qui narrat verbum non audienti. Alij

non attendenti, qua expositio est.

V. 10. Supra mortuum plora, defecit enim lux eius: & supra factum plora, defecit enim sensus. Pro nominatiuo sensus, quidam ablatiuum legunt, sensu: sed nominatiuus est & in priori membro, ex quo non est posteriori addendum pronomen eius (sensus eius) sed subaudiendum.

V. 11. Modicum plora supra mortuum, quoniam requirit. Quod sequitur in quibusdam libris: Plurimum vero super vitam fatui, superfluit.

V. 19. Loramētum ligneum colligatum in fundamento aedificij non dissoluetur. His verbis non est proponendum adverbium sicut, est subaudiendum: porro loramētum, quod est, ligamentum, deductum à lorum, inepte quidam mutant in ornamentum: ad hoc in praeposito non facile est mittenda: denique futurum dissoluetur, verti non debet in praesens dissoluitur.

V. 20. Metu non deprauabitur. Voci metu non proponitur coniunctio vel.

V. 21. Sicut pali in excelsis, & cæmenta sine impensa. Nec huic versui proponendum est Sicut ornatus arenosus in pariete limpidus, & nec versus 23, (quidam enim libri vni, quidam alteri versus proponunt) omnino enim superfluit, videturque altera esse interpretatio eius quod nosse reddidit: cæmenta sine impensa, quod docuimus in Notationibus. Porro hoc versus 21. recte Correctores scripserunt pali, quod significat stipites aut arundines, pro eo quod alij plerique corrupte legunt palca: ubi & consequenter, inepte quidam omiserunt praepositionem sine, quidam etiam impensa, quod est impensa, mutauerunt in immensa, quod est, magna.

Sequitur: Posita contra faciem venti non permanebit. Quod subiiciunt quidam codices: Et cor confirmatum in cogitationibus sensus non turbabitur, non est huius loci, sed altera est eius quod praecessit versio.

V. 22. Sic & cortimidium, in cogitatione stulti, contra impetum timoris non resistet. Non subijcias quod quidam, in omni tempore. De hoc autem, & tum praecedenti tum subsequenti versu, lege Notationes.

V. 27. Adamicum si aperueris os triste, non timeas. Ad amicum, quod alij sinem faciunt praecedens versus, Correctores initium huius: deinde pro tertia persona aperuerit, emendarunt aperueris prima secunda.

V. 31. Amicum salutare non confundat. Et hic emendarunt confundat, prima persona, quod alij plerique scribunt secunda persona confundaris.

CAP. XXIII. v. 1. Nec finas me cadere in illis. Legendum est in illis, non, ut multi, in illa exprobratione, aut in illam exprobrationem.

V. 2. Quis superponet in cogitatu meo flagella. Futurum superponet non est mutandum in praesens superponit.

V. 3. Et gaudeat super me inimicus meus. Non est mittendum medium illud super me.

V. 14. Replebitur enim retributione domus illius. Non addas nominis retributione, epitheton pessima, quod quidam.

V. 24. Non fatigabitur, transgrediens vsque ad finem. Non commutes verbum fatigabitur cum verbo cessabit.

V. 33. Secundò in virum suum deliquit. Caue, vetus notariorum vitium, qui scripserunt dereliquit, quod est, deseruit, pro deliquit, quod est, peccauit.

V. 36. Derelinquet in maledictum memoriam eius. Futurum singulare derelinquet, non est vertendum, vel in plurale derelinquent, vel in passiuum derelinquetur; ut nec accusatiuus memoriam, in nominatiuum.

CAP. XXIV. v. 16. Et in parte Dei mei hereditas illius. Non est mutandus ablatiuus singularis parte, in accusatiuum pluralem partes.

V. 25. In me gratia omnis viae & veritatis. Correctores emendarunt viae, quod est semita, pro vita, quod multi habent.

V. 39. A mari enim abundauit cogitatio eius. Retinendum hic est, ex Patrum sententia, praeteritum abundauit, non substituendum futurum abundabit.

Sequitur: Et consilium illius ab abyssu multa. Caue commutes praepositionem ab cum in.

V. 41. Ego quasi fluuij dioryx. Nobilis huius loci emendatio, qua fluuij scriptum est casu genitiuo, pro eo qui vulgo legitur nominatiuo fluuius, & dioryx triphyllabum, pro diphyllabo doryx, quod quidam peius legunt dorax, alij pessime vorax. Primi erroris occasio ex eo sumta est, quod existi-

matum sit, dioryx esse nomen proprium, quod est appellativum, significans græcæ aluicum.

V. 42. Et inebriabo prati mei fructum. *Cave* mutes prati, quod quidam legunt pratus, & significat pascum, in partus, derivatum à pario.

CAP. XXV. v. 4. Diuitie mendacem, fenem fatuum. Non interponas coniunctionem & ut quidam.

V. 7. Quam speciosa veteranis sapientia, & gloriosius intellectus & consilium. *Servandus est tertius casus pluralis numeri gloriosus, non supponendus primus numeri singularis gloriosus.*

V. 24. Et obsecrat vultum suum tamquam vultus. *Legendum est presenti tempore obsecrat, potius quam futuro obsecrabit: quemadmodum & ostendit praesens, potius quam futurum ostendit, in eo quod sequitur. Et quasi sacrum ostendit. Porro quod proximum est, in medio proximorum eius, Correctores fecerunt initium versus 25, quod alij faciunt finem huius.*

V. 31. Et plaga cordis, mulier nequam. *Pro cordis, quod est uxorialis, alij vitiosè scribunt mortis, quod est Sarras.*

V. 35. Confundet te. *Non praponas coniunctionem &.*

CAP. XXVI. v. 1. Numerus enim annorum illius duplex. *Vulgò scribitur plurale illorum; Correctio est, singulare illius.*

V. 3. In parte timentium Deum. *Substantiuo parte non adicias adiectiuum bona.*

V. 9. In muliere zelotypa. *Correctores praterulerunt vocem zelotypa, ei quam alij legunt voci infideli.*

V. 14. Ab omni irreuerentia oculorum eius cave. *Non mutes genitium oculorum, in datiuum oculis, nec omittas pronomen eius.*

CAP. XXVII. v. 2. Et emptionis angustia tibi peccatum. *Retinendus est nominatiuus singularis peccatum, non mutandus in ablatiuum pluralem peccatis.*

V. 5. Sicut in percussura cribri remanebit puluis. *Correctores praterulerunt puluis, ei quod alij legunt stercus.*

V. 7. Sic verbum ex cogitatu cordis hominis. *Genitiuus cordis non temerè vertendus est in accusatiuum cor.*

V. 9. Si sequaris iustitiam, apprehendes illam. *Verbum apprehendes, non est mutandum in participiuum apprehendens.*

V. 13. In medio infensorum serua verbum tempori. *Vitiosè quidam, pro imperatiuo secunda persona serua, scripserunt indicatiuum tertia persona seruat.*

V. 14. Et risus illorum in deliciis peccati. *Patres emendarunt deliciis, quod est delectationibus, pro eo quod vulgò legitur delectis, id est, offensio-nibus.*

V. 26. Condulcabit os suum. *Cave, pro condulcabit, deducto à dulcis, scribas conculcabit à calco.*

V. 27. Multa odiui. *Correctio est odiui, quod est, odi; reprobat a lectio audiui, ab audio.*

CAP. XXVIII. v. 7. Tabitudo enim & mors. *Cave legas Beatitudo, quod est felicitas, pro tabitudo, corruptio.*

V. 14. Si sufflaueris in scintillam, quasi ignis exardebit. *Correctores rectè addiderunt in scintillam, quod plerique libri omittunt.*

Sequitur: Et si expueris super illum, extinguetur. *Retinendum est pronomen feminini generis illum, non substituendum masculinum illum.*

V. 15. Multos enim turbabit pacem habentes. *Alij pro futuro scribunt prateritum turbauit.*

V. 19. Lingua tertia mulieres viratas eiecit. *Quod quidam legunt fortes, pro viratas, seu viratas, expositio est.*

V. 25. Et vilis potius infernus, quam illa. *Alij, pro infernus, scribunt inferus: sed vitiosè quidam tertio casu inferis.*

V. 28. Linguam nequam noli audire. *Non praponas his verbis & coniunctionem.*

Sequitur: Et ori tuo facito ofia & feras. *Quod sequitur in plerisque codicibus auribus tuis, Patres superfluere censuerunt.*

CAP. XXIX. v. 6. Et loquetur verba tædij. *Non scribas græcam vocem aedie, pro latina tædij.*

V. 7. Si autem potuerit reddere, aduerfabitur, solidi vix reddet dimidium. *Pro aduerfabitur, quidam legunt auerfabitur, quidam aduerfatus, quidam auerfatus: inter qua parua differentia est rerum, non minus quam vocum: sed nomen solidi retinendum est, nequaquam mutandum in aduerbium solidè.*

V. 10. Multi non causa nequitiae non foenerati sunt. *Non omittas alterum non, sine prius sine posteriori.*

V. 15. Conclude eleemosynam in corde pauperis. *Pro corde non scribas sinu.*

V. 16. Super scutum potentis. *Qua his verbis praponunt plerique omnes libri Eleemosyna viti quali sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conferuabit: & postea resurget, & retribuet illis retributionem, vnicuique in caput illum; Correctores iudicauerunt redundare, omnino esse auferenda, ut qua non huius sint loci, sed illius qui supra cap. 17. v. 18. 19.*

V. 19. Vir bonus fidem facit pro proximo suo. *Non est omitenda praepositio pro.*

V. 24. Repromissio nequissima, multos perdidit dirigentes. *Cave, pro dirigentes, quod est, feliciter agentes, legas aut diligentes aut delinquentes.*

V. 34. Hospitio mihi factus est frater. *Non mutes personam tertiam est in secundam es.*

CAP. XXX. v. 15. Salus animæ in sanctitate iustitiae, melior est omni auro & argèto. *Non intericias coniunctionem & ante comparatiuum melior. Sequitur: Et corpus validum, quam census immentus. Scribendum est census per c tertiam alphabeti literam, non sensus per f.*

V. 20. Portans mercedem iniquitatis. *Non praponas his verbis & coniunctionem, sicut nec his v. 24: Congrega cor tuum in sanctitate eius.*

V. 27. Splendidum cor & bonum in epulis est. *Hinc non auferas & coniunctionem mediam.*

CAP. XXXI. v. 1. Vigilia honestatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius auferet somnum. *Duplex futurum quidam mutant cum duplici praesenti, tabefaciet, auferet.*

V. 10. Qui probatus est in illo, & perfectus est, erit illi gloria aeterna. *Alij pro relatiuo qui, scribunt interrogatiuum quis, & futuro erit praponunt coniunctionem &. Porro participiu inuentus, quod quidam addunt participio perfectus, superfluit.*

Sequitur: Qui potuit transgredi, & non est transgressus. *Pro qui, non facit hic substituendum est interrogatiuum quis.*

V. 13. Non dicas fic: Multa sunt quæ super illam sunt. *Multi libri, adverbium similitudinis sic, iunctum iis quæ praecedunt, mutant in coniunctionem conditionalem si iunctam iis quæ sequuntur; male, sed peius illi, qui duas voces si multa, contrahunt in vnâ simulata.*

V. 16. Cum viderit, ne extendas manum tuam prior. *Alij praecedenti versus, Correctores huic, distinguendo iungunt rō cum viderit.*

V. 19. Ne, cum manducas multum, odio habearis. *Pro ne, alij minus clarè & non.*

V. 25. Surge e medio, euome. *Vnicam vocem euome ne distrabas in duas & vomè.*

V. 29. Nequissimo in pane murmurabit ciuitas. *Doctè Correctores praepositionem in, collocarunt mediam inter nequissimo & pane, quam alij incommode collocant ante nequissimo.*

V. 33. Quæ vita est ei qui minuitur vino. *Plerique libri habent quæ, pro eo quod Correctores dexterrimè emendarunt ei qui.*

CAP. XXXII. v. 2. Curam illorum habe & sic confide. *Cave ne confide, quod est sede auctu vna syllaba, mutes in confidera, quod est, animaduerte.*

V. 5. Loquere maior natu, decet enim te primum verbum, diligenti scientia. *Nominatiuus maior non est mutandus in datiuum maiori: vt nec ablatiuus diligenti scientia, mutandi sunt in alios casus.*

V. 13. In medio magnatorum ne praesumas. *Non addas loqui.*

V. 15. Et illic auocare. *Pro auocare, non scribas addita d litera, aduocare, vel vna voce in duas distracta aduoca te.*

V. 19. Scandalizabitur in ea. *Non est mutandum in cum ab.*

CAP. XXXIII. v. 2. Et non illidetur. *Cave scribas illidetur, quod est, visus exponetur, pro illidetur, quod est, impinget, vocalem inquam quintam pro tertia.*

V. 11. In multitudine disciplinae Dominus separabit eos. *Nominatiuus Dominus nequaquam mutandus est in genitium Domini.*

V. 15. Duo & duo, & vnum contra vnum. *Male alij plerique libri, pro priori coniunctione &, reperiunt coniunctionem contra: Duo contra duo.*

V. 24. Ne dederis maculam in gloria tua. *Retinendus est sextus casus gloria tua, non mutandus in quartum.*

V. 31. Si est tibi seruus fidelis. *Pro fidelis, in quibusdam libris est bonus, in quibusdam tenfa-*

tus: in quibusdam nihil est horum, sed subauditur bonus/modi aliquid.

CAP. XXXIV. v. 3. Hoc secundum hoc, visio formiorum. *Non est omitendum prius hoc, sed vtrumque legendum.*

Sequitur: Ante faciem hominis similitudo hominis. *Non addas alterius posteriori voci hominis.*

V. 8. Et sapientia in ore fidelis complanabitur. *Pro complanabitur, à planus, quidam minus rectè, addita vna litera, scribunt cōplantabitur, à plāto.*

V. 10. Qui non est expertus, pauca recognoicit. *Retinendum est praesens recognoicit, non substituendum futurum.*

Sequitur: Qui autem in multis factus est, multiplicat malitiam. *Non est legendum nomen factus pro participio factus; nec futurum multiplicabit, pro praesenti multiplicat.*

V. 11. Qui implanatus est, abundabit nequitia. *Cave pro implanatus, qua est vox ficta à græca πλανηδαι vagari, scribas, addita litera, implanatus, à planto, aut futurum abundabit, mutes in prateritum abundauit.*

V. 12. Multa vidi errando. *Correctores errando emendarunt, quod est, vagando, pro eo plerique libri habent enarrando, quod est, explanando.*

V. 14. Et in respectu illius benedicetur. *Non mutes respectu in conspectu.*

V. 25. Panis egehtium, vita pauperum est. *Non mutes plurale pauperum, in singulare pauperis.*

V. 30. Et iterum tangit eum. *Pro cum non legas mortuum, sed subaudias: nullo verò modo omittas hac verba.*

CAP. XXXV. v. 1. Qui conseruat legem, multiplicat oblationem. *Tametsi forte interpres reddiderit verbum, Correctores tamen retinuerunt id quod aliter est legem: qui & pro orationem, quod est, precem, ex suis codicibus reposuerunt oblationem, quod est, sacrificium. Nam & ita est græcè: Qui conseruat legem, multiplicat oblationes.*

V. 3. Et propitiationem litare sacrificij. *Alij, pro genitiuo singulari, legunt datiuum pluralem sacrificij.*

V. 12. Ad inuentionem facio manuum tuarum. *Non est vnica dictio adinuentionem, sed dua, ad, quod est secundum, inuentionem.*

V. 17. Non despiciet preces pupilli. *Cave scribas populi, quod est plebis, propupilli, quod est orphani.*

V. 19. Et Dominus exaudit non delectabitur in illis. *Non est omitenda negatio.*

CAP. XXXVI. v. 9. Tolle aduerfarium & afflige inimicum. *Rectè Patres tolle scripserunt, quod est, aufer e medio, pro eo quod plerique legunt, & contrarium est, extolle.*

V. 13. Vt cognoscant quia non est Deus nisi tu, & enarrant magnalia tua. *Alij libri, contrario ordine, prius scribunt &, posteriori vt; male.*

V. 17. Dat testimonium his qui ab initio creaturae tuae sunt. *Multi libri, pronomina his qui, mutant in coniunctionem quia; male itidem.*

Sequitur: Et facta praedicationes. *Legendum est praedicationes, positum pro prophetias, non praedicationes, quod est, orationes.*

V. 19. Secundum benedictionem Aaron de populo tuo. *Prapositio de non est commutanda cum verbo da, ac proinde non inchoanda ab his verbis noua periodus, sed praecedenti iungenda sunt, prout Correctores iunxerunt.*

V. 21. Fauces contingunt cibum ferae, & cor sensatum verba mendacia. *Pro sensatum, quod est, prudens, intelligens, cause scribas contrarium insensatum.*

V. 28. Quis credit ei qui non habet nidum. *Interrogatiuum quis, non est mutandū in relatiuum qui, nec nominatiuus quis in datiuum cui, ablato subsequente datiuo ei: Cui credit qui, corrupta enim hac lectio est, à Correctoribus restituta integritati.*

CAP. XXXVII. v. 6. Et non immemor sis illius in opibus tuis. *Correctores emendarunt opibus, quod est, diuitiis, pro eo quod vulgò legitur operibus, quod est, actus sine gestis.*

V. 7. Noli consiliari cum eo qui tibi infidat, & à zelantibus te absconde consilium. *Et hic, pro eo quod plerique libri habent cum socero tuo, emendarunt cum eo qui tibi infidat: neque hunc versus paulo post repetendum iudicauerunt, vt quidam libri, his verbis: Noli consiliari cum eo qui suspectum te habet, & ab aemulantibus tibi absconde consilium.*

V. 9. Et ipse enim animo suo cogitabit. *Pro & ipse enim, quidam legunt & quid ipse: pro suo tertie persone pronomine, nonnulli tunc secunda scribunt: deus, pro cogitabit futuro indicatiui, alij habet praesens subiunctiu cogit; sed minus rectè hac omnia.*

V. 12. Cum viro intelligio tracta de sanctitate, & cum iniusto de iustitia. *Quidam libri, pro irreligioso, quod est, impio, scribunt contrarium religio, quod est, pio, & iusto, pro iniusto: alij quidam ad finem sententia adijciunt noli consiliari: verum hac Correctores sequenda non esse censuerunt.*

Sequitur: Et cum muliere de ea que emulatur. *Ablatiuum singulare generis feminini ea, non mutet in pluralem his.*

V. 16. Et qui, cum titubaueris in tenebris, condolebit tibi. *Male alij plerique codices, uoculis qui cum contrahis in unam quitumque, & secunda titubaueris uersa in tertiam titubauerit, deniq; addita non negatione ante condolebit, scribunt: Et quicquid titubauerit in tenebris, non condolebit tibi.*

V. 17. Cor boni consilij statue tecum. *Non proponas his uerbis coniunctionem &.*

V. 22. Est uir astutus, multorum eruditor, & animæ suæ inutilis est. *Vir peritus multos erudit, & animæ suæ suauis est. Harum duarum sententiarum, sola prior legitur à libris grecis; sola posterior à plerisque latinis: Patres utramque receperunt & iunxerunt.*

V. 33. Et auditas appropinquit ubiq; ad choleram. *Pro auditas græcè est aplestia, ut & proximo uersu pro crapulam, ubi dicitur: Propter crapulam multi obierunt: quam græcè uocem, qua proprie significat insatiabilitatem, alij latini libri retinent his duobus locis.*

CAP. XXXVIII. v. 4. Altissimus creauit de terra medicamenta, & uir prudens non abhorrebit illa. *Alij libri minus rectè, pro nomine medicamenta & pronomine illa neutris, legit nomen medicam & pronomen illam feminina.*

V. 6. Ad agnitionem hominum. *Non proponas his uerbis coniunctionem &.*

V. 20. In abductione permanet tristitia. *Correctores censuerunt abductionem non esse mutantid in obductione, id est, uocalem primam in quartam.*

V. 25. Sapientia scribæ in tempore uacuitatis. *Vulgaris lectio est, Sapientiam scribe, qua uerbum scribere regit accusatiuum sapientiam: sed germana lectio est, qua nominatiuus sapientia regit genitiuum nominis scribæ. Porro spuris sunt, natiuitatis & uanitates, qua quidam scribunt pro uacuitatis, quod est, otij.*

V. 26. Qua sapientia repletur qui tenet aratum? *Cauet ne ablatiui qua, mutet in coniunctionem quia, ut plerique hæcenus, ac proinde præcedentibus uincas illud quia sapientia repletur.*

V. 28. Qui sculpsit signacula sculpsit. *Non mutet accusatiuum pluralem signacula, in ablatiui singularem signaculo.*

V. 31. Et uigilia sua ornabit in perfectionem. *Dua sunt uoces in perfectionem, non unica imperfectionem, ut plerique scribunt.*

V. 32. Et in numero est omnis operatio eius. *Et hic due sunt dictiones in numero, quod est, certo numero; non una innumera, quam alij habent, & contrarium significat, absque numero.*

V. 39. Accommodantes animam suam & conquirentes in lege Altissimi. *Quidam libri, pro participiis pluralibus accommodantes & conquirentes, legunt genitiuus singularis accommodantis & conquirentis, quæ de re Notationes nostra. Porro animam suam numero singulari, non est mutantid in pluralia animas suas.*

CAP. XXXIX. v. 5. Bona enim & mala in hominibus tentabit. *Legendum est hominibus, quod est, ad uocem, non omnibus, quod est, non.*

V. 15. Si permanserit, nomen derelinquit plusquam mille. *Non addas pronomen eius uocem nouem.*

V. 17. In uoce dicit. *Non pramittas & coniunctionem. Porro præsens dicit, quidam mutant cum præterito dixit, quidam cum futuro dicam, quidam cum participio dicens. Nam imperatiuus dicit, & futurum tertia persona dicit, non uidentur alicuius esse auctoritatis.*

V. 23. Quoniam in præcepto ipsius placor fit. *Non legas placatio, sed per placor intellige beneplacitum.*

V. 27. Benedictio illius quasi fluiuis inundauit. *Non mutet præteritum inundauit in futurum inundabit.*

V. 31. Sal, lac, & panis simillagineus. *Non omitas sal.*

V. 34. Et furorem eius qui fecit illos placabit. *Legendum est placabit, potius quam id quod in plerisque est libris confundent.*

V. 37. Et super terram in necessitatem præparabunt. *Non mutet accusatiuum necessitatem in ablatiuum.*

V. 39. Et omne opus hora sua subministrabit. *Seruandum est futurum subministrabit, non substituentid præteritum subministrabit.*

CAP. XL. v. 3. A residente super sedem gloriosam. *Ablatiuus singularis residente, nequaquam mutantid est in nominatiuum pluralem residentes, omisa præpositione à.*

V. 5. Somnus noctis. *Cauet scribas mortis, quod est uariu, pro noctis.*

V. 11. Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur. *Non addas coniunctionem enim. Sequitur: Et omnes aquæ in mare reuertentur. Præferendum est reuertentur, ei quod alij legunt conuertentur.*

V. 13. Substantiæ iniustorum sicut fluiuis sicabuntur, & sicut tonitruum magnum in pluuia personabunt. *Præstat retinere pluralia sicabuntur & personabunt, quam substituere singularia, sicabitur & personabit.*

V. 15. Super cacumen petræ sonant. *Non mutet præsens sonant in futurum sonabunt.*

V. 17. Et misericordia in seculum permanet. *Neque hic mutet accusatiuum seculum in ablatiuum seculo.*

V. 18. Et in ea inuenies thesaurum. *Alij, pro secunda persona, scribunt tertiam inueniet.*

V. 19. Filij & edificatio ciuitatis confirmabit nomen. *Nec omittas coniunctionem &, nec ueritas futurum in præteritum confirmauit.*

Sequitur: Et super hæc mulier immaculata computabitur. *Neutrum plurale hæc seruandum est, non substituendum femininum singulare hanc.*

V. 22. Et super hæc, uirides fationes. *Neq; hic, pro plurali hæc, substituas singulare hoc.*

V. 25. Aurum & argentum est constitutio pedum. *Correctores præstulerunt est constitutio pedum, ei quod quidam libri habent constituit uel constituet pedem.*

V. 26. Facultates & uirtutes exaltant cor. *Cauet legas uictus, quod est, sumtus, pro uirtutes, quod significat uires.*

V. 32. In ore imprudentis condulcabitur inopia. *Quidam, pro imprudentis, legunt impudentis, quod est inuerecundi: sed pro condulcabitur, quod est dulcescet, nullo modo legendum est conculcabitur, id est, tertia alphabeti litera, pro quarta.*

CAP. XLI. v. 4. Et incredibili qui perdit patientiam. *Correctio Patrum est patientiam, quod est, tolerantiam: reprobata lectio, sapientiam.*

V. 6. Et quid superueniet tibi. *Quidam libri legunt numero plurali & qui uel quæ superuenient tibi.*

V. 17. Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ utilitas in utrisque? *Non commutet inuisus cum occultus.*

V. 19. Veritatem reueremini in his quæ procedunt de ore meo. *Legendum est reueremini, quod est, pudorem habete; non reuertimini, quod est, redite.*

V. 20. Non est enim bonum omnem reuerentiam obseruare. *Male & hoc loco, plerique, pro reuerentiam, quod est, uerecundiam sine pudorem, scribunt contrarium irreuerentiam.*

V. 28. Ab amicis, de sermonibus impropetij. *Non proponas uerbum caue.*

CAP. XLII. v. 5. De corruptione emptionis. *Correctores præstulerunt corruptione, quod est, uitiatione, ei quod alij legunt correptione, quod est, admonitione.*

V. 8. Et probabilis in conspectu omnium uiuorum. *Insignis correctio, qua repositum est uiuorum, quod est, uiuentium, pro eo quod plerique omnes libri habent, uirorum.*

V. 9. Ne forte in adolescentia sua adulta efficiatur. *Et hic egregie resistuerunt adulta, quod est, storem atatis pertransiens, pro adultera, quod est, fornicaria.*

V. 17. Stabilis in gloria sua. *Non mutet passiuum in actiuum stabile.*

V. 23. Et tamquam scintilla. *Nec hic nominatiuum in accusatiuum scintillam.*

CAP. XLIII. v. 8. Crescens mirabiliter in consummatione. *Alij libri, pro ablatiui, habent accusatiuum consummationem.*

V. 9. In firmamento cæli respiciens gloriosè. *Non scribas nomen femininum gloriosa, pro aduerbio gloriosè.*

V. 11. In uerbis sancti stabunt ad iudicium. *Non mutet genitiuum singularem sancti in ablatiui pluralem sanctis.*

Sequitur: Et non deficient in uigiliis suis. *Non*

supponas exardescunt pro deficient.

V. 17. Et in uoluntate eius adspirabit Notus. *Correctores præstulerunt futurum præterito adspirabit.*

V. 18. Vox tonitruu eius uerberabit terram. *Alia est uersio, quæ habet exprobrabit, pro eo quod nostra uerberabit: ubi & futurum seruandum Correctores iudicauerunt.*

V. 21. Et dum gelauerit, fiet tamquam cacumina tribuli. *Non mutet gelauerit cum flauerit, nec cacumina, omisa prima litera c, cum acumina.*

V. 23. Et extinguit uiride, sicut igne. *Non substituas accusatiuum ignem pro ablatiui.*

V. 24. Et ros obuians ab ardore uenienti. *Non scribas, omisa præpositione, datiuum ardori pro ablatiui.*

V. 25. Et plantauit in illa Dominus infulus. *Obseruanda digna correctio, qua scriptum est pronomen femininum in illa, pro masculino illum, & nomen appellatiuum infulus, pro nomine proprio Iesus: sic enim habent plerique omnes latini libri: Et plantauit illum Dominus Iesus.*

V. 34. Non enim comprehendetis. *Quidam codices scribunt non enim peruenietis; quidam non enim habebitis: primum est omnium optimum.*

CAP. XLIV. v. 5. In peritia sua requirentes modos musicos. *Correctores præstulerunt peritia, ei quod alij libri habent puerticia, quod est, adolecentia.*

V. 10. Quorum pietates non defuerunt. *Præferendus est numerus pluralis, ei quem alij legunt singulari.*

V. 11. Cum semine eorum. *Non proponas & coniunctionem.*

V. 12. Et in testamentis stetit. *Non mutet plurale testamentis in singulare.*

V. 13. Et filij eorum propter illos. *Non mutet nominatiuum filij in genitiuum filiorum, addito nominatiui semen aut hereditas.*

Sequitur: Vique in æternum manent. *Nec hic mutet plurale manent in singulare manet.*

V. 22. Dedit illi gloriam in gente sua. *Pro gloriam non substituas semen.*

V. 25. Et testamentum confirmauit super caput Iacob. *Nec nomini testamentum addas pronomen suum, nec substituas pronomen eius loco nominis Iacob.*

CAP. XLV. v. 6. Et dedit illi coram præcepta. *Cauet ne uocem unam coram, quæ idem est quod præsens, separet in duas cor ad, quasi dicatur, animum ad præcepta.*

V. 9. Et circumcinxit eum zona gloriæ. *Non scribas iustitiæ pro gloriæ.*

V. 12. Stolum sanctam. *Retinendi sunt hi accusatiui, non mutantid in alios casus.*

V. 14. Et gloria honoris. *Pro gloria, non scribas accusatiuum gloriam.*

Sequitur: Opus uirtutis, & desideria oculorum ornata. *Coniunctio &, ut non est proponenda nomini opus, ita non auferenda nomini desideria: quod quidem legendum non est sexto casu numeri singularis desiderio.*

V. 15. Vique ad originem. *Pro originem, quod est, principium, ne scribas orientem.*

V. 17. Sacrificia ipsius consumta sunt igne quotidie. *Pro consumta, alij libri habent cõsummata.*

V. 19. In nomine eius. *Non mutet eius in reciprocum suo.*

V. 21. Et dedit illi in præceptis suis potestatem. *Seruandum est pronomen singulare illi, non substituentid plurale illis.*

V. 27. Cæterum in terra gentes non hereditabit. *Non est mutantid plurale gentes in singulare gens.*

V. 29. Placuit Deo pro Israel. *Non est omitenda præpositio pro, quam Correctores consultissimè addiderunt.*

CAP. XLVI. v. 4. Nam hostes ipse Dominus perduxit. *Non legas percussit à percuto, pro perduxit à perduco.*

V. 5. An non in iracundia eius. *Non scribas coniunctionem aut, loco aduerbij an.*

V. 8. Et sequutus est à tergo potentis. *Seruandum est genitiuus singularis potentis, non mutantid in accusatiuum pluralem potentem.*

V. 9. Et perfringere inuermur malitia. *Non scribas perfringere à fringo, pro perfringere aut, confingere à frango.*

V. 17. Et uidit Deus Iacob. *Legendus est casus nominatiuus Deus, non accusatiuus Deum.*

V. 19. In oblatione agni inuolati. *Romani Patres emendarunt agni, pro eo quod plerique omnes*

legunt viri, quod est, masculi: & retinuerunt inuolati, id est, immaculati, pro eo quod quidam scribunt immolati, quod est, sacrificari.

V. 23. Et exaltauit vocem suam. Et hic correxerunt suam, pro eo quod multi legunt non recipere eius.

CAP. XLVII. v. 5. In tollendo manum, saxo fundat deiecit. Non addas prepositionem in ante saxo.

V. 6. Nam inuocauit Dominum omnipotentem. Non scribas aduerbium ubi, pro coniunctione nam; nec potentem pro omnipotentem.

V. 13. Dominus purgauit peccata ipsius. Non est legendum Christus, neque spiritus, sed Dñs. Ibidem. Et dedit illi testamentum regni. Non mutes nomen abstractum regni in concretum regum.

V. 14. Et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum. Alia versio habet: Et propter illum requieuit in latitudine.

V. 15. 16. Quemadmodum eruditus es in iuuentute tua, & impletus es, quasi flumen, sapientia, & terram retextit anima tua. Retinenda sunt; secunda persona tum verba tum pronomina, non mutanda in personam tertiam.

V. 22. Et incitasti stultitiam tuam. Quidam non intelligentes quid sibi vellet infinitiuis passiuus incitasti, mutarunt illum cum alijs vocibus; praesertim verò cum in cæteris, id est, in reliquis, quod plerisque omnes malè occupat libros.

CAP. XLVIII. v. 2. Et irritantes illum inuidia sua, pauci facti sunt. Correctores scripserunt irritantes, quod est, exacerbantes, pro eo quod alij imitantes aut emulantes.

V. 3. Et deiecit de cælo ignem ter. Insignis loci restrictio, qua de cælo scriptum est, quod vulgo legitur à se; & ter, id est, tribus vicibus, quod terra. sic enim vulgo legitur: Et deiecit à se ignem terra; mendosissime.

V. 6. Et gloriosos de lecto suo. Caue ne delicto, quod est peccato, scribas pro de lecto, quod est, de strato.

V. 10. Qui scriptus es in iudicijs temporum. Alij libri, pro simplici scriptus, legunt compositum inscriptus; & pro iudicijs, iudicijs, id est, in consonantem pro u vocali.

V. 13. Elias quidem in turbine reclusus est. Non mutes coniunctionem quidem in relatiuum qui.

CAP. XLIX. v. 1. Memoria Iosie in compositione odoris facta opus pigmentarij. Correctores praterulerunt quartum casum; sexto compositione; & sublato verbo substantiuo est, nominatiuum femininum facta, reliquis qua passim leguntur, factam, factum, facti.

V. 3. Ipse est directus diuinitus in poenitentiam gentis. Non est mutandus accusatiuis poenitentiam in ablatiuum.

Sequitur: Et tulit abominaciones impietatis. Caue legas ab hominibus pro abominaciones, duas voces pro vna.

V. 7. Dederunt enim regnum suum alijs. Non omittas coniunctionem enim.

V. 11. Benefacere illis. Non praponas coniunctionem &.

V. 13. Nam & ipse quasi signum in dextera manu. Superfluit, quod multi codices subiiciunt Israel.

V. 14. Sic & Iesum filium Iosede? Correctores pramiserunt aduerbium similitudinis sic.

V. 17. Neque vt Ioseph qui natus est homo. Non mutes duas dictiunculas neq; vt, cum vna &.

CAP. L. v. 11. Et vestiri eam in consummationem virtutis. Vt non est omitenda prepositio in, ita non est substituendus ablatiuus pro accusatiuo consummationem.

V. 15. Et consummatione fungens in ara. Hic seruandus est ablatiuus consummatione.

V. 24. Et nunc orate Deum omnium. Multi codices, pro nunc habent plus, &, pro imperatio orate, indicatiuum orauit: quidam etiam addunt rursum post: Et rursum post plus orauit; sed hac omnia repugnancia genuina lectioni.

V. 30. Qui ponit illa in corde suo. Non est consummandum presens ponit cum futuro ponet.

CAP. LI. v. 12. Et operationis tuæ. Pronomine simplici operationis, non scribas compositum cooperationis.

Sequitur: Quæ à seculo sunt. Retinendum est plurale sunt, non substituendum singulare est.

V. 18. Cum adhuc iunior essem. Et hic retinendus est optatiuis essem, non surrogandus indicatiuis sum.

V. 19. Ante templum postulabam pro illa. Correctores prudenter obseruarunt scribendum esse templum, quod est, ad eam sacram, pro eo quod

vulgo legitur tempus, id est, horam.

Ibidem. Et effloruit tamquam præcox vna. Pro effloruit, non supponas defloruit, deflorebit, aut florebit.

V. 26. 27. Et insipientiam eius luxi. Animam meam direxi ad illam. Hac est germana huius loci lectio, à multis vendicata a mendis, Romanorum Patrum industria. Quidam enim codices addunt alterum in, & pro accusatiuo insipientiam, scribunt ablatiuum: quod tamen non recedit à vero. Alij vocem vnam insipientiam siue insipientiam, diuidunt in duas, in sapientia aut sapientiam; male. Complures primam personam luxi mutant in tertiam luxit, eius addunt suppositi loco anima mea; non sincere. Nonnulli, verbum simplex luxit, vertunt in compositum eluxit, tamquam à luce deductum sit, quod est à lugeo, deploro. Multi subiiciunt & ignorantias meas illuminauit, superflue. Denique nonnulli omittunt animam meam, nisi quod mutatum in nominatiuum iungunt verbo præcedenti luxit.

V. 30. Dedit mihi Dominus linguam. Non est addenda coniunctio enim.

V. 33. Comparete vobis sine argento. Quidam libri subiiciunt sapientiam: verum illud redundat, Correctorum iudicio.

ISAIAS.

CAP. I. v. 11. Plenus sum. Holocausta aricum, & adipè pinguium, & sanguinum vitulorum & agnosum & hicorum nolui.

Per se legendum est plenus sum: non verò illi iungendum id quod sequitur, siue integrè, siue ex parte, mutatis accusatiuis in ablatiuos, vt quidam codices faciunt.

V. 12. Cum veniretis ante conspectum in eum. Nec adnectas hac versui præcedenti, nec præsens veniretis mutes in futurum venientis.

V. 13. Ne offeratis vltà sacrificium frustra. Alij scribunt, afferatis, id est, vocalem primam loco quarta.

V. 18. Velut lana alba erunt. Non omittas alba, quod Interpres explicandi causa adiecit, sequitur Lxx.

V. 23. Principes tui infideles. Quidam libri, pro infideles, scribunt inobedientes.

CAP. II. v. 6. Vestimentum tibi est. Non praponas his verbis participium dicens.

V. 16. Ambulabat pedibus suis, & composito gradu incedebat. Alij collocant coniunctionem copulatiuam ante pedibus suis.

CAP. V. v. 6. Et ascendunt vepres & spinæ. Non addas super eam, sed intelligas.

CAP. VI. v. 1. Super folium excelsum & eleuatum. Quod sequitur in multis libris & plena erat domus, siue terra, à maiestate eius, superfluit omnium iudicio. Lege Notationes nostras.

V. 7. Ecce tetigit hoc labia tua. Non est mutanda tertia persona tetigit in primam tetigi.

CAP. VII. v. 19. Numquid non populus à Deo suo requiret pro viujs à mortuis? Non est addenda vox visionem, quam plerique libri adijciunt verbo requiret: nec mutanda posterior prepositio à in coniunctionem ac.

CAP. IX. v. 1. Galilæa gentium. Populus qui ambulabat. Non connectas vocem gentium periodo subsequenti, hoc modo: Gentium populus.

V. 3. Multiplicasti gentem, non magnificasti lætiam. Non interponas coniunctionem &.

V. 14. Incurantem & refranantem. Pro refranantem, multi legunt deprauantem, ex Commentario haud dubium D. Hieronymi in capita Isaiæ 9. & 19., præferente deprauantem.

CAP. X. v. 21. Reliquia conuertentur. Quod præcedit in veritate, permaneat finis versus periodis præcedentis, non adinertatur h uic.

CAP. XIII. v. 4. Vox sonitus regum, gentium congregatarum. Non interponas coniunctionem & ante gentium.

CAP. XIV. v. 32. Et in ipso sperabunt pauperes populi eius. Correctores praterulerunt masculinum ipso, feminino ipsa quod in alijs est libris.

CAP. XV. v. 5. Vætes eius vsque ad Segor vitulam conternantem. Legendum est conternantem, quod est, agentem annum tertium, nõ, addita s littera consistantem, quod est, perturbantem.

V. 8. Quoniam circuiuit clamor terminum Moab. Non mutes præteritum circuiuit in futurum.

CAP. XVI. v. 5. Et sedebit super illud in veritate. Ne hic mutes neutrum illud in masculinum cum.

V. 14. Et relinquetur paruus & modicus. Non addas verbo relinquetur, id quod quidam libri in eo sicut racemus, est enim alterius loci.

CAP. XVII. v. 10. Propterea plantabis plantationem fidelem. Pro fidelem non scribas contrarium infidelem, quod quidam.

V. 11. In die plantationis tuæ labrusca. Nominatiuis singularis, præferendus est ei, quem alij legunt, accusatiuo plurali labruscas.

V. 12. Væ multitudinis populorum multorum. Non mutes datiuum in nominatiuum multitudi.

CAP. XVIII. v. 2. Cuius diripuerunt flumina terram eius. Quod sequitur in quibusdam libris ad montem nominis Domini exercituum, montem Sion, non est huius versus, sed septimi, huiusmodi hoc caput.

V. 5. Ante messem enim totus effloruit. Non est mutandum præteritum effloruit in futurum efflorebit.

Sequitur: Et immatura perfectio germinabit. Hic seruandum est futurum germinabit, non verendum in præteritum.

V. 7. A gente expectante, expectante & conculcata. Repetenda est vox expectante.

CAP. XIX. v. 9. Confundentur qui operabantur linum pectentes. Legendum est pectentes, quod est pectinantes, non, addita littera, pectentes, quod est, percutientes.

V. 21. Quomodo dicetis Pharaoni. Non mutes futurum dicetis in presens dicitis.

CAP. XX. v. 4. Et transmigrationem Aethiopia, iuuenum & senum, nudam & discalceatam. Retinendi sunt genitiui plurales iuuenum & senum, non mutandi in accusatiuis singulares iuuenem & senem: & consequenter neque adiectiua feminina nudam & discalceatam verrenda sunt in masculina nudat & discalceatum.

V. 6. Ecce hæc erant spes nostra. Ita rectius legitur quam hæc erant.

Ibidem. Vt liberarent nos. Quidam libri numero singulari scribunt liberata.

CAP. XXI. v. 10. Tritura mea & filij aræe meæ. Romani Patres, pro eo quod vulgo legitur feminino singulari filia, prudenter emendarunt filij, masculino plurali.

V. 11. Ad me clamat ex Seir. Caue ne pro prepositione ex addita vna littera scribas nomen rex.

CAP. XXII. v. 2. Nec mortui in bello. Non est iteranda vox mortui, hoc modo: Nec mortui tui, mortui in bello.

V. 8. Et videbis in die illa. Non mutes singulare videbis in plurale.

V. 11. Ad quam piscinæ veteris. Retinenda est prepositio ad, non substituenda coniunctio &.

V. 23. Domui patris eius. Alij scribunt reciprocum sui.

CAP. XXIII. v. 2. Negotiatores Sidonis. Correctio est negotiatores, quod est mercatores; reiecta scriptura negotiatio, quod est mercatus.

CAP. XXVI. v. 18. Et peperimus spiritum: salutes non fecimus in terra. Accusatiuis pluralis salutes, non est mutandus in genitiuum singulararem salutis, & iungendus ei quod præcedit, quod quidam libri faciunt.

CAP. XXVII. v. 8. Iudicabis eam. Secunda persona iudicabis, non est mutanda in tertiam siue singularis numeri siue pluralis.

Sequitur: Meditatus est in spiritu suo duro. Retinendum est genus masculinum, non supponendum femininum meditata.

V. 11. Mulieres venientes & docentes eam. Et hic retinendus numerus singularis eam, non surrogandus pluralis eas.

V. 13. Et qui eieci erant in terra Aegypti. Non mutes in prepositionem, positam pro ad, cum de siue ex.

CAP. XXIX. v. 6. Et flammæ ignis deorantur. Alij pro secundo casu flammæ scribunt sextum flamma.

CAP. XXX. v. 4. Erant enim in Tani. Non est mutandum erant à sum, in ierant ab eo.

V. 15. Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel. Non omittas nomen sanctus.

V. 29. Canticum erit vobis, sicut nox sanctificata solemnitate. Egrege Correctores scripserunt nox, qua est altera pars diei, pro eo quod plerique vitiosè legunt vox, id est, clamor.

CAP. XXXI. v. 4. Et cum occurrerit ei multitudo pastorum. Non omittas coniunctionem &.

CAP. XXXII. v. 7. In fermone mendaci. Alij pro adiectiuo mendaci scribunt substantiuum mendacij.

CAP. XXXIII. v. 9. Confusus est Li-

banus & obforduit. Scribendum est obforduit *vocali quarta, derivatum a sordes, non quinta obforduit, a sordus.*

V. 19. Populum impudentem non videbis. Merito correxerunt Patres impudentem, quod est inuerecundum, pro eo quod complures legunt imprudentem, id est, insipientem.

V. 23. Et non praeualebunt. Alij scribunt sed pro &.

CAP. XXXIV. v. 7. Inebriabitur terra eorum sanguine. Non mutes futurum in praesens inebriatur.

V. 14. Et occurrent daemona onocentauris. Patres emendarunt onocentauris, scripto casu tertio numeri pluralis, pro nominatio singulari onocentauris, quem plerique alij scribunt, & ei quod sequitur unguent.

V. 17. In generationem & generationem habitabit in ea. Prior accusatiuus non est mutandus in ablatiuum generatione, ut pleriq; faciunt.

CAP. XXXV. v. 4. Dicitte pusillanimitis. Seruandus est datiuus pluralis pusillanimitis, quod est meticolosus; non surrogandus nominatiuus pluralis pusillanimitis.

Ibidem. Ecce Deus vester &c. & saluabit vos. Non sunt mutanda secunda persona pronomina in prima, nos, nos.

CAP. XXXVI. v. 21. Mandauerat enim rex. Non addas pronomem cis.

CAP. XXXVIII. v. 14. Responde pro me. Non facile scribas simplex sponde pro composito responde.

V. 15. Quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit? Nec omittas posterius quid, nec veritas in masculinum quis. Adhaec ut prima persona pronomem mihi, non est commutandum cum secunda tibi; ita nec tertia persona verbum fecerit, cum prima fecerim. Haec enim menda sunt in quibusdam codicibus.

CAP. XL. v. 2. Quoniam completa est malitia eius. Non iudicaturum Correctores, pro malitia, corrigendum esse militia, id est, pro vocali prima scribendum esse tertiam.

V. 24. Et quidem, neque plantatus, neque satus, neque radicatus in terra truncus eorum. Non facile mutandi sunt nominatiui isti casus numeri singularis, in alios.

CAP. XLI. v. 2. Sicut stipulam vento raptam. Non praeponas coniunctionem &.

V. 12. Erveluti consumptio homines bellantes aduerlum te. Nequaquam sunt nominatiui plurales homines bellantes, commutandi cum genitiuis singularibus hominiis bellantis.

V. 18. Aperiam in supinis collibus flumina. Non facile scribendum est supremis, quod est summis, pro supinis, quod opponitur pronis.

V. 27. Primus ad Sion dicit: Ecce adsum. Mendose plerique omnes libri scribunt adsum, prima persona singulari, pro adsum tertia plurali.

CAP. XLIII. v. 14. Propter vos misi in Babylonem. Non mutes verbum simplex misi in compositum emisi.

CAP. XLIII. v. 16. Et de medio eius carnes comedit. Quod multi codices addunt coxit & ante comedit, superfluum est.

CAP. XLV. v. 9. Vt qui contradicit fictori suo. Non scribas factori a facio, pro fictori a fingo.

CAP. XLVI. v. 11. Vocans ab oriente a quem. Quidam, interpretandi causa, pro a quem, id est, volucrem, scripserunt iustum; male.

CAP. XLIX. v. 21. Ego desituta & sola: & isti vberant? Minime interdicendum est aduerbium hic inter vbi & erant.

V. 23. Vultu in terram demisso adorabunt te. Non mutes accusatiuum terram cum ablatiuo terra.

CAP. L. v. 5. Retrorium non abij. Subest hic mendum in autographo Romano, vbi excusum est tertia persona abij pro prima abij.

V. 6. Et conuenientibus in me. Non iudicaturum Patres omittendum ro in me.

CAP. LIII. v. 11. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meus multos. Nec futurum iustificabit vertendum est in praeteritum, nec nominariui singularis iustus seruus meus in accusatiuis pluralibus iustos seruos meos.

CAP. LIII. v. 1. Lauda sterilis que non parit. Pro lauda est in multis libris letare, sed a Lxxij. & Apostolo Gal. 4. v. 27. acceptum.

V. 9. Cui iuravi, ne inducerem aquas Noe vltra supra terram. Nomen proprium Noe retinendum est, nec in eius locum surrogandum nomen appellatiuum diluui.

CAP. LVII. v. 9. Et ornasti te regi vn-

guento. Qui vulgo legitur casus ablatiuus nominis adiectiuus regio, a Patribus mutatus est in datiuum nominis substantiuus regi.

CAP. LIX. v. 4. Sed confidit in nihilo. Pro ablatiuo nihilo, alij scribunt nihili indeclinabile.

V. 9. Propter hoc elongatum est iudicium a vobis, & non apprehendet nos iustitia. Pronomina prima persona nobis & nos, mutanda non sunt in secunda persona pronomina vobis & vos.

CAP. LX. v. 5. Et mirabitur & dilatabitur cor tuum. Non est omittendum prius &.

V. 20. Et complebuntur dies luctus tui. Causa scribas luminis sine lucis, pro luctus, quod est mororis.

CAP. LXI. v. 7. Laudabunt partem suam. Correctores dederunt pronomem reciprocum suam, pro eo quod alij legunt eorum.

CAP. LXII. v. 2. Quod os Domini nominabit. Non mutes futurum nominabit in praeteritum nominauit.

V. 4. Sed vocaberis Voluntas mea in ea, & terra tua Inhabitata. Causa scribas verbum inhabitabitur pro participio inhabitata: participium enim est huius loci, verbum vero eius loci, vbi sequitur hoc ipso versu: Quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur.

V. 9. Quia qui congregat illud, comedet. Non mutes praesens congregant in futurum congregabunt.

V. 10. Eligite lapides. Non praeponas his verbis & coniunctionem.

CAP. LXIII. v. 4. Annus redemptionis meae venit. Retinenda est vox redemptionis a redimo, non substitutenda retributionis a retribuio.

V. 10. Et affluerunt spiritum sancti eius. Non mutes genitiuum sancti in accusatiuum sanctum.

CAP. LXIV. v. 6. Et facti sumus vt immundus omnes nos. Nec hic mutes numerum singularem immundus in pluralem immundi.

CAP. LXV. v. 6. Et retribuam in finem eorum. Pro finem, causa scribas, addita gliterra, signum.

V. 16. Et quia abscondita sunt ab oculis meis. Non est mutandum pronomem meis in nostris.

V. 22. Electi mei non laborabunt frustra. Alij sic distinguunt, vt electi mei, non inchoet hanc periodum, sed finiat praecedentem.

V. 25. Leo & bos comedent paleas. Non praeponas coniunctionem & voci leo.

CAP. LXVI. v. 6. Vox populi de ciuitate. Non substituas fremitus pro populi.

V. 17. Post ianuam intrinsecus. Non facile corrigas vnam pro ianuam, quod multi faciunt: quae de re Notationes nostra legi possunt.

V. 19. In Africam & Lydiam, tendentes sagittam. Insignis correctio, qua scriptum est tendentes a tendo tertia coniugationis, pro tenentes a teneo secunda.

IEREMIAS.

CAP. I. v. 14. Ab Aquilone pandetur malum. Voci malum non addas omne.

V. 18. Et sacerdotibus & populo terrae. Nec hic omni voci populo.

CAP. II. v. 37. Et nihil habebis prosperum in ea. Correctores merito addiderunt in ea, quod alij omittunt.

CAP. III. v. 1. Tamen reuertetur ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Addiderunt Correctores ro & ego suscipiam te, ex plurimis libris manuscriptis, quamquam hebraice non legitur.

CAP. IV. v. 1. Si reuertetur Israel. Praferendum est reuertetur, ei quod in alijs libris est, conuertetur.

V. 3. Dominus viro Iuda & Ierusalem. Non addas habitatori ante Ierusalem, hoc quidem loco.

V. 8. Quia non est auersa ira furoris Domini a vobis. Retinendum est pronomem prima persona nobis, non substitutendum secunda vobis.

V. 12. Et nunc ego loquar iudicia mea cum eis. Correctores iudicant vni omittendam coniunctionem sed, quam plerique omnes libri collocant inter ego & loquar.

V. 16. Dicite gentibus: Ecce auditum est. Pro dicite gentibus, pleraque omnia manuscripta legunt concitate gentes.

V. 31. Vox filiae Sion intermorietis expandentisque manus suas. Retinendus est genitiuis singulares intermorietis expandentisque, non

supponendi accusatiui plurales, distracto priore vocabulo in duo, inter morientes expandentisque.

CAP. V. v. 8. Equi amatores. Quod sequitur in multis libris in feminas, Patres censuerunt superfluum.

V. 25. Iniquitates vestrae declinauerunt haec, & peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis. Pronomina secunda persona non sunt mutanda in pronomem primam.

CAP. VI. v. 26. Quia repente venit vastator super nos. Hic contrarium non est pronomem prima persona nos, conuertendum in secunda vos.

V. 28. Aes & ferrum. Non est praeponendum aduerbium similitudinis vt.

CAP. VII. v. 5. Quoniam sic bene direxeritis vias vestras. Non scribas vnicam vocem benedixeritis, pro duabus bene direxeritis.

V. 7. A seculo & vsque in seculum. Non auferas coniunctionem &.

V. 24. Sed abierunt in voluntatibus. Retinenda est vox voluntatibus, id est, desideris, non substitutenda voluptatibus, mutata liquida n in mutam p.

V. 34. In desolationem enim erit terra. Accusatiuis desolationem non est commutandus cum ablatiuo.

CAP. VIII. v. 1. Eiciunt ossa regum Iuda. Legendum est numero plurali regum, non singulari regis.

CAP. IX. v. 2. Quia omnes adulteri sunt, ceteris prauaricatorum. Non interponas coniunctionem &.

V. 17. Haec dicit Dominus exercituum, Deus Israel. Alij libri omittunt Deus Israel.

Ibidem. Et vocate lamentatrices & veniant. Non mutes posterius & in vt.

V. 19. Quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Legendum est deiecta, quod est, diruta, potius quam deserta, quod est, derelicta.

V. 25. Ecce dies veniunt. Praesens praferendum est futuro venient.

CAP. X. v. 18. Et tribulabo eos ita vt inueniantur. Plerique libri intericiunt non inter vt & inueniantur, sed temere.

CAP. XI. v. 12. Et clamabunt ad deos qui vobis libant. Male plerique libri, pro deos nomine, scribunt eos pronomem.

V. 13. Et secundum numerum viarum Ierusalem. Non addas pronomem tuarum nomini viarum.

V. 18. Tunc ostendisti mihi studia eorum. Causa commutes aduerbium tunc cum pronomine tu.

CAP. XIV. v. 14. Et diuinationem & fraudulentiam. Non est mutandum substantiuum fraudulentiam, in adiectiuum fraudulentam, ommissa coniunctione, hoc modo: Et diuinationem fraudulentam.

V. 18. Propheta quoque & sacerdos. Correctores emendarunt quoque pro namque.

CAP. XVII. v. 9. Prauum est cor omnium & inscrutabile. Insignis correctio, qua vox omnium, posita pro super omnia, restituta est in locum vocis hominis, qua vulgo legitur.

CAP. XX. v. 17. Qui non me interfecit a vulua. Non commutes relatiuum qui cum coniunctione quia.

CAP. XXIII. v. 10. Quia adulteris repleta est terra. Non mutes adiectiuum adulteris in substantiuum adulteris.

V. 13. Prophetabant in Baal. Non praeponas & coniunctionem.

V. 14. Vidi similitudinem adulterantium, & iter mendacij. Pro genitiuis participij adulterantium, quidam codices scribunt nominatiuum nominis adulterium.

V. 19. Ecce turbo Dominicæ indignationis egredietur. Non est mutandum futurum in praesens egredietur.

V. 33. Dices ad eos: Vos estis onus. Correctores clare emendarunt Vos estis onus (nam & Lxx ad hunc modum verterunt) pro eo quod multi codices legunt Vt quid vobis onus?

CAP. XXV. v. 20. Et Afcalon & Gaza. Retinendus est datiuus Afcalon, non mutandus in genitiuum.

CAP. XXVI. v. 18. Et mons domus in excelsa siluarum. Voci domus non addas Domini.

V. 19. Itaque nos facimus malum grande contra animas nostras. Pro nos facimus, alij scribunt non faciamus; sed minus recte.

CAP. XXIX. v. 1. Et haec sunt verba libri quem misit Ieremias. Patres correxerunt, quem libri, pro eo quod alij iniussu sincere legunt, quae s. verba.

V. 15. Sufcitavit nobis Dominus prophetas in Babylone. Et hic correxerunt suscitavit praterito tempore, pro futuro suscitabit.

CAP. XXX. v. 7. Et ex ipso saluabitur. Præstat legere neutro genere ipso s. tempore quod proxime præcedit, quam feminino genere ipsa s. die.

CAP. XXXI. v. 6. Custodes in monte Ephraim. Quod quidam adiciunt in monte Samaria, superfluum est.

V. 8. Prægnans & pariens. Non praponas & voci prægnans.

V. 9. Et in misericordia reducam eos. Quidam libri, pro misericordia, legunt precibus.

V. 32. Quod pepigi cum patribus eorum. Non mutes pronomen tertia persona eorum in secunda vestris.

V. 39. Et exhibit vltra norma mensuræ. Nominatiuus norma non est mutandus in accusatiuum normam.

V. 40. Et omnem vallem cadaverum & cineris. Patres optime emendarunt cineris casu genitiui numeri singularis, pro eo quod alij scribunt numero plurali cineres.

Ibidem. Vique ad torrentem Cedron, & vsque ad angulum portæ equorum orientalis. Nequamquam postponendus est torrens Cedron portæ equorum, quod faciunt quidam libri.

CAP. XXXII. v. 12. In oculis testium. Hic non est præponenda coniunctio &, vt mox non est omittenda, vbi dicitur Et in oculis omnium Iudæorum.

V. 24. Et vrbs data est in manus Chaldæorum, Redundat quod quidam libri subiiciunt & in manus regis Babylonis.

V. 36. De qua vos dicitis quod tradetur. Melius est futurum indicatiui tradetur, præsentis coniunctiui tradatur.

CAP. XXXIII. v. 14. Ecce dies veniunt. Hoc loco melius est præsens veniunt, quam futurum venient.

V. 16. Et Ierusalem habitabit confidenter. Cane ne pro nomine ciuitatis Ierusalem, supponas nomen decem tribuum Israel, quod non est huius loci, sed supra 23. v. 6.

CAP. XXXVI. v. 13. Quæ audiuit legente Baruch. Pro legente ablatiuo absoluto posito, non est substituenus accusatiuus legentem.

CAP. XXXVIII. v. 6. Et submiserunt Ieremiam finibus in lacum in quo non erat aqua. Non praponas præpositionem in nomine finibus, nec coniunctionem & nomini lacum, accusatiuo mutato in ablatiuum, sublatoq; eo quod sequitur in quo: Et in lacu non erat aqua. Prior enim lectio & certior & clarior est.

V. 11. Et antiqua quæ computruerant. Adiectiuo antiqua non addas substantiuum vestimetia.

CAP. XXXIX. v. 13. Et Nabuzeban & Rabfars. Prius nomen non est distrahendum in duo Nabu & Sefban, quod quidam faciunt: nec vltima illius littera est zeta, sed u liquida.

CAP. XL. v. 11. Et in filiis Ammon. Non scribas finibus quod est terminis, pro filiis.

CAP. XLI. v. 7. Ipse & viri qui erant cum eo. Non mutes singulari ipse in plurale ipsi.

CAP. XLII. v. 1. Et Iezonias filius Ofaie. Non est scribendum Ofaie vel Iosia pro Ofaie; sicut nec infra XLIII. v. 2. vbi legitur: Dixit Azarias filius Ofaie.

CAP. XLIV. v. 1. Verbum quod factum est per Ieremiam ad omnes Iudæos. Plerique libri habent duplex ad, Correctores prius mutarunt in per.

V. 4. Abominations huiuscemodi quam odiui. Non omittas postrema hæc verba quam odiui.

V. 9. Et mala vxorum eius. Non mutes singulare eius in plurale eorum.

V. 13. Et visitabo super habitatores terræ Aegypti. Non omittas præpositionem super.

CAP. XLVI. v. 6. Non fugiat velox. Alij libri habent futurum indicatiui fugiet.

CAP. XLVIII. v. 15. Et ciuitates eius succiderunt. Correctores emendarunt succiderunt, quod est, exciderunt, subuerterunt, pro eo quod quidam legunt succenderunt, quidam ascenderunt.

V. 18. Quoniam vastator Moab ascendit ad te, dissipauit munitiones tuas. Præterita non sunt in futura mutanda, ascendet, dissipabit.

V. 34. A Segor vsque ad Oronaim vitula contornante. Casus sexti vitula contornante, haudquamquam mutandi sunt in quartos vitulam contornantem: sicut nec contornante, quod est tertium annum agente, deprauandum est, addita s li-

tera contornante. Simile Isa. 15. v. 5.

V. 36. Propterea cor meum ad Moab quasi tibia resonabit. Retinendus est numerus pluralis tibiae, non substituenus singularis tibia, nec addendum nomen æris.

V. 45. Et flamma de medio Seon. Cane ne scribas Sion arcem Ierosolymitanam, pro Seon rege Amorrhæorum.

Sequitur: Et deuorabit partem Moab. Non mutes futurum in prateritum deuorabit.

CAP. XLIX. v. 2. Et erit in tumulum dissipata. Patres correxerunt tumulum, quod est, colliculum, pro eo quod vulgo legitur, addita t littera, tumulum, id est, turbam.

V. 6. Et post hæc reueriti faciam captiuos. Voci captiuos non praponas fugientes &.

V. 29. Formidinem in circuitu. Non subiicias pronomen eius.

V. 35. Et summam fortitudinem eorum. Legendum est nomen summam, constans duplici in medio, non verbum summam, futurum à sumo.

CAP. L. v. 12. Deserta, inuia, & arens. Non praponas & coniunctionem voci deserta.

V. 19. Et pascetur Carmelus & Basan. Scribendum est accusatiuo casu Carmelus, non nominatiuo Carmelus.

V. 39. Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis. Duplex mendum hinc sublatum est felicissima Romanorum Patrum diligentia; Vnum, quo pro faunis (quod nomen est demonum siluestrium, apud Ethnicos, affinium Satyris) scribebatur fatuis, id est, stultis: alterum, quo legebatur ficariis, à sicca quod genus est gladij, pro ficariis, à sicca arbore, Faunis, credo, vt alias Mercurio, amata.

V. 42. Crudeles sunt & immifericordes. Cane, scribas contrarium misericordes.

CAP. LI. v. 6. Quoniam tempus vltionis est à Domino. Nominatiuo vltionis non addas pronomen eius.

V. 15. Preparauit orbem in sapientia sua. Non praponas his verba & coniunctionem.

V. 27. Clangite buccina in gentibus. Pro gentibus, quod est, nationibus, nequaquam scribendum est montibus.

V. 52. Et visitabo super sculptilia eius. Pronomen eius non est commutandum cum nomine Babylonis.

V. 58. Murus Babylonis ille latissimus. Non est latissimus, quod est spatiosissimus, transpositis primis duabus litteris, commutandum cum altissimus, quod est, excelssissimus.

CAP. LII. v. 20. Et vitulos duodecim æreos. Non est omittenda coniunctio &.

V. 22. Et capitella super vtramque arca. Non facile mutandus est accusatiuus vtramque in ablatiuum vtraque.

Ibidem. Similiter columnæ secundæ & malogranata. Hæc verba Romani Correctores post alios addiderunt, quæ à multis libris omittuntur, de quibus legere licet Notationes nostras.

THRENI.

ET factum est, postquam in captiuitatem redactus est Israel &c. Hanc præfatiunculam, Patres iudicauerunt non esse omittendam, tametsi à quibusdam libris omittatur.

CAP. III. v. 17. Et repulsa est à pace anima mea. Non omittas illud à pace.

V. 21. Hæc recolens in corde meo, ideo sperabo. Coniunctionem ideo malè quidam diuidunt in duas dictiunculas in Deo.

V. 23. Noui diluculo. Pro masculino noui, quidam legunt femininum noua: sed spurium est, quod à quibusdam legitur noua es.

V. 28. Sedebit solitarius & tacebit, quia leuauit super se. Non addas alterum se, quod multi: Leuauit se super se.

CAP. IV. v. 14. Cumque non possent, tenuerunt lacinas suas. Non addas verbo possent infinitiuum intrare.

V. 17. Quæ saluare non poterat. Neque hic addas pronomen nos.

BARUCH.

CAP. I. v. 8. Cum acciperet vasa templi Domini. Non mutes singulare acciperet in plurale accipient.

V. 9. Et cunctos potentes. Correctores præstulerunt hæc lectionem, ei quæ habet & vincos & potentes, quamuis græco consonantea.

Ibidem. Et duxit eos vincos in Babylonem. Si-

militer hic addiderunt vincos, quamuis illud alij libri græco conformiter omittant.

V. 21. Quos misit ad nos. Quod sequitur in quibusdam libris & ad iudices nostros, supersuui.

CAP. II. v. 1. Qui iudicauerunt Israel. Non praponas præpositionem in nomini Israel.

V. 4. In omnibus populis. Non praponas his verbis coniunctionem &.

V. 22. Quod si non audieritis. Non interponas feceritis nec, inter non & audieritis.

V. 33. Et dominabuntur eius. Vitium typographicum est hic in autographo Romano, datiui pluralis eis pro genitiuo singulari eius s. terra.

CAP. III. v. 9. Vt scias prudentiam. Non mutes: singulare scias in plurale sciatis.

V. 13. Habitasset vtiq; in pace sempiterna. Vnam vocem sempiterna, malè quidam distrahunt in duas super terram.

V. 23. Negotiatores Merthæ & Theman. Egregia correctio, qua restitutum est nomen proprium Merthæ, pro appellatiuo terræ.

CAP. IV. v. 6. Sed propter quod in ira ad iracundiam prouocasti Deum. Nominatiuo ira non est addenda vox Dei.

V. 9. Audite confines Sion. Cane pro confines scribas ciuitates.

V. 16. Et abduxerunt dilectos viduæ. Legendum est abduxerunt, quod est separarunt, non adduxerunt, quod est contrarium, accedere fecerunt.

V. 20. Exui me stola pacis. Nequaquam scribendum est te pronomen secunda persona, pro me prima.

V. 25. Sed citò videbis perditionem ipsius. Non mutes singulare videbis in plurale videbitis.

CAP. V. v. 1. Eius quæ à Deo tibi est sempiterna gloriæ. Nec hic mutes genitiuos sempiternæ gloriæ in nominatiuos.

V. 3. Splendorem suum in te, omni qui sub celo est. Non est omittenda vox omni.

V. 6. Portatos in honore. Præferendum est ablatiuus accusatiuo honorem.

V. 8. Ex mandato Dei. Alij libri omittunt ex.

CAP. VI. v. 1. Ad abducendos captiuos in Babylonia. Participium futurum abducendos, non est mutandū in participium prateritum abductos.

V. 9. Et erogant illud in feteriplos. Neque hic accusatiuus semetiplos mutandus est in ablatiuum semetipsis.

V. 15. Non ergo timeritis eos. Non scribas venerimini pro timueritis.

V. 26. Sed sicut mortuis munera eorum illis apponentur. Cane pro munera, quod est dona, scribas humeri.

V. 46. Artifices etiam ipsi. Præferendum est artifices, ab arte dictum, ei quod alij legunt aurifices, ab auro.

V. 48. Cogitant sacerdotes apud se vbi se abscondant cum illis. Nec omittas apud se, nec comutes cum post se.

V. 56. Quibus hi qui fortiores sunt, aurum, & argentum, & vestimentum, quo operati sunt, auferent illis. Egregia correctio, qua nomen iniqui, quod vulgo scribitur, distractum est in dictiunculas duas hi qui, & id quod sequitur adnectitur ad perfectam sententiam præcedentem. malè enim quidam exordiantur periodum nouam ab his verbis aurum & argentum &c.

V. 58. Vel ostium in domo, quod custodit quæ in ipsa sunt. Multi libri, pro pronomine ipsa, scribunt nomen pace; pessimè.

V. 61. Perambulare vniuersum orbem. Non addas præpositionem in ante vniuersum.

V. 71. A purpura quoque & murice, quæ supra illos tincant, scietis itaque quia non sunt dii: Pro murice, alij legunt marmore. Patres præstulerunt murice, quod eiusdem generis murex cum purpura sit, marmor verò longè alterius generis.

Pro tincant, plerique habent teneant, malè; Patres emendarunt tincant, quo verbo à tinea derivato, Interpres significare voluit, tinea agentibus corrupuntur: nam & quæ græcè legitur vox τίνω, quæ putrescere denotat, proximè ad eos, quod est, tinea, accedit. est enim tinea, causa putrefactionis corruptionisq;. Videtur igitur loci sensus esse: Scietis quoque non esse deos (nam itaque vt græcè non legitur, ita videri possit superflue) vel à vestibus purpura muriceq; tinctis, quas induuntur & gestant, quibus etsi splendidissime sint ornati, non valent tamen eas, etiam dum suo corpori sunt impostæ, seruare integras, quin tinea occupantibus marcescant ac putrescant. Est ergo obseruatum dignissima huius loci restitutio.

EZECHIEL.

CAP. I. v. 5. Et in medio eius similitudo. *Patres praterunt in ei quod in aliis libris legitur ex.*

V. 13. Et similitudo animalium, ad spectus eorum. *Non interponas coniunctionem & ante ad spectus.*

CAP. II. v. 3. Ipsi & patres eorum praterunt. *Non omittas pronomen ipsi.*

CAP. V. v. 7. Et iuxta iudicia gentium, quae in circuitu vestro sunt, non estis operati. *Non est omissenda negatio non praeposita verbo estis.*

CAP. VI. v. 9. Super malis quae fecerunt. *Patres praterunt perfectum plusquamperfecto fecerunt.*

V. 11. Quia gladio, fame & peste ruituri sunt. *Hoc loco coniunctionem quia praterunt relatiuo qui.*

CAP. VII. v. 7. Venit contritio super te. *Hic similiter praterunt contritio, eis qua legitur in quibusdam libris contractio & contractio; ut infra v. 10. Egressa est contritio.*

V. 18. Et accingent se ciliis. *Error hic est typographicus in exemplari Romano, ubi singulare accingent excusum est pro plurali accingent.*

CAP. IX. v. 6. Parvulum & mulieres. *Alij legunt numero plurali parvulos, sed singularis est merito preferendus.*

CAP. XI. v. 15. Fili hominis, fratres tui, fratres tui. *Non est omissendum alterum, sed repetendum est fratres tui.*

V. 21. Quorum cor post offendicula. *Non addas coniunctionem autem.*

CAP. XII. v. 4 & 7. Quasi vasa transfugiantis. *Participium potius dedisse videtur Interpretes, quam nomen transfugationis. vide Notationes.*

V. 13. Et extendam rete meum super eum. *Non omittas coniunctionem &.*

V. 25. Et quodcumque loquutus fuero verbum, fiet & non prolongabitur amplius. *Coniunctio copulativa &, qua postponitur verbo fiet, nequaquam praeposenda est.*

CAP. XIII. v. 18. Vae quae consuunt puluillos sub omni cubito manus. *Retinendum est femininum quae, non substituendum masculinum qui.*

CAP. XVI. v. 10. Et ealeceui te ianthino. *Pro ianthino, alij legunt hyacintho, alij hyacinthino. vide Exod. 25. v. 5.*

V. 13. Et polymito & multicoloribus. *Vox vna multicoloribus, non est dividenda in duas multicoloribus.*

V. 18. Et operuisti illas. *Correctores hanc lectionem praterunt alteri, quae habet & vestita es eis.*

V. 27. Et auferam iustificationem tuam. *Quidam libri, explicationis ergo, ut arbitror, pro iustificationem tuam, scribunt iustitiam tuam.*

CAP. XVII. v. 8. In terra bona super aquas multas plantata est. *Non praeponas his verbis relatiuum quae.*

CAP. XVIII. v. 2. Et dentes filiorum obstupescunt. *Quidam libri, praesenti, scribunt praeteritum obstupuerunt.*

V. 19. Et dicitis, Quare non portauit filius iniquitatem patris? *Non mutes praeteritum portauit in futurum portabit.*

CAP. XIX. v. 1. Et tu assume planctum. *Non addas fili hominis.*

CAP. XX. v. 20. Et sciatis quia ego sum Dominus Deus vester. *Pro vt sciatur, Correctores scripserunt & sciatis.*

V. 36. Sicut iudicabo vos, dicit Dominus Deus. *Non omittas nomen Deus.*

CAP. XXI. v. 19. De terra vna egredientur ambae. *Legendum est ambae genere feminino, non ambo masculino.*

V. 22. Vt eleuet vocem in vlulatu. *Non mutes vt causatiuum in & copulatiuum.*

V. 30. In loco in quo creatus es. *Nec hic mutes sextum casum loco in quarum locum.*

CAP. XXII. v. 27. Et auare adfectanda luera. *Alij pro verbo composito adfectanda scribunt simplex sectanda.*

V. 28. Et diuinantes eis mendacium. *Pronomen pluralis eis, nec omissendum est, nec vertendum in singulari ei.*

V. 29. Populi terrae calumniabuntur calumniam. *Nominatiuus pluralis populi non est mutandus in singulari, sive accusatiuum populum, sive datiuum populo. Demum, accusatiuus calumniam non est vertendus in ablatiuum calumnia.*

CAP. XXIII. v. 9. Super quorum insanit libidine. *Retinendus est ablatiuus libidine, non substituendus accusatiuus.*

V. 15. Et tias tinctas in capitibus eorum. *Cae pro tinctas, legus vinctas, quod est ligatas, aut cinctas, quod circumdatas.*

V. 24. Multitudo populorum. *Non praeponas coniunctionem &.*

V. 33. Calice mæroris & tristitia, calice fororis tuae Samarie. *Correctores retinuerunt ablatiuum, pro eo quem alij legunt accusatiuum calicem.*

V. 34. Et vbera tua lacerabis. *Non omittas copulatiuum &.*

V. 45. Et sanguis in manibus eatum. *Quod subiungunt quaedam exemplaria & cum idolis suis fornicatae sunt, non est huius versus, sed solummodo versus 37. superioris.*

CAP. XXV. v. 7. Et scies quia ego Dominus. *Non mutes singulare scies in plurale scieris.*

V. 10. Filiis Orientis cum filiis Ammon. *Retinendus est dative filius, non mutandus vel in accusatiuum filios, vel in genitiuum filiorum, vel denique in nominatiuum filij. hac enim sunt variorum codicum vitia.*

CAP. XXVI. v. 10. Cum ingressus fuerit portas tuas. *Pro ingressus, quod est, intrauerit, caue scribas contrarium, egressus, exierit.*

CAP. XXVII. v. 13. Mancipia & vasa gregia aduexerunt populo tuo. *Melius est aduexerunt, quam quod alij legunt adduxerunt.*

V. 14. De domo Thogormæ. *Alij declinantes vocem scribunt Thogormæ.*

CAP. XXIX. v. 1. In anno decimo, decimo mense, vndecima die mensis. *Pro decimo mense, non scribas, numero ampliato, duodecimo mense; nec pro vndecima die, numero diminuto vna seu prima die. Lege Notationes nostras, si placeat.*

V. 20. Pro eo quod laborauerit mihi. *Pro numero singulari laborauerit, alij codices scribunt pluralem laborauerunt.*

CAP. XXX. v. 7. In medio ciuitatum desertarum. *Non mutes desertarum cum desolatarum.*

V. 12. Manu alienorum. *Retinendus est sextus casus numeri singularis manu, non substituendus quartus pluralis, addita praepositione, in, manus.*

V. 17. Iuuenes Heliopoles & Bubasti. *Codices impressi ferè scribunt Pubafti, prima litera existente p muta tenui, prout scribitur hebraice: sed manuscripti legunt Bubasti. Graeci enim Latineque, mutata tenui p in mediam b, vocarunt illam Aegypti ciuitatem Bubastus, nominatim Herodotus post Lxx.*

V. 21. Et fasciaretur linteolis. *Legendum est fasciaretur prima coniugatione, non fasciaretur quarta, quod in vsu non est.*

Sequitur: Vt cepto robore possit tenere gladium. *Non mutes vt causatiuum in & copulatiuum.*

CAP. XXXII. v. 8. Cum ceciderint vulnerati tui in medio terrae, ait Dominus Deus. *Hac verba Correctores huic versus ex manuscriptis exemplaribus addenda iudicauerunt, tamen si hebraice non legantur. De his legere licet Notationes nostras.*

V. 10. Horrore nimio formidabunt super te. *Quod subiungunt multi codices propter vniuersas iniquitates quas operatus es, Correctores praeteritum censuerunt.*

Ibidem. In die ruinae tuae. *Seruandum est pronomen secunda persona tuae, non substituendum tercia sua.*

V. 23. In nouissimis lacis. *Non mutes genitiuum singularem lacis, in datiuum pluralem lacis.*

V. 29. Et cum his qui descendunt in lacum. *Nec hic mutes praesens descendunt, cum praeterito descenderunt.*

V. 32. Quia dedi terrorem meum in terra videntium. *Sic emendarunt hunc locum Correctores, verbum dedi & pronomen meum, vtrumque scripserunt persona prima: quamuis complures libri scribant, vel vtrumque persona tercia, dedit, suum, vel solummodo pronomen eius: quae de re nos latius in Notationibus.*

CAP. XXXIII. v. 11. Conuertimini, conuertimini à vis vestris pessimis. *Iterandum est verbum conuertimini.*

CAP. XXXIV. v. 10. Vt vltra non pascant gregem. *Non addas pronomen meum.*

V. 26. Pluuia benedictionis erunt. *Non praeponas coniunctionem &.*

CAP. XXXVI. v. 4. Et desertis, parietinis. *Coniunctio & praeposenda est potius his verbis, quàm interponenda, prout docet vetera manuscripta.*

CAP. XXXVII. v. 16. Ioseph ligno Ephraim & cunctae domui Israel. *Correctores scripserunt ligno pro lignum, & datiuum domui pro domus.*

CAP. XXXVIII. v. 2. Contra Gog, terram Magog. *Non intericiuas coniunctionem copulatiuam & ante terram.*

CAP. XXXIX. v. 2. Et educam te. *Correctores emendarunt educam, quod est, exire faciam, pro eo quod est in libris, quibusdam seducam, quibusdam reducam.*

V. 9. Et baculos manuum & contos. *Clarius est genitiuus pluralis manuum, quam singularis manus.*

CAP. XL. v. 16. Et ante frontes pictura palmarum. *Non subiciuas caelata.*

V. 42. Super quas ponant vasa. *Pro futuro indicatiui ponent, correctum est ponant praesenti subiunctiui.*

V. 49. Et octo gradibus ascendebatur ad eam. *Non mutes pronomen femininum eam in masculinum eum.*

CAP. XLI. v. 25. Et sculpturae palmarum. *Non mutes plurale sculpturae in singulare sculptura.*

Sequitur: Sicut in parietibus quoque expressae erant. *Seruandum est femininum plurale expressae, non substituendum neutrum expressa.*

CAP. XLII. v. 6. Et vir qui itabat iuxta me dixit ad me. *Non omittas relatiuum qui, nec addas & coniunctionem ante dixit.*

CAP. XLIV. v. 12. Et portabunt iniquitatem suam. *Non mutes futurum portabunt in praeteritum portauerunt.*

V. 30. Vt reponat benedictionem domui tuae. *Nec hic mutes pronomen tuae secunda persona, in sua tercia.*

CAP. XLV. v. 7. Longitudinis autem iuxta vnamquamque partem. *Pro genitiuo longitudinis, quidam scribunt accusatiuum, quidam ablatiuum.*

V. 20. Et expiabis pro domo. *Non facile mutes singulare expiabis in plurale expiabis.*

V. 23. Et pro peccato hircum caprarum quotidie. *Non omittas To quotidie.*

CAP. XLVI. v. 11. Agnis autem. *Nominis agnis ne praeponas praepositionem de: quae & supra v. 7. simili profusus loco à nostris manuscriptis vnaumiter omittitur, ad stipulante vetere Epianorthote manuscripto, quem habemus.*

V. 16. Si dederit princeps domum alicui de filiis suis. *Cave scribas domum, quod est, ades, pro donum, munus.*

V. 20. Vt non efferant in atrium exterius. *Legendum est efferant vocali secunda, non offerant quarta; & casu accusandi atrium exterius, potius quam auferenti, atrio exteriori.*

CAP. XLVII. v. 10. Et stabunt super illas piscatores. *Retinendum est femininum illas, aquas, non substituendum neutrum illa.*

V. 12. Omne lignum pomiferum. *Alij libri habent fructiferum.*

CAP. XLVIII. v. 2. Et super terminum Dan. *Non mutes super in ad.*

V. 12. Eterunt eis primitiae de primitiis terrae. *Pro primitiis, non est scribendum primitiuis, sed eadem vox repetenda est.*

V. 17. Et ad orientem ducenta quinquaginta. *Adulterinum est quod quidam addunt milia.*

V. 22. Erit inter terminum Iuda & inter terminum Benjamin. *Præpositionem inter dissyllabam, nequaquam commutare oportet cum monosyllaba in, neutro loco.*

V. 28. Ad plagam Austri in meridie. *Retinendus est sextus casus meridie, non mutandus in quartum meridiem.*

V. 31. Et portae ciuitatis ex nominibus tribuum Israel. *Male scribunt quidam omnibus tribubus, pro ex nominibus tribuum, quod est, sortita nomina à nominibus tribuum.*

V. 33. Et portae tres, porta Simeonis vna. *Nequaquam omissendum illud & portae tres.*

DANIEL.

CAP. II. v. 23. Tibi Deus patrum nostrorum confiteor. *Alij pro nostrorum scribunt meorum.*

V. 27. Sapientes, magi, arioli, & aruspices. *Non praeponas & voci arioli.*

V. 29. In strato tuo. *Non scribas stratu quarta declinatione.*

V. 39. Et post te confurget regnum aliud minus

te, argenteum. *Non facile omittas rō argenteum.*
 V. 41. Partem testæ figuli. *Pro substantiuo testæ non substituas adiectiuum testæ.*
 CAP. III. v. 7. Et lympthonia & omnis generis mulcorum. *Non omittas prius &.*
 V. 12. Super opera regionis Babylonis. *Alij libri habent Babyloniam.*
 V. 14. Et statuum auream quam constitui. *Quidam libri legunt crexi pro constitui.*
 V. 31. In vero iudicio fecisti. *Non omittas præpositionem in.*
 V. 44. Confundantur in omni potentia tua. *Etsiam prototypon græcum duas habet dictiones, omni potentia, & quamquam non addat pronomen tua, visum est tamen Correctoribus addendum esse.*
 V. 52. Et laudabilis & gloriosus & super exaltatus in secula. *Non putant Correctores omittendum esse & gloriosus, quamuis græcè non addatur.*
 V. 67. Benedicite frigus & æstus Domino. *Legendum est æstus, oppositum frigoris; non æstas, oppositum hyemis.*
 V. 92. Respondit & ait. *Non addas rex, sed subaudiās.*
 V. 100. Et regnum eius regnum sempiternum. *Non omittas regnum secundo loco repetitum.*
Sequitur: Et potestas eius in generationem & generationem. *Non mutes priorem accusatiuum in ablatiuum generatione.*
 CAP. IV. v. 2. Et cogitationes meæ in strato meo. *Non scribas stratu quarta declinatione, sed strato secunda.*
 V. 6. Quoniam ego scio. *Quidam libri mutant coniunctionem quoniam in relationem quem.*
 V. 25. Omnia hæc venerunt. *Non omittas pronomen hæc.*
 V. 27. Nonne hæc est Babylon magna. *Non addas ciuitas.*
 V. 31. Et regnum eius in generationem & generationem. *Non mutes accusatiuos in ablatiuos generatione & generatione.*
 CAP. V. v. 1. Baltasar rex. *Codices manuscripti scribunt hoc modo, sequuti iuxta interpretes Lxx: codices impressi, mutato r aut th in s, ferè habent Balsasar, sequuti textum chaldeum.*
 V. 3. Tunc allata sunt vasa aurea & argentea. *Non facile omittas & argentea.*
 V. 23. Qui habet statuum tuum in manu sua. *Caue pro statuum, quod est, spirituum, scribas statuum.*
 V. 24. Articulus manus quo scripsit hoc. *Alij scribunt masculinum qui pro feminino qua.*
 CAP. VI. v. 4. Querebant occasionem vt inuenirent Danteli ex latere regis. *Triplex est hoc loco variorum codicum error. Quidam collocant vocem occasionem post verbum inuenirent: quidam pro datiuo Danieli scribunt accusatiuum Daniele, proq; inuenirent, ferè auferent vt euellere: denique quidam pro regis legunt regni. Et quamquam chaldaice sit regni, exemplaria tamen manus scripta loquuntur, ad Interprete versum esse regis.*
 V. 24. Qui accusauerunt Daniele. *Præteritum plusquam perfectum præferendum est perfectio.*
 CAP. VII. v. 22. Et iudicium dedit sanctis Excelsi. *Manuscripti libri scribunt genitiuum singularum excelis, qui non est mutandus in datiuum pluralem excelis, quod faciunt impressi quidam codices.*
 CAP. VIII. v. 2. Cum essem in Sufis. *Alij libri, præsertim typis excussis, seruat a terminatione chaldaica, scribunt Sufan.*
Ibidem. Quod est in Aelam regione. *Pro regione non substituas ciuitate.*
 V. 4. Cornibus ventilantem contra occidentem. *Non interijcias contra orientem &, post ventilantem.*
 V. 12. Robur autem datum est ei. *Non temerè omittas pronomen ei.*
 V. 14. Vsq; ad vesperam & manè, dies duo milia recenti. *Correctores iudicauerunt addendam vocem dies, vel claritatis causa.*
 CAP. IX. v. 23. Tu ergo animaduerte sermonem. *Melius est ergo quam autem.*
 CAP. X. v. 1. Anno tertio Cyri. *Non facile interponas vocem regni post tertio.*
 V. 17. Nihil enim in merentis virum. *Non omittas coniunctionem enim.*
 V. 20. Cum ego egrederer. *Legendum est pronomen ego, pro coniunctione ergo, qua in plerisque est libris.*
 CAP. XI. v. 41. Et multæ corruent. *Femininum multæ non est commutandum cum masculino multi.*

CAP. XII. v. 6. Et dixi viro, qui erat industu lineis. *Pro prima persona dixi, non temerè substitueda est tertia dixit.*
 CAP. XIII. v. 5. Et constituti sunt de populo duo fenes iudices. *Non omittas rō de populo.*
 CAP. XIV. v. 9. 10. In templum Bel. Et dixerunt sacerdotes Bel. *Alij declinantes scribunt Belis.*
 V. 12. Contemnebant autem quia fecerant. *Legendum est contemnebant potius quam confidebant.*
 V. 13. Rex posuit cibos ante Bel. *Correctores, claritatis causa, omiserunt &, quod multi libri præponunt voci Rex.*
 V. 24. Ille autem non est Deus viuens. *Non censuerunt Patres omittenda hæc verba, quamuis ab alijs exemplaribus græco conformiter omittatur.*
 V. 36. Daniel serue Dei, tolle prandium. *Idem iudicium est de hoc serue Dei.*
 V. 37. Et non dereliquisti diligentes te. *Præferendum est diligentes, ei quod quidam legunt querentes, aliunde, verisimile est, accepto.*
 V. 39. Ecece Daniel sedens in medio leonum. *Eadem ratio habenda est huius in medio leonum, qua illius de quo supra v. 24.*
 V. 40. Et extraxit eum de lacu leonum. *Similiter & huius de lacu leonum.*
 V. 42. Tunc rex ait: Paueant omnes habitantes in vniuersa terra Deum Danielis: quia ipse est saluator, faciens signa & mirabilia in terra, qui liberavit Daniele de lacu leonum. *Denique & huius 42. versus eadem est ratio, qui respondet eis qua leguntur supra v. 26. 27.*

O S E E.

CAP. I. v. 9. Et ego non ero vester. *Quidam libri addunt Deus aut Dominus; sed superflue.*
 CAP. II. v. 16. Et non vocabit me vltra Baali. *Alij scribunt Baalim, quod est plurale absolutum citra pronomen, & significat domini. Patres rectè, ablata postrema litera m, correxerunt Baali, quod est singulare cum pronomine prima persona, & veras Dominus meus, sed exosum Deonomen, quod idolis vulgò attribueretur.*
 V. 23. Et feminabo eam mihi in terra. *Non est mutandus ablatiuus terra cū accusatiuo terram.*
 CAP. V. v. 1. Et rete expansum super Thabor. *Non addas sic autem rete, sed subaudiās.*
 V. 7. Nunc deuorabit eos mensis cum partibus suis. *Caue legas, transpositis literis, masculinum patribus quod est genitoribus, pro feminino partibus.*
 CAP. VI. v. 5. Occidies in verbo oris mei. *Non præponas & coniunctionem.*
 CAP. VII. v. 5. Dies regis nostri. *Non est mutandus nominatiuus dies in ablatiuum die.*
 CAP. VII. v. 2. Me inuocabunt, Deus meus. *Retinendum est fururum, non substituedum præteritum imperfectum inuocabant.*
 CAP. IX. v. 7. Propter multitudinem iniquitatis tuæ & multitudinem auaritiæ. *Tam posteriore loco quam priore, scribendus est accusandi casus multitudinem (quidam enim libri posteriori loco habent casum nominandi multitudinem) sed pronomen tuæ, non perinde addendum est nomini auaritiæ, vt nomini iniquitatis.*
 CAP. X. v. 12. Seminate vobis in iustitia. *Nonnulli codices, obscura phrasim sensum explicare volentes, pro ablatiuo cum præpositione in, scribunt nudum accusatiuum iustitiam; alij complures, retentis accusatiuo & in præpositione, addunt veritate: In veritate iustitiam: sed prima lectio germana est.*
 V. 14. Qui iudicauit Baal in die prælij. *Pro iudicauit, quod est damnauit, non esse substituedum vindicauit, quod est, vltus est, docuimus in Notationibus.*
 CAP. XI. v. 12. Circumdedit me in negatione Ephraim. *Caue scribas negotiatione, id est, mercatu, pro negatione, quod est, abnegatione.*
Ibidem. Iudas autem testis descendit cum Deo, & cum sanctis fidelis. *Notatiuus singularis fidelis, haudquaquam mutandus est in ablatiuum pluralem fidelibus.*
 CAP. XII. v. 11. Si Galaad idolum, ergo frustra erant in Galgal bobus immolantes. *Quadruplex hoc loco variorum codicum vitium vitandus est. Primum, est eorum qui inter si & Galaad interponunt præpositionem in, qua subaudi potest, addi non debet. Alterum est eorum qui*

pro Galaad repetunt Galgal, quod est in posteriore parte sententia: Galaad vltra, Galgal citra Iordanem sita erat. Tertium, quo pro ergo coniunctione illatiua, scribitur tamè aduersatiua. Quartum est, quo verbum substantiuum erant, mutatur cum errant, errore non modico.

V. 12. Et seruauit Israel in vxorem, & in vxorem seruauit. *Multi codices legunt seruauit, quod est, ministravit, in sine vt in principio huius pericopes: verum, in principio quidem seruauit, in sine autem seruauit, quod est, custodiuit, scribendum esse, extra controuersiam esse debet.*

CAP. XIII. v. 6. Et leuauerunt cor suum. *Duas voces & leuauerunt, non contrahas in vnam, eleuauerunt.*

V. 10. Damihî regem & principes. *Seruandus est singularis numerus regem, non substituedus pluralis reges.*

V. 15. Adducet vrentem ventum Dominus. *Non præponas coniunctionem &.*

CAP. XIV. v. 6. Ero quasi ros, Israel germinabit sicut lilium. *Non est interijcienda & coniunctio inter ros & Israel, eo minus quod Israel coniungi possit cum ros.*

I O E L.

CAP. II. v. 14. Quis scit si conuertatur & ignoscat. *Non addas Deus.*
Ibidem. Sacrificium & libamen Domino Deo vestro. *Retinendum est pronomen secunda persona vestros, non supponendum prima, nostro.*
 CAP. III. v. 3. Et posuerunt puerum in prostibulo. *Præferendus est casus sextus quarto prostibulum.*
 V. 17. Habitans in Sion monte sancto meo. *Non est repetenda præpositio in ante monte.*

A M O S.

CAP. I. v. 1. Verba Amos qui fuit in pastoribus de Thecue. *Correctores dederunt nomen substantiuum pastoribus, pro eo quod alij legunt adiectiuo pastoralibus: denique addiderunt de præpositione ante Thecue.*

V. 6. & 9. Et super quatuor non conuertam eum. *Masculinum pronomen cum non esse commutandum cum feminino eam, docuimus in Notationibus.*

CAP. II. v. 13. Ecce ego stridebo subter vos. *Non mutes subter, quod est sub, in præpositionem contrariam super.*

CAP. III. v. 12. Et in Damasci grabato. *Hanc lectionem qua habet genitiuum Damasci & ablatiuum grabato, Patres non sine causa prætulerunt ei qua contra habet ablatiuum Damasco & genitiuum grabati, hoc modo: Et in Damasco grabati: quam licet ex Notationibus nostris intelligere.*

CAP. IV. v. 4. Et afferte manè victimas vestras. *Non mutes afferte in offerre, id est, vocalem primam a in quartam o.*

CAP. V. v. 17. Et in omnibus vineis erit planctus. *Caue scribas viis, quod est, itineribus, pro vineis, quod est, vineis.*

V. 26. Et portabis tabernaculum Moloch vestro. *Non interponas deo aut idolo inter Moloch & vestro.*

CAP. VI. v. 14. Qui lætamini in nihilo. *Alij, pro ablatiuo nihilo, scribunt nihili indeclinatum.*

CAP. VII. v. 1. Ecece serotinus post tersionem regis. *Nomen verbale femininum tersionem, Patres consulto prætulerunt masculino tonforem: vt & nomen gregis, necessario commutauerunt, demta prima litera, cum regis. Legat qui vult Notationes nostras.*

V. 3. Non erit, dixit Dominus. *Non est mutandum præteritum dixit, in præsens dicit. Idem obseruandum infra v. 6.*

V. 7. Hæc ostendit mihi Dominus. *Non addas Deus.*

CAP. VIII. v. 5. Quando transibit mensis. *Legendum est mensis, cuius initium Kalendæ, non mellis opposita sementi.*

V. 7. Iurauit Dominus in superbiam Iacob. *Correctores prætulerunt quartum casum sexto superbia.*

V. 9. Et erit in die illa, dicit Dominus Deus. *Non omittas vocem Deus.*

CAP. IX. v. 1. Non erit fuga eis: fugient, & non saluabitur ex eis qui fugerit. *Futurum plu-*

ale fugient, multi libri vertunt in singulare fugiet: ceterum, nullo modo est omittendum, nec est precedentibus iungendum, interposito relatiuo qui: Non erit fuga eis qui fugient.

V. 11. Et reedificabo illud. Retinendum est neutrum illud f. tabernaculum, non supponendum masculinum eum.

ABDIAS.

V. 11. In die cum stares aduersus eum. Non est omittendum pronomen eum.

V. 16. Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum. Non est mutandum verbum plurale bibistis, in singulare bibisti.

V. 20. Omnia loca Chananeorum. Patres adiderunt vocem loca.

IONAS.

CAP. I. v. 11. Quia mare ibat & intumescibat. Quod subiungunt quidam libri superceos, non est huius versiculi, sed decemiterij.

V. 12. Tempestas hæc grandis venit super vos. Patres addendum censuerunt verbum venit; pro quo quidam libri verbum substantiuum est legunt: nam alij neutrum habent.

MICHÆAS.

CAP. I. v. 11. Planctum domus vicina accipiet ex vobis. Non mutet nominatiuum vicina in genitiuum vicina.

V. 14. Domus mendacij in deceptione regibus Israel. Nominatiuus pluralis domus, non est vertendum in accusatiuum pluralem domos.

CAP. II. v. 5. In cætu Domini. Non subiicias ô Israel.

CAP. IV. v. 6. Et quam afflixeram. Non addas consolabor.

V. 8. Et tu turris gregis nebulosa filiæ Sion. Non mutet genitiuum filiæ in nominatiuum filia.

CAP. V. v. 3. Et reliquæ fratrum eius. Non omittas coniunctionem &.

V. 5. Et erit iste pax: cum venerit Assyrius. Quidam libri, inuerso verborum ordine, legunt, pro nominatiuo Assyrius, datiuum Assyriis, quem precedentibus iungunt hoc modo: Eterit pax Assyriis, cum venerit; sed male.

V. 9. Exaltabitur manus tua super hostes tuos. Non praponas coniunctionem &.

CAP. VI. v. 9. Et salus eritimentibus nomen tuum. Non est mutandum pronomen secunda persona tuum in tertiam suum vel eius.

V. 16. Et ambulasti in voluntatibus eorum. Legendum est voluntatibus, quod est, desideris, non voluptatibus, quod est, delectamentis.

CAP. VII. v. 17. Velut reptilia terræ perturbabuntur in ædibus suis. Ita emendatum Correctores, sequuntur Lxx, tamen si altera lectio, proturbabuntur de, quod est, eiciuntur ex ædibus suis, hebraeo similior sit.

Sequitur: Dominum Deum nostrum formidabunt. Pro formidabunt, quod est, pauebunt, non scribas desiderabunt, quod est, cupient.

NAHV M.

CAP. I. v. 12. Sic quoque attondent & petransibit. Non est mutandum singulare petransibit, in plurale petransibunt.

CAP. II. v. 4. In itineribus conturbati sunt: quadrigæ collisæ sunt in plateis. Masculinum conturbati, non est vertendum in femininum conturbate, iungendumq; cum quadrigæ.

V. 13. Et succendam vsque ad fumum quadrigas tuas. Non facile substituenndum est pronomen tertiam persone eius, pro secunda tuas.

CAP. III. v. 2. 3. Vox flagelli, & vox impetus rotæ, & equi frementis, & quadrigæ feruentis, & equitis ascendentis, & micantis gladij, & fulgurantis haste, & multitudinis interfectæ, & grauis ruina. Quidam libri, magnam horum nominum partem scribunt primo casu numeri pluralis, & quadrigæ feruentes, & equites ascendentes, & micantes gladij, & fulgurantes haste, & multitudinis interfectæ, & graues rui-

na: sed retinendus est ubique secundus casus numeri singularis.

V. 8. Numquid melior es Alexandria populorum. Non praponas prapositionem ab nomini Alexandria.

V. 13. Inimicis tuis ad apertione penduntur portæ terræ tuæ. Vna vox ablatiui casu ad apertione, non est distrahenda in duas ad apertionem: nam ad apertione penduntur, hoc est, aperiendo aperientur.

HABACVC.

CAP. I. v. 3. Videre prædam & iniustitiam contra me? & factum est iudicium & contradictio potentior. Ea quæ hic inseruntur à multis exemplaribus: Quare respicis contemptores, & taces conculcante impio iustitiam se: & facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducem? Patres superflue iudicantur: ut certè non sunt huius loci, sed infra v. 13. & v. 14, quod alias docuimus.

V. 17. Et semper interficere gentes non parceret. Alij libri, pro parceret, legunt cessat.

CAP. III. v. 3. Operuit cælos gloria eius. Quidam libri his verbis prapponunt Semper, positum pro hebraico Sela & græco diapalma: quod non magis hic sententiam ingreditur, quam faciat in Psalmis, ubi est frequentissimum. Idem accidit infra v. 9. ante ea verba: fluitios scindes terræ; & v. 14. ante illa: Maledixisti septris eius.

V. 8. Qui ascendes super equos tuos. Non mutet futurum ascendes in præsens ascendis.

V. 12. In furore obtupecias gentes. Non praponas his verbis coniunctionem &.

SOPHONIAS.

CAP. III. v. 17. Silebit in dilectione sua. Retinendum est pronomen tertiam persona sua, non substituenndum secundam tuam.

Sequitur: Exultabit super te in laude. Non praponas his verbis & coniunctionem.

AGGÆVS.

CAP. I. v. 12. Vocem Domini Dei sui. Non omittas Domini.

ZACHARIAS.

CAP. I. v. 9. Et dixit ad me angelus. Non addas Domini.

V. 12. Iste iam septuagesimus annus est. Non omittas aduerbium iam.

CAP. II. v. 8. Qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. Non facile mutandum est pronomen prima persona mei, in tertiam sui aut eius: qua de re lege Notationes.

CAP. III. v. 14. Isti sunt duo filij olei. Sequitur in multis libris splendoris, sed superflue: id vnde irrepserit, docent nostra Notationes.

CAP. V. v. 2. Ego video volumen volans. Non praponas aduerbium ecce pronomen ego.

V. 4. Et consumet eam. Non mutet pronomen femininum eam in masculinum eum.

V. 6. Hæc est oculus eorum. Nec hic, femininum hæc, in masculinum hic.

CAP. VII. v. 11. Et auerterunt scapulam recedentem. Retinendus est accusatiuus singularis recedentem, non substituenndus nominatiuus pluralis recedentes.

V. 12. Verba quæ misit Dominus exercituum. Pro Dominus non scribas Deus.

V. 13. Sicut locutus est & non audierunt. Non repetas aduerbium sicut ante non.

CAP. VIII. v. 4. Et viri baculus in manu eius. Non omittas non.

CAP. IX. v. 9. Et ascendens super asinam. Correctores praterulerunt femininum alinam masculino alinum.

V. 10. Et disperdam quadrigam ex Ephraim. Cauelagas dispergam à spargo, pro disperdam, quod est, destruum, à perdo.

CAP. X. v. 4. Ex ipso angulus. Cauet pro angulus scribas angelus, id est, vocalem secundam pro quinta.

CAP. XII. v. 3. Omnes qui leuabunt eam. Pro feminino eam, quod ad Ierusalem refertur, alij libri scribunt masculinum eum, quod ad lapidem.

V. 6. Et sicut facem ignis in feno. Mendam hic est typographicum in exemplari Romano, ubi faciem trissyllabum nomen, legitur pro dissyllabo facem, quod est, faculam, lampadem. Porro ut mendose quidam habent faciem, in alij facem, quod est, fasciculum.

V. 8. Sicut angelus Domini in conspectu eorum. Non mutet plurale eorum in singulare eius.

CAP. XIV. v. 4. Prærupto grandi valde. Non scribas quarta declinationis præruptu, id est, vocalem u quintam pro quarta.

V. 10. Et habitabit in loco suo. Alij legunt passuè habitabitur, sed minus rectè.

MALACHIAS.

CAP. I. v. 1. In manu Malachie. Non subiicias prophete.

V. 3. Et posui montes eius in solitudine. Non addas Seir ante montes.

CAP. II. v. 10. Quare ergo despici vnusquisque nostrum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum. Pronomina prima persona nostrum & nostrorum, non sunt mutanda in secundam vestrum & vestrorum.

V. 12. De tabernaculis Iacob. Pro plurali tabernaculis, non supponas singulare tabernaculo.

CAP. III. v. 5. Et qui calumniantur mercedem mercenarij, viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum. Quidam ante viduas prapponunt & humilium, ex græco acceptum; sed minus rectè: sicut & illi non rectè, qui omittunt & ante opprimunt.

V. 18. Et conuertermini & videbitis. Retinendum est futurum indicatiui conuertermini.

LIBER

MACHABÆORVM

PRIOR.

CAP. I. v. 11. Et exiit ex eistradix peccatrix. Nominatiuus femininus peccatrix, non est commutandus cum genitiuo neutro peccati.

V. 27. Virgines & iuuenes infirmati sunt. Non sunt prapponendi iuuenes virginibus.

V. 38. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi. Datiuus casus sanctificationi, non est mutandus cum genitiuo.

V. 51. In omnibus immundis. Pro adiectiuo immundis, non scribas substantiuum immunditiis.

V. 57. Quinto & quadagesimo & centesimo anno. Non omittas & centesimo.

CAP. II. v. 1. Sacerdos ex filiis Ioarib ab Ierusalem. Scribendum est Ioarib, ultima litera existente b secunda alphabeti; non Ioarim, ultima litera existente m secundam liquidarum.

V. 30. Et sederunt ibi ipsi & filij eorum. Non mutet plurale eorum in singulare eius.

Ibidem. Quoniam inundauerunt super eos mala. Alij libri scribunt indurauerunt, minus verisimiliter.

V. 31. Qui erat in Ierusalem. Retinendus est numerus singularis erat.

V. 42. Tunc congregata est ad eos synagoga Assidorum. Cauet reponas nomen generale Iudæorum, pro particulari Assidorum, quod aliis dicitur Eledorum.

V. 47. Quotquot inuenerunt in finibus Israel. Nomen Israel non est mutandum in pronomen eorum.

V. 64. Quia in ipsa gloriosi eritis. Quod quidam libri adiungunt post coniunctionem quia, cum feceritis quæ vobis præcepta sunt irlege à Domino Deo vestro, meritiò ut superfluum omisum est.

CAP. III. v. 8. Et perambulauit ciuitates Iuda. Non mutet preteritum perfectum in imperfectum perambulabat.

CAP. IV. v. 20. Et vidit Gorgias quod in fugam conuersi sunt sui. Correctores putarunt, non omittendas voces Gorgias & sui, quas multi omittunt.

Sequitur: Et succenderunt castra. Non mutet succenderunt cum succensa sunt.

V. 31. Et confundantur in exercitu suo. Seruandus est numerus pluralis confundantur, non surrogandus singularis confundantur.

CAP. V. v. 3. Eteos qui erant in Acrabathane. Plerique libri vocem Acrabathane, male scribunt omisa litera c, quæ tertia quidem est alphabeti, huius autem dictionis secunda.

V. 30. Et expugnarent eos. Alij legunt expugnabant.

V. 35. Et sumit spolia eius. *Non supponas verbum compositum assumit, pro simplici sumit.*
 V. 44. Cum omnibus qui erant in ipso. *Pro masculino qui, multi libri habent neutrum quæ. Grammaticum ambiguum est.*
 V. 56. Et Azarias princeps virtutis. *Correctores præulerunt singulare princeps plurali principes.*
 V. 60. Et facta est fuga magna in populo. *Correctores rectè emendarunt fuga, pro eo quod vulgo legitur plaga, quod amplius est.*
 CAP. VI. v. 7. Quam ædificauerat super altare. *Retinendum est singulare ædificauerat, non mutandum in plurale ædificauerant.*
 V. 17. Et vocauit nomen eius Eupator. *Alij, pro nominatio, scribunt accusatiuum Eupatorem.*
 V. 26. Ad arcem Ierusalem. *Non intericiat præpositionem in Aere Ierusalem.*
Ibidem. Et munitionem Bethsuram munierunt. *Neque hic ante Bethsuram.*
 V. 37. Et Indus magister bestiarum. *Insignis correctio, qua nomen Indus repositum est, pro eo quod vulgo scribitur aduerbio intus. Significatur super singulos elephantes, præter viros bellatores, fuisse Indum magistrum elephantis.*
 V. 57. Festinauit ire. *Alij præponunt coniunctionem &.*
 CAP. VII. v. 6. Et nos disperdit de terra nostra. *Pro disperdit, quod est, eiecit, non scribas disperdidit.*
 V. 7. Quod fecit nobis & regionibus regis. *Coniunctio & mutanda non est cum præpositione in.*
 V. 9. Et misit eum, vt videret exterminium quod fecit Iudas: sed & Alcumum. *Alij omittunt hæc verba, vt videret exterminium quod fecit Iudas: sed; quæ omnes legunt supra v. 7., unde & facile hic subaudiuntur.*
 V. 19. Et comprehendit multos ex eis qui a se effugerant. *Ita est in quibusdam veteribus manuscryptis: in alijs legitur contrarium qui ad se refugerant.*
 CAP. IX. v. 1. Apposuit Bacchidem. *Non interponas &.*
 V. 57. Et siliuit terra annis duobus. *Non facile addas voci terra nomen Iuda, etiamsi græcè addatur.*
 V. 61. Qui principes erant malitiæ. *Legendum est malitia, quod est, insidiarum, non militiæ, quod est exercitus, id est, legenda est a prima vocalis, non i tertia.*
 CAP. X. v. 13. Et reliquit vnusquisque locum suum. *Non omittas pronomen suum.*
 V. 20. Et vt amicus voceris regis. *Nec hic omittenda est coniunctio &.*
 V. 38. Et non obediunt alij potestati. *Non commutes alij cum aliene.*
 V. 45. Et ad extruendos muros Ierusalem. *Non præponas nomini Ierusalem præpositionem in.*
 V. 53. Et sedimus in sede regni eius. *Non est mutandum præteritii sedimus in præsens sedemus.*
 V. 54. Et dabo tibi dona & ipsi dignate. *Dua voces dignate, quod est decentia te, non sunt contrahenda in vnã, quod vulgo fit, dignitatem.*
 CAP. XI. v. 7. Qui vocatur Eleutherus. *Non surrogas imperfectum vocabatur in locum præsentis.*
 V. 37. In monte sancto, in loco celebri. *Non intericiat coniunctionem &.*
 V. 38. Quem contraxit ab insulis gentium. *Verbum compositum contraxit, non est mutandum in simplex traxit.*
 V. 39. Quoniam omnis exercitus murmurabat contra Demetrium. *Præteritum imperfectum non mutetur cum perfecto murmurauit.*
 V. 61. Et prædatus est ea. *Neutrum plurale, ea non est vertendum in femininũ singulare eam.*
 CAP. XII. v. 1. Et elegit viros. *Non est omittenda coniunctio.*
 V. 7. Ab Ario qui regnabat apud vos. *Patres legendam censuerunt Ario, prima litera alphabeti existente prima vocis, non Dario, præposita d, quarta alphabeti.*
Ibidem. Sicut rescriptum continet quod subiectum est. *Pro nomine composito rescriptum, non est substituendum simplex scriptum.*
 V. 9. Nos cum nullo horum indigeremus. *Non est addenda coniunctio enim.*
 V. 16. Numenium Antiochi filium & Antipatrem Iasonis filium. *Non omittas vocem filium repetitam.*
 V. 19. Et hoc est rescriptum epistolarum quod miserat Onie. *Præteritum plusquam perfectum miserat, non est mutandum in perfectum misit; multoq; minus datusum Onie in nominatiuum Onias.*

Sequitur v. 20. Arius rex Spartiarum Onie sacerdoti magno salutem. *Triplex correctio est hic obseruanda, ne in vetera vitia recidatur. Prima, nomen Arius, nec omittendum esse, nec augendum, siue litera vna Darius, siue syllaba Oniæ. Altera, nomen Onie legendum esse casu tertio, non primo Onias. Tertia, nullo modo hic addendum esse nomen Ionathæ.*
 V. 31. Ad Arabas, qui vocantur Zabadei. *Præfens vocantur, non est mutandum cum imperfecto vocabantur.*
 V. 36. Et exaltare altitudinem magnam. *Accusatiui altitudinem magnam, nullo modo vertendi sunt in ablatiuos.*
 V. 42. Vt extenderet in eum manus timuit. *Non est addenda coniunctio & ante timuit.*
 V. 52. Et eos qui cum ipso fuerant. *Retinendum est plusquamperfectum fuerant, non substituendum imperfectum erant.*
 CAP. XIII. v. 6. Natos quoque nostros. *Non scribas pronomen secunda persona vestros, pro prima nostros.*
 V. 11. Et eiecit his qui erant in ea, remansit illic ipse. *Pronomen ea nequaquam commutandum est cum nomine arce.*
 V. 15. Propter negotia quæ habuit. *Non sunt hæc verba è textu auferenda iudicio Correctorum.*
 V. 46. Sed secundum misericordias tuas. *Non subiungas & seruiemus tibi.*
 V. 50. Et clamauerunt ad Simonem vt dextras acciperent. *Non mutes pluralem numerum in singularem acciperet.*
 V. 51. Et cinyris & cymbalis. *Scribendum est cinyris vel cinnryis, vocali media ypsilon, nõ alpha.*
 V. 54. Quod fortis prelij vir esset. *Latinorum librorum quos vidi, quidam illud solum legunt, quod vir esset, græco consentaneè; quidam addunt quod vir fortis esset, quidem quod vir prelij esset: Correctores omnia copulanda iudicauerunt.*
 CAP. XIV. v. 2. Et adduceret eum ad se. *Correctores hæc verba ex veteribus manuscriptis addiderunt.*
 V. 27. Et hoc est exemplum scripturæ. *Nequaquam omittenda sunt hæc verba.*
 CAP. XV. v. 4. Volo autem procedere per regionem. *Non mutes numerum singularem in pluralem regiones.*
 V. 21. Si qui ergo pestilentes refugerunt. *Non commutes verbum compositum refugerunt cum simplici fugerunt.*
 V. 22. Et Attalo, & Ariarathi, & Arfaci. *Media vox quinque syllaba est, aut certè quadrisyllaba, Ariarathi, a nominatio Ariarathes: pro qua græcè legitur trisyllaba Arathæ; latinè a plerisque mendosè Arabæ.*
 V. 23. Et Lampaco & Spartiatis. *Pro Lampaco, alij latini libri, græco conformiter, habent Sampsamæ.*
Sequitur: Et in Delum, & in Myndum, & in Sicyonem, & in Cariam, & in Samum, & in Pamphyliam, & in Lyciam, & in Alicanassum, & in Coos, & in Siden, & in Aradon, & in Rhodum, & in Phaselidem, & in Gortynam & Gnidum. *Prima aliquot horum nominum propriorum, multi latini libri legunt tertio casu, omissa præpositione: Et Delo & Mydo &c. Ceterum Myndum scribendum est & Aradon, non Mydum & Arado, omissa litera n; Rursus Gortynam, non Cortynam: g septima, nõ tertia alphabeti litera c.*
 V. 24. Simoni principi sacerdotum & populo Iudæorum. *Vetera manuscripta addunt illud & populo Iudæorum.*
 V. 39. Et mandauit ei ædificare Gedorem. *Pro eo quod latini serè libri, græcis conformiter, legunt Cedronem, Romani Patres emendarunt Gedorem, tum hoc tum proximo versu 40.*

LIBER

MACHABÆORVM

POSTERIOR.

CAP. I. v. 1. Et qui in regione Iudææ. *Non mutes numerum singularem in pluralem regionibus, nec genitiuum Iudææ in ablatiuum Iudæa.*
 V. 14. Et vt acciperet pecunias multas. *Alij scribunt plurali numero acciperent.*
 V. 18. Vt & vos quoque agatis diem scenopægiæ. *Non addas festum.*

V. 32. Sed ex lumine, quod refulsit ab altari, consumpta est. *Non interponas & inter sed & ex.*
 V. 35. Atque alia munera & Quatuor harum vocum loco, nequaquam scribis vnã vocem innumera.
 CAP. II. v. 10. Sic & Salomon orauit, & descendit ignis de caelo, & consumit holocaustum. *Neutiquam omittenda est pericope ista, tametsi multi libri id faciant.*
 V. 11. Eo quod non sit comestum, quod erat pro peccato, consumptum est. *Pro comestum, in libris manuscriptorum serè est mundatum aut mandatum, sed malè, loco manducatum. Iam, quod quidam hic addunt verba Leuitici, ad quæ locus iste respicit, Cur non comeditis hostiam pro peccato in loco sancto, superfluum est. Demq; coniunctio &, quam præponunt multi libri verbo consumptum est, est omittenda.*
 V. 13. Et vt construens bibliothecam congregauit de regionibus libros, & prophetarum & Dauid. *Pro vt, multi libri habent qualiter, & pro construens, constituens; minus rectè. Pro regionibus, impressi libri, vt est græcè, serè legunt regibus: sed Patres præulerunt regionibus, quod est in libris manuscriptorum. Postremo & ante prophetarum, multi tollunt: Patres græco conformiter retinuerunt. Legat Lector Notationes nostras, si placet ipsi.*
 V. 14. Ea quæ deciderant per bellum. *Legendum est deciderant, quod est, dilapsa fuerant, non didicerat, a disco.*
 V. 23. Et leges quæ abolitæ erant restituerentur. *Præteritum abolitæ, alij libri mutant in futurum abolenda, consentaneè græco.*
 CAP. III. v. 1. Propter Oniæ pontificis pietatem. *Non interponas dispositionem &, ante pietatem.*
 V. 7. Quæ delatæ erant. *Non mutes femininum delatæ in neutrum delata.*
 CAP. IV. v. 11. Per Ioannem patrem Eupolemi. *Non præponas his verbis coniunctionem &.*
 V. 19. Sed in alios sumtus eas deputari. *Retinendum est femininum eas, non substituendum masculinum eos: quemadmodum & versus proximo, feminina non sunt commutanda cum neutris, ubi sequitur: Sed hæc ablata sunt quidem &c. propter præsentem autem datæ sunt. sermo est de drachmis.*
 V. 30. Eo quod Antiochi regis concubinæ dono essent dati. *Quod vulgè legitur Antiochi secundo casu generis masculini, Patres rectè emendarunt Antiochi, tertio casu generis feminini.*
 V. 35. Sed alia quoque nationes. *Non addas etiam vocule sed.*
 CAP. V. v. 2. Et hastis, quasi cohortes, armatos. *Multi, pro ablatiuo hastis, legunt accusatiuum hastas, & pro masculino armatos, femininum armatas; sed malè: retinenda est enim Patrum correctio.*
 CAP. VII. v. 1. Contigit autem & septem fratres. *Non est omittendum &.*
 V. 18. Nos enim propter nosmetipsos hæc patimur. *Non est mutandum plurale hæc in singulare.*
 V. 28. Peto nate. *Non interponas pronomen te, nec quidem addita præpositione a te.*
 CAP. VIII. v. 1. Cognatos & amicos. *Correctores indicauerunt non esse omittendum & amicos, tametsi græcè omittatur.*
 V. 33. Et cum epinicia agerent Ierosolymis. *Non præponas voci Ierosolymis præpositionem in.*
 CAP. IX. v. 2. Et tentauit exspoliare templum. *Alij scribunt numero plurali templa.*
 V. 9. Ac viuientis in doloribus carnes eius effluerent. *Seruandus est genitiuus singularis viuientis, non mutandus in nominatiuum pluralem viuentes.*
 CAP. X. v. 7. Qui prosperauit mundari locum suum. *Passiuum mundari non est vertendum in actiuum mundare.*
 V. 17. Et omnes simul non minus viginti milibus trucidauerunt. *Non addas quinque ad viginti.*
 V. 24. At Timotheus. *Non mutes coniunctionem aduersatiuam ac in copulatiuam &.*
Ibidem. Et congregato equitatu Asiatico. *Pro equitatu non scribas exercitu.*
 CAP. XI. v. 16. A Lysia quidem. *Vocula quidem non est augenda vna syllaba, ita vt sit liquident.*
 V. 18. Et quæ res permittebat concessit. *Quidam libri legunt pluralem numerum permittebant: sed prima persona concessi, nullo est modo admittenda.*
 V. 20. Per singula verbo mandauit. *Pro ablatiuo*

singulari verbo, non est scribendus accusatiuus pluralis verba.

V. 31. Vt Iudaei vtantur cibis & legibus suis. Retinendus est nominatiuus pluralis Iudaei, non substituendus ablatiuus Iudaicis.

V. 36. De quibus autem ad regem iudicauit referendum. Legendum est iudicauit, secunda vocis litera existente vocati quinta u, non tertia liquida u n, iudicauit.

CAP. XII. v. 16. Sanguine interfectorum fuerit videretur. Correctores egregie emendarunt vocem infectum, id est contaminatum, quae vulgo legitur, in interfectorum, quod est, occisorum.

V. 30. Quod modestè secum egerint. Caue, pro modestè, quod est, humaniter, legas contrarium modestè.

V. 43. Offerri pro peccatis mortuorum sacrificium. Alij libri solummodo legunt pro peccatis, non addunt mortuorum, sed relinquunt subaudiendum.

CAP. XIII. v. 3. Non pro patriae salute. Genitiuus substantiui patriae, non est mutandus in ablatiuum adiectiui patriae.

V. 15. Interfecit viros quatuor milia. Numerus quatuor minimè augendus est denario, ita ut sit quatuordecim.

V. 23. Mente confternatus, Iudaeos deprecans. Nominatiuus singularis confternatus, nequam commutandus est cum accusatiuo plurali confternatos.

CAP. XIV. v. 4. Super haec & thallos. Scribendum est thallos, tertia in principio & duplici in medio, quod est, ramos; non talos qua sunt ossa.

V. 9. Secundum humanitatem tuam peruulgatam omnibus. Non mutet peruulgatam in promulgatam, id est, uim m.

V. 14. Gregatim se Nicanori miscebant. Vox gregatim non est aegèda una syllaba cōgregatim.

V. 15. Qui populum suum constituit, vt in æternum custodiret. Plerique libri omittunt vt, sed melius vetera manuscripta, qua omittunt non tantum coniunctionem vt, sed etiam verbum custodiret, consentaneè graeco.

V. 21. Et singulis sellæ prolatae sunt & posita. Non addas propositiōnem a ante singulis.

V. 25. Quietè egit, communiterque viuebant. Legendum est communiter, quod est, in communi, non comiter, quod est, blandè.

CAP. XV. v. 32. Quam extendens contra domum sanctam. Seruandum est participium extendens, non substituendum verbum extenderat.

V. 37. Quod dicitur voce Syriaca. Non legas femininum quæ, pro neutro quod: non enim referitur ad diem, sed ad Adar.

MATTHÆVS.

AP. I. v. 2. Abraham genuit Isaac, Isaac autè genuit Iacob. Male à libris quibusdam additur autem post Abraham, & ab alijs tollitur post Isaac.

V. 18. Cùm esset desponsata mater eius Maria Ioseph. Retinendum est pronomen eius, non substituendum antecedens Iesu.

V. 23. Et vocabatur nomen eius Emmanuel. Germana lectio habet futurum plurale persona tertia vocabunt; non singulari persona, aut secunda vocabis, aut tertia vocabitur.

CAP. II. v. 1. 5. In Bethlehem Iuda. Legendum est Iuda vel Iudæ; non, addita una syllaba, Iudææ.

V. 23. Vt adimpleretur quod dictum est per prophetas. Non est commutandus numerus pluralis prophetas cum singulari prophetam.

CAP. III. v. 2. Appropinquauit enim regnum caelorum. Caue ne scribas futurum appropinquabit, loco prateriti. Idem obseruandum infra 4. v. 17.

V. 3. Hic est enim qui dictus est per Isaiam prophetam. Noli scribere de quo dictum est, pro qui dictus est.

V. 7. Quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira? Seruandum est prateritum, non verendum in futurum demonstrabit.

V. 12. Et congregabit triticum suum in horreum. Vt non est omittendum pronomen suum, ita addendum nomini triticum, non nomini horreum.

V. 15. Tunc dimisit eum. Iniuria omittunt à quibusdam libris hæc verba.

V. 16. Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua. Non sunt auferenda nomen Iesus & aduerbium confestim.

Ibidem. Et venientem super se. Interpres vertit se reciprocum, non ipsum.

CAP. IV. v. 4. Non in solo pane viuunt homines. Non mutet præsens viuunt, cum futuro viuert.

V. 7. Rursus scriptum est. Non iungas aduerbium rursus verbo præcedenti air.

V. 10. Tunc dicit ei Iesus: Vade Satana. Vt non est omittendum aduerbium tunc, ita non addendum retro ante post me, quod quidam aliunde huc adscripserunt.

V. 13. In Capharnaum maritima. Non addas ciuitate.

V. 15. Galilæa gentium. Non mutet primum casum Galilæa cum secundo Galilææ.

V. 16. Populus qui sedebat in tenebris. Germana huius loci scriptura est sedebat, non ambulabat.

V. 24. Et abiit opitio eius. Non scribas fama pro opinio.

CAP. V. v. 1. Videns autem Iesus turbas. Romani Correctores non iudicarunt omittendum nomen Iesus.

V. 11. Beati estis cùm maledixerint vobis. Non addas homines, quod non est huius loci, sed Luca 6. v. 22.

V. 20. Dico enim vobis. Non mutet enim coniunctionem causalem cum aduerbatiua autem.

V. 22. Omnis qui irascitur fratri suo. Non est addendum sine causa.

V. 30. Et si dextra manustua scandalizat te, abscede eam. Sic est in Sixtinis Bèbliis, ex veteribus manuscriptis, abscede, voce deducta à cado, pro eo quod alia habent abscede à scindo. Idem vsu venit infra 18. v. 8. & Mar. 9. v. 43.

V. 32. Et qui dimissam duxerit, adulterat. Caue ne omittas hanc pericopen, vt olim quidam.

V. 39. Sed si quis te percussit in dextram maxillam tuam. Nec hic omittas adiectiuum dextram.

V. 41. Vade cum illo & alia duo. Nec hinc denique auferas vocem alia.

V. 48. Sicut & pater vester caelestis perfectus est. Vox caelestis non est commutanda cum qui in caelis est.

CAP. VI. v. 4. Reddet tibi. Non est addendum in palam, quod olim fecerunt quidam.

V. 7. Nolite multum loqui, sicut ethnici. Redundat, quod sequitur in quibusdam libris, verbum faciunt.

V. 11. Panem nostrum super substantialem da nobis hodie. Non mutet super substantialem cum quotidianum.

V. 13. Sed libera nos à malo. Amen. Vt non est omittendum Amen: ita non addendum Quia tuum est regnum & potentia & gloria in secula seculorum.

V. 16. Vt appareant hominibus ieiunantes. Non supponas simplex pareant, pro composito appareant.

V. 25. Ne solliciti sitis animæ vestrae quid manducetis. Superfluum fuit, quod olim quidam addiderunt, neque quid bibatis.

V. 34. Sufficit dici malitia sua. Non est addendum enim.

CAP. VII. v. 1. Nolite iudicare, vt non iudicemini. Quod sequitur in quibusdam libris Nolite condemnare, vt non condemnemini, non est huius Evangelij, sed Luca 6. v. 37.

V. 4. Et conuersi dirumpant vos. Non addas & canes conuersi.

V. 11. Noctis bona data dare. Non est omittendum data.

V. 12. Vt faciant vobis homines. Non est addendum bona.

V. 14. Quam angusta porta & arcta via est. Non est legendum quoniam vel & pro quam.

V. 23. Discite à me qui operamini iniquitatem. Superfluit quod quidam addunt omnes.

V. 25. 27. Et descendit pluuia. Coniunctio auferenda non est.

CAP. VIII. v. 1. Cùm autem descendisset de monte. Non addas nomen Iesus.

V. 25. Et accesserunt ad eum discipuli eius. Non omittas discipuli eius.

V. 28. Et cùm venisset trans fretum. Vt non est addendum nomen Iesus, ita non mutandum singulare venisset cum plurali venissent.

V. 29. Venisti huc ante tempus torquere nos? Non est prapōnendum aduerbium cur.

V. 32. Et ecce impetu abiit. Vox magno, quam interijciunt quidam, non hic, sed Mar. 5. v. 13. ab interprete data est.

V. 33. Nunciauerunt omnia. Superfluit hæc, quod addunt quidam.

V. 34. Rogabant vt transiret. Similiter redundat hic eum.

CAP. IX. v. 1. Et ascendens in nauiculam transiit. Omittendum est nomen Iesus.

V. 5. Dimittuntur tibi peccata tua. Non auferas pronomen possessiuum tua.

V. 13. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Quod in nonnullis codicibus sequitur ad penitentiam, non est huius loci, sed Luc. 5. v. 32.

V. 18. Accessit & adorabat. Sic legendum, adorabat imperfectum, potius quam perfectum adorauit.

Ibidem. Impone manum tuam super eam. Non omittas pronomen tuam.

V. 25. Et tenuit manum eius. Quod sequitur in multis libris Et dixit Puella surge, non est huius loci, sed Luc. 8. v. 54.

V. 38. Vt mittat operarios in messem suam. Alij libri, pro mittat, scribunt eiciat.

CAP. X. v. 2. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Non est legendum hoc loco discipulorum, pro Apostolorum.

V. 3. Iacobus Alphæi. Non prapōnas & coniunctionem.

Ibidem. Et Thaddæus. Harum duarum vocum loco, quidam legunt sex Et Lebbaeus qui cognominatus est Thaddæus, sed non sunt latina editionis.

V. 4. Et Iudas Iscariotes. Non scribas Scariotes, omiſſa i litera initiali, tametsi ita sit in antiquis libris, & hoc & alijs Euangeliorum locis.

V. 7. Quia appropinquauit regnum caelorum. Caue ne mutet prateritum in futurum appropinquabit.

V. 8. Infirmos curate, mortuos suscite. Non temerè omittendum est posterius illud mortuos suscite.

V. 10. Dignus est enim operarius cibo suo. Pro cibo suo, quod scribunt quidam mercede sua, Luca est cap. 10. v. 7.

V. 13. Veniet pax vestra. Pax vestra reuertetur. Non mutet futura iudicatiui, veniet, reuertetur, cum imperatiui, veniat, reuertatur.

V. 22. Et eritis odio omnibus. Non addas hominibus.

V. 23. Fugite in aliam. Quod sequitur in nonnullis libris Et cùm in aliam persequerentur vos, fugite in tertiam, superfluit.

V. 26. Nihil enim est opertum, quod non reuelabitur, & occultum, quod non sciatur. Coniunctiua, reueletur, sciatur, sunt Luca cap. 12. v. 2.

V. 28. Qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Non est omittenda coniunctio & vel priori loco.

V. 39. Qui inuenit animam suam, perdet illam. Non mutet futurum indicatiui perdet, cum præsenti imperatiui perdat.

CAP. XI. v. 17. Cecinimus vobis. Interpres addidit tibiis, non hic sed Luc. 7. v. 32.

CAP. XII. v. 2. Quod non licet facere sabbatis. Non addas pronomen eis verbo licet.

V. 18. Ecce puer meus quem elegi. Male interponunt quidam nomen electus.

V. 20. Arundinem quassatam non confringet. Ex propheta sumtum est, quod quidam legunt, conteret.

V. 31. Spiritus autem blasphemia non remittetur. Caue ne nominatiuum blasphemia commutes cum genitiuo blasphemia.

V. 32. Qui autem dixerit contra Spiritum sanctum. Non repetas vocem verbum, sed subaudiatis è proximo.

V. 47. Foris stant quærentes te. Pro quærentes te, non scribas quærentes loqui tecum, aut quærentes te alloqui, sed ita intelligas.

CAP. XIII. v. 3. Ecce exiit qui seminat seminare, Non est hic addendum semen suum, quod Luca proprium est.

V. 8. Aliud cesticimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Non mutet numerum ordi-

nalem cum cardinali: Aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta.

V. 11. Vobis datum est nosse mysteria regni caelorum. *Plurale mysteria, Matthaei est; singulare, posteriorum Evangelistarum.*

V. 12. Qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. *Pro & quod habet, infra 25. v. 29. legitur & quod videtur habere.*

V. 14. Et adimpletur in eis. *Retinendum est, cum coniunctio copulativa, praesens indicatiui adimpletur: non substituentium, cum coniunctio causalis adimpletur, vel adimpleatur.*

V. 16. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestrae quia audiunt. *Non est mutanda coniunctio quia cum relatiui vel quae.*

V. 20. Qui autem super petrosam. *Non legas petram pro petrosam, substantiuum pro adiectiuo.*

V. 28. Visimus & colligimus ea? *Non addas igitur verbo vis.*

V. 33. In farinae satis tribus. *Luc. 13. v. 21. legitur quarto casu satis tria.*

V. 43. Qui habet aures audiendi, audiat. *Non omittas gerulium audiendi.*

V. 47. Et ex omni genere piscium congreganti. *Interpres addidit piscium, tametsi graece non legitur.*

V. 48. Elegerunt bonos in vasa. *Non addas pronomen sua, quod quidam.*

V. 51. Dicunt ei: Etiam. *Nec hic addas Dñe.*

CAP. XIV. v. 2. Hic est Iohannes Baptista. *Superfluit quem ego decollavi, quod sequitur in quibusdam libris.*

V. 3. Propter Herodiam uxorem fratris sui. *Non est latinae editionis, quod additur à quibusdam libris, nomen Philippi.*

V. 6. Saltauit filia Herodiadis in medio. *Quidam addunt tricinio, quae glossa est, non textus.*

V. 19. Discipuli autem turbis. *Superfluit quod quidam libri addunt dederunt: relinquunt enim intelligendum è proximo.*

V. 22. Et statim compulsi. *Seruandum est compulsi, quod est, coegit: non supponendum iussit, quod est, praecepit.*

V. 32. Et cum ascendissent. *Quidam numero singulari scribunt ascendissent, male.*

CAP. XV. v. 2. Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum. *Non est commutandus numerus singularis traditionem cum plurali.*

V. 31. Mutos loquentes. *Quod subiiciunt quidam libri debiles sanos, ex graeco adiectum est.*

V. 38. Erant autem qui manducauerunt. *Quidam libri praeterito plusquamperfecto legunt, manducauerant.*

CAP. XVI. v. 2, 3, 4. Facto vespere dicitis & caetera usque ad finem quarti versiculi, immerito olim à quibusdam omisa fuere.

V. 4. Faciem ergo caeli diiudicare nosis. *Non proponas nomen hypocritae.*

Ibidem. Nisi signum Ionae prophetae. *Non omittas nomen prophetae.*

V. 13. Quem dicunt homines esse filium hominis? *Non est addendum pronomen me, tametsi graece legitur.*

V. 23. Vade post me Satana. *Non scribas retro loco post me.*

CAP. XVII. v. 1. Et post dies sex assumit Iesus Petrum. *Non mutes praesens assumit cum praeterito assumit, ut neque mox, ducit cum duxit.*

V. 11. Elias quidem venturus est. *Subiiciunt quidam libri primum, ex graeco non dubium emendati.*

V. 24, 25. Didrachma. *Legendum est, neutro genere, numero plurali; non didrachmam, numero singulari generis feminini.*

CAP. XVII. v. 8. Abscede eum. *Similis locus supra 5. v. 30.*

V. 9. Bonum est tibi cum vno oculo in vitam intrare. *Non scribas vnum oculum habentem pro cum vno oculo.*

V. 12. Nonne relinquit. *Præferendum est praesens relinquit futuro relinquet.*

Ibidem. In montibus. *Non scribas in deserto, ex Luc. 15. v. 4.*

V. 16. Adhibe tecum adhuc vnum vel duos. *Non omittas adverbium adhuc.*

CAP. XIX. v. 5. Propter hoc dimittet homo patrem & matrem. *Non mutes dimittet cum relinquet, quod alterius est loci.*

V. 12. Qui seipso castrauerunt. *Quidam scribunt cunuchizauerunt.*

V. 14. Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire. *Marci est & Luca, quod transposi-*

tis verbis quidam habent: Sinite paruulos venire ad me, & nolite prohibere eos.

Sequitur: Talium est enim regnum caelorum. *Non est omittenda coniunctio enim.*

V. 18. Dicit illi: *Quae. Non est legendum nominatio casu ille, sed datus ille.*

V. 19. Et diliges proximum sicut teipsum. *Non est omittenda coniunctio &.*

V. 20. Omnia haec custodiui à iuuentute mea. *Romani Patres conseruant non esse omittendum illud à iuuentute mea, tametsi vetusta manus scripta omittant.*

V. 21. Vade, vende quae habes. *Noli legere: Vade & vende omnia quae habes, additis voculis & omnia.*

CAP. XX. v. 7. Ite & vos in vineam meam. *Non subicias Et quod iustum fuerit accipietis: est enim superioris versus quarti, non huius septimi.*

V. 15. Aut non licet mihi quod volo facere? *Interpres noster non addidit in meis, quod alij.*

V. 17. Duodecim discipulos. *Non addas pronomen suos.*

V. 21. Et vnus ad sinistram in regno tuo. *Non mutes vnus cum alius, quod Marci est.*

V. 25. Potestatem exercet in eos. *Non est legendum inter eos, ut quidam male, pro in eos.*

V. 28. Et dare animam suam redemptionem pro multis. *Non est praeposenda praepositio in nomini redemptionem.*

CAP. XXI. v. 1. Et cum appropinquassent Ierosolymis, & venissent Bethphage. *Non mutes numeros plurales in singulares, appropinquasset, venisset.*

Ibidem. Misit duos discipulos. *Non addas suos, quod ex Luca quidam.*

V. 3. Et confestim dimittet eos. *Sic legendum est, futuro tempore dimittet, non praesenti dimittit.*

V. 4. Hoc autem totum factum est. *Correctores non iudicant omittendum totum.*

V. 7. Et imposuerunt super eos vestimenta sua. *Non mutes pronome plurale eos cum singulari eum.*

V. 9. Hofanna filio Dauid. *Caue legas quintum casum ô filio, ut quidam, loco tertij filio.*

V. 17. Ibi que manit. *Superfluit quod subiiciunt quidam libri & docebat eos de regno Dei.*

V. 27. Ait illis & ipse. *Non est omittendum medium illud &, quod etiam graece legitur.*

Ibidem. Nec ego dico vobis. *Non est legendum futurum dicam, sed praesens dico.*

V. 28. Fili, vade, hodie operare in vinea mea. *Non mutes imperatiuum operare, cum infinitiuo operari, nec sextum casum cum quarto vincam meam.*

V. 31. Dicunt ei: Primum. *Non omittas pronomen ei, multoq; minus, pro primum, substituas contrarium nouissimum, quod olim quidam.*

Ibidem. Praecedent vos in regnum Dei. *Præferendus est quartus casus regnum, sexto regno.*

V. 32. Venit enim ad vos. *Non legas autem pro enim.*

V. 33. Et edificauit turrim. *Non addas in medio eius, quod quidam ex Ista, 5. v. 2.*

V. 37. Verberunt filium meum. *Quod quidam adiuicium aduerbiu forsitan, Luca est cap. 20. v. 13.*

V. 41. Qui reddant ei fructum. *Non mutes praesens coniunctiu reddant, cum futuro indicatiui reddent.*

CAP. XXII. v. 1. Dixit iterum in parabolis eis, dicens. *Non postponas pronomen eis participio dicens.*

V. 3. Et misit seruos suos. *Non commutes numerum pluralem cum singulari seruum suum, qui est Euangelij secundum Lucam, cap. 14. v. 17.*

V. 4. Tauri mei & alticia occisa sunt. *Non omittas verbum substantiuum sunt.*

V. 13. Ligatis manibus & pedibus eius. *Non proponas pedes manibus, quod quidam.*

V. 14. Multi enim sunt vocati. *Non est legendum autem aduersatiuum, pro enim rationali.*

V. 15. Ut caperent eum in sermone. *Non est substituentium antecedens Iesum, loco pronominis eum.*

V. 17. Licet censum dare Caesari, an non? *Non est mutandum actiuum dare cum passiuo dari.*

V. 30. Sed erunt sicut angeli Dei in caelo. *Correctores praeterunt futurum erunt, quod respondet praecedentibus, praesenti sunt.*

CAP. XXIII. v. 13. Vg autem vobis. *Non est omittenda coniunctio autem.*

Ibidem. Quia clauditis regnum caelorum ante homines. *Non substituitis pronomen qui pro coniunctioe quia.*

V. 14. Vg vobis Scribae & Pharisei hypocritae,

quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium.

Est hic versiculus videatur Marco & Luca proprius esse: non tamen iudicauerunt Corrotores hic expungendum esse.

V. 16. Quicumque iurauerit per templum. *Non addas Dei.*

V. 19. Caeci, quid enim maius est. *Non proponas hic stulti & quemadmodum supra v. 17.*

V. 21. Iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso. *Non est legendum antecedens templo pro relatiuo ipso.*

V. 25. & 26. Calicis & paropsidis. *Alij loco vocalis quartae scribunt primam parapsidis: utroque enim modo vox fertur. Simile infra 26. v. 23.*

V. 29. Qui edificatis sepulchra. *Hic qui legitur latine, tametsi graece sit coniunctio quia.*

V. 34. Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas. *Non adicias dico vobis post ideo.*

V. 37. Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. *Non addas pronomen suas.*

CAP. XXIV. v. 12. Et quoniam abundauit iniquitas. *Præteritum abundauit praesens futurum abundabit.*

V. 23. Ecce hic est Christus aut illic. *Non reponas ecce ante illic.*

V. 30. Cum virtute multa & maiestate. *Non est commutandum multa cum magna, quod Luca est.*

V. 33. Scitote quia prope est in ianuis. *Non est interijciendum & ante in ianuis.*

V. 34. Non praeribit generatio haec, donec omnia haec fiant. *Non est omittendum, vel posteriori loco, pronomen haec.*

V. 36. Neque angeli caelorum, nisi solus Pater. *Non interponas neque filius, quod Marco proprium est.*

V. 41. Duabns molentibus. *Subiiciunt multi latini codices Duo in lecto, vnus assumetur, & vnus relinquetur: sed non est Matthaei, verum Lucae, quemadmodum clare docuimus in Notationibus nostris in variis Bibliorum lectiones.*

V. 43. Qua hora fur venturus esset. *Non mutes optatiuum eicic cum indicatiuo est.*

V. 44. Quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est. *Quidam scribunt quia qua hora non putatis: sed illud Luca est cap. 12. v. 40.*

V. 47. Super omnia bona sua constituit eum. *Non omittas nomen bona.*

CAP. XXV. v. 12. Vigilate itaque. *Quod quidam libri adiungunt & orate, non est huius loci.*

V. 22. Ecce alia duo lucratus sum. *Sic legendum est hoc loco: nam vigesimi versus est verbum, non simplex, sed compositum, superlucratus.*

V. 27. Oportuit ergo te. *Non interponas & ante te.*

V. 31. Et omnes angeli cum eo. *Non addas pronomen eius nomini angeli.*

V. 41. Tunc dicet & his. *Omittenda est vox rex, quam quidam interijciunt.*

CAP. XXVI. v. 2. Et filius hominis tradetur ut crucifigatur. *Non est hic subiungenda interrogationis nota.*

V. 11. Me autem non semper habebis. *In aliis libris est futurum habebitis.*

V. 23. At ipse respondens ait. *Legenda est aduersatiua at non copulatiua &.*

V. 25. Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit. *Non est interponenda coniunctio & ante dixit.*

V. 28. Hic est enim sanguis meus. *Nequaquam commutes pronomen masculinum hic cum neutro hoc.*

Ibidem. Qui pro multis effunderetur in remissionem peccatorum. *Male quidam legunt vobis pro multis: nam vobis Luca est cap. 22. v. 20. Porro etsi graece sit praesens effunderetur: Latinus tamen Interpres futurum addidit; nec simplex fundetur, sed compositum effunderetur, quale est graece.*

V. 29. Sed sicut tu. *Non est addendum verbum vis.*

V. 40. Sic non potuistis vna hora vigilare mecum? *Quidam libri collocant interrogationis notam post aduerbium sic: nonnulli pro plurali potuistis, habent singulare potuisti; sed hoc quidem male.*

V. 45. 46. Ecce appropinquauit. *Neutro horum locorum commutandum est praeteritum appropinquauit cum futuro appropinquabit.*

V. 50. Amice, ad quid venisti. *Retinendum est quid interrogatiuum, non substituentium quod relatiuum.*

V. 53. An putas quia non possum rogare patrem meum. & exhibebit mihi modò. Hoc postremo loco legendum est adverbium modò, non reiiciendum in anteriora.

V. 59. Principes autem sacerdotum. Non commutes plurale principes, cum singulari princeps.

V. 61. Et post triduum reedificare illud. Nec hic commutes verbum compositum reedificare cum simplici edificare.

V. 63. Situ es Christus filius Dei. Non addas viui, quod est alterius loci, supra 16. v. 16.

V. 67. Alij autem palmas in faciem eius dederunt. Non subiungas alapas pro palmas.

V. 71. Vidit eum alia ancilla. Non est omittenda vox alia, v. 70. ut interprete data.

V. 72. Quia non noui hominem. Versu. 74. legitur, quia non nouisset hominem.

V. 73. Et post pusillum accesserunt. Non addas ad eum.

V. 75. Verbi Iesu quod dixerat. Non est legendum verbi quod dixerat ei Iesus, quod est Evangelij secundum Marcum.

CAP. XXVII. v. 3. Principibus sacerdotum & senioribus. Merito hic omiſsa est vox populi, ut infra v. 12.

V. 15. Vnum vincitum quem voluissent. Sic legendum est numero plurali, non singulari voluisset.

V. 17. Quem vultis dimittam vobis, Barabam, an Iesum qui dicitur Christus? Quidam olim adscripserunt Iesum etiam ante Barabam; sed male.

V. 32. Exeuntes autem. Ita legendum est verbum compositum exeuntes, non simplex euntes.

Ibidem. Hominem Cyrenaum, Non addas venientem obuiam sibi, aut venientem de villa, quod quidam ex Marco & Luca huc transtulerunt.

V. 33. Qui dicitur Golgotha. Quarta vocali, non prima, legitur secundam syllabam vocis Golgotha, libri meliores.

V. 37. Hic est Iesus. Non addas Nazarenus, hoc enim Iohanni proprium est cap. 19. v. 19.

V. 40. Vah qui destruis. Non est omittenda interiectio vah.

V. 42. Descendat nunc de cruce, & credimus ei. Non mutes praesens credimus in futurum credemus.

V. 43. Confidit in Deo: liberet nunc si vult eum. Pronomen cum adiunctum verbo vult, ex insigni Romanorum Patrum correctione, non est reiiciendum in anteriora, ita ut adiungatur verbo liberet, quod faciunt plerique libri.

V. 46. Eli, Eli. Non legas addita o vocali, Eloï, Eloï, hoc enim est Marci, illud Matthæi.

V. 61. Erat autem ibi. Non mutes singulare erat in plurale erant.

CAP. XXVIII. v. 3. Et vestimentum eius sicut nix. Singulare vestimentum, non veritas in plurale vestimenta, multoque minus addas facta sunt alba, quod non est huius loci, sed supra 17. v. 2.

V. 7. Et ecce praecedit vos in Galilaam. Non est mutandum praesens praecedit cum futuro praecedet.

Ibidem. Ecce praedixi vobis. Non legas tertiam personam sicut dixit vobis, quod Marci est cap. 16. v. 7.

V. 17. Quidam autem dubitauerunt. Non addas pronomen eorum.

V. 19. Euntes ergo docete. Non mutes ergo cum autem.

MARCVS.

CAP. I. v. 6. Et erat Iohannes vestitus pilis cameli. Legendum est numero singulari cameli, non plurali camelorum.

V. 7. Venit fortior me post me. Causa legas futurum veniet pro praesenti venit.

V. 10. Et spiritum. Non addas sanctum, quod frustra quidam.

V. 15. Et appropinquavit regnum Dei. Non est legendum futurum appropinquabit, sed praeteritum, ut secundum Matthæum.

V. 24. Venisti perdere nos? Non est addendum ante tempus, quod quidam hic adscripserunt ex Matth. 8. v. 29.

V. 27. Etiam spiritibus immundis imperat. Pro etiam, quaedam manuscripta legunt &, quod est aquivalens: quaedam neutrum legunt, male.

CAP. I. v. 1. Et iterum intravit Caphar-

naum post dies. Spurius est, quod additur in quibusdam libris, octo.

V. 2. Et conuenerunt multi. Non addas confestim.

Ibidem. Ita ut non caperet neque ad ianuam. Singulare caperet preferendum est plurali caperent.

V. 8. Iesus spiritu suo. Non legas sancto pro suo.

V. 16. Manducat & bibit magister vestes? Non facile omittas et magister vestes, etsi graece non legatur.

V. 22. Alioquin dirumpet vinum vtres, & vinum effunderet, & vtres peribunt. Non sunt mutanda futura, dirumpet, effunderet, cum praesentibus, tametsi graece lectis.

Sequitur: Sed vinum nouum in vtres novos mitti debet. Quod sequitur in quibusdam libris, & ambo conferuantur, est Evangelij secundum Matthæum.

V. 24. Ecce quid faciunt. Non addas discipuli tui.

V. 26. Nisi sacerdotibus. Nec hic addas solis, quod non est huius Evangelista.

Sequitur: Et dedit eis quicum eo erant. Denique nec hic addas alterum & ante qui.

CAP. I. v. 6. Exeuntes autem Pharisei statim. Non est proponendum adverbium statim nomini Pharisei.

V. 8. Et trans Iordanem. Non interijcis praepositionem de.

V. 9. Vt nauicula sibi deseruiret. Male legitur in quibusdam libris vt in nauicula sibi deseruirent, addita praepositione, mutatoq; numero singulari cum plurali.

V. 14. Et vt mitteret eos praedicare. Non addas Euangelium, quod quidam.

V. 21. Et cum audissent sui. Nequaquam addas discipuli, quod inepte quidam.

CAP. IV. v. 1. Et iterum cepit docere. Non interponas nomen Iesus.

V. 3. 20. Vnum triginta, vnum sexaginta, & vnum centum. Interpon, secundum Marcum vsus est numero cardinali, secundum Matthæum ordinali.

V. 10. Parabolam. Non mutes singulare plurali parabolam, nec addas exponere.

V. 19. Et sine fructu efficitur. Non est legendum numero plurali efficiuntur.

V. 20. Et vnum centum. Non addas qui habet aures audiendi, audiat.

V. 22. Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur. Non mutes manifestetur cum reueletur.

Sequitur: Nec factum est occultum, sed vt in palam veniat. Ex Matthæo, & praesertim Luca, correxerunt quidam, quod non in palam.

V. 24. Et adijciet vobis. Immerito omittuntur à quibusdam hac verba.

V. 28. Deinde plenum frumentum in spica. Pro frumentum non est scribendum fructum, nomen generale.

V. 29. Et cum produxerit fructus. Plerique omnes libri addunt pronomen se ante fructus.

V. 32. Et cum seminatum fuerit, ascendit. Male legitur in quibusdam libris natum pro seminatum, quod est, satum: nec minus male additur in arborem, quod ex Matthæo, aut potius Luca, huc esse adscriptum, indubium est.

V. 36. Assument eum ita vt erat in naui. Quidam codices lauii legunt erant numero plurium, sed male.

CAP. V. v. 8. Dicebat enim illi. Non est addendum Iesus, sed subaudiendum.

V. 11. Grex porcorum magnus, pascens. Quod subsequitur quibusdam in libris in agris, transfodiendum est.

V. 13. Grex praecipitatus est in mare ad duo milia. Non addas erant autem quasi, ante ad duo milia.

V. 15. Et veniunt ad Iesum. Non mutes praesens veniunt cum praeterito venerunt.

Ibidem. Vestitum & sanæ mentis. Non addas eum qui habuerat legionem, tametsi graece legatur.

V. 19. Et non admiste eum. Quidam, loco &, scribunt Iesus autem: quidam permittit loco admittit; verum hoc minus rectè.

V. 21. Et cum transscendisset. Non scribas ascendisset pro transscendisset.

V. 34. Ille autem dixit ei. Non est legendum nomen Iesus loco pronominis ille.

V. 35. Veniunt ab archifynagogo. Sic legendum est sexto casu, ex correctione Sixtina: non est ad-

dendum nuntij, nec scribendum quarto casu, mutata praepositione, ad archifynagogum.

V. 40. Et ingreditur vbi puella crataicens. Praefereendum est singulare ingreditur plurali ingrediuntur.

V. 41. Talitha cumi. Multi libri erroneè, pro talitha, tabitha scribunt, id est, b pro l, mutam pro liquida; sumta erroris occasione ex simili historia Act. 9. v. 40. Atqui voces diuerse sunt: nam tabitha, quod est Luca, capream; talitha, quod Marci, puellam significat; ipsis Evangelistis Interpretibus.

V. 42. Et obtulerunt stupore magno. Non interponas omnes.

V. 43. Et dixit dari illi manducare. Vt non est mutandum dixit cum iussit, ita non infinitiuis dari cum imperatio date.

CAP. VI. v. 3. Nonne hic est faber. Non est legendus genitiuus fabri, pro nominatiuo faber.

V. 5. Et non poterat tibi virtutem vllam facere. Marci est virtutem vllam; Matthæi virtutes multas, cap. 13. v. 58.

V. 11. Et quicumque non receperint vos nec audierint vos. Inimica omittunt libri quidam hac verba vos nec audierint vos.

V. 13. Et vngabant oleo multos aegros & sanabant. Pro actiua plurali sanabant, non est substituendum, vel passiuum sanabantur, vel singulare sanabat.

V. 21. Herodes natalis sui cenam fecit. Pro natalis sui, non supponas in natali suo.

V. 25. Petiuit, dicens. Non mutes praeteritum petiuit in praesens petit.

V. 27. Sed misit spiculator. Non addas confestim.

V. 28. Et decollauit eum in carcere, & attulit caput eius in disco. Nequaquam omittenda hac verba sunt.

V. 37. Date illis vos manducare. Non est negligendum pronomen vos.

V. 48. Et videns eos laborantes in remigando. Nō mutes participium videns cum praeterito vidit, CAP. VII. v. 3. Tenentes traditionem seniorum. Non mutes singulare cum plurali traditiones.

V. 4. Et à foro, nisi baptizentur. Non est adijciendum participium venientes voci foro.

V. 5. Pharisei & Scribae. Superflui participium dicentes, quod quidam subiungunt.

V. 8. Tenetis traditionem hominum. Praefereendum est singulare plurali traditiones.

V. 9. Benè irritum facitis praecipium Dei. Non est mutandum praesens facitis cum praeterito fecistis.

V. 19. Quia non intrat in cor eius. Neg. hic mutes praesens intrat in praeterito introiit.

V. 31. Ad mare Galilæae, inter medios fines Decapoleos. Non interponas que aut quod est inter.

V. 37. Et sturdos fecit audire & mutos loqui. Non est omittenda coniunctio & vel priori loco.

CAP. VIII. v. 1. Cum turba multa esset. Non addas cum Iesu.

V. 10. Venit in partes Dalmanutha. Pro Dalmanutha, non supponas Magedan, quod Matthæi est cap. 15. v. 39.

V. 12. Si dabitur generationi isti signum. Non est surrogandum adverbium non in locum coniunctionis si.

V. 19. Quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Non est his verbis proponenda coniunctio &, ex alijs plerisque libris.

V. 20. Quando & septem panes. Hic plures codices omittunt, mediam coniunctionem &, male.

V. 28. Iohannem Baptistam. Superfluit nomen alij, quod quidam proponunt.

V. 32. Cæpit increpare eum. Quod subiungunt quidam libri Dicens, Domine propitius esto tibi, nam hoc non erit tibi, redundat: Matthæi enim pronomen est.

V. 37. Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua. Hac secundum Marcum germana scriptura est; secundum Matthæum autem ista: Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? cap. 16. v. 26.

V. 38. Qui enim me confusus fuerit & filius hominis confundetur eum. Pro confusus fuerit & confundetur, verbis à confusione pro pudore accepta deductis, quidam vitiose scribunt, confesus fuerit, confitebitur, verba deducta à confessione, accepta pro agnitione. Errori causam dederit, cum insolens Interpretis phrasis, cum loca Matthæi 10. v. 32. & Luc. 12. v. 8.

Ibidem. Cum angelis sanctis. *Spurium est pronomen suis, quod quidam adijciunt, quidam pro sanctis substituant.*
 V. 39. Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus &c. Recte Correctores Romani versiculum hunc adiunxerunt octavo capiti, à quo plerique codices inchoant caput novum, minus congrue.
 CAP. IX. v. 1. Et post dies sex assumit. *Non mutes præsens præterito assumit.*
Ibidem. Et ducit illos in montem excelsum scorsum solos. *Malè est in quibusdam codicibus primus casus solus pro quarto solos.*
 V. 4. Et, faciamus tria tabernacula. *Quidam omittunt & coniunctionem, malè.*
 V. 14. Et accurrentes salutabant eum. *Sic legendum est prima vocali, non quarta occurrentes, quod est, currentes obitiam.*
 V. 18. Qui respondens eis dixit. *Non mutes plurale eis cum singulari ei.*
 V. 31. Qui cum domi essent. *Neque hic mutes plurale essent singulari esset.*
 V. 34. Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus. *Non addas quasi ante omnium.*
 V. 36. Non me suscipit, sed cum qui misit me. *Redundat solum, quod quidam addunt ante suscipit.*
 V. 39. Qui enim non est aduersus vos, pro vobis est. *Non sunt substituenda pronomina prima persona, nos, nobis, pro secunda, vos, vobis.*
 V. 40. Calicem aquæ. *Non addas frigida, quod Matthæi est cap. 10. v. 42.*
 V. 43. Abscide illam. *Non corrigas, addita n ltera abscinde. vide Matth. 5. v. 30.*
 V. 48. Omnis enim igne salietur. *Non est interponenda vox homo.*
 CAP. X. v. 5. Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis. *Non addas Moyses.*
 V. 7. Propter hoc relinquet homo patrem suum. *Non præponas his verbis & dixit, quod Matthæi est cap. 19. v. 5.*
 V. 11. Adulterium committit super eam. *Caue ne pronomen eam commutes cum nomine terram.*
 V. 15. Quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus. *Quidam malè pro regnum substituant verbum siue sermonem.*
 V. 17. Et cum egressus esset in viam. *Non mutes casum quartum cum sexto via.*
Ibidem. Rogabat eum: Magister bone. *Non intericiat participium dicens.*
 V. 20. Magister hæc omnia obseruauit. *Non hic addas epitheton bone.*
 V. 28. Et cepit ei Petrus dicere. *Superfluit aduerbium post hæc, quod additur à quibusdam.*
 V. 32. Et sequentes timebant. *Non addas pronomen eum, multoq; minus supponas dicebant pro timebant.*
 V. 35. Vt quodcumque petierimus. *Merito omissum est à te, quod subiungunt quidam.*
 V. 38. 39. Baptismo quo ego baptizor. *Non mutes baptismo casum sextum, in quartum baptismum aut baptisma, quod multi.*
 V. 40. Non est meum dare vobis. *Romani Patres non iudicauerunt auferendum pronomen vobis.*
 CAP. XI. v. 1. Et cum appropinquarent Ierofolymæ. *Retinendus est numerus pluralis, non substituendus singularis appropinquaret.*
Ibidem. Mittit duos ex discipulis suis. *Non mutes præsens mittit cum præterito misit.*
 V. 2. Inuenietis pullum ligatum. *Vocipullum non addas asina, ex Luca.*
 V. 3. Et si quis vobis dixerit. *Superfluit aliquid, quod quidam addunt.*
 V. 5. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. *Legendum est dicebant, numero plurali, non dicebat singulari.*
 V. 6. Et dimiserunt eis. *Alij pro tertio casu eis legunt quartum eos.*
 V. 18. Timebant enim eum. *Non mutes coniunctionem causalem enim, cum aduersatiua verò.*
 V. 22. Habere fidem Dei. *Malè à quibusdam libris omittitur vox Dei.*
 V. 23. Tollere & mittere in mare. *Nequaquam mutanda sunt imperatiua passiva cum actiua: tolle & mitte.*
 V. 33. Et respondens Iesus ait illis. *Non omittas coniunctionem & præpositum.*
 CAP. XII. v. 1. Et circumdedit sepem. *Non addas pronomen ei.*
 V. 14. Nec enim vides in faciem hominum.

Vt non est omittenda præpositio in, ita non mutandus numerus pluralis hominum in singularem hominis.
 V. 15. Qui sciens versutiam illorum. *Quidam libri, pro versutiam legunt stimulationem, ex alia versione.*
 V. 16. At illi attulerunt ei. *Hic legitur attulerunt, secundum Matthæum obtulerunt.*
Ibidem. Cuius est imago hæc & inscriptio? *Secundum Matthæum veritè supercriptio, hic inscriptio.*
 V. 25. Sed sunt sicut angeli in caelis. *Non est hic addenda vox Dei, quæ Matthæi est cap. 22. v. 30.*
 V. 34. Et nemo iam audebat eum interrogare. *Non addas amplius.*
 CAP. XIII. v. 19. Erant enim dies illi tribulationes tales. *Legendus est nominatiuus pluralis tribulationes, non genitiuus singularis tribulationis.*
 V. 20. Breuiabit dies. *Præteritum præferendum est futuro breuiabit.*
 V. 22. Et dabunt signa & portenta. *Hic portenta, secundum Matthæum prodigia, legit latina editio incorrupta.*
 V. 26. Venientem in nubibus. *Non addas caeli.*
 V. 28. Cognoscitis quia in proximo sit æstas. *Non mutes indicatiuum cognoscitis cum imperatiuo cognoscite.*
 CAP. XIV. v. 2. Dicebant autem: Non in die festo. *Præferenda est coniunctio autem coniunctio causalis enim.*
 V. 3. Et cum esset Bethania. *Vt non est addendum nomen Iesus, ita non omittendum Bethania.*
Ibidem. Vnguenti nardi spicati pretiosi. *Retinendum est spicati à spica deductum, non mutandum cum pistici, à pistis.*
 V. 4. Et dicentes: Vt quid perditio ista? *Non est omittenda copulatiua &.*
 V. 7. Semper enim pauperes habebis vobiscum. *Præsens habebis non est hic mutandum in futurum habebitis; ut nec in verbis sequentibus Me autem non semper habebis.*
 V. 8. Quod habuit hæc, fecit. *Caue ne scribas neutrum hoc pro feminino hæc.*
Sequitur: Præuenit vngere corpus meum in sepulchram. *Seruandus est quartus casus sepulchram, non variandus in sextum.*
 V. 14. Vbi est refectio mea? *A quibusdam libris additur & diuerforium meum: quod ex Luca huc transcriptis sciolorum, ignorans eiusdem rei alteram esse interpretationem.*
 V. 21. Si non esset natus. *Sic lege secundum Marcum; secundum Matthæum autem, si natus non fuisset.*
 V. 25. De hoc genimine vitis. *Multi antiqui codices omittunt pronomen hoc.*
 V. 27. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista. *Non auferas in me.*
Ibidem. Et dispergaturous. *Non est addendum gregis, quod Matthæi est cap. 26. v. 31.*
 V. 29. Et si omnes scandalizati fuerint in te. *Non est omittendum postremum in te.*
 V. 34. Sustinete hic & vigilate. *Non addas mecum, quod non est huius loci, sed Matth. 26. v. 38.*
 V. 37. Non potuisti vna hora vigilare? *Nechuius loci est mecum, sed Matth. 26. v. 40.*
 V. 43. A summis sacerdotibus & scribis. *Non est præponendum vel addendum participium misit.*
 V. 47. Vnus autem quidam de circumstantibus. *Non omittas pronomen quidam.*
 V. 52. At ille reiecta findone. *Non mutes reiecta cum reiecta.*
 V. 53. Et coquerunt omnes. *Non interponas in vnum.*
 V. 55. Quarebant aduersus Iesum testimonium. *Non addas falsum, quod solius Matthæi est cap. 26. v. 59.*
 V. 58. Ego dissoluam templum hoc. *Non commutes futurum cum præsentem dissoluo.*
Ibidem. Et per triduum. *Quidam legunt & post triduum: sed Matthæi est post cap. 26. v. 61., Marci per.*
 V. 68. Et gallus cantauit. *Non est addenda vox statim, quæ est alterius loci.*
 V. 69. Rursus autem cum vidisset illum ancilla. *Vox alia, quam hic addunt quidam codices, ex Matthæo accepta est, cap. 26. v. 70.*
 CAP. XV. v. 6. Vnum ex vinctis. *Hæc est lectio editionis nostræ secundum Marcum: nam secundum Matthæum est vnum vinctum.*
 V. 8. Sicut semper faciebat illis. *Malè suppletur*

hic locus in quodam manuscripto per diem solemnem, vt dimitteret vnum vinctum.
 V. 15. Et tradidit Iesum. *Non hic addas pronomen eis.*
 V. 20. Vt crucifigerent eum. *Non hic omittas pronomen eum, quamuis minus necessarium.*
 V. 25. Erat autem hora tertia. *Caue scribas sexta pro tertia.*
 V. 29. Et in tribus diebus recedificas. *Non addas pronomen illud, sed subaudias.*
 V. 40. Erant autem & mulieres. *Nec addendum est aduerbium ibi, nec legendum est sibi pro &.*
 V. 44. Interrogauit eum. *Non est legendum præteritum imperfectum interrogabat, pro perfecto.*
 CAP. XVI. v. 7. Quia præcedit vos in Galilaam. *Non magis hic quam secundum Matthæum, mutandum est præsens præcedit, cum futuro præcedet.*
Ibidem. Sicut dixit vobis. *Caue legas primam personam dixi pro tertia dixit, tamen si Matthæus scribat Ecce prælixi vobis.*
 V. 9. Surgens autem manebit. *Non addas Iesum.*
 V. 14. Nouissimè recumbentibus illis vndecim apparuit. *Nec hic addas nomen Iesus; ut nec paulo post à mortuis, ubi dicitur qui viderant eum resurrexisse.*

LUCAS.

CAP. I. v. 8. Cum sacerdotio fungeretur. *Non addas Zacharias.*
 V. 28. Aue gratia plena. *Non est interponendum nomen Maria.*
 V. 30. Inuenisti enim gratiam apud Deum. *Non est omittenda coniunctio enim, nec mutandum Deum cum Dominum.*
 V. 35. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum. *Non est auferendum medium illud ex te.*
 V. 54. Recordatus misericordie suæ. *Non mutes participium recordatus, cum verbo memorari.*
 V. 66. Quis putas puer iste erit. *Non mutes masculinum quis cum neutro quid.*
 CAP. II. v. 4. In ciuitate David. *Non omittas præpositionem in.*
 V. 7. Quia non erat eis locus in diuerforio. *Retinendum est pronomen plurale eis, non mutandum cum singulari ei.*
 V. 11. Quia natus est vobis hodie saluator. *Nec omittendum est secunda persona pronomen vobis, nec mutandum cum prima nobis.*
 V. 13. Multitudo militiae caelestis. *Pro militiae non substituas exercitus, nec coniungas vtrumque militiae gloriae exercitus.*
 V. 14. Gloria in altissimis Deo. *Non mutes altissimis cum excellis.*
 V. 15. Quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. *Nequaquam legendum est, quibusdam additis, Quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis.*
 V. 21. Vt circumcideretur puer. *Non omittas vò puer.*
 V. 26. Nisi prius videret. *Neque hic omittas aduerbium prius.*
 V. 33. Et erat pater eius & mater mirantes. *Interpres dedit singulare erat, non plurale erant: dixit, pater eius & mater, non, ut quidam coniungunt, Ioseph & mater eius.*
 V. 37. Et hæc vidua vsque ad. *Non est addendum verbum substantiuum erat.*
 V. 38. Qui expectabant redemptionem Israél. *Pro feminino redemptionem, nullo modo legendum est masculinum redemptionem.*
 V. 40. Et confortabatur. *Non addas spiritu.*
Ibidem. Et gratia Dei erat in illo. *Non substituas cum pro in.*
 V. 50. Et ipsi non intellexerunt verbum. *Non est omittendum vò verbum.*
 V. 51. In corde suo. *Non præponas participium confersens, quod quidam, acceptum ex versu superiori 19.*
 CAP. III. v. 9. Iam securis ad radicem arborum posita est. *Non mutes singulare radicem, cum plurali radices; multoq; minus plurale arborum, cum singulari arboris.*
 V. 16. Veniet autem fortior me. *Non addas, post me, quod Marci est cap. 1. v. 7.*
 V. 19. De Herodiade vxore fratris sui. *Non addas latinè Philippi.*
 V. 22. In te complacui mihi. *Pro prima persona complacui, est in alijs plerisque libris tertia complacuit.*

V. 31. Qui fuit Melea. Non scribas Melcha. media vocali e mutata in consonantem, mutam in quam aspiratam ch.

CAP. IV. v. 1. Regressus est à Iordane. Non est mutandum regressus est, quod est reuertit, cum egressus est sive exijt.

Ibidem. Et agebatur à spiritu in desertum. Non inutes à cum in, neque quartum casum desertum in sextum deserto.

V. 2. Et consummatis illis esuriit. Non addas postea.

V. 7. Tu ergo si adoraueris. Non hic addas prociens, quod ex Matthæo quidam.

V. 9. Super pinnam templi. Matthæi est pinnaculum, Lucae pinnam.

V. 14. Et regressus est Iesus. Ita legendum est regressus, quod est reuersus, non egressus aut ingressus. Simile supra v. 1.

V. 23. Quanta audiuimus. Non est pramittendum Dixerunt Pharisæi ad Iesum.

V. 27. Et nemo eorum mundatus est. Non addas à lepra.

V. 28. Et repleti sunt omnes in synagoga ira. Non est omittendum illud in synagoga.

V. 34. Scio te quis sis, sanctus Dei. Non est mutandum relatiuum quis in coniunctionem quia.

V. 36. Imperatimundis spiritibus. Non est aufereendum epitheton immundis.

CAP. V. v. 17. Et virtus Domini erat ad sanandum eos. Malè quidam libri pro eos pronome, legunt nomen infirmos.

V. 20. Quorum fidem vt vidit. Non addas nomen Iesus, tamen si syriacè legatur.

V. 22. Quid cogitatis in cordibus vestris. Quidam libri addunt mala, malè: nam Matthæi illud, non Lucae est.

V. 26. Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum. Nullo modo omittenda hæc sunt.

V. 32. Non veni vocare iustos. Non addas coniunctionem enim, quam quidam.

V. 35. Cum ablatu fuerit ab illis sponfus. Non hic præponas coniunctionem &.

CAP. VI. v. 4. Quos non licet manducare. Præferendum est præsens licet, præterito imperfecto licebat.

V. 10. Et restituta est manus eius. Non addas sanitati.

V. 11. Quidnam facerent Iesu. Non præponas præpositionem de ante nomen Iesu.

V. 17. Et descendens cum illis. Huius loco quidam legunt Et descendens Iesus de monte, quod ex officio ecclesiastico acceptum esse clarum est.

V. 24. Quia habetis consolationem vestram. Præferenda est coniunctio quia relatiuum qui.

V. 26. Væ cum maledixerint vobis homines. Nec post væ adicias alterum vobis; nec ante homines præponas omnes.

Ibidem. Secundum hæc enim faciebant pseudopropheta patres eorum. Vt non est omittenda coniunctio enim: ita nec vox prophetis substituenda est, pro contraria pseudopropheta, id est, falsis prophetis, quod quidam hic faciunt, ex loco simili supra v. 23.

V. 33. His qui vobis benefaciunt. Sic legendum est, non vt quidam, his qui vos diligunt.

V. 38. Eadem quippe mensura. Non legas verò pro quippe.

V. 42. Ipse in oculo tuo trabem non videns. Noli mutare participium videns cum verbo vides.

V. 45. De malorhelæuro. Non repetas cordis sui.

V. 46. Quid autem vocatis me. Non legas enim pro autem.

V. 48. Fundata enim erat supra petram. Non addas firmam.

CAP. VII. v. 3. Et saluaret seruum eius. Multi codices legunt sanaret.

V. 27. Hic est de quo scriptum est. Non addas enim, quod quidam ex Matthæo.

V. 28. Qui autem minor est in regno Dei. Secundum Matthæum est in regno caelorum.

V. 32. Cantauimus vobis tibis. Non est hic omittenda vox tibis, vt secundum Matthæum.

V. 33. Venit enim Iohannes. Non inutes enim cum autem.

V. 37. Quod accubisset in domo Pharisæi. Non est addenda vox Iesus.

V. 44. Et capillis suis terfit. Pro suis, non scribas capitis sui, tamen si ita sit græcè.

V. 45. Hæc autem ex quo intrauit. Retinenda est persona tertia intrauit, ex correctione Romana, nequaquam admittenda prima intrauit.

CAP. VIII. v. 3. Quæ ministrabant ei.

Singulare ei præfertur plurali eis, quod ab aliis legitur.

V. 4. Cum turba plurima conuenirent. Alij legunt numero singulari conuenirent.

V. 14. Nam qui supra petram, qui cum audierint. Non interponas hi sunt.

Ibidem. Qui ad tempus credunt. Præferendum est relatiuum qui coniunctio qui.

V. 18. Videte ergo quomodo audiat. Non est mutandum quomodo cum quid: hoc enim Marci, illud Lucae est.

V. 19. Et non poterant adire eum præ turba. Caue pro adire, quod est accedere, scribas audire, quod est exorire.

V. 23. Et complebantur. Spiritum est quod quidam codices legunt compellebantur seu cogebantur, pro complebantur, quod est, implebantur.

V. 29. Agebatur à dæmonio in deserto. Non mutes plurale deserta cum singulari deserto.

V. 40. Erant enim omnes expectantes eum. Coniunctio atiological enim non est mutanda cum aduerbium autem.

V. 46. Nam ego noui virtutem de me exiisse. Non addas & ante ego.

V. 49. Noli vexare illum. Non substituas magistram pro illum.

V. 55. Et iussit illi dari manducare. Non mutes passiuum dari in actiuum dare.

CAP. IX. v. 3. Nihil tuleritis in via. Non mutes casum sextum via in quartum viam.

V. 6. Circuibant per castella. Non est omittenda præpositio per.

V. 15. Et discubere fecerunt omnes. Quidam legunt & discubuerunt omnes.

V. 19. Et dixerunt: Iohannem Baptistam. Non est interponenda vox alij, qua Euangelij secundum Matthæum est.

V. 49. Quia non sequitur nobiscum. Non est addendum pronomen te verbo sequitur.

V. 50. Et ait ad illum Iesus. Non est mutandum singulare illum cum plurali illos.

Sequitur: Nolite prohibere. Non est præponendum Sinite illos &, id quod aliunde quidam huc adseruerunt.

Sequitur: Qui enim non est aduersum vos, pro vobis est. Non mutes pronomina secunda personæ, vos, vobis, in prima nos, nobis.

V. 54. Et consumat illos: Quod sequitur in quibusdam libris sicut & Elias fecit, non est latina editionis.

V. 56. Filius hominis non venit animas perdere. Non addas voci animas genitiuum hominum.

V. 57. Sequar te quocumque ieris. Non subdas Domine.

V. 58. Vbi caput reclinat. Non addas pronomen suum.

V. 61. Renunciare his quæ domi sunt. Alij libri, masculino genere legunt his qui domi sunt.

CAP. X. v. 1. Et alios septuaginta duos. Et infra v. 17: Reuersi sunt autem septuaginta duo. Vt græcè non est addendum, ita latine non est omittendum, duos, aut mutandum cum viros.

V. 4. Nolite portare sacculum. Non est addenda coniunctio ergo.

V. 9. & 11. Appropinquauit. Præteritum seruandum est utroque loco, non mutandum cum futuro.

V. 10. In quamcumque autem ciuitatem. Non videtur omittendum autem, quod etiam græcè & syriacè legitur.

V. 13. Vt tibi Corozain. Non est mutandum extremum elementum huius nominis proprii in in, id est, tertia liquidarum in secundam.

V. 21. In ipsa hora exultauit spiritu sancto. Non omittas epitheton sancto.

V. 30. Suscipiens autem, Iesus. Caue ne pro suscipiens, quod est, respondendi partes accipiens, scribas suscipiens, quod est, sursum adsipiens.

CAP. XI. v. 2. Pater, sanctificetur nomen tuum. Quod quidam, nomini pater, addunt noster qui es in caelis, non est huius loci.

Sequitur: Adueniat regnum tuum. Similiter non est huius Euangelij, quod subiungunt multi: Fiat voluntas tua, sicut in caelo & in terra: prout discere licet ex nostris in variis Bibliorum lectiones Notationibus.

V. 4. Et ne nos inducas in tentationem. Denique nec hoc, quod in quibusdam exemplaribus sequitur, Sed libera nos à malo, Amen, à Luca fuit additum.

V. 13. Quanto magis Pater vester. Non addas caelestis.

V. 24. Ambulat per loca inaquosa. Non est le-

gendum per loca arida: est enim Euangelij secundum Matthæum.

V. 36. Si ergo totum corpus tuum. Non est omittenda vox totum.

V. 42. Sed vae vobis Pharisæis. Non est mutandus datus Pharisæis cum vocatio Pharisæi.

Sequitur: Quia decimatis mentham. Præferenda est coniunctio quia relatiuum qui.

V. 46. Quia oneratis homines. Idem est de hoc loco iudicium.

V. 51. A sanguine Abel. Non addas iusti, quod Matthæi est cap. 23. v. 35.

V. 53. Cum autem hæc ad illos diceret. Non omittas coniunctionem autem.

CAP. XII. v. 1. Multis autem turbis circumstantibus. Non legas concurrentibus.

V. 2. Nihil autem opertum est. Non est præferenda coniunctio causalis enim consuetudine autem.

V. 27. Considerate lilia. Non addas agri, quod quidam ex Matthæo, v. 28.

V. 30. Hæc enim omnia gentes mundi inquirunt. Non est legendum autem pro enim.

Ibidem. Quoniam his indigetis. Superfluit vox omnibus, quam quidam inseriunt.

V. 35. Et lucernæ ardentes in manibus vestris. Non iudicatur Romani Patres hoc omittendum in manibus vestris.

V. 41. Ait autem ei Petrus. Non omittas pronomen ei.

V. 43. Quem cum venerit Dominus. Interpres non addidit pronomen eius, tamen si legatur græcè & syriacè.

V. 44. Verè dico vobis. Non est hic legendum amen pro verè, sed secundum Matthæum.

V. 47. Et non preparauit. Non est addendum pronomen se, licet forte subaudiendum.

V. 49. Et quid vobis nisi vt accendatur? Non est hic omittenda coniunctio vt.

V. 54. Dicebat autem & ad turbas. Non auferas medium & pro etiam positum.

V. 58. Ne fortè trahat te ad iudicem. Non hic legendum est tradat, pro trahat, sed mox tradat te exactori.

CAP. XIII. v. 4. Sicut illi decem & octo. Nec præponas nec postponas coniunctionem & aduerbio sicut.

V. 5. Sed si penitentiam non egeritis. Hic egeritis, supra v. 3. habueritis, dixit Interpres.

V. 15. Hypocritæ, vnusquisque vestrum. Præferendum est plurale hypocritæ, singulari hypocrita.

V. 18. Et cui simile æstimabo illud. Pro simplici æstimabo, non legas compositum exisimabo.

V. 24. Quærent intrare & non poterunt. Non est mutandum futurum quærent cum præsentis quærunt.

V. 25. Incipietis foris stare. Non est præponenda coniunctio & verbo incipietis.

V. 27. Omnes operari iniquitatis. Huius loco non est scribendum maledicti in igne æternum.

V. 30. Et ecce sunt nouissimi, qui erunt primi, & sunt primi, qui erunt nouissimi. Non mutes futurum erunt hic repetitum, in præteritum imperfectum erant.

V. 34. Et lapidas eos qui mittuntur ad te. Non varies præsens mittitur in præteritum misit sunt: hoc enim Matthæi, illud Lucae est.

V. 35. Ecce relinquetur vobis. Non omittas pronomen vobis.

CAP. XIV. v. 12. Neque vicinos diuites. Non est interijciendum alterum neque, ante diuites.

V. 14. In resurrectione iustorum. Non scribas retributione pro resurrectione.

V. 15. Beatus qui manducabit panem in regno Dei. Non mutes futurum manducabit cum præsentis manducat.

V. 27. Et qui non baiulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. Nequaquam omittendus est iste versiculus, prout à quibusdam omittitur.

V. 28. & 31. Non prius sedens. Præferendum est non, ipsi nonne, quod quidam habent.

V. 34. Si autè fal euauerit. Non addas quoque.

CAP. XV. v. 8. Si perdidit drachmam vnâ. Non est pramittenda & coniunctio.

Ibidem. Et euerit domum. Ita rectè emendarunt Romani Correctores, euerit, quod est, scopis mundat (quo modo Interpres eadem ipsam vocem græcè vertit supra 11. v. 25.) pro eo quod plerique omnes libri habent euerit, quod est, turbat. Vocum similitudo deprauã diuocacionem in doctis præbuit.

Ibidem. Donec inueniatur. Non addas eam.
 V. 14. Et postquam omnia consummasset. Non scribas consummasset tertia coniugationis, pro consummasset prima, quamquam hoc per illud recte explicetur.
 V. 19. Iam non sum dignus. Non preponas & coniunctionem.
 V. 24. Et cœperunt epulari. Non est addendum omnes.
 V. 28. Pater ergo illius. Non mutes ergo cum autem.
 V. 31. At ipse dixit illi. Non est legenda coniunctio copulatiua & loco aduersatiua at.
 CAP. XVI. v. 1. Et ad discipulos. Non omittas & pro etiam positum.
 V. 6. At ille dixit. Non est mutandum præteritum dixit cum præfenti dicit.
 V. 11. Quod verum est quis credet vobis? Noli scribere credat, pro futuro credet; multoq; minus vestrū, pro verum, quod opponitur iniquo, quemadmodum versus proximo vestrū alieno opponitur.
 V. 18. Omnis qui dimittit uxorem suam. Non preponas coniunctionem &.
 V. 21. Et lingebant vlcera eius. Seruandum est vlcera, quod est ἔλκη, non substituendum vulnera.
 CAP. XVII. v. 3. Si peccauerit in te frater tuus. Non auferas medium illud in te.
 V. 7. Seruum arantem aut pascentem. Quod sequitur, in quibusdam libris oues, in quibusdam boues, superfluit utrumque, quamquam prius melius sit.
 V. 28. Similiter sicut factum est. Non est omittendum aduerbium sicut.
 V. 31. In illa hora, qui fuerit in tecto. Non commutes hora cum die.
 CAP. XVIII. v. 9. Parabolam istam. Non subdas dicens.
 V. 13. Deus propitius esto mihi peccatori. Minime addendum est Amen.
 V. 15. Quod cum viderent discipuli. Non est mutandum neutrum quod cum masculino quos.
 V. 18. Ait autem Petrus. Nō addas pronomen ei.
 V. 31. Assumit autem Iesus duodecim. Nec hic addas discipulos suos, quod quidam ex Matthæo.
 V. 35. Cum appropinquaret Iericho. Postremū nec hic interijcias nomen Iesus.
 CAP. XIX. v. 8. Dixit ad Dominum. Non substituas Iesum pro Dominum.
 V. 9. Eō quod & ipse filius sit Abrahæ. Non est omittendum &.
 V. 23. Cum vsuris vtique exegissem illam. Non mutes faminum illam cum neutro illud.
 V. 29. Et factum est cum appropinquasset. Non substituas nomen Iesus.
 V. 30. Ite in castellum quod contra est. Voci contra non est addendum pronomen vos, quod ex prioribus Evangelistis quidam huc adscripserunt.
 V. 37. Cœperunt omnes turbæ discipulorum. Insignis correctio, discipulorum, quod est discipulorum, (vt & in quibusdam libris discipulorum legitur) pro descendentiū, quod est in plerisque.
 V. 46. Quia domus mea domus orationis est. Hic legitur est; secundum Matthæum & Marcum vocabitur.
 CAP. XX. v. 3. Interrogabo vos & ego. Non legas præfens interrogo loco futuri.
 V. 9. Homo plantauit vineam. Boni libri omittunt quidam.
 V. 10. Et in tempore. Quidam addunt vindemiæ aut fructuum: verum hæc ex commentario in textum irrepserunt.
 V. 21. Et non accipis personam. Non est addenda vox hominis.
 V. 26. Et mirati in responso eius. Non legas numero pluralis responſis.
 V. 30. Et ipse mortuus est sine filio. Non mutes numerum singularem in pluralem filius.
 V. 32. Nouissimè omnium. Non commutes aduerbium cum nomine nouissima.
 V. 35. Neque nubent neque ducunt uxores. Pro futuris non substituas præfentia, nubunt, ducunt.
 V. 36. Neque enim vltra mori poterunt. Non est omittenda coniunctio enim.
 CAP. XXI. v. 8. Et tempus appropinquauit. Futurum appropinquabit nequaquam surrogandum est in locum præteriti.
 V. 11. Et signa magna erunt. Non addas & tempestates siue hyemes, quod quidam olim subiunxerunt.
 V. 17. Et eritis odio omnibus. Superfluit, quod

in quibusdam libris sequitur, hominibus.
 V. 20. Tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius. Non est legendum numero singulari scito, nec futuro tempore appropinquabit.
 V. 36. Fugere ista omnia quæ futura sunt. Non legas ventura pro futura.
 V. 38. Et omnis populus manebat ad eum. Quia insolens est vox manebat, quidam eam mutarunt cum manebat, quidam cum mane ibat, quidam cum mane accelerabat, quidam domique cum diluculo veniebat. his enim modis exponenda est ea vox.
 CAP. XXII. v. 13. Sicut dixit illis. Non est addendum nomen Iesus.
 V. 19. Quod pro vobis datur. Non est scribendum tradetur pro datur: nam tradetur ex Apostolo I. Corinth. II. v. 24. acceptum est.
 V. 20. Hic est calix nouum testamentum. Male legunt quidam secundo casu noui testamenti.
 V. 31. Ait autem Dominus: Simon, Simon. Non mutes priorem vocatiuum Simon cum datiuo Simoni.
 V. 34. At ille dixit. Non est mutanda coniunctio aduersatiua at cum copulatiua &.
 V. 36. Sed nunc qui habet sacculum, tollat. Non substituas, pro imperatiuo tollat, futurum indicatiui tollet.
 V. 37. Dico enim vobis. Quidam pro enim scribunt autem male.
 V. 43. Apparuit autem illi angelus de cælo, confortans eum: & factus in agonia, prolixius orabat. 44. Et factus est sudor eius, sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Hi duo versiculi, remerè olim à quibusdam omisi fuerunt.
 V. 63. Et viri qui tenebant illum. Non mutes pronomen illum, cum nomine Iesum.
 V. 64. Et percutiebant faciem eius. Non legas caput pro faciem.
 Ibidem. Prophetiza, quis est. Non interponas nobis Christe, quod Matthæi est cap. 26. v. 68., non Luca.
 CAP. XXIII. v. 5. Commouet populum. Non mutes præfens in præteritum commouit.
 Ibidem. Incipiens à Galilæa vsque huc. Non preponas coniunctionem copulatiuam &.
 V. 9. At ipse nihil illi respondebat. Vt non est mutandum aduersatiuum at cum copulatiuo &, ita non omittendum pronomen illi: sed neque autem vertendum in etiam, aut participium accusantes in verbum accusabant, ubi sequitur: Stabant autem principes sacerdotum & scribæ constanter accusantes eum.
 V. 15. Nam remisit vos ad illum. Nequaquam surrogandum est, verbum turba persona remisit, in locum prima remisit, neque pronomen prima persona nos, in locum secunda vos, inuerso verborum ordine, ad hunc modum: Nam remisit illum ad nos; quo modo in quibusdam codicibus legitur.
 V. 16. Emendatum ergo illum dimittam. Vitio librarij, quidam libri habent pronomen ego, pro coniunctione ergo.
 V. 35. Et stabat populus spectans. Retinendum est verbum simplex spectans, quod est adspiciens seu contemplans, non substituendum compositum expectans.
 Ibidem. Si hic est Christus Dei electus. Non legas verbum vnicum dilectus, pro duobus Dei electus, vt quidam.
 V. 36. Offerentes ei & dicentes. Non omittas & coniunctionem.
 V. 40. Quod in eadem damnatione es. Quia obscurius dixerat Interpres quod ex ὄρι, quidam mutarunt cum quia, alij cum qui.
 V. 41. Nam digna factis recipimus. Non mutes præfens recipimus cum præterito recepimus.
 V. 45. Et obsecratus est sol. Loco horum verborum, quidam olim scripserunt sole deficiente; audacter nimis.
 CAP. XXIV. v. 12. Linteamina sola posita. Non est omittendum sola.
 V. 39. Videte manus meas & pedes. Non repetas pronomen meos.
 V. 44. Quoniam necesse est impleri omnia. Passiuum impleri, male quidam in actiuum vertunt, implere.
 V. 49. Et ego mitto promissum Patris mei in vos. Non mutes præfens mitto, cum futuro mittam.
 V. 53. Amen in fine huius Evangelij delendum non est.

IOHANNES.

CAP. I. v. 3. Et sine ipso factum est nihil, quod factum est, in ipso vita erat. Consulto illud quod factum est, ita est interpunctum, vt & præcedentibus iungi possit, & subsequenter.
 V. 9. Venientem in hunc mundum. Non omittas pronomen hunc.
 V. 15. Hic erat quem dixi. Non mutes imperfectum erat cum præfenti est.
 V. 18. Ipse enarrauit. Non est mutandum verbum compositum cum simplici narrauit.
 V. 29. Altera die vidit Iohannes. Retinendum est præteritum vidit, non vertendum in præfens videt.
 Ibidem. Ecce qui tollit peccatum mundi. Singulare peccatum non est commutandum cum plurali peccata.
 V. 42. Filius Iona. Non scribas Iohanna aut Iohannis trissyllabum, pro Iona dissyllabo, hoc quidem loco.
 V. 45. Quem scripsit Moyses in lege, & propheta. Cave legas & prophetis sexto casu, CAP. II. v. 2. Vocatus est autem & Iesus. Non omittas medium &.
 V. 3. Dicit mater Iesu ad eum. Præfens dicit legendum est, non præteritum dixit, cum hoc versum sequentibus omnibus de nuptiis.
 V. 9. Ministri autem sciebant qui hauserant aquam. Cave ne scribas coniunctionem quod pro relatiuo qui.
 V. 22. Quia hoc dicebat. Non addas de corpore suo.
 CAP. III. v. 2. Hic venit ad Iesum nocte. Non scribas pronomen eum loco nominis Iesum.
 V. 17. Filium suum in mundum. Non omittas in mundum.
 V. 20. Omnis enim qui male agit, odit lucem. Non mutes aduerbium male cum nomine mala.
 V. 22. In terram Iudæam. Alij, conuerso ordine, scribunt in Iudæam terram.
 V. 31. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Non est omittendum medium illud de terra est, siue integrè, siue quod ad præpositionem de.
 V. 33. Qui accipit eius testimonium. Non addas coniunctionem autem, nec mutes præteritum accipit in præfens accipit.
 V. 36. Non videbit vitam. Non addas eternam.
 CAP. IV. v. 4. Per Samariam. Superfluit quod quidam libri addunt mediam.
 V. 6. Hora erat quasi sexta. Meritò omissa est coniunctio autem.
 V. 18. Et nunc quem habes. Male quidam aduerbium nunc mutarunt cum pronome hunc.
 V. 30. Exierunt ergo de ciuitate. Non est omittenda ergo coniunctio.
 V. 33. Dicebant ergo discipuli ad inuicem. Huc non est adiciendum pronomen eius.
 V. 34. Et faciam voluntatem eius qui misit me. Non est supponendum nomen patris mei, pro pronome eius.
 V. 36. Et congregat fructum in vitam æternam. Non est addendum relatiuum qui.
 V. 37. In hoc enim est verbum verum. Non redundat coniunctio enim.
 V. 41. Et multo plures crediderunt in eum. Non omittas tō in eum.
 V. 51. Et nunciauerunt dicentes. Non addas pronomen ei.
 CAP. V. v. 2. Est autem Ierosolymis probatica piscina. Non iudicauerunt Romani Correctores præponendam præpositionem super vel in voci probatica, quod multi faciunt.
 Sequitur: Quæ cognominatur. Non scribas præteritum imperfectum cognominabatur, pro præfenti.
 Ibidem. Bethesda. Quidam libri impressi habent Bethesda, sed ex græcis, non dubium, consulto mutati. Lege Notationes nostras in variis Bibliothecarum lectiones.
 V. 9. Et statim sanus factus est homo ille. Non omittas vocem homo.
 V. 10. Qui sanatus fuerat. Participium sanatus non est commutandum cum nomine sanus.
 V. 24. Et in iudicium non venit. Non scribas futurum veniet pro præfenti venit.
 Sequitur: Sed transiit à morte in vitam. Pro præterito transiit, quidam habent præfens transiit, quidam futurum transiet: sed futurum omnino reijciendum est.
 V. 27. Et potestatem dedit ei iudicium facere.

Non addas & aut etiam ante iudicium.
 V. 30. Non possum ego à meipso facere quidquam. Pro ego pronomine, male à quibusdam substituitur coniunctio ergo: quinetiam male mox præponitur coniunctio sed, ante Sicut audio iudico: ut & in fine versus, superflue additur nomen patris.
 V. 36. Quæ dedit mihi pater. Non omittas pronomen mihi.
 V. 43. Et non accipitis me. Non commutes præsens accipitis, cum præterito accepistis.
 C A P. V I. v. 3. Subiit ergo in montem. Non est legendum abiit pro subiit.
 V. 10. Dixit ergo Iesus facite. Non mutes præteritum dicit in præsens dicit.
 V. 13. Ex quinque panibus ordeaceis. Non addas & duobus piscibus, quod quiddam.
 V. 21. Ad terram in quam ibant. Non omittas in, nec mutes cum ad.
 V. 23. Gratiàs agente Domino. Insignis emendatio, quæ ablativus agente & vox Domino, restituta sunt, in locum nominativum agentes & vocis Deo, quæ à plerisque vitiosè leguntur.
 V. 28. Vt operemur opera Dei. No addas bona.
 V. 33. Panis enim Dei est. Non est mutanda vox Dei cum voce verus.
 V. 36. Sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis. Ne non est scribendum præsens videtis pro præterito vidistis: ita nec præteritum creditis pro præsentis creditis.
 V. 37. Omne quod dat mihi pater ad me veniet. Non legas præsens venit pro futuro veniet.
 V. 39. Hæc est autem voluntas eius. Coniunctio autem non est mutanda cum enim, hoc certe loco.
 Ibid. Non perdam ex eo. Non addas quidquam.
 V. 43. Nolite murmurare in invicem. Non est omittenda præpositio in.
 V. 45. Est scriptum in prophetis. Non legas prouerbis pro prophetis.
 V. 65. Qui cillant non credentes. Non auferas negationem median.
 V. 70. Et nos credidimus & cognouimus. Non est mutandum præteritum credidimus cum præsentis credimus.
 Sequitur: Quia tu es Christus filius Dei. Non addas epitheton viui.
 V. 71. Respondit eis Iesus. Nec hic addas coniunctionem ergo, aut verbum & dixit.
 C A P. V I I. v. 4. Si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Pro imperatio manifesta, caue legas præsens indicativum manifesta.
 V. 8. Ego autem non ascendo ad diem festum istum. Aduerbiu negati non, haud commutandum est cum aduervio temporis nondum, ut neque præsens ascendo cum futuro ascendam.
 V. 25. Nõne hic est quem quæruunt interficere? Non addas Iudæi.
 V. 26. Et ecce palam loquitur. Non est omittendum &, nec mutandum cum atqui, sed ita exponendum.
 V. 29. Ego scio eum, quia ab ipso sum. Quæ hic verba præmittunt complures libri Ego autem scio eum, & si dixerò quia nescio eum, ero similis vobis mendax, & obelisco inculanda sunt, ut quæ non huius sint loci, sed sequeris capitis 8. v. 55.
 V. 32. Et miserunt principes. Non addas sacerdotum ex greco.
 Ibidem. Vt apprehenderent eum. Non substitutas non in Iesum pro pronomine eum.
 V. 33. Et vado ad eum qui me misit. Non mutes pronomen eum cum nomine patrem.
 V. 34. & 36. Quæretis me. Non videtur scribendum præsens quæritis, pro futuro quæretis.
 V. 39. Nondum enim erat spiritus datus. Participium datus, nec omittendum latinè est, nec mutandum cum nomine sanctus.
 V. 46. Sicut hic homo. Non addas loquitur, sed subaudias è proximo.
 V. 52. A Galilæa propheta non surgit. Retinendum latinè est præsens surgit, non commutandum, vel cum præterito surrexit, vel cum futuro surget.
 C A P. V I I I. v. 6. Hoc autem dicebant tentantes. Singulare hoc præferendum est plurali hæc, quod est in multis libris.
 V. 9. Audientes autè. Non subiicias pronomen hæc.
 Ibidem. Et remansit solus Iesus. Non omittas nomen Iesus.
 V. 11. Vade & iam ampliùs noli peccare. Nec hic omittas aduervium iam.
 V. 24. Moriemini in peccatis vestris. Bis hoc legitur isto versus, semel plurali numero in pecca-

tis vestris, iterum singulari in peccato vestro.
 V. 25. Principium qui & loquitur vobis. Non facile mutandum est, relatiuum masculinum qui, in neutrum quod, aut in coniunctionem quia vel quod. Consulantur Notationes nostræ in varias Bibliorum lectiones.
 V. 27. Quia patrem enim dicebat Deum. Nec hic facile omittenda est vox Deum.
 V. 29. Et non reliquit me solum. Retinendum est præteritum reliquit, pro præsentis relinquit, quod est in quibusdam libris.
 V. 33. Responderunt ei. Non addas ergo.
 V. 38. Ego quod vidi apud patrem meum. Non facile omittendum est pronomen meum.
 V. 42. Ego enim ex Deo processi. Non scribas pronomen eo loco nominis Deo.
 V. 54. Quia Deus vester est. In aliis codicibus est prime personæ pronomen noster.
 C A P. I X. v. 4. Venit nox. Non mutes præsens venit cum futuro veniet.
 V. 8. Itaque vicini. Non addas pronomen eius.
 V. 11. Vade ad natatoria Siloc. Plerique libri, pro neutro plurali natatoria, scribunt femininum singulare natatoria.
 V. 30. In hoc enim mirabile est. Non est omittenda coniunctio enim.
 C A P. X. v. 8. Omnes quotquot venerunt. Non est addendum ante me, quod quiddam addiderunt ex quibusdam libris græcis.
 V. 9. Ego fum ostium. Non addas ouium, quod non est huius versus, sed septimi superioris.
 V. 14. Et cognosco meas. Non interijcias nomen oues, quod quiddam.
 V. 17. Vt iterum fumam eam. Non mutes coniunctionem causalem ut cum copulativa &.
 V. 26. Quia non estis ex ouibus meis. Non subiicias sicut dixi vobis, quamuis græcè & syriacè addatur.
 V. 29. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est. Quidam libri mutant neutrum genus cum masculino, qui dedit mihi, maior omnibus est, sed ex greco variati.
 Sequitur: Et nemo potest. Non est addenda coniunctio ideo.
 V. 31. Sustulerunt ergo lapides Iudæi. Vt non est omittenda coniunctio ergo, ita nec addendum aduervium iterum.
 V. 36. Vos dicitis, quia blasphemias. Sic legendum est, secundà personâ, blasphemias.
 C A P. X I. v. 1. De castello Mariæ & Marthæ fororis eius. Retinendus est numerus singularis fororis, non substituendus pluralis fororum.
 V. 8. Nunc quærebant te Iudæi lapidare. Non mutes lapidare cum interficere.
 V. 13. Quia de dormitione, somni diceret. Non scribas duplici, somni.
 V. 15. Et gaudeo propter vos. Non est mutandum & copulativum cum aduervio sed.
 V. 16. Eamus & nos, ut moriamur cum eo. Nec hic mutanda est ut causativa, cum & copulativa coniunctione.
 V. 20. Martha ergo vt audiuit. Rursus quiddam libri commutant ergo cum autem, male.
 V. 29. Surgit citò. Pro præsentis surgit non est substituendum præteritum surrexit.
 V. 32. Non esset mortuus frater meus. Suprà v. 21. est hic verborum ordo: Frater meus non fuisset mortuus.
 V. 45. Et viderant quæ fecit Iesus. Non facile omittendum est nomen Iesus.
 V. 47. Concilium, & dicebant. Non interponas aduersus Iesum.
 Sequitur: Quid facimus. Non est mutandum præsens facimus cum futuro faciemus.
 V. 48. Et tollent nostrum locum & gentem. Quidam libri, geminata coniunctione &, legunt & locum & gentem: sed errant qui illam collocant ante pronomen nostrum.
 C A P. X I I. v. 3. Nardi pistici. Recentiores quiddam libri, qui pro neutro pistici, legunt femininum pistica, ex greco mutati sunt.
 V. 6. Ea que mittebantur portabat. Male quiddam, simplex verbum portabat, mutarunt cum composito exportabat.
 V. 7. Vt in diem sepulture mee seruet illud. Recentiores quiddam libri, omissa vt coniunctione, scribunt præteritum seruaui, pro præsentis subiunctiu seruet, vt græca editioni respondeant. Nostra enim editionis germana lectio, prima illa est, in qua nec mutandus est quartus casus diem cum sexto die.
 V. 19. Ecce mundus totus post eum abiit. Legendum est præterito tempore abiit, non præsentis abiit.

V. 28. Venit ergo vox de cælo. Non subdas dicens.
 V. 42. Verumtamen & ex principibus. Non est omittendum medium &.
 C A P. X I I I. v. 2. Iam misisset in cor. Non addas Iudæa.
 Ibidem. Iudas Simonis Iscariotæ. Non mutes genitivum Iscariotæ cum nominatiuo Iscariotæ.
 V. 5. Deinde mittit aquam in peluim. Nec hic mutes præsens mittit cum præterito misit.
 V. 7. Scies autem postea. Non est omittenda coniunctio autem.
 V. 8. Si non laucro te, non habebis partem mecum. Non commutes futurum habebis, cum præsentis habes, tamen si præsens legatur græcè.
 V. 12. Et accepit vestimenta sua: cum recubisset. Prima coniunctio &, non est transferenda in medium sententiæ, ante cum recubisset.
 V. 18. Qui manducat mecum panem. Cauelas mecum pro mecum.
 V. 38. Animam tuam pro me pones? Non legas præsens pones, pro futuro pones; nec affirmando, quod in interrogando legendum est.
 C A P. X I V. v. 1. Non turbetur cor vestrum. Vt his verbis non est præponendum & ait discipulis suis, ita non est postponendum neque formidet, quod est, non huius loci, sed versus 27. subsequens.
 V. 6. Ego sum via & veritas & vita. Non omittas priorem coniunctionem &.
 V. 9. Philippe, qui videt me, videt & patrem. In quibusdam libris legitur præterito tempore, Qui vidit me, vidit & patrem, quemadmodum græcè.
 V. 17. Quia non videt eum. Hic neutiquam mutandum est præsens videt in præteritum vidit.
 Ibidem. Quia apud vos manebit. Neque hic mutes futurum manebit in præsens manet.
 V. 19. Vos autem videtis me. Tertio nec hic facile mutes oportet præsens videtis in futurum videbitis.
 C A P. X V. v. 2. Tollet eum. Hoc loco retinendum est futurum tollet, non substituendum præsens tollit.
 V. 6. Et arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent. Similiter hic, futura seruanda sunt, non substituenda præsentia. Porro singulare pronomen eum, quiddam variant in plurali eos. Singulare pronomen, respondet verbo singulari, quod sequitur in Sixtini & aliis multis libris, & ardet; plurale plurali, quod similiter in multis est libris, & ardent. Lege Notas nostras in varias lectiones quatuor Euangeliorum latinæ.
 V. 21. Sed hæc omnia facient vobis. Non omittas omnia.
 V. 26. Spiritum veritatis. Interpres dedit quartum casum, quem græca patiuntur, non primum spiritus.
 V. 27. Et vos testimonium perhibebitis. Non mutes futurum cum præsentis perhibebitis: nam præsens græcè, futuri loco est.
 C A P. X V I. v. 7. Expedit vobis vt ego vadam. Non est interponendum & ante ego.
 V. 9. Quia non crediderunt in me. Pro præterito crediderunt, quiddam legunt præsens credunt.
 V. 13. Docebit vos omnem veritatem. Fuit olim quorundam librorum lectio Deducet vos in omni veritate; sed ex alia versione sumta.
 V. 16. Modicum & iam non videbitis me. Interpres intellexit, præsens videtis, quod est græcè, futuri loco positum.
 V. 19. Cognouit autem Iesus. In quibusdam libris pro autem legitur ergo.
 Ibidem. Quia dixi. Non addas vobis.
 V. 21. Et gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Non est mutandum futurum tollet, cum præsentis tollit, tamen si græcè sit præsens.
 V. 23. Et in illo die me non rogabitis quiddam. Pro simpliciter rogabitis, non scribas compositum interrogabitis.
 V. 27. Quia vos me amatis. In aliis libris, pro præterito, est præsens amatis.
 V. 32. Et non sum solus. Non addas tamen.
 C A P. X V I I. v. 1. Vt filius tuus clarificet te. Quidam libri interponunt & ante filius.
 V. 20. Sed & pro eis. Hic non omittas &.
 V. 21. Sicut tu pater in me. Hic non addas & ante tu.
 C A P. X V I I I. v. 11. Non bibam illum? Transfodiendum est, quod quiddam libri addunt, vis vt: Non vis vt bibam illum?
 V. 13. Erat enim focer Caiphæ. Non legas autem pro enim.

V. 20. Ego palam locutus sum mundo. Non addas in prepositionem.

V. 22. Vnus assistens ministrorum. Non est mutandus nominativus assistens cum genitivo assistentium.

V. 28. Adducunt ergo Iesum à Caipha in pratorium. *Caue, mutata prepositione, scribas quarto casu ad Caipham, pro sexto à Caipha.*

CAP. XIX. v. 3. Et dabant ei alapas. *Quidam pro alapas legunt palmas, quomodo vertit Interpres Matth. 26. v. 67.*

V. 4. Exiit ergo iterum Pilatus. Non omittas ergo.

V. 12. Et exinde querebat. *Nec hic omittas & coniunctionem.*

Ibidem. Omnis enim qui se regem facit. *Denique nec hic omittas enim.*

V. 13. Lithofrotos. *Caue legas Lichofrotos, tertia alphabeti littera.*

V. 16. Et eduxerunt. *Non addas pronomen eum, quod quidam libri.*

V. 25. Stabant autem iuxta crucem Iesu. *Non legas singulare stabat, pro plurali stabant.*

V. 26. Et discipulum stantem. *Non omittas participium stantem, sed neque mutes cum composito adstantem.*

V. 27. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. *Legendum esse neutrum plurale sua, prout Romani Correctores iudicarunt, non femininum singulare suam, olim fuisse docuimus in Notationibus nostris.*

V. 30. Et inclinato capite tradidit spiritum. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus Cum autem exspirasset, velum templi scissum est à summo vsque deorsum, superfluit, ex prioribus Evangelis huc adscitum.*

V. 40. Erhigauerunt illud linteis. *Neutrum illud probatum est Romanis Patribus, pra masculino cum.*

V. 42. Posuerunt Iesum. *Non mutes antecedens Iesum cum pronome eum.*

CAP. XX. v. 1. Et vidit lapidem sublatum à monumento. *Pro sublatum non legas reuolutum: hoc enim est priorum Evangeliorum.*

V. 2. Tulcerunt Dominum. *Non addas pronomen meum, quod huic loco non quadrat, sicut quadrat infra v. 13.*

V. 19. Et stetit in medio. *Nō addas discipulorū.*

V. 31. Quia Iesus est Christus filius Dei. *Caue omittas nomen sanctus.*

Ibidem. Vitam habeatis. *Non addas æternam.*

CAP. XXI. v. 1. Postea manifestauit se iterum Iesus discipulis. *Non est omittenda vox discipulis.*

V. 4. Quia Iesus est. *Non mutes nomen Iesus cum pronome ipse.*

V. 6. Mittite in dexteram. *Non addas ergo.*

Ibidem. Miserant ergo. *Nec hic addas nomen rete, sed subaudiās.*

V. 8. Non enim longè erant à terra. *Non est mutandus numerus pluralis erant cum singulari erat.*

V. 13. Et accipit panem & dat eis. *Non sunt scribenda praterita accepit, dabat, pro presentibus, accipit, dat.*

V. 14. Manifestatus est Iesus discipulis suis. *Non omittas pronomen suis.*

V. 15. 16. 17. Simon Iohannis. *Non commutes Iohannis trissyllabum cum dissyllabo Iona hoc loco.*

V. 18. Extendes manus tuas. *Non mutes futurum indicatiui, cum presenti coniunctiui extendas.*

V. 23. Et non dixit ei Iesus. *Non moritur. Non addas quia ante non moritur.*

ACTVS APOSTO-
LORVM.

CAP. I. v. 4. Et conuersens præcepit eis. *Caue legas conuersans pro conuersens.*

V. 15. Erat autem turba hominum simul. *Correctores non probauerunt illam quorundam emendationem, qui pro hominum scripserunt omnium, tamen si nomen, sit græcè.*

CAP. II. v. 4. Et cœperunt loqui variis linguis. *Non scribas aliis pro variis.*

V. 22. Sicut & vos scitis. *Non est omittendum medium &.*

V. 23. Per manus iniquorum affigentes interemissis. *Pro affigentes, quod est, crucifigentes, errore excusum est in exemplari Romano, addita vna littera, affigentes, quod est, tribulantes.*

V. 33. Effudit hunc quem vos videtis. *Non scribas neutro genere hoc donum quod, pro masculino hunc quem.*

CAP. III. v. 11. Cum teneret autem Petrum. *Caue legas videret, aut plurali tenerent, pro singulari teneret.*

V. 12. Quasi nostra virtute aut potestate. *In multis libris est pietate pro potestate.*

V. 18. Deus autem quæ prænuñciauit. *Retinendum est neutrum plurale quæ, non substituentum masculinum singulare qui.*

CAP. IV. v. 2. Et annuñciarent in Iesu resurrectionem ex mortuis. *Non mutes ablatiuum Iesu in accusatiuum.*

V. 8. Principes populi & seniores audite. *Non facile omittendum est verbum audite.*

V. 24. Tu es qui fecisti. *Nec hic verbum substantiuum es.*

V. 36. Qui cognominatus est Barnabas. *Caue pro Barnabas, legas Barfabas, id est, si semiuocalem pro n liquida.*

CAP. V. v. 3. Dixit autem Petrus. *Non addas ad Ananiam aut ad eum.*

V. 15. Et liberarentur ab infirmitatibus suis. *Verbo liberarentur non est adiiciendum nomen omnes.*

V. 36. Et redacti ad nihilum. *Potius scribendum est plurale redacti, quam singulare redactus est.*

V. 39. Si verò ex Deo est, non poterimus dissoluere illud. *Neutrum illud, non est mutandum in masculinum eos.*

V. 40. Ne omnino loquerentur. *Correctores addiderunt omnino.*

CAP. VI. v. 5. Et Nicanorem & Timonem. *Pro Timonem non scribas Timotheum, nomen discipuli Pauli.*

CAP. VII. v. 5. Sed repromisit. *Gracum & positum est loco sed, more hebraico.*

V. 14. Et omnem cognationem suam. *Non est omittendum pronomen suam.*

V. 35. Quis te constituit principem & iudicem. *Loco nominis trissyllabi iudicem, non oportet scribere dissyllabum ducem.*

V. 44. Tabernaculum testimonij fuit enim patribus nostris in deserto. *Non est omittenda prepositio cum.*

V. 48. Sicut propheta dicit. *Pro propheta non scribas per prophetam.*

V. 51. Vos semper Spiritui sancto resistitis. *Non mutes presens resistitis in prateritum resististis.*

V. 55. Et filium hominis stantem à dextris Dei. *Non addas virtutis ante Dei.*

V. 60. Obdormiuit in Domino. *Patres non iudicauerunt pratermittendum illud in Domino.*

CAP. VIII. v. 11. Propter quod multo tempore magis suis dementasset eos. *Pro substantiuo magis, non est legendum adiectiuum magicis, nec addendum artibus.*

V. 12. De regno Dei in nomine Iesu Christi. *Prepositionem in alij mutant in coniunctionem &.*

V. 36. Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? *Neutrum quid commutandum haud est cum masculino quis.*

CAP. IX. v. 7. Et tibi diceret tibi. *Correctores addiderunt aduerbium ibi, tum hoc versu, tum 9. proximo: Et erat ibi tribus diebus.*

V. 20. Et continuo in synagogis prædicabat Iesum. *Aduerbio continuo non subiicias ingressus, nec mutes ablatiuum synagogis in accusatiuum.*

V. 23. Consilium fecerunt in vnum Iudæi. *Non facile omittas in vnum.*

V. 25. Accipientes autem eum discipuli nocte. *Non addas pronomen eius nomini discipuli.*

V. 32. Dum pertransiret vniuersos. *Non est auferenda prepositio per, ex verbo pertransiret.*

V. 34. Aenea, sanate Dominus Iesus Christus. *Presens indicatiui sanate non est vertendum in presens imperatiui sanet.*

V. 38. Cum autem propè esset Lydda ad Ioppen. *Alij, mutata prepositione, scribunt ablatiuum ab Ioppe; paruo discrimine.*

CAP. X. v. 4. Quid est Domine. *Multi, mutatis genere neutro in masculinum, & per personam tertiam in secundam, legunt Quis es Domine, minus rectè.*

V. 15. Quod Deus purificauit. *Non mutes singulare quod in quæ plurale.*

V. 25. Et procidens ad pedes eius adorauit. *Non subiicias pronomen eum.*

V. 41. Postquam resurrexit à mortuis. *Quod sequitur in quibusdam libris per dies quadraginta superfluit.*

CAP. XI. v. 23. In proposito cordis. *Alij libri omittunt prepositionem.*

V. 25. Profectus est autem Barnabas Tarsum. *Non auferas nomen Barnabas.*

CAP. XII. v. 4. Tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum. *Nec priori participio addas coniunctionem tradensque: nec posteriori prepositionem cum pronomine ad custodiendum eum.*

V. 13. Processit puella ad audiendum. *Pro audiendum non substituitur videndum, quod est, adficiendum.*

V. 16. Cum autem aperuissent. *Non addas ostium.*

CAP. XIII. v. 7. Cui nomen erat Bariesu. *Legendum est Bariesu, non, demta semiuocali s, Barieu.*

V. 21. Et dedit illis Deus Saul. *Non est omittendum nomen Deus.*

V. 33. Quoniam hanc Deus adimpleuit filiis nostris. *Pro nostris prima persona, non scribas vestris secunda, nec suis tertia, nec deniq; Israel.*

Ibidem. Sicut & in psalmo secundo scriptum est. *Non facile, vel omittas secundo, vel mutes cum primo: qua de re legere licet Notationes nostras.*

V. 37. Quem verò Deus suscitauit à mortuis. *Patres non iudicauerunt auferendum illud à mortuis.*

V. 38. Et ab omnibus, quibus non potuistis. *Non est pratermittenda preposita his verbis coniunctio &.*

V. 43. Et colentium aduenarum. *Non addas participium colentium nomen Deum.*

CAP. XIV. v. 2. Aduersus fratres. *Non subiicias Deus autem pacem fecit.*

V. 6. Et ibi euangelizantes erant. *Non facile addenda sunt subsequenti in quibusdam codicibus verba: Et commota est omnis multitudo in doctrina eorum: Paulus autem & Barnabas morabantur Lystris.*

V. 9. Surge super pedes tuos rectus. *Nec his verbis facile praponenda sunt hæc: Tibi dico, in nomine Domini nostri Iesu Christi.*

V. 16. Implens cibo & læticia corda nostra. *Non mutes nostra prima persona in vestra secunda.*

V. 18. Lapidantemque Paulum. *In quibusdam libris legitur & lapidato Paulo, explanationis gratia.*

V. 24. Et loquentes verbum Domini in Perge. *Non est mutandus ablatiuus in accusatiuum Pergen.*

CAP. XV. v. 23. Scribentes per manus eorum. *Non subiicias, quod quidam, epistolam continentem hæc, superfluit enim.*

V. 38. Et non illet cum eis in opus. *Nec hic addendum est quò missi fuerant.*

V. 41. Præcipiens custodire præcepta Apostolorum & seniorum. *Hæc verba à veteribus manuscriptis minime pratermittuntur, quamuis græcè absint.*

CAP. XVI. v. 1. Peruenit autem Derben. *Non intericiias prepositionem in.*

Ibidem. Filius mulieris Iudææ fidelis. *Observata digna correctio, qua pro nomine appellatiuo vidua, repositum est nomen proprium Iudææ.*

V. 12. Eramus autem in hac vrbe diebus aliquot conferentes. *Alij boni libri legunt consistentes.*

V. 22. Et magistratus, scissis tunicis eorum. *Non est praponenda coniunctio & participio scissis, nec eorum mutandum cum suis.*

V. 29. Procidit Paulo & Silæ ad pedes. *Legendum est prateritum procidit, à cado, non presens procedit, à cedo.*

CAP. XVII. v. 4. Et de colentibus gentilibusque. *Correctores addiderunt coniunctionem encliticam voci gentilibus.*

V. 17. Ad eos qui aderant. *Pro aderant, ab adsum, non scribas adierant ab adeo, multoq; minus audierant ab audio.*

V. 18. Quid vult feminiuerbus hic dicere? *Vox una feminiuerbus, formata ad similitudinem græcæ σμινοειδης, non est circumscribenda duabus feminator verborum.*

V. 22. Per omnia quasi superstitiosiores vos video. *Comparatiuus superstitiosiores, non est mutandus in positiuum superstitiosos.*

CAP. XVIII. v. 4. Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, interponens nomen Domini Iesu, suadebatq; Iudæis & Græcis. *Neutiquam omittendus est versus iste.*

V. 10. Et nemo apponitur tibi vt noccat te. *Hoc*

alij exposuerunt, scribentes hunc in modum: Et nullus nocere poterit tibi.

V. 11. Sedit autem ibi. *Non omittas ibi.*
V. 15. De verbo & nominibus & lege vestra. *Ablatiui lege vestra, non sunt mutandi in genitios legis vestrae.*
V. 18. Nauigauit in Syriam. *Non omittas in praepositionem.*

V. 24. Alexandrinus genere. *Alij exponentes quid sit genere, scripserunt natione.*

CAP. XIX. v. 9. Maledicentes viam Domini. *Non omittas Domini.*

V. 12. Sudaria & femicinctia. *Alij pro cepulatiua & scribunt disjunctim vel.*

V. 14. Erant autem quidam in Iudaei Scuae principis sacerdotum septem filij. *Alij libri praeposunt Scuae, postponunt Iudaei.*

V. 16. Et insiliens in eos homo. *Congruentior est hic verborum ordo, illo quo homo ponitur ante in eos.*

V. 20. Et confirmabatur. *id est, confortabatur, ut quidam legunt.*

V. 21. Dicens, quoniam postquam fuero ibi. *Non oportet omittere quoniam, tamen si sensus superflua.*

CAP. XX. v. 4. Comitatus est autem eum Sopater Pythi Berecensis. *Legendum est Sopater trissyllabum, non addita una syllaba, Solpater quadrisyllabum.*

V. 14. Cum autem conuenisset nos in Asson. *Scribendum est conuenisset, potius quam inuenisset.*

V. 16. Vt diem Pentecostes faceret Ierolymis. *Genitiuus Pentecostes non est mutandus in accusatiuum Pentecosten.*

CAP. XXI. v. 7. Nos vero nauigatione expleta. *Pro expleta non scribas explicita.*

V. 16. Mnasonem quemdam Cyprium. *Non mutes Mnasonem in Iasonem, id est, liquidas duas in unam consonantem.*

V. 39. Non ignota ciuitatis municeps. *Quidam legunt ciuis, explicare volentes quid sit municeps.*

CAP. XXII. v. 3. Natus in Tarso Ciliciae. *Non est omittenda praepositio in.*

V. 12. Ab omnibus cohabitantibus Iudaeis. *Compositum cohabitantibus non est mutandum cum simplici habitantibus.*

V. 28. Ego multa summa ciuitatem hanc consecutus sum. *Non ciuitatem, sed ciuitatem, legendum est, quinque syllabis.*

CAP. XXIII. v. 23. Et vocatis duobus Centurionibus. *Pro verbo simplici vocatis, non scribas compositum conuocatis.*

V. 24. Vt imponentes Paulum, saluum perducerent. *Non interponas pronomen eum ante saluum.*

V. 29. Nihil verò dignum morte aut virtutis habentem criminis. *Genitiuus criminis non est mutandus in accusatiuum crimen.*

V. 30. Misi eum ad te, denuncians & accusatoribus. *Ita interponendus est, ut participium denuncians, iungatur sequentibus, non praecedentibus.*

V. 31. Milites ergo. *Non mutes ergo cum verò.*

CAP. XXIV. v. 6. 7. Quem & apprehensum volumus secundum legem nostram iudicare: superueniens autem tribunos Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, iubens accufatores eius ad te venire. *Non sunt hac omittenda iudicio Patrum, prout à quibusdam omittuntur omnia, exceptis primis duobus verbis, lectis hac ratione: Quem apprehendimus.*

V. 18. Neque cum tumultu. *Qua subiunguntur in quibusdam exemplaribus: Et apprehenderunt me, clamantes & dicentes, tolle inimicum nostrum; ut superflua auferenda Patres consueverunt.*

CAP. XXV. v. 16. Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, prius quam. *Alij libri scribunt donare, quod est, largiri, quo modo & gratè legitur xaxi' eodè: sed quia gratè additur is: à dicitur in interitum siue perditionem, Interpretes, donare ad perditionem, intelligitur interpretatus, damnare, seu condemnare, prout Patres correxerunt.*

CAP. XXVI. v. 3. Maximè te sciente omnia, & quæ apud Iudæos sunt consuetudines, & quaestiones. *Nihil opus est mutare neutrum omnia in femininum omnes, modo non omittatur conuictio & subsequens, prout omitti non debet.*

V. 7. In quam duodecim tribus nostræ. *Non mutes accusatiuum quam in ablatiuum qua.*

V. 17. Eripens te de populo & gentibus. *Singularem numerum populo, non commutes cum plurali populis.*

V. 21. Comprehensum tentabant interficere. *Non addas volentes me ante interficere.*

CAP. XXVII. v. 2. Ascendentes nauem Adrumetinam. *Non augeas vocem Adrumetinam litera medio adiecta.*

Sequitur: Incipientes nauigare. *Plurale primus casus incipientes, non mutes in singulare quartus casus incipientem.*

V. 9. Eò quod & ieiunium iam praeterisset. *Non est omittendum medium illud &.*

Sequitur: Consolabatur eos Paulus. *Neque hic omittendum pronomen eos.*

V. 18. Valida autem nobis tempestate iactatis. *Alij pro nomine valida scribunt aduerbiu valide.*

CAP. XXVIII. v. 1. Quia Melita insula vocabatur. *Non scribas Mitylene quadrisyllabum, pro trissyllabo Melita.*

V. 6. Diu autem illis expectantibus. *Non mutes expectantibus in sperantibus.*

V. 17. Nihil aduersus plebem faciens. *Causa scribas legem, pro plebem, quod est, populum.*

EPISTOLA AD ROMANOS.

CAP. I. v. 27. Exarserunt in desiderijs suis in inuicem. *Non omittas in ante inuicem.*

V. 28. Vt faciant ea que non conueniunt. *Plurale conueniunt praferendum est singulari conuenit.*

V. 32. Et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. *Non magis omittas primum &, quam duplex qui subsequens.*

CAP. II. v. 1. Eadem enim agis quæ iudicas. *Non facile mutes neutrum quæ in masculinum qui.*

V. 4. Ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? *Corretores praetulerunt, verbum ignoras participio ignorans.*

V. 7. Gloriam & honorem & incorruptionem querunt. *Et hic Corretores praetulerunt verbum querunt participio querentibus.*

V. 15. Et inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus. *Corretores, pro more sermonis latini, receperunt ablatiuos, quorum loco alij legunt genitiuos, more graeco.*

CAP. III. v. 3. Numquid incredulitas illorum fidem Dei euacuabit? *Non mutes futurum euacuabit in praeteritum euacuauit.*

V. 25. Quem proposuit Deus propitiationem. *Nec hic mutes femininum propitiationem in masculinum propitiatorum.*

CAP. IV. v. 2. Si enim Abraham ex operibus iustificatus est. *Nomini operibus non addas legis.*

V. 9. Beatitudo ergo hæc in circumcissione tantum manet. *Non auferas, vel aduerbiu tantum, vel verbum manet.*

V. 17. Ante Deum qui credidit. *Non mutes personam tertiam in secundam credidisti.*

V. 18. Sic erit semen tuum. *Quod sequitur in multis libris sicut stellæ cæli & arena maris, superflua.*

V. 19. Cum iam ferè centum esset annorum. *Non omittas aduerbiuum iam.*

CAP. V. v. 8. Quoniam cum adhuc peccatores essemus. *Non interponas coniunctionem si inter quoniam & cum.*

Sequitur: Secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. *Corretores iudicauerunt non esse praetermittendum illud secundum tempus.*

CAP. VI. v. 3. An ignoratis. *Non est addendum fratres.*

V. 6. Et vltra non feruiamus peccato. *Non est mutandum & copulatiuum cum vt casuino.*

V. 17. In quam traditi estis. *Nec hic mutandus est accusatiuus quam in ablatiuum qua.*

CAP. VII. v. 15. Non enim quod volo bonum hoc ago, sed quod odi malum illud facio. *Romani Patres consueverunt non esse auferendas voces bonum & malum, que in plerisque latinis libris leguntur.*

V. 25. Gratia Dei. *Non interponas coniunctionem autem, multoq; minus vertas genitiuum Dei, in datiuum Deo.*

CAP. VIII. v. 7. Quoniam sapientia carnis inimica est Deo. *Non scribas inimicitia est in Deo.*

V. 38. Neque principatus, neque virtutes. *Nec addas neque potestates, nec substituas loco huius neque virtutes.*

Ibidem. Neque fortitudo. *Corretores non iudicauerunt hoc praeterendum, de quo legi possunt nostra Notationes.*

CAP. IX. v. 1. Veritatem dico in Christo. *Non addas Iesu.*

V. 10. Non solum autem illa. *Non est mutandum illa femininum in masculinum illi.*

V. 15. Et misericordiam praestabo cuius miseror. *Non mutes genitiuum cuius in datiuum.*

CAP. X. v. 21. Ad populum non credentem & contradicentem. *Non subijcias pronomen mihi, quod multi.*

CAP. XI. v. 4. Qui non curauerunt gentia ante Baal. *Non omittas has duas voculas ante Baal.*

V. 6. Secundum electionem gratiae. *Non subijcias Dei.*

V. 9. Fiat mensa eorum in laqueum. *Non est hic inferendum coram ipsis.*

V. 19. Dices ergo: fracti sunt rami. *Retinendum est futurum dices, non substituiendum praesens dicitis.*

V. 32. Concluserunt enim Deus omnia in incredulitate. *Corretores praetulerunt ablatiuum incredulitate, ei quem alij libri legunt accusatiuo incredulitate.*

CAP. XII. v. 3. Et vnique sicut diuisit Deus mensuram fidei. *Non est auferenda coniunctio &, quam Corretores addiderunt.*

V. 10. Charitate fraternitatis inuicem diligentes. *Retinendum est ablatiuus charitate, non surrogandus accusatiuus charitatem, quod docuimus & nos in Notationibus.*

V. 11. Domino seruientes. *Olim, ante Hieronymianam correctionem, latini libri serui legebant Tempori seruientes, quemadmodum & versu 13. subsequente.*

V. 19. Mihi vindicta, ego retribuam, dicit Dominus. *Vt seruanda est nominatiuus vindicta, loco accusatiui qui vulgo legitur: ita non est praeposenda coniunctio & ante pronomen ego.*

CAP. XIII. v. 1. Quæ autem sunt, à Deo ordinatae sunt. *Femininum ordinatae non est commutandum cum neutro ordinata.*

V. 5. Ideo necessitate subditi estote. *Praferendus est ablatiuus necessitate datiuo necessitati.*

V. 10. Dilectio proximi malum non operatur. *Et hic praferendus genitiuus datiuo proximo.*

V. 12. Nox praecessit. *Non mutes praecessit in proceffit, id est, diphthongum æ in vocale quartam.*

CAP. XIV. v. 9. Vt & mortuorum & viuorum dominetur. *Non praeposuit viuos mortuis, hoc quidem loco.*

V. 19. Et quæ ædificationis sunt in inuicem custodiamus. *Non omittas, vel in praepositionem ante inuicem, vel verbum custodiamus.*

CAP. XV. v. 22. Et prohibitus sum vsque adhuc. *Non putarunt Patres hac verba sibi omittenda esse, quamquam à multis libris omittantur.*

V. 29. In abundantia benedictionis Euangelij Christi veniam. *Hic addiderunt vocem Euangelij, qua & gratè additur.*

V. 30. Vt adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad Deum. *Non auferas aut vestris, ante pro me.*

V. 32. Et refrigerer vobiscum. *Retinendum est & copulatiuum, non substituiendum vt causatiuum.*

CAP. XVI. v. 5. Qui est primitiuus Asiae in Christo. *Causa mutes Asiae in Achaiae, signa in chi.*

V. 6. Salutate Mariam quæ multum laborauit in vobis. *Pronomen secundæ personæ vobis, non est mutandum in prima nobis.*

V. 7. Salutate Andronicum & Iuniam. *Legendum est Iuniam, ita vt tertia dictionis litera sit, tertia liquidarum, non prima, Iulia.*

V. 11. Salutate eos qui sunt ex Aristoboli domo. *Alij libri non addunt sed subaudiunt domo.*

V. 27. Cui honor & gloria. *Non omittas To cui.*

EPISTOLA AD CORINTHIOS PRIOR.

CAP. I. v. 10. Sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadem sententia. *Romani Patres, emendando scripserunt, sententia, deductum à sentia, pro eo quod vulgo legitur, scientia à scio.*

V. 14. Gratias ago Deo. *Non addas pronomen meo.*

V. 16. Caterum nescio si quem alium baptiza-uerim. *Non addas pronomen vestrum post alium.*

CAP. II. v. 14. Quia spiritualiter exami-

natur. Nonnulli codices, pro quia, scribunt ea quae vel quae, & pro singulari examinatur plurali, examinantur: sed priorem lectionem praeulerunt Patres.

V. 16. Quis enim cognouit sensum Domini, qui instruit eum? *Quidam libri, sed minus emendati, pro qui instruitur, habent aut qui instruit eum?*

CAP. III. v. 11. Quod est Christus Iesus. *Nō facile mutes neutrum quod in masculinū qui.*

CAP. IV. v. 16. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. *Non auferas à textu hac: sicut & ego Christi.*

CAP. V. v. 7. Expurgate vetus fermentum. *Non addas coniunctionem igitur.*

CAP. VI. v. 11. Et haec quidam fuistis. *Nomen quidam nequaquam mutandum est in coniunctionem quidem.*

V. 18. Omne peccatum. *Non interponas coniunctionem causalem enim.*

CAP. VII. v. 7. Volo enim omnes vos esse sicut me ipsum. *Correctores mutantur coniunctionem aduersatiuum autem in causalem enim, & nomen homines in pronomem vos: vulgo enim legitur: Volo autem omnes homines.*

V. 13. Et sit qua mulier fidelis. *Hic noluerunt omitti rō fidelis.*

V. 24. Vnusquisque in quo vocatus est, fratres. *Seruandum est plurale fratres, non substituendum singulare frater.*

Sequitur: In hoc permanet apud Deum. Pro composito, quidam legunt simplex maneat, sed plurale mancant non est admittendum.

V. 26. Existimo ergo hoc bonum. *Pro ergo, quidam enim, quidam autem scribunt.*

V. 33. Et diuisus est: & mulier inuupta & virgo cogitat. *Olim, ante Hieronymianam correctionem, ferē legebant latini codices: Diuisa est mulier & virgo. Quae inuupta est, cogitat.*

V. 35. Et quod facultatem praebeat sine impedimento Dominum obsecrandi. *Correctores praeulerunt rō obsecrandi, quod est, orandi, ei quod multi legunt obsecrandi, quod est, colendi.*

V. 39. Quod si dormierit vir eius, liberata est. *Non addas à lege, sed intelligas.*

CAP. VIII. v. 6. Ex quo omnia & nos in illum. *Alij libri mutant accusatiuum in ablatiuum illo.*

V. 7. Quidam autem cum conscientia vsque nunc idoli. *Clarius additur quam omittitur praepositio cum.*

CAP. IX. v. 10. An propter nos vti que hoc dicit? *Non omittas pronomem hoc.*

V. 16. Nam si euangelizauero. *Non interponas & inter nam & si.*

CAP. X. v. 17. Omnes qui de vno pane participamus. *Non addas & de vno calice.*

V. 27. Si quis vocat vos infidelium. *Nec hic addas ad cenam.*

V. 28. Hoc immolatum est idolis. *Non mutes participium immolatum in nomen immolatiuum.*

CAP. XI. v. 10. Ideo debet mulier potestatem habere supra caput, propter angelos. *Pro potestate non scribas velamen, nec addas pronomem suum nomini caput.*

CAP. XII. v. 13. Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus. *Non omittas nomen corpus, quod multi.*

V. 28. Genera linguarum, interpretationes sermonum. *Correctoribus visum non est omittere interpretationes sermonum, quamuis graeco consentaneae ab alijs libris omittatur.*

CAP. XIII. v. 13. Nunc autem manent. *Non scribas singulare manent.*

CAP. XIV. v. 2. Spiritu autem loquitur mysteria. *Non mutes ablatiuum spiritu in genitiuum.*

V. 16. Qui supplet locum idiotae. *Non scribas interrogatiuum quis loco relatiui qui.*

V. 21. In lege scriptum est. *Non addas enim.*

V. 23. Nōne dicent quod infansit. *Coniunctio quod mutanda non est in pronomem interrogatiuum quid.*

V. 32. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. *Retinendus est numerus pluralis subiecti sunt, non surrogandus singularis subiectus est.*

V. 33. Sicut & in omnibus ecclesijs sanctorum doceo. *Non est omittendum verbum doceo.*

V. 40. Omnia autem honeste & secundum ordinem fiant. *Superfluit quod multi codices subiiciunt in vobis.*

CAP. XV. v. 23. Deinde ij qui sunt Christi, qui in aduentu eius crediderunt. *Correctores*

praeulerunt casum sextum aduentu, ei qui est in plerisque libris, quarto aduentum.

V. 26. Nouissima autem inimica destruet mors. *Non scribas aduerbium nouissimē, loco nominis nouissima.*

V. 31. Quotidie morior per vestram gloriam. *Romani Patres praeulerunt monosyllabum per dissyllabo propter.*

V. 35. Sed dicet aliquis. *Retinendum est futurum dicit, non substituendum praesens dicit.*

Ibidem. Qualive corpore venient? Loco dictionis vnus qualive, non sunt scribenda dua quali autem.

V. 39. Sed alia quidem hominum, alia verò pecorum, alia volucrum, alia autē piscium. *Non sunt omittenda coniunctiones, quidem, verò, autem.*

V. 51. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. *Olim quidam latini codices, pro resurgemus, legebant dormiemus; sed minus recte.*

V. 52. Canent enim tuba. *Si non addas vocem tuba, vel subaudias oportet.*

CAP. XVI. v. 12. Et vti que non fuit voluntas vt nunc veniret. *Non addas nomini voluntas pronomem eius.*

V. 15. Nostis domum Stephani & Fortunati & Achaici. *Patres non putarunt omittendum & Achaici.*

V. 19. Salutant vos Ecclesiae Asiae. *Substantiuo Ecclesiae non adicias adiectiuum omnes.*

Ibidem. Apud quos & hospitor. Neque hoc voluerunt Patres à textu auferri.

EPISTOLA AD CORINTHIOS POSTERIOR.

CAP. I. v. 6. Siue exhortamur pro vestra exhortatione & salute. *Nō omittas rō & salute. Sequitur: Quae operatur tolerantiam. Non interponas in vobis, multoq; minus in nobis, prima persona.*

V. 7. Vt spes nostra firma sit pro vobis. *Alij legunt modo indicatiuo & spes nostra firma est pro vobis.*

V. 11. Vt ex multorum personis. *Insignis correctio, qua multorum personis, restitutum est, loco eius quod vulgo legitur, multarum personis facierum, confusis interpretationibus duabus vocis αἰσώσις.*

Ibidem. Per multos gratiae agantur pro nobis. Non substituas vobis secunda persona, pro nobis prima.

V. 12. Quod in simplicitate cordis. *Non est omittendum cordis, quod Patres addiderunt.*

V. 18. Quia sermo noster qui fuit a pud vos. *Pro praeterito fuit non scribas praesens sit.*

V. 21. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo. *Non praeponas secunda persona pronomem, inuerso ordine legens vos nobiscum.*

CAP. III. v. 9. Nam si ministratio damnationis gloria est. *Non addas praepositionem in ante gloria.*

V. 12. Habentes igitur talem spem, multa fiducia vtimur. *Non est mutandus indicatiuus vtimur in imperatiuum vtamur.*

CAP. IV. v. 1. Ideo habentes administrationem. *Verbum vnum administrationem, non mutes in duo hanc ministratiōem.*

V. 4. Vt non fulgeat illis illuminatio. *Non auferas pronomem illis.*

V. 6. Ipse illuxit in cordibus nostris. *Nec omittas ipse, nec mutes cum qui.*

V. 9. Perfectionem patimur, sed non relinquitur. *Quod subiiciunt quidam libri, humiliamur sed non confundimur, Correctores praeterendum censuerunt.*

CAP. V. v. 13. Siue enim mente excedimus, Deo. *In quibusdam libris, pro excedimus, à cedo, est excidimus, à cedo, id est, vocalis tertia pro secunda.*

CAP. VI. v. 16. Et inambulabo inter eos. *Correctores addiderunt inter eos.*

CAP. VII. v. 3. Non ad condemnationem vestram dico. *Non facile omittas pronomē vestram.*

V. 7. Ita vt magis gauderem. *Non praeponas aduerbium magis coniunctioni vt.*

CAP. VIII. v. 15. Qui multum, non abundauit. *Nomini multū non addas verbum habuit.*

V. 23. Et in vos adiutor. *Retinendus est accusatiuus vos, non substituendus ablatiuus vobis.*

Ibidem. Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi. Hic retinendus est nominatiuus gloria, non surro-

gandus, qui vulgo legitur, genitiuus gloriae.

V. 24. In faciem ecclesiarum. *Non mutes accusatiuum in ablatiuum facie.*

CAP. IX. v. 5. Vt praeueniant ad vos. *Non scribas perueniant pro praeueniant, quod est, antè veniant.*

V. 9. Iustitia eius manet in seculum seculi. *Alij scribunt in aeternum pro in seculum seculi.*

CAP. XI. v. 23. Ministri Christi sunt. *Non subiicias, quod in alijs est libris, & ego.*

V. 25. Nocte & die in profundo maris fui. *Non mutes ablatiuum in accusatiuum profundum.*

CAP. XII. v. 11. Nihil enim minus fui. *Non est scribendum feci à facio, pro fui à sum.*

CAP. XII. v. 4. Sed viuemus cum eo. *Non est mutandum futurum in praesens viuimus.*

V. 6. Spero autem quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. *Nec hic futurum cognoscetis praesens cognoscitis.*

EPISTOLA AD GALATAS.

CAP. I. v. 2. Scorsum autem iis qui videbantur aliquid esse. *Nec omittas aliquid esse, nec pro eo scribas maiores esse.*

V. 4. Sed propter subintroductos. *Non auferas coniunctionem sed.*

V. 5. Quibus neque ad horum cessimus subiectione. *Triples vitium hic vitandum est, vnum ne omittatur prima vox quibus, alterum ne omittatur subsequens negatio neque, qua à multis olim libris solebat omitti, tertium ne scribatur datus pro ablatiuo subiectione.*

CAP. III. v. 1. Quis vos fascinauit nō obedire veritati? *Multi libri, pro obedire legunt credere: quidam olim omiserunt totū hoc. Non obedire veritati. qua de re legere licet Notationes nostras.*

Ibidem. Ante quorum oculos Iesus Christus praescriptus est. Legendum est praescriptus, quod est, ante scriptus, non prospectus, id est, diphrongus prima x, non vocalis quarta o.

V. 7. Cognoscite ergo. *Imperatiuus cognoscite non est mutandus in indicatiuum cognoscitis.*

V. 19. Propter transgressionem posita est. *Non mutes plurali in singulari transgressionem.*

CAP. IV. v. 6. Quoniam autem estis filij. *Non addas Dei.*

V. 14. Et tentationem vestram in carne mea non spreuistis. *Non facile mutandum est pronomem secunda persona vestram, in prima meam.*

V. 24. Vnum quidem in monte Sina. *Alij libri pro in legunt à.*

CAP. V. v. 7. Quis vos impediuit veritati non obedire? *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus Nemini concesseritis, omnium Correctorum iudicio superfluit.*

V. 8. Perquisio haec non est ex eo qui vocat vos. *Non est omittendum pronomem haec, nec eius loco scribendum vestra.*

CAP. VI. v. 12. Quicumque enim volunt placere in carne. *Multi libri omittunt enim.*

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAP. I. v. 6. In dilecto filio suo. *Non omittas filio suo.*

V. 17. In agnitione eius. *Quidam libri, pro sexto casu, scribunt quartum agnitionem.*

V. 23. Et plenitudo eius. *Non est omittenda coniunctio &.*

CAP. II. v. 1. Et vos cum essetis mortui. *Non est addendum verbum conuiuificauit.*

V. 11. Quod aliquando vos gentes in carne. *Nec hic addendum est, vel pronomem qui, vel verbum eratis ante gentes.*

Sequitur: Qui dicimini praepitium. Nō est mutandū praesens dicimini, in imperfectū dicebamini.

V. 12. Quia eratis illo in tempore. *Coniunctio quia seu quod non est vertenda in pronomem qui.*

V. 16. Et reconciliet ambos. *Praeferendum est & copulatiuum vt causatiuo.*

V. 22. In habitaculum Dei in spiritu. *Non addas sancto.*

CAP. III. v. 10. Vt innotescat principibus & potestatibus. *Non legas principibus pro principatibus, id est, quatuor syllabas pro quinque.*

V. 16. Virtute corroborari per spiritum eius. *Retinendus est ablatiuus virtute, non supponendus accusatiuus virtutem.*

Sequitur: In interiori hominem. Hic contrā à,

retinendi sunt accusatiui, non supponendi ablatiui in interiori homine.

CAP. IV. v. 22. Deponere vos secundum pristinam conuersionem. Legendum est deponere, modo infinitiui, non imperatiui deponite.

V. 29. Ad edificationem fidei. Non legas opportunitatis pro fidei.

V. 30. In quo signati estis in diem redemptionis. Non mutes quartum casum in sextum die.

CAP. V. v. 5. Aut auarus, quod est idololum seruitus. Aterius uersionis est, ea lectio qua habet qui est idololum seruitus.

V. 13. Omne enim quod manifestatur, lumē est. Retinendum est passiuū manifestatur, non mutandum in actiuū maā festat, quod quidam uolunt.

V. 18. Sed implemini spiritu sancto. Alij libri omittunt adiectiuum sancto.

V. 26. Mundans lauacro aque in uerbo uitae. Correctores, ut indicarent non addendum participio mundans pronomē eam, ita non auferendum in sine nomen uitae.

V. 27. Vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam. Non facile mutes nominatiuum masculinum ipse, in accusatiuum femininum ipsam.

CAP. VI. v. 13. Et in omnibus perfecti staret. Non facile scribas, sublata praepositione in ablatiuus absolute positos omnibus perfectis, ut nonnulli libri.

V. 15. In praeparatione Euangelij pacis. Seruandus est ablatiuus praeparatione, non substituendus accusatiuus.

V. 23. A Deo patre. Non addas pronomē nostro.

EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAP. I. v. 14. Et plures ē fratribus in Domino, confidentes uinculis meis. Primum & copulatiuum nō oportet mutare in ut, nec praepone in praepositionem nomini uinculis.

CAP. III. v. 4. Quamquam ego habeam confidentiam & in carne. Nō est transferenda coniunctio & ex sine in principium.

V. 10. Et societatem passionem eius. Pro plurali passionem, non scribas singulare passionis.

V. 15. Et hoc uobis Deus reuelabit. Non mutes futurum reuelabit in praeteritum.

V. 16. Verumtamen ad quod peruenimus ut idem sapiamus, & in eadem permanamus regula. Nec mutes quod in quid, uocalem quartam in tertiam, nec omittas coniunctionem &.

CAP. IV. v. 2. Euodiam rogo. Non scribas Euchodiam, addito chi.

EPISTOLA AD COLOSSENSIS.

CAP. I. v. 12. Gratias agentes Deo patri. Non est interijcienda coniunctio & inter Deo & patri.

V. 14. In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum. Vt non oportet addere & ante remissionem.

V. 25. Quae data est mihi in uos. Non mutes accusatiuum in ablatiuum uobis.

CAP. II. v. 2. In agnitione mysterij Dei patris & Christi Iesu. Non est auferenda coniunctio &.

V. 7. Abundantes in illo, in gratiarum actione. Quidam libri, pro in illo masculino, scribunt femininum in ea, sed nequaquam est omittendum in illo, quod multi faciunt.

V. 11. Circumcisio non manufacta. Caue legas manufacta, pro manufacta, qua manu fit.

Sequitur: In expoliatione corporis carnis. Nec addas peccatorum post corporis, nec mutes corporis in cutis, quod est pellis.

V. 16. Aut in parte diei festi. Non omittas festi.

CAP. III. v. 4. Cum Christus apparuerit uita uestra. Non est addenda coniunctio siue autem siue enim.

V. 11. Vbi non est Gentilis & Iudaeus. Nō interijcias masculus & femina, si uersus enim hoc loco.

V. 16. Palmis, hymnis, & canticis spiritalibus. Non est praeponenda his ablatiuus praepositio in.

V. 17. Omnia in nomine Domini Iesu Christi. Non addendum est facite, sed subaudiendum.

V. 20. Hoc enim placitum est in Domino. Non est omittenda praepositio in.

CAP. IV. v. 9. Omnia quae hic aguntur. Non praeponas his uerbis qui.

V. 16. Et cum lecta fuerit apud uos epistola haec. Non omittas pronomē haec.

Ibidem. Et eam quae Laodicensium est, uos legatis. Alij passiuē legunt: & ea quae Laodicensium est uobis legatur.

V. 18. Gratia uobiscum. Non interponas Domini nostri Iesu Christi.

EPISTOLA AD THESSALONICENSIS PRIOR.

CAP. I. v. 1. Gratia uobis & pax. Non addas à Deo patre nostro & Domino Iesu Christo.

V. 5. Sed & in uirtute. Nō omittas meū & sicut nec ubi sequitur v. 8. Sed & in omni loco.

CAP. II. v. 7. Cum possemus uobis oneri esse. Nec auferendum est pronomē uobis, nec neutrum nomen oneri facile commutandum cum masculino honori.

Ibidem. Sed facti sumus paruuli. Interpret uertit paruuli, quod alij lenes.

V. 16. Peruenit enim ira Dei super illos usque in finem. Correctores praetulerunt peruenit, ut praeuent, quod est, ante uenit.

CAP. III. v. 12. Et abundare faciat charitatem uestram in inuicem. Non omittas pronomē uestram.

CAP. IV. v. 1. Sic & ambulatis. Alij scribunt sicut & ambulatis.

V. 8. Itaque qui haec spernit. Non est omittendum pronomē haec.

V. 14. Qui residui sumus in aduentum Domini. Nō est mutandus accusatiuus in ablatiuū aduētū.

CAP. V. v. 3. Sicut dolor in uero habenti. Datus non est mutandus in genitiuum habentis.

V. 15. Sed semper quod bonum est sectamini in inuicē & in omnes. Non est omittendum prius in.

EPISTOLA AD THESSALONICENSIS POSTERIOR.

CAP. I. v. 6. Retribuere tribulationem. Nō est mutanda uox tribulationem, quae poenam significat, in retributionem, quae mercedem.

V. 11. Omnem uoluntatem bonitatis. Non addas pronomē suae.

CAP. II. v. 12. Quod elegerit uos Deus. Non mutes pronomē secunda & persona uos in prima nos.

V. 13. In qua & uocauit uos. Quidam legunt, in quam, quidam ad quod; sed male omnino illi, qui scribunt pronomē prima persona uos.

CAP. III. v. 4. Quoniam quae praecipimus. Retinendum est praesens praecipimus, non surrogandum praeteritum praecipimus.

V. 11. Ambulare in quiete. Non mutes infinitiuum ambulare in participium ambulantes.

EPISTOLA AD TIMOTHEVM PRIOR.

CAP. I. v. 9. Sciens hoc. Non scribas plurae scientes, pro singulari sciens.

V. 12. Christo Iesu Domino nostro. Non praeponas praepositionem in.

V. 16. Ad informationem eorum. Caue scribas contrarium deformationem, ut quidam.

CAP. II. v. 6. Testimonium temporibus suis. His uerbis, nec praeponeendum est cuius, nec postponendum confirmatum est: haec enim consultiō à Patribus omisa sunt.

V. 15. Si permanserit in fide. Alij legunt plurae permanserit.

CAP. III. v. 2. Oportet ergo episcopum. Non commutes ergo cum enim.

Ibidem. Prudentem, ornatum, pudicum. Non omittas & pudicum.

V. 14. Hęc tibi scribo. Non subijcias fili Timothee.

CAP. IV. v. 7. Exerce autem te ipsum ad pietatem. Nec hic omittas coniunctionem autem.

CAP. V. v. 15. Retro Satanam. Non interijcias praepositionem post.

V. 16. Et non grauetur ecclesia. Non est mutandum & in ut causatiuum.

V. 18. Non alligabis os boui trituranti. Non scribas infrenabis pro alligabis.

V. 24. Quosdam autem & subsequuntur. Non omittas meum &.

CAP. VI. v. 8. His contenti sumus. Praesens indicatiui sumus, mutatur ab alijs in praesens imperariui sumus.

V. 9. Inutilia & nociua. Non praeponas & uoci inutilia.

V. 16. Et imperium sempiternum. Non interijcias praepositionem in ante sempiternum.

EPISTOLA AD TIMOTHEVM POSTERIOR.

CAP. I. v. 2. Gratia, misericordia, pax. Non est praeponenda coniunctio & uoci pax.

V. 3. Gratias ago Deo, cui seruiō à progenitoribus. & ec hic addenda sunt pronomina meo & meis.

V. 15. Scis hoc. Non interponas enim.

Ibidem. Ex quibus est Phigelus. Alij scribunt, unico I, Phigelus: sed male illi qui habent Philetus, quod nomen occurrit infra 2. v. 17.

V. 18. Et quattuor Epheli ministrant mihi. Correctores à libris suis addiderunt pronomē mihi.

CAP. II. v. 5. Non coronatur nisi legitime certauerit. Nō mutes praesens coronatur in futurū.

V. 22. Fidem, charitatem, & pacem. Non interponas spem inter fidem & charitatem.

V. 26. A quo captiui tenentur. Non scribas participium capti pro nomine captiui.

CAP. IV. v. 11. Est enim mihi uisus in ministerio. Non mutes accusatiuum in ablatiuum ministerio.

V. 14. Reddet illi Dominus secundum opera eius. Futurum indicatiui reddet, non uertas in praesens imperariui reddat.

V. 17. Vt per me praedicatio impleatur. Non scribas impleatur.

V. 19. Saluta Priscam. Quidam codices scribunt Priscillam; sed male illi, qui masculino genere Priscum.

EPISTOLA AD TITVM.

CAP. I. v. 8. Sed hospitem, benignum, sobrium. Non addas prudentem: causa explicatur Notationibus nostris.

V. 10. Sunt enim multi etiam inobedientes. Non omittas etiam.

CAP. II. v. 11. Apparuit enim gratia Dei saluatoris nostri. Non scribas femininum salutaris, pro masculino saluatoris nostri.

EPISTOLA AD PHILEMONEM.

V. 6. In agnitione omnis operis boni. Correctores iudicauerunt non esse omittendum operis.

Sequitur: Quod est in uobis in Christo Iesu. Nec hic omittendum censuerunt quod est in uobis: immo quod est neutrum, praetulerunt quae est feminino, & secundam personam in uobis, prima in nobis.

EPISTOLA AD HEBRÆOS.

CAP. I. v. 14. Propter eos qui hereditatem capient salutis. Retinendum est futurum capient, non substituendum praesens capiant, multoq; minus cupiunt, quod est, desiderant.

CAP. II. v. 3. Quae cum initium accepisset. Numerus singularis accepisset, non est mutandus in pluralem accepissent.

V. 10. Per passionem consummare. Nec hic mutandum est actiuum consummare in passiuum consummari.

CAP. III. v. 11. Sicut iuravi in ira mea. Pro aduerbio sicut, non scribas nomen iurabis.

V. 19. Et uidemus quia non poterunt introire. Reddat quod quidam libri subijciunt in requiem ipsius.

CAP. IV. v. 4. Dixit enim in quodam loco. Non omittas praepositionem in.

V. 10. Sicut à suis Deus. Non addas coniunctionem & ante praepositionem à.

V. 14. Teneamus confessionem. Non interponas spei nostrae.

V. 16. Adeamus igitur cum fiducia ad thronum gratiae. Non subijcias pronomē eius.

CAP. V. v. 8. Et quidem cum esset filius Dei.

Correctoribus visum est non esse omittendum genitium Dei.

V. 11. De quo nobis grandis sermo & ininterpretabilis ad dicendum. *Seruanda est syllaba in duplicata in voce ininterpretabilis.*

CAP. VI. v. 1. Ad perfectiora feramur. *Non est scribendum nomen substantiuum perfectionem, loco adiectiuum perfectionem.*

CAP. VII. v. 13. De qua nullus altari profecto fuit. *Pro altari, non substituitur altario, vocem barbaram.*

V. 25. Vnde & saluare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum. *Legendum est numero plurali accedentes, non singulari accedens: quia de regeleuice nostras Notationes.*

CAP. IX. v. 14. Emundabit conscientiam nostram. *Loco futuri emundabit, non est scribendum prateritum emundauit; nec vestram secundam personam pronomen, loco prima nostram.*

V. 26. Nunc autem semel in consummatione seculorum. *Non mutet ablatiuum in accusatiuum consummationem.*

Sequitur: Ad destructionem peccati. Alij libri habent destructionem, eodem sensu.

CAP. X. v. 6. 8. Holocaustum pro peccato. *Alij libri, ante praepositionem pro, graeco consentaneum, interponunt coniunctionem & : quam Syrus cum Correctoribus omittit.*

V. 16. Dando leges meas. *Non mutet gerundium dando in futurum indicatum dabo.*

V. 30. Mihi vindicta, & ego retribuam. *Necque hic mutet nominatiuum vindicta in accusatiuum.*

CAP. XI. v. 6. Sine fide autem impossibile est placere Deo. *Nec omittat Deo, nec addas quemquam.*

V. 11. Virtutem in conceptionem seminis accepit. *Seruandus est accusatiuus conceptionem, non vertendus in ablatiuum.*

V. 17. Qui susceperat repromissiones. *Non scribas in quo, pro qui.*

V. 34. Effugerunt aciem gladij. *Pro effugerunt, à fugio, tertia coniugationis, non corrigas effugauerunt, quod est, in fugam uertitur, à fugo prima.*

CAP. XII. v. 18. Et accensibilem ignem. *Legendum est accensibilem, quod est, qui accendi, qui inflammari potest: non, dema litera n, accessibilem, qui accendi, cui appropinquari potest.*

CAP. XIII. v. 2. Per hanc enim latuerunt quidam, angelis hospitio acceptis. *Locus egregie emendatus, ubi latuerunt scriptum est, prateritum à lateo, quod est, occultum, inscium esse, pro eo quod vulgo legitur plauerunt, prateritum à placeo, quod est, gratum esse.*

V. 9. Optimum est enim gratia stabilire cor, non eccis. *Correctores praterulerunt actiuum stabilire, passiuo stabiliri.*

EPISTOLA IACOBI CATHOLICA.

CAP. I. v. 18. Voluntarie enim genuit nos. *Non omittas coniunctionem enim.*

V. 25. Qui autem perpexerit in legem perfectam libertatis. *Accusatiui legem perfectam, non sunt mutandi, prior in ablatiuum lege, posterior in genitiuum perfecta, quomodo plerique legunt: In lege perfecta libertatis.*

CAP. II. v. 18. Sed dicit quis: Tu fidem habes. *Non mutet futurum dicit in praesens dicit.*

V. 20. Quia fides sine operibus mortua est. *Non scribas onosa pro mortua.*

CAP. III. v. 3. Si autem equis frena in ora mittimus. *Coniunctio conditionalis si, non est commutanda cum aduerbio similitudinis sicut.*

Ibidem. Et omne corpus illorum circumferimus. *Nec omittendum est primum &, nec mutandum in etiam.*

V. 4. Ecce & naues, cum magna sint. *Non est praeposenda coniunctio & aduerbio ecce (Et ecce naues) sed postpositenda.*

Ibidem. Circumferuntur à modico gubernaculo. *Verbo circumferuntur, non est addendum, siue autem, siue tamen.*

V. 12. Sic neque falsa, dulcem potest facere aquam. *Nominatiuum falsa, non esse mutandum in accusatiuum, quod quidam faciunt, docuimus in Notationibus.*

CAP. IV. v. 5. Concupiscit spiritus. *Cauet praeposita non negationem verbo concupiscit.*

Sequitur: Qui habitat in vobis. Non mutet vobis secundam personam pronomen, in nobis prima.

V. 11. Nolite detrudere alterutrum fratres. *Non subijcias pronomen meum.*

V. 12. Vnus est legislator & iudex. *Non addas coniunctionem enim.*

CAP. V. v. 3. Thefaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. *Non temere omittendum est illud vobis iram, docent nosre Notationes.*

V. 5. Et in luxuriis enuristis corda vestra in die occisionis. *Et in die occisionis, non est separandum ab hoc versu, & constituitur in initium sexti.*

V. 16. Addixistis & occidistis iustum. *Cauendum est, ne recidatur in vetus vitium, quo scribebatur adduxistis, quod est, accedere fecistis, pro eo quod iam Romanorum Patrum opera reseruitum est, addixistis, quod est, condemnastis, vocali quinta u commutata cum tertia i.*

V. 8. Quoniam aduentus Domini appropinquauit. *Seruandum est prateritum appropinquauit, non mutandum in futurum appropinquabit.*

V. 10. Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, & patientiae. *Correctores addendam iudicauerunt illud exitus mali, quod est in quibusdam libris, quamquam videri possit eiusdem vocis versionem esse, cuius est laboris, quod sequitur.*

V. 13. Tristatur aliquis vestrum? *Non addatur coniunctio autem.*

V. 15. Et alleuiabit eum Dominus. *Alij libri, omissa è medio vocali tertia i, scribunt aleuabit, eodem sensu, erigit, leuius reddet malum.*

V. 20. Saluabit animam eius à morte. *Non commutes eius cum reciproco suam.*

Sequitur: Et operiet multitudinem peccatorum. Retinendum est futurum operiet, non supponendum praesens operit.

EPISTOLA PETRI PRIOR

CAP. I. v. 7. In reuelatione Iesu Christi. *Ablatiuus reuelatione, non est mutandus in accusatiuum reuelacionem.*

V. 9. Saluete animarum. *Non addas vestrarum.*

V. 13. Perfectè sperate. *Non substituas nomen perfecti, pro aduerbio perfectè.*

V. 15. Et ipsi in omni conuersatione sancti sitis. *Non praeposatur his verbis vi.*

V. 25. Quod euangelizatum est in vos. *Non mutetur accusatiuus vos in ablatiuum.*

CAP. II. v. 2. Ratioabile, sine dolo, lae concupiscite. *Retinendum est neutrum singulare ratioabile, non supponendam masculinum plurali rationabiles.*

V. 5. Et ipsi tamquam lapides viui superaedificamini domus spiritualis. *Insignis correctio, qua restitutus est nominatiuus singularis vocibus domus spiritualis, pro pluralibus siue nominatiuis siue accusatiuis domus ei domos spirituales, qui legi solent, nunc addita, nunc demta, in praepositione.*

V. 20. Quae est enim gloria, non mutet gloria, postum pro gloriandi materia, cum gratia.

V. 21. Quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum. *Quidam boni libri legunt duplex vobis secunda persona: sed male illi qui duplex nobis, prima persona: sequitur enim secunda personae: Ut sequamini vestigia eius: tamen si veteres quidem, docendi causa, citent primam personam sequantur. Legat, cui placet, Notationes nostras.*

V. 23. Tradebat autem iudicanti se iniuste. *In quibusdam codicibus haec reperitur vitia; ut pro autem legant autem; adiungant alterum se, praepositum participio iudicanti; participium illud singulare datiuus casus, mutant, nonnulli in accusatiuum pluralem iudicantes, nonnulli in verbum infinitum iudicari De reliquo lege Notationes.*

CAP. III. v. 2. Castam conuersationem vestram. *Correctores praterulerunt castam, ei quod alij legunt sanctam.*

V. 4. Qui est in conspectu Dei locuples. *Non mutet masculinum qui in neutrum quod.*

V. 8. In se autem omnes vnanimem. *Legendum est in se, postum pro demum siue postremo, non in fidem, tamquam Christiana. Nec voci vnanimem, hincienam est in oratione estote, quamquam habeat epistola Dominica quinta post Pentecostem. De his latius nostrae Notationes.*

V. 11. Ddinet à malo. *Non addas autem.*

V. 14. Et non conturbemini. *Non scribas ut pro &, id est, valem quintam pro secunda.*

V. 15. Pea que in vobis est spe. *Superfluit, quod alij vi subijciunt, & fide.*

V. 17. Iesus est enim benefacientes. *Non addas coniunctionem ut ante benefacientes.*

V. 18. Mortificatus quidem carne, viuificatus autem spiritu. *Egregia emendatio, qua restituitur sunt nominatiuis singularibus, mortificatus & viuificatus, pro is qui vulgo scribuntur accusatiuis pluralibus, mortificatos & viuificatos.*

V. 19. In quo & his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicauit. *Pro carcere, quod est custodia, male quidam legunt carnem, quod est, corpore. Deinde verbo erant, superflue adiciunt alij participium concludi. Denique datiuus pluralis spiritibus, ex Patrum correctione seruandus est, pro eo qui à plerisque legitur ablatiuo singulari spiritu.*

V. 21. Quod & vos nunc. *Non facile mutandum est pronomen secundae personae vos in prima nos.*

CAP. IV. v. 4. In quo admirantur. *Vi non est scribendum plurale quibus, pro singulari quoniam non est mutandum, verbum admirantur in peregrinantur aut oblupefcunt, quae sunt graeca dictionis alia versiones.*

V. 7. Omnium autem finis appropinquauit. *Retinendum est prateritum appropinquauit, non resumendum futurum appropinquabit.*

V. 12. Charissimi, nolite peregrinari. *Pro peregrinari, quidam libri legunt mirari, quemadmodum è contrario supra v. 4., pro admirantur, quidam legunt peregrinantur: vox enim graeca ἐμύσσει, ad verbum quidem transferatur peregrinari, ad sensum autem mirari seu admirari.*

V. 14. Super vos requiescit. *Non est mutandum praesens requiescit in futurum.*

V. 17. Qui non credunt Dei Euangelio. *Non est omittendum Dei.*

V. 18. Et si iustus vix saluabitur. *Non addas quidem.*

CAP. V. v. 3. Sed forma facti gregis ex animo. *Correctores praterulerunt, singularem numerum forma, plurali formae; & genitiuum gregis, datiuo.*

V. 13. Quae est in Babylone coelestis. *Proquadri syllaba voce coelestis, caue legas trissyllabam collecta, mutata vocali è in consonantem l.*

EPISTOLA PETRI POSTERIOR.

CAP. I. v. 3. Quae ad vitam & pietatem donata sunt. *Correctores praterulerunt plurale sunt singulari est.*

V. 4. Per quem maxima. *Et hic praterulerunt masculinum quem, femininum quam & neutro quae.*

V. 8. Haec enim vi vobiscum ad sint. *Alij libri legunt: Haec enim vobis cum ad sint.*

V. 16. Non enim doctas fabulas secuti. *Egregie Correctores, indoctas, quod vulgo legitur, emendauerunt scribendo contrarium doctas, quod est, euiditas seu artificiosè concinnatas.*

Ibidem. Virtutem & praesentiam. *Et hic rectè emendauerunt praesentiam, quod est, aduentum, à praesens, pro praesentiam, quod est, prouidentiam, à praesio.*

CAP. II. v. 13. Coinquinationes & maculae. *Legendum est coinquinationes, primo casu numeri pluralis, non coinquinationis, secundo casu numeri singularis.*

V. 18. Superba enim vanitatis loquentes. *Pro superba adiectiuo, non scribas, addita vocali tertia i, superbia substantiuum.*

CAP. III. v. 13. Secundum pronissa ipsius. *Praepositionem secundum non vertas in coniunctionem &.*

V. 15. Et Domini nostri. *Non addas Iesu Christi.*

EPISTOLA IOHANNIS PRIMA.

CAP. I. v. 9. Ab omni iniquitate. *Non omittas praepositionem ab.*

CAP. II. v. 4. Qui dicit se nosse eum. *Non mutet pronomen eum in nomen Deum.*

V. 14. Scribo vobis infantes, quoniam cognouistis patrem. *Quod sequitur in manuscriptis codicibus: Scribo vobis patres, quia cognouistis eum qui ab initio est, & totidem verbis praecessit supra v. 13., Sextima Biblia omittunt. Lege Notationes nostras.*

Ibidem. Scribo vobis iuuenes. *Alij libri pro iuuenes scribunt adolescentes, ut supra v. 13. Nam & graecè eadem vox reperitur v. 10. & 11.*

V. 17. Et mundus transiit & concupiscencia eius. *Non est mutandum praesens transiit in futurum transibit.*

V. 18. Et nunc antichristi multi facti sunt. Non est omittendum primum &.
 V. 22. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Iesus est Christus. Patres omiserunt negationem non, quam alij proponunt verbo est posteriori.
 CAP. III. v. 17. Et viderit fratrem suum necessitatem habere. Rectius legitur necessitatem quam necesse.

CAP. V. v. 7. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt: & tres sunt qui testimonium dant in terra. Sunt libri qui hoc solum legant: Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in terra, intermedia autem omnia omittant. Sed conqueritur, praefatione in catholicis epistolas, D. Hieronymus, ab infidelibus translatoribus, Patris Verbiq; ac Spiritus testimonium omisissim.

V. 12. Qui habet filium, habet vitam: qui non habet filium, vitam non habet. Voci filium non addas Dei.

V. 13. Et haec est fiducia, quam habemus ad eum. Non scribas nomen Deum, loco pronominis eum.

EPISTOLA IOANNIS II.

V. 11. Communicat operibus eius malignis. Quod subiiciunt quidam libri, Ecce praedixi vobis, vt in die Domini non confundamini, Patres, vt superfluum praeterierit.

EPISTOLA IOANNIS III.

V. 4. Maiorem horum non habeo gratiam. Non mutes maiorem gratiam cum maius gaudium, quod quidam faciunt.

V. 6. Qui testimonium reddiderunt charitati tuae. Non omittas primum qui.

Ibidem. Quos, beneficiens, deduces dignè Deo. Non pauci boni libri, graeco consentaneè, benefices verbum, deducens participium legunt, contra ac Romana Biblia.

V. 9. Sed is qui amat primum gerere in eis, Diotrophes. Nominis huius propriè antepenultima litera est phi adspirata, non pi tenuis.

V. 10. Commonebo eius opera. Non scribas commoneam.

V. 11. Qui malè facit, non vidit Deum. Non mutes nomen Deum in pronomen eum.

EPISTOLA IVDÆ CATHOLICA.

V. 3. Deprecans supercertari semel tradita sanctis fidei. Nihil opus est actiua forma scribere supercertare: Interpres enim vsus est verbo supercertari, vt deponenti, quem admodum alias.

V. 11. Vx illis quia in via Cain abierunt. Non mutes coniunctionem quia in pronomen qui.

V. 12. Nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur. Nec hic mutandum verbum circumferuntur in conferuntur.

V. 14. Prophetavit autem & de his. Non omittas medium &.

V. 15. Quæ locuti sunt contra Deum peccatores impij. Correctores maluerunt nomen Deum quam pronomen eum.

V. 16. Et os eorum loquitur superba. Seruan-

dum est adiectiuum superba, non substantiuum substantiuum superbiam.

V. 20. Superadificantes vosmetipsos sanctissimæ veltæ fidei. Patres praterulerunt pronomen secundæ personæ vestræ, pronomini primæ personæ nostræ.

V. 24. Immaculatos in exultatione. Caue omissas illud in exultatione.

APOCALYPSIS.

CAP. II. v. 1. Angelo Ephesi Ecclesie scribe. Non proponas his verbis coniunctionem &.

V. 4. Sed habeo aduersum te. Non hic addas paucis.

V. 3. Et filios eius interficiam in morte. Non mutes casum sextum in quartum mortem.

V. 24. Vobis autem dico & cæteris qui Thyatire estis. Correctores iudicauerunt non omittendum medium &.

V. 24. Et qui non cognouerunt altitudines fatanæ. Primum & à Patribus additum est, & nomen altitudinis scriptum ab eis est numero plurali, pro eo qui à peris que minis rectè legitur singulari altitudinem.

CAP. IV. v. 1. 2. Et ostendam tibi quæ oportet fieri posthæc. Et statim sui in spiritu. Nec addas citè ante posthæc, nec constituas posthæc initium proximi versus, nec denique omittas & ante statim.

CAP. V. v. 10. Et regnabimus super terram. Non facile mutes personam primam in tertiam regnabunt.

CAP. VII. v. 3. Vt daret de orationibus sanctorum omnium. Non omittas praepositionem de.

V. 5. Et accipit angelus thuribulum. Non addas aureum.

V. 12. Et nocti similiter. Non mutes genitiuum in datiuum nocti multoq; minus in nominatiuum vel ablatiuum.

CAP. IX. v. 5. Et datum est illis ne occiderent eos. Caue, pro datum à do, legis dictum à dico.

Sequitur: Sed vt cruciarent mensibus quinque. Actiuum cruciarent non est mutandum cum passiuo cruciarentur.

V. 18. Deigne & fumo & sulphure. Non legas ex loco posterioris.

CAP. X. v. 1. Et pedes eius tamquam columnæ ignis. Non mutes plurale columnæ in singulari columna.

CAP. XII. v. 1. Et in vtero habens clamabat parturiens. Non proponas coniunctionem & verbo clamabat, nec praeteritum imperfectum clamabat veritas in praesens amat.

V. 3. Et in capitibus eius. Non scribas suis pro eius.

V. 6. Vt ibi pascant eam. Legendum est pascant numero plurali, non pascant singulari.

CAP. XIII. v. 10. Qui in captiuitate duxerit, in captiuitatem vadet. Correctores praterulerunt futurum vadet praesenti vadit.

V. 15. Et faciat vt quicunque. Nihil opus est faciat mutare, aut in praesens icit, aut in futurum faciet.

CAP. XIV. v. 5. Sinenacula enim sunt ante thronum Dei. Non facili omittendum est illud ante thronum Dei.

V. 7. Qui fecit caelum & terram, mare & fontes aquarum. Non interponas & inia quæ in eis sunt, inter mare ac & fontes aquarum.

CAP. XV. v. 3. Iustæ & veræ sunt vitæ tuæ Rex seculorum. Non addas Domine ante Rex. Pro seculorum, quidam libri scribunt sanctorum, prout est graecè.

V. 6. Vestiti lino mundo & candido. Legendum est lino, ex quo fiunt vestes lineæ, non lapide, ex quo vestes fieri nequeunt.

CAP. XVI. v. 2. Et abiit primus. Non addas angelus, sed subandias.

V. 5. Et audiui angelum aquarum dicentem. Caue loco aquarum legas numerum quartum.

V. 7. Et audiui alterum ab altari dicentem. Non est omittendum ab altari, quod Romani Patres restituerunt ex veteribus manuscriptis.

V. 13. Spiritus tres immundos. Non addas verbum exire.

CAP. XVII. v. 4. Et inaurata auro. Est hic vitium typographicum in Romanis Bibliis, ubi scriptus est ablatiuus inaurato, pro nominatiuo feminino inaurata; vocalis inquam quarta pro prima.

Ibidem. Plenum abominatione & immunditia. Non scribas secundum casum pluralem abominationum, pro sexto singulari abominatione.

CAP. XVIII. v. 13. Et cinnamomum. Non addas & amomum.

V. 15. Mercatores horum qui diuites facti sunt. Pronomen horum non mutes in nomen hominum.

CAP. XIX. v. 1. Post hæc audiui quasi vocem turbarum multarum. Caue scribas tubarum, quod est, buccinarum, pro turbarum, quod est, populorum.

Ibidem. Salus & gloria & virtus Deo nostro est. Romani Correctores merito scripserunt salus, quod est prosperitas, pro eo quod vulgo legitur laus.

V. 6. Et audiui quasi vocem turbae magna. Legendum est turbae, non tubæ, quod est buccinae.

V. 15. Et de ore eius procedit gladius ex vtraque parte acutus. Non est omittendum ex vtraque parte, quod Correctores consulti addendum censuerunt.

V. 20. In stagnum ignis ardentis sulphure. Non intericias coniunctionem & ante sulphure.

CAP. XX. v. 11. Et locus non est inuentus eis. Non proponas praepositionem ab datiuo eis.

CAP. XXI. v. 4. Quia prima abierunt. Non est commutanda coniunctio quia cū relatiuo quæ.

V. 12. Et in portis angelos duodecim. Caue pro angelos, quod significat caelestes nuncios, legas angelos, id est, vocalem quintam u pro c secundam.

V. 23. Nam claritas Dei illuminauit eam. Non est mutandum praeteritū illuminauit in futurum.

CAP. XXII. v. 1. Et ostendit mihi fluium aquæ vitæ. Nomen substantiuum vitæ, non est commutandum cum adiectiuo viuæ.

V. 5. Quoniam Dominus Deus illuminabit illos. Retinendum est futurum illuminabit, non facili substituendum praesens illuminat.

V. 9. Et eorum qui seruant verba prophetiae libri huius. Correctoribus visum est, non omittendum nomen prophetiae, quod à multis libris additur.

V. 11. Et qui iustus est, iustificetur adhuc. Non pauci libri habent, iustitiam faciat adhuc. Graeca similiter variant.

ERRATA.

Iosue 19. v. 15. superfluum tres lineæ, incipientes ab his verbis: Scriptum est enim terala, & finientes his: nullus est autoritatis.

Eccle. 10. v. 1. parua est ad tempus stultitia, lege, parua & ad tempus stultitia.

Eccle. 19. v. 24. media inter & est, lege, media inter est & qui.

FINIS.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD IOANNEM MORETVM.
M. DC. III.

